GELECEK SAYI

Kürt Toplumu; Sosyal-Psikolojik Konumu

- Sosyal ve Psikoloji Kavramları Işığında Toplum
- Sosyo - Psikolojik Oluşumun Tarihsel Serüveni
- İdeoloji; Sosyo - Psikoloji İlişkisi
- İktidar Oluşumuyla Kürdün Sosyo - Psikolojik Tasfiye Süreci
- Ret ve İnkar; Kürdün Toplumsal Değerlerden Utandırılması
- Kürt Toplumsal Onurunun Doğuşu ve Cesaret
- Amed Zindanından İmralı'ya: Direniş
- Jin Jiyan Azadî: Küreselleşme

ISSN 2147-1703
9 772147 170304

TARİHSEL İŞBİRLİKÇİLİK VE İHANETİ AŞMAK

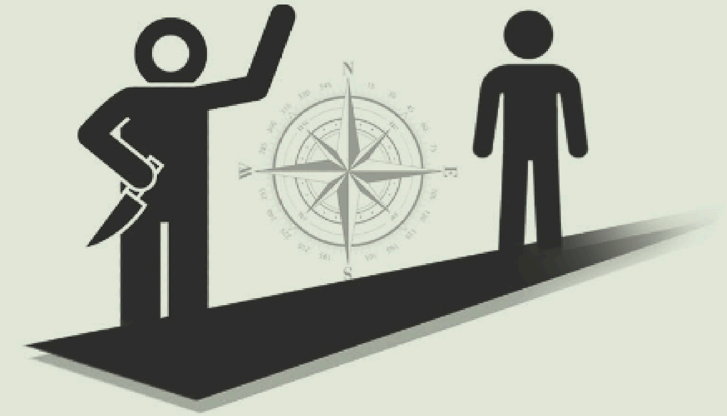
DEMOKRATİK MODERNİTE

47

DÜŞÜNCE VE KURAM DERGİSİ NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2024 SAYI 47 100 TL

Tarihsel İşbirlikçilik ve İhaneti Aşmak

Demokratik Modernite

Üç Aylık Düşünce ve Kuram Dergisi

Yerel Süreli Yayın

Sayı: 47

Nisan-Mayıs-Haziran-2024

ISSN: 2147-1703

Gülistan Yayınları Adına Sahibi

Şükrü Çatalbaş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ramazan Yurttapan

Yayın Kurulu

Haydar Ergül

Leyla Atabay

Michael Löwy

Eşber Yağmurdereli

Nasrullah Kuran

Fatma Özbay

Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmaması yayın kurulunun kararına bağlıdır.

Gülistan Yayınevi

İletişim
Kuloğlu Mah. Gazeteci Erol Dernek Sk.
No: 5 Daire:14 Beyoğlu/İstanbul
Posta Kutusu: 308, Beyoğlu/İstanbul

Tel: 0212 293 95 98
Whatsapp: 0535 348 37 99
Telegram: 0535 348 37 99
Signal: 0535 348 37 99

www.demokratikmodernite.org
facebook.com/demokratikmodernite1
twitter.com/dmodernite
instagram.com/demokratikmodernite
demokratikmodernite@gmail.com

Kapak Tasarımı

Nesimi Aday

İç Mizanpaj

Sema Korkmaz

Abonelik Koşulları

Yıllık Abonelik Bedeli: 500 TL (Kargo Dahil)
Yıllık Cezaevi Abonelik Bedeli: 200 TL (Kargo Dahil)
Yurtdışı Abonelik Bedeli: 100 Euro (Kargo Dahil)
Banka: Türkiye Ziraat Bankası
Şube: Altınoluk-Edremit/BALIKESİR
Hesap Sahibi (Alıcı):Şükrü Çatalbaş
Hesap No: 1427-58320759-5002
IBAN: TR 12 0001 0014 2758 3207 5950 02

Basım Yeri
Ceylan Matbaacılık Reklam Film
Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. 318 Güven San. Sit.
B Blok Zeytinburnu, İstanbul
Tel: 0 212 613 10 79

İçindekiler

İhanete Karşı Önce Kadın Uyandı, Sonra Toplum

Editör

Dergimizin bu sayısını "Tarihsel İşbirlikçilik ve İhaneti Aşma"ya ayırdık. Eldeki tarihsel verilere göre insanın toplumsal bir varlığa dönüşüp kimlik kazanması on binlerce yıl geriye gitmektedir. Hatta daha da gerilerde olduğu varsayılabilir.

İnsanın devlet öncesi yaşam zamanı devletçi yaşamdan çok çok uzun. Ancak devletin yarattığı iktidar kültürü ve zihniyet inşası, yaşamının Sümerlerle başladığı, önceki zamanı basit, ilkel ve kaba olduğu, tarihten sayılmayacağı iddia edilmektedir. Fakat gerçeğin bu olmadığı, özünde tarihin Sümer devletiyle başlatılması insanlığa bir ihanet olarak değerlendirmek gerçekçidir. Özünde devletçi tarih anlayışı insanlığın doğrultusundan sapmadır. Ve bu tarih baskı, sömürü, zulüm ve savaşları derinleştirilmesi tarihidir.

Kuşkusuz bu yaklaşım devletçi uygarlığın kendisini inşa etme ideolojisinin başlangıcı ve özünü oluşturmaktadır. Öncesini kötü gösterme, bütün iyilik ve güzellikleri iktidar-devlette görmek insan hakikatiyle savaşmaktır. Çünkü hakikat toplumsal varlığın doğuş, oluşum ve daima değişim ve dönüşüm dinamiği ile anlam kazanır. Bunun inkarı hakikatin inkarı olduğundan ihanettir. Hakikate yabancılaşma insanın kendi ontolojik gerçeğinin reddi demektir. İktidar en büyük ideolojik sapmayı burada gerçekleştirdi. Son beş bin yıllık devletçi uygarlık sapması böyle gerçekleşti. Kendisiyle demokratik uygarlık güçleri arasındaki derin çelişkilerin oluşmasını ve savaşını başlatmıştır.

Bu savaşımın devletten kaynaklanan yanı toplumsal varlığın kendi hakikatinden yabancılaştırmasıdır. Sınıf, tabaka ve cins biçiminde toplumsal yarmalar yaratmak, savaştırmak, sömürü, baskı ve köleleştirmeyi gerçekleştirmedir. Bunun, özünde de toplumsal varlığın ekseninde şekillendiği ve oluştuğu kadın hakikatine savaşın keskin yanını dayatarak yabancılaşmaya, parçalamaya ve köleleştirmenin gerçekleştirilmesidir. Buna karşı demokratik uygarlık ise, toplumsal hakikatin kendisini var etme, devletçi uygarlığı aşma hakikatini gerçekleştirme savaşı ve mücadelesi ola gelmiştir. Günümüzde, bu savaş Ortadoğu merkezli 3. Dünya savaşı şeklinde derinleşerek ve yaygınlaşarak devam etmektedir.

İnsanın hemen her türlü faaliyeti zihinsel olarak başlar ve pratikleşerek bir yaşam halini alır. Zihinsel yanı, düşünme biçimi özünde ideolojik duruş oluyor. Onun pratikleşmesine ise politika oluyor. Yani toplumsal ihtiyaçları karşılamak için gerekli faaliyetler oluyor, politika. Devlet öncesi dönemde toplumsal varlık bütünsel bir şekilde oluşur. Cins ayrımı ya da sınıf veya tabaka gibi kategoriler yoktur. Toplum komünal yani bütünlüklüdür. Maddi ve manevi üretim kolektif olarak gerçekleştir ve paylaşır. İşte iktidar parçalamayı buradan yapar ve yabancılaştırır. Varlığın kendi hakikatini reddetme düşüncesini inşa eder. Yabancılaşmayı toplumsal varlığına karşı gerçekleştirmeye çalışır.

İktidar ve devlet güçlerine karşı demokratik uygarlık güçleri, onların ideolojisine ve yaşamına karşı mücadelelerinde kendilerini yenilemeyi gerçekleştirmediklerinde yenilmişlerdir. Ama geriye bir direniş kültürü bıraktılar. Günümüzdeki toplumsal varlığın temel dayanağı bu direniş kültürü olmaktadır. O birikimlere dayanarak ideolojik ve

paradigmasal mücadele verilmektedir. Özünde işbirlikçilik ve ihaneti aşma ideolojik ve yaşamsal olarak aşmakla olanaklıdır.

Genel durum buyken; Kürt toplumsal varlığı işbirlikçilik ve ihanet anlamında durumu daha da vahimdir denebilir. Bunun temel nedeni statü anlamında yerleşik hayata geçiş, yani neolitik devrimin başlangıcından beri Kürt toplumsal varlığın oluşumuyla bağlantılıdır. Kimi kutsal metinlerde cennetin yukarı Mezopotamya veya Van gölünün güneyi diye tanımlanır. Yine cennette iki nehrin aktığından söz edilir. Bu iki nehir Dicle ve Fırat'tır. Yine Nuh'un gemisi de burada suyun üzerinde yükselir ve suyun çekilmesiyle Cudi Dağına indiği varsayılır. Cudi adının buradan geldiği söylenir. Kürtçede "Cu-di" "yer görüldü" demektir. Yani Nuh'un gemisi Cudi'ye inerken tayfa yeri görür ve sevinçle Cu-di "yer görüldü" çiğliği atar. Kürt'ün hem onurlu özgür tarihi hem de acılarla yüklü gerçeği bu geçmişiyle bağlantılıdır. İlk ihanetin ve işbirlikçiliğin Kürtler de gerçekleştiğini varsaymak hakikate daha yakın durur. Kürtlerde hem özgürleşmenin tarihi birikimi eski ve derindir hem de işbirlikçilik ve ihanet tarihi uzundur. O yüzden Kurdistan Kürtlerin hem cenneti hem de cehennemi diye tariflemek gerçeğe yakındır. Tarihte bu cennete gelmeye çalışan hemen tüm egemenler bu mekanı Kürtler için adete cehenneme çevirdiler. Kürtlerin özgürlük arayışı özünde bu cehennemden Nuh'un gemisinde olduğu gibi çıkmak ve özgürleşmektir.

Kürt toplumsallığı önce iç ihanet geliştirilerek kırılmayı yaşar. Bu daha çok devletçi uygarlığın denetimine girme, toplumsal yarılmaya uğrama ve yabancılaşmadır. Ve onların üzerinde yükselen işbirlikçilik şeklinde vuku bulacaktır. Mitolojik anlatımlarda bu bilgilere varmak olasıdır. Ancak ilk işbirlikçilik ve ihanet köklü bir ideolojik yabancılaşmayı toplumda yaygın gerçekleştiremez. Ancak zamanla işbirlikçilik ve ihanet ideolojik yabancılaşmayı da getirecektir. Kürt üst tabaklarında işbirlikçilik ve yabancılaşma hızlandıkça toplumsal tabanda karşıt direniş içe büzülme ve giderek kimi toplumsal parçalanmaları getirecek ve iç çatışma zeminini güçlendirecektir. İlk ideolojik ve yaşamsal yabancılaşma ise ağırlıklı Arap egemenliği döneminde derinleşecek ve giderek içselleşmeye başlayacaktır. Bu tarih 7. Yüzyıldır. Osmanlı egemenliği altında 19. Yüzyılda yerel özerk yapıların tasfiyesiyle gerçekleşecektir. Kürt aristokrasisinin oluşumu ve derinleşmesi, ailelerini korumanın öne geçtiği ve meşrulaştığı zaman 19. Yüzyıldır. Bu dönemde çeşitli Kürt hanedanlıkları ailelerini korumak amaçlı Osmanlı egemenlerinin denetimine girmiş ve işbirlikçiliği meşrulaştırmışlardır. 20. Yüzyıl yani cumhuriyet döneminde ise Kurdistan dört parçaya bölünmüş, işbirlikçilik ve ihanet, aile korumacılığı kitlesel tabana kadar genişleyerek yayılabilmiştir. Ulusal ve toplumsal değerlerine giderek tümden yabancılaşan aile korumacılığı adına Türkleşme, Araplaşma ve Farslaşma temel bir eğilim haline gelmiştir.

1970'lere gelindiğine Kürtlük adından söz edilemeyen; önemli bir kesimince Kürt demenin hakaret olarak algılandığı bir süreçtir. Kürt var mıdır yok mudur? Tartışması normalleşmiştir. Yaşayıp yaşamayacağı tartışmalıdır. Kurdistan'a emek vermek, fedakarlık yapmak adeta düşüncelerden silinmiştir. 1970'lerde çıkış bu zor koşullar içerisinde gerçekleşecektir. Aslında bu kararlaşma Kürt'ün yaşayıp yaşamayacağını test etmiştir. Çok çetin de olsa bu test Kürt toplumsal varlığı lehine sonuçlar vermiş, uyanış gerçekleşme sürecine girmiştir. İlk doğuş, yitirilen Kürt'ün hafızasını ve düşüncesini yeniden inşa ve kazanma mücadelesi olmuştur. Düşünce varsa mücadele vardır ve özgürlük yürüyüşü devam eder. Günümüzde bu uyanış dünya halklarına örnek olabilecek bir düzeye çıkmıştır. Kurdistan'da önce kadın kaybedilmişti. Onun kaybı Kürt toplumsallığının kaybıydı. O yüzden ilk önce kadın uyandı ya da uyandırıldı. Onun etrafında Kürt toplumsallaşması gerçekleşiyor. Günümüzde Jin Jiyan Azadinin küresel çapta yankılanması ve halklara örneklik teşkil etmesi ideolojik bir paradigma ve toplumsal inşanın gerçekleşmesinin adı oluyor. Yani Kürt toplumsallığının yapısı artık ideolojik, yaşamsal, bellek inşası ve varoluşudur. Dergimizin bu sayısında bunlar ve benzer içerikli makaleler yer almaktadır. Böylesine önemli bir tartışmaya katkı sağlayacağını umuyor ve iyi okumalar diliyoruz…

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İşbirlikçi Aristokrasiye Karşı Toplumsal Özü Korumak

Ali Fırat

Yazılı Tarihten itibaren Sümer Uygar Toplumuyla ilişkilerinde Kürtlerin prototipine sıkça rastlamaktayız. Sümerler, dayandıkları ana kaynaklar olmaları itibariyle Kuzey ve Doğu'daki dağlık bölge halkına halen de anlam ifade eden KURTİ, Batı'daki kabile halklarına ise AMORİTLER genellemesiyle karşılık verirlerdi. Kurti kelimesinin sözcük anlamı, 'Dağlı Halk'tır. Kürt deyince günümüzde de 'dağlılık', temel bir özellik olarak çağrışım yapmaktadır. Aslında Sümer Döneminin Kurti'leriyle günümüz Kürti'leri arasında belki de 'u' harfi üzerindeki iki nokta farkı kadar bir fark vardır. Binlerce yıllık Kabile Kültürlü Kürtler, Kürt Halkı içinde halen ağır basan, Kabile Kürtleridir. Şehirlisi, ovalısı, sınıf ayrışması yaşayanı, devlet işbirlikçisi, devlet karşıtı olanı bolca vardır. Ama Ana Gövde Kürtlük, soyunu güçlü yaşayan Kürtlük, geleneksel Kabile özellikleri ağır basan Kürtlüktür, Ana Kabilesel Kürtlüktür. Şehirli, egemen sınıflı ve devletli Kürt, çoğunlukla ve geleneksel olarak Kürtlükten kopmuş, asimilasyona yatmış Geçiş Kürtlüğünü ifade eder. Gılgameş Destanı'ndaki ilk şehirli işbirlikçi Kurti olan Enkidu, belki de tüm şehirli, sınıflı ve iktidar işbirlikçisi Kurti'lerin ilk atasıdır. Destandaki Humbaba, Dağ Kurti'sidir. Enkidu, ihanet ettiği Humbaba'yı öldürmesi için Gılgameş'e âdeta yalvarır. Günümüzdeki işbirlikçi Kürti'yi ne de yaman çağrıştırıyor! Demek ki ikisi arasındaki fark, 'u' harfi üzerindeki noktalar kadar olabilir derken pek de haksız sayılmayız.

Kürt orijinli toplulukların yaşadıkları ilk ciddi toplumsal sorunları, Sümer Uygarlığına bağlamak mümkündür. Gılgameş Destanı zaten bu sorunlar üzerine kurgulanmıştır. Gerek El Ubeyd Hiyerarşik Kültürü (M.Ö. 4500-3500) gerekse Uruk Site Kültürü (M.Ö. 3500-3000), kendini sürekli olarak doğuya ve kuzeye doğru genişletmek durumundaydı. İlk Kentli, Sınıflı ve Devletli Kültür oluşumları olarak, yaşayabilmek için her iki yön üzerindeki Neolitik Toplumdan beslenmek zorundaydılar. Zorunluluk, çatışmayı beraberinde getirir. Gılgameş ve Enkidu ikilisi arasındaki ilişki, tarihte ilk ve tipik olan emperyal-sömürge ilişkisindeki sorunsalı ifade eder, yansıtır. Kürt orijinli topluluklar, Humbaba şahsında emperyal sömürgeci ilişkiye karşı direnişi temsil ederler. Sorunun temelinde, Neolitik Toplumdaki eşitlikçi ve özgür yaşamı, kentli, sınıflı ve devletli yaşama karşı korumak yatar. Enkidu, Uruk Kentine tutsak olarak getirilmekte, evcilleştirilmekte ve Kent Toplumu içinde, geldiği topluluklara karşı bir işbirlikçi olarak kullanılmaktadır.

M.Ö. 715'de ilk defa bir araya gelen kabile boyları, gevşek birlik oluştururlar. Asur ve Urartu baskılarının, onları, Kafkasya'dan gelen (tarihsel bir gelenek olsa gerek) ünlü İskit boylarıyla ittifaka yöneltti̇ği ve kimi zaman İskitlerle çelişki yaşadıkları anlaşılmaktadır. Öncülük, zaman zaman el değiştirmektedir. Medler, yaklaşık üç yüz yıl süren bir direnişin ardından, önce Urartu saraylarını (yaklaşık M.Ö. 615'ler),

hemen sonra Asur başkentini yakıp yıkarak, Mezopotamya'nın bu son iki güçlü uygarlığına da son vermişlerdir. Medlerin, Ekbatan adında (bugünkü İran'da Hemedan yakınlarında) ünlü bir başkent kurdukları ve etrafını yedi renkte yedi surla çevirdikleri söylenmektedir. Batıda sınırlarını Kızılırmak'a kadar büyütmüşler ve Frigyalılarla komşu olmuşlardır. Yakın akraba oldukları Pers kabileleriyle ilişkileri, egemenlik dönemlerinin kısa sürmesine neden olmuştur. Çok büyük çabayla inşa ettikleri ve üçyüz yıla yakın sürdürdükleri bir siyasi oluşumu, bir saray oyunuyla Fars Akameniş Hanedanlığına kaptırmışlardır. Astiyag'ın kızlarından birinden olma Kyros adlı bir Persli, sarayın askeri komutanı Harpagos'la anlaşarak, trajik bir saray darbesiyle son ihtiyar kral Astiyag'ı tahttan düşürmüştür.

Ben, tarihte bilinen ilk Kürt işbirlikçisinin Uruk Kralı Gılgameş'in ormandan getirip ormanlık alanlardaki işgalleri için bir ajan-işbirlikçi gibi kullandığı Enkidu olduğu kanısındayım. Yani Kürtlerdeki işbirlikçiliğin, ilk destanlara konu olacak kadar eski bir geçmişi vardır. Tabii her zaman olduğu gibi yine bir kadın aracılığıyla! Enkidu, özgür dağ havasını ve arkadaşlarını, bir tapınak rahibesinin aldatıcı tatlılığında ve şehvetinde kurban etmiştir. Bugünlere ne kadar da çok benziyor! Günümüzün işbirlikçi Kürt kişiliğinin, tarihsel olarak oluştuğunu, beş para etmez bir aile ve karısı için satmayacağı bir değer olamayacağını, bu yüzden gerçek soyluluk, politiklik ve bilgelikten, anlamlı ve zevkli yaşamdan (özgür yaşamdan geçer) uzak olduğunu ve dolayısıyla çok iğrenç yaşadığını iyi bilmek gerekir.

Mazdaik İnanç Sistemi, Aydınlık-Karanlık

Hiyerarşi ve uygarlık işbirlikçiliği geliştikçe Kabile Kültürünün parçalanması, kabile bilinç ve hareketinin bağrında özne-nesne ayrımının gelişmesi kaçınılmaz oldu. Sümer ideolojik hegemonyasını yansıtan bu bilinç hareketine karşı, geleneksel Ana-Tanrıça Kültürüyle (Star Tanrıça Kültürü) birlikte yenilikçi Mazda İnanç Hareketi gelişti. Mazdaik İnanç Sistemi, aydınlık-karanlık güçler ikilemine dayanmaktadır. Özü, Evrensel Diyalektik ikileme varmaktadır. Oluş için gerekli olan diyalektik tez-antitez hareketinin bilincine erişildiğini yansıtmaktadır. Bu yönüyle Sümer Mitolojisinin kaba icadı olan yaratıcı tanrı ve yaratılan kul ikileminin çok ilerisinde bir harekettir. Mazdaik inancın özü, Evrensel Diyalektiği esas almaktadır. Yaratıcı tanrı ve yaratılan kul-nesne ideolojisi, evrensel gerçekliği ifade etmediği gibi ilk defa insan bilincinde onarılması güç bir çarpıtmaya yol açmaktadır. Tüm dinlere özellikle tek tanrılı dinlere damgasını vuran bu bilinç hareketi, günümüze kadar gelen özne-nesne ayrımına dayalı zihniyet hareketlerinin temelini teşkil etmektedir. Çin'deki Taoculuk ve bazı Hint bilinç biçimleriyle birlikte Mazdaik bilinç, farklı bir zihniyeti temsil etmektedir. Bu zihniyette, yaratıcı-yaratılan ikilemi yerine, kendi kendini Oluşturan Diyalektik gelişmeye kapı aralanmaktadır.

Zerdüşt İnancı, yaratıcı tanrıyı sorgulayan ilk bilinç ve hareket biçimidir

Mazdaik inanç ve bilinç biçiminin devamı olan Zerdüşt bilinci ve hareketi, Özgür İnsan Ahlâkını mümkün kılmaktadır. Zerdüşt İnancı, yaratıcı tanrıyı sorgulayan ilk bilinç ve hareket biçimidir. Zerdüşt Geleneğinden günümüze kalan "Söyle, sen kimsin?" hitabı, yaratıcı tanrıyı sorgulayan felsefenin özünü teşkil etmektedir. İon Uygarlığı, Medlerden aldığı bu felsefeyi daha da geliştirerek, çağımıza damgasını vuran düşünce biçiminin temelini atmıştır. Tanrılardan kopuk, insanın özgücüne dayalı diyalektik düşünce biçiminin gelişimiyle birlikte özgürleşen insanın önü açılmıştır. Medlerin, son Sümer Uygarlık kökenli zalim Asur Uygarlığını yenmesi, büyük bir tarihsel adımdır. Medlerin, yaklaşık üç yüz yıl süren bu ahlâki ve politik bilinç hareketi, Asur'u yenilgiye uğratmalarının temel etkenidir. İon Uygarlığının önünü açan da bu tarihsel gelişmedir. Her iki hareketin, M.Ö. 600'lerde tarihe damgalarını vurmaları tesadüfî olmayıp, ancak birbirleriyle bağlantılı olarak ele alınmaları halinde doğru kavranabilir. Pers ve Sasani İmparatorluk

hareketlerinin egemenliği altında, Med-Kürt unsurlarının ikinci plana düşmesiyle birlikte, Özgür Bilinç Hareketleri de darbe yedi. Daha geride kalan ilkel kabile ve aşiret bilinç formlarına kapanma yaşandı. Zerdüşti inanç ve bilinç, imparatorluğun savunma aracına dönüştükçe, özgürlükçü özünü yitirerek yozlaştı. Bu durum, İskender'in zaferinde (M.Ö. 330) kendini yansıtmıştır. Aristo'da en güçlü temsilini bulan İon Felsefesi, bu zaferde belirleyici olmuştur. Daha sonra gelişen Helenistik Uygarlık Aşaması (M.Ö. 300-M.S. 250), İon Felsefesinin üstün bilinç formuyla yakından bağlantılıdır. İlk defa Doğu-Batı Sentezinin gerçekleştiği bu aşamanın bilinci, daha sonra gelişen tüm inanç ve düşünce biçimlerine damgasını vurmuştur. Roma'nın yükselişinin ve imparatorluk kültünün, bu inanç ve düşüncelerin izinde geliştiği ve anlam bulduğu açıktır. Bu dönemde Kürt Uygarlık unsurlarıyla yakın bağ içindeki Komagene (Yukarı Fırat merkezli), Abgar (Orta Fırat-Urfa merkezli) ve Palmyra (Aşağı Fırat-Palmyra merkezli) Uygarlıkları, belli bir görkemi ifade ederler. Hem Roma'ya karşı direnirler hem de başarılı uzlaşmalarla bilinç hareketlerindeki yükselişlerini sürdürürler. Hıristiyan bilinç hareketi, bu dönemi sona erdirir.

İslâmi İktidarın Yeni Sınıf Düzeni

İktidar işbirlikçisi Kürt elitinin Araplaşma öyküsü hayli ilginçtir. Binlerce yıl işbirliği ettiği ve etnik açıdan akraba olduğu İran İmparatorluk Kültürü içinde dil ve kültür varlıklarını önemli oranda koruyan bu kesimin hızla Araplaşmayı seçmesi, sınıfsal oluşumuyla yakından bağlantılıdır. Araplaşma öncesi Kürt hiyerarşik önderleri, Kabile Kültürüyle hâlâ yakın bağ içindeydiler, aynı kabile ve aşiretin mensuplarıydı. Dolayısıyla sınıflaşma zayıftı. Çıkarları sınıflaşmadan ziyade, kabile ve aşiret içinde hiyerarşinin üst tabakası olarak kalmalarını daha yararlı ve gerekli kılıyordu. Aşiret kültürel bağlarını yitirip yalnız birey veya aile olarak yabancı hâkim hanedanlık kültürü içinde erimeleri, çıkarlarına uygun değildi. Böyle bir durumda her şeylerini yitirebilirlerdi. Önlerinde bunu kanıtlayan çok sayıda tarihsel örnek vardı. Kürt kabile ve aşiret gerçekliği, kendi kültürüne çok katı bir biçimde bağlı olup, dış güçlerle bütünleşmeyi ve asimilasyonu olanaksız veya istisnai kılıyordu. Bunun yanı sıra tarihsel olarak sınıflaşmanın maddi koşullarının fazla gelişmemiş olması ve en önemlisi, dıştan kaynaklı işgalci, fetihçi ve sömürgen istilalara karşı sürekli mücadele içinde olmaları, bunda önemli rol oynamıştı.

Arap Emevi Hanedanlığı'ndan kaynaklanan işgal döneminde, hem tarihsel hem de toplumsal bakımdan bir farklılaşma yaşanıyordu. İslâmi Sultayla birlikte Arap kabile üst tabakası, kendi kabilesinin alt tabakasından koparak hızla yeni bir egemen sınıf haline geliyordu. Derin bir sınıflaşma söz konusuydu. Emeviler Döneminde çok güçlü bir İslâm-Arap Aristokrasisi oluşmuştu. Ortadoğu Kültüründe ilk defa geleneksel köle-efendi ilişkisini aşan ve Avrupa'da daha sonra gelişecek olan serf-senyör ilişkisine benzeyen yeni türden bir bey-maraba (mevali) ilişkisi oluştu. Klasik köleliğe nazaran daha katlanılabilir sınıfsal ilişkilerin oluşumu, İslâmi Sulta'nın en önemli çıktısıdır. İslâmi İktidarın yeni sınıf düzeni söz konusudur. Bunun önderliğini yapan güç, Emevi Hanedanlığı'dır. Emevi hanedanları, kendilerine hizmet etmeleri için kısa süre içinde saraylarını Bizans ve Sasani saltanat artığı bürokratlar ve sınıfsal işbirlikçilerle doldurdular. Fethettikleri tüm kültürlerin üst tabakaları, bu Tarihsel-Toplumsal yeni sınıflaşmayı, kendi çıkarlarına son derece uygun bularak, işbirlikçi temelde de olsa hızla aristokratlaştılar. Bunlar, hâkim hanedan aristokrasisi ile çok sayıda evlilik bağı kurdular. Çocuklarını, resmi Arap dil ve kültürüyle eğittiler. Kendi kabile dil ve kültürlerinden bu sefer hızla uzaklaştılar. Eskiden çıkarlarına aykırı olan bu durum, yeni İslâmik Aristokrasi koşullarında son derece uygun gelmekteydi. Kaldı ki, tarihte de benzer örnekler çokça yaşanmıştı.

Ortadoğu'da Ortaçağın sonlarına doğru gelindiğinde, Kürt gerçekliğinin, İslâm Kültürüyle kurduğu ilişkiler, önemli sonuçlar doğurmuştur. Yaklaşık bin yıl süren bu ilişkilerin, olumlu ve olumsuz yönde etkileri olmuştur. Olumsuz yönü, Arap Dili ve Kültürünün asimilasyonist etkisidir. Araplaşma ve Arapçanın etkisi, yüzyıllarca sürmüştür. Bir sınıf olarak oluşan Kürt üst tabakası, halk kültüründen uzaklaşmış, geleneksel işbirlikçilikte mesafe kat

etmiştir. Bu işbirlikçiliğini, 16. yüzyıldan itibaren Osmanlı-Türk Hanedanlığı'yla daha da geliştirmiş, Ermeni ve Süryani halklarıyla zaman zaman çatışmalara girmiştir. Egemen işbirlikçi sınıf olarak, Kurmanc denilen kesimlerle kabile ve aşiretlerin yoksul tabakaları üzerinde baskı ve sömürüsünü geliştirmiştir. Olumlu yönleri, Halk-Kavim olarak Kürtlerin, bu dönemde ilk defa bu ismi resmen ve fiilen kullanmaları ve coğrafyalarına artık resmen Kürdistan denilmesidir. Özcesi, ülke ve halk ismi, bu dönemde kesinleşmiştir. Kürt dilinde edebi eserler yazılmıştır. Şerefxan'ın Kürdistan Tarihi, Ehmedê Xanî'nin Mem û Zîn'i, Feqiyê Teyran'ın şiirleri başta olmak üzere Kürtçe yazılmış birçok bilimsel ve edebi eser, bu dönemin ürünüdür. Kürt kabile ve aşiretlerinin kısmen çözülmesiyle birlikte Kurmanc kategorisi oluşmuş ve bunlar, birçok yerleşik köy ve kentin esas nüfusunu oluşturmuşlardır. Halklaşmanın belkemiği rolü, kabile ve aşiret üyelerinden giderek yeni serbest emekçiler haline gelen Kurmanclara geçmiştir. Sultanlık ve beyliklerin olumsuz olan iktidar, ekonomi ve ideoloji alanındaki tekelci hegemonyasına karşı başta Tasavvufi Tarikatlar, Alevilik ve Êzîdîlik olmak üzere Sivil Toplum Benzeri birçok yeni kategorik grup oluşmuştur. Tüm bunlar, demokratik içeriği güçlü olan kategorik gelişmelerdir. Özcesi, 19. yüzyıl başlarına gelindiğinde, Kürt gerçekliği, dünya genelinde yaşanan Toplumsal Kültür ve Kavim gerçeklerinden geri olmayıp oldukça ilerisindedir.

Kürdistan'ın Eyalet Statüsünün Daraltılması

Geleneksel Beylik Statüsü, 19. yüzyılın başlarında tehdit altına girmişti. Modernleşme zorunluluğunu duyan Osmanlı İmparatorluğu, özellikle Sultan İkinci Mahmut'la (1839) reform hareketlerine girişti. Reformlar, devletin yeniden düzenlenmesiyle ilgiliydi. Ulus-devlete doğru gidişte merkezî bürokrasinin, vergi ve ordu sisteminin yeniden düzenlenmesi, başta gelmekteydi. Reformlar karşısında Geleneksel Kürt Beylik Düzeni sürdürülemezdi. Vergi ve askerlik sistemlerini kabul etmek, Kürt beylikleri için varlıklarının sonu demekti. Yapacakları şey ya kendilerini lağvetmek ya da isyan etmekti. Süleymaniye merkezli olarak başlayan ilk beylik ve tarikat temelli isyan (1806 Babanzade Hanedanlığı ve Kadiri tarikatı), bu sürecin başlangıcını ifade eder. Süleymaniye'nin ilginç bir özelliği, Kürdistan'ın uç noktası olması, İran'ın içlerine yansıyan komşu kabile ve aşiretlerle ilişkisi ve güçlü bir entelektüel kapasiteye sahip aydınları barındırmasıdır. Ayrıca geleneksel Nakşi ve Kadiri tarikatlarının merkezlerindendir. Kürt beyliklerinin, dengelerle oynayarak siyaset yapma ustalıkları gelişmişti. Geleneksellik ile Modernitenin ilk karışımları, bu bölgede oluşmuştu. Yeni dünya hegemonu olan İngiltere İmparatorluğu'nun, ilk el attığı yerlerdendi. Kürtlük veya Kürt Hareketi, bu koşullar altında başladı. Dinî, milli, kabilesel ve aristokratik özelliklerin iç içe rol oynadığı bu hareket, yerel kalmaktan kurtulamadı. Geleneksel imparatorluk politikaları ve bastırma seferleri karşısında uzun süreli direnemedi. Ama bu hareket, yeni bir sürecin de başlaması anlamına geliyordu. Nitekim daha sonra kuzeye doğru peş peşe benzer hareketler baş gösterdi. Bunların belki de en önemlisi ve sonuncusu, Botan Emiri Bedirhan Bey önderliğindeki hareketti.

Özellikle Osmanlılara isyan eden Mısır örneğinden ders alan Bedirhan Bey, 1820'lerden itibaren beyliğini sürekli genişletti; modern bir devlet düzenine doğru taşımaya başladı. Erken bir Milli Hareket olma özelliği taşımaktaydı. Bastırılmasaydı, ulus-devlete doğru gelişebilirdi. Modern nitelemesine en yakın bir hareket olarak, Bedirhan Bey önderliği etrafında gelişen olaylar ve politikalar, günümüz açısından da oldukça ders verici niteliktedir. İngilizler, bölgede daha çok Süryanilere dayalı bir tampon oluşum yaratma peşindeydi. Tercihleri bu yönlüydü. Kuzeyden Rus Çarlığı, benzer bir tampon mekanizmasını Ermenilere dayanarak gerçekleştirmek istemekteydi. Osmanlı ve hatta İran İmparatorlukları ise, kendi merkezî otoritelerini yayma peşindeydiler. Kürtler, dört yönden kuşatmayı yaşamaktaydı. Kuşatmadaki farklılık, bu kez gelenlerin modern araçlar ve dürtülerle donanmış olmalarıydı. Bedirhan Bey'in seçenekleri olmakla birlikte sınırlıydı. Süryanileri hedeflemesi, stratejik bir hataydı. Ermenilerle ilişkileri iyi olmakla birlikte stratejik olmaktan uzaktı. En önemlisi, dayanabileceği

hegemonik bir güçten yoksundu. Mısır örneği, İngiltere'ye dayalı olarak yeni bir ulus-devlete doğru gelişirken; Bedirhan Bey İsyanı karşısında yer alan İngiltere ve Rus İmparatorluğu, Osmanlı Sultanlığı'nı desteklemekteydi. İran'ın tavrı da olumsuzdu. Ayrıca içte gerilla tarzı bir ordu kuruluşuna geçememiş, askeri teşkilatlanması düzenli ordu anlayışını aşamamıştı. Uzun vadeli direniş için niyet ve hazırlıkları yoktu. Geleneksel ideoloji ve örgütlenmelerle hareket etmekteydi. Yasal bir düzenden ziyade emirlerle yönetimini sürdürmekteydi. Ailesi içinde de (Yezdanşêr) beylik konusunda çekişme vardı ve her an ihanete dönüşebilirdi. Tüm bu hususların yanı sıra en elverişli zamanda harekete geçememesi ve sultanın taktiklerine takılması, sonunu getirdi. 1847 yılı ilkbaharından itibaren şiddetlenen çatışma, Yezdanşêr'in ihanetiyle aynı yıl içinde bastırıldı. Batılı güçlerin desteğiyle bu çağdaşlığa en yakın Kürt Hareketinin bastırılması, olumsuz yönde stratejik sonuçlar doğurdu.

Geleneksel tarzda da olsa geniş bir özerkliğe sahip olan Kürt kültür kurumları, artık eski canlılıklarını sürdüremezlerdi. Merkezî bürokrasi, adım adım yerleşerek otoritesini her köşeye yaymaya çalışıyordu. Kürdistan'ın eyalet statüsü, gittikçe daraltılıyordu; 1860'larda da sona erdirildi ve Kürdistan, coğrafi bir terim olarak kaldı. Belki de Mitanniler ve Hititlerden (M.Ö.1600-1200) beri köklü bir geleneğe sahip olan Kürt Beylik Düzeni, artık sona ermiş gibiydi. Geriye kalan beylik artıkları, yaşam şanslarını modernleşmede arayacaklar, sömürgeci metropollere taşınarak varlıklarını Kürt işbirlikçileri olarak sürdürmeye çalışacaklardır. Bu konuda da hem Babanzadelerin hem de Bedirxanîlerin öyküleri, hayli ilginçtir. Bir yandan fırsat bulduklarında el altından isyan kışkırtıcılığı yaptılar diğer yandan hâkim ulus-devletlerin teşkilinde en etkili kadrolar olarak rol oynadılar. Gerek İmparatorluk gerekse Cumhuriyet kuruluşlarında bu yönde rol oynayan bu ailelere mensup çok sayıda kadro mevcuttur. Ayrıca İlkel Kürt Milliyetçiliğinin de babası rolündedirler. En çarpıcı örnek, Bedirhan Bey'in torunu Celadet Ali Bedirhan'ın hem ideolojik (gazete ve dergiler vb.) hem de örgütsel (başta Xoybun örgütü) yönden ilk milliyetçi çabalara öncülük etmesidir. Ayrıca dedesinin kuramadığı diplomatik ilişkileri geliştirmekte de ustadır. Batı dil ve kültürlerine hâkimiyeti kayda değerdir. Daha da ilginç olanı, kendisinden sonra gelecek olan tüm Kürt aristokrat çevre ve şahsiyetlerin model alacakları Kürtçülük politikasının temelini atmış olmasıdır. Kürtlük, Kürtçülük, artık bu çevre ve şahsiyetlerin elinde kendilerini ve ailelerini yaşatma aracına dönüştürülmüştür. Bütün pazarlıklar, kendi varlıklarını sürdürmeye dayalı olarak geliştirilmiştir. Bağımsızlıktan başlayan pazarlık, şahıslarını affettirmeye kadar indirgenmiştir. Bedirhan Bey'le başlayan bu yol, Celadet Ali Bedirhan'la bir model veya yöntem haline getirilmiştir. Celadet Ali Bedirhan aynı pazarlığı, Türkiye Cumhuriyeti üzerinden Mustafa Kemal'le de sürdürmeye çalışmıştır. Bu pazarlıkta Kürtlük, pazarlık koşulları gereği bazen çok pahalılaşmakta bazen de çok ucuzlamaktadır. Tarihsel, toplumsal ve programsal strateji ve taktiklerle yürütülen herhangi bir Kürtlük, Kürt toplumsal hareketliliği söz konusu değildir. Sınıfsallık ve ulusallık tam da bu noktada önem kazanmaktadır. Çağını doldurmuş sınıf karakterleri, bu şahısları, bu denli darlığa düşürür ve şahsi kaygılara iterken; gelişmemiş ulusal karakterleri, kendilerini ilkel ideoloji ve örgütlenmelerin aynı sonuca yol açan hareketlenmelerine götürmektedir.

Bu karakterler, bazen beyliklerin olgunluk döneminde yaşayan İdris-i Bitlisi ile karşılaştırılmaktadır. 16. yüzyılın başlarında hem Safevi hem de Osmanlı saraylarında etkili olan İdris-i Bitlisi, dönemin geçerli iktidarcı politik figürünü temsil etmektedir. Kendi bağımsız krallık rejimini kuramayan Kürt beylikleri, çıkışı, hegemonik güçlerin saraylarında aramaktadır. Önceleri Safevi Hanedanlığı'nın kuruluşunda etkin rolleri olan Kürt beylikleri, Şialığın resmi mezhep haline getirilmesiyle kendilerini tehdit altında hissettiler. Sünni mezhepten oluşları, onları Osmanlı Hanedanlığı ile işbirliğine yöneltti. Bunda önemli çıkarları vardı. İdris-i Bitlisi, bu yeni hanedan arayışının politik ve ideolojik mimarıdır. Kürdistan beyliklerinin büyük çoğunluğu, Osmanlı Hanedanlığı'yla eşit güçlerin ittifakına denk bir iktidar paylaşımında anlaştılar. Bu, koşulların uygun kıldığı gönüllü bir ittifaktı. Osmanlı iktidar sisteminde kendine özgü bir konumlanışları vardı. Kürt beylikleri, belki kendi aralarında çıkarabilecekleri

bir beylerbeyiyle daha çok bağımsız olabilirler, gelecekte daha merkezî bir saltanat geliştirebilirlerdi. Ama unutmamak gerekir ki dönemin koşulları, çok sayıda saltanat rejiminden ziyade, birkaç hegemonik güce dayalı iktidar sistemlerini geçerli kılıyordu. Dönemin statükosu, kendini bu tarzda inşa ediyordu. Bağımsız krallıklar kural değil istisnaydı. Dolayısıyla İdris-i Bitlisi önderliğinde girişilen ittifak çalışmaları, dönemine göre uygun ve başarılıdır. Sakıncası, sonradan ortaya çıkacak olumlu ve olumsuz koşulları hesaba katmaması, konjonktürel kalmasıdır. İdris-i Bitlisi'nin konumu, 19. yüzyılda beylik sisteminin çöküşü sonrasında içine girilen tehlikeli işbirlikçilikle karşılaştırılamaz. Bu tarz bir karşılaştırma, dönemsel koşulları hesaba katmayan, dönemleri birbirine karıştıran hatalı bir analojiye dayanır.

Kürt Kültürel Varlığının Korunması ve Özgürleşme

19. yüzyılın başlarına kadar Kürtlerin statüsü, halk olarak Türkler veya Türkmenler ve Arapların statüsünün gerisinde değil daha da ilerisindedir. Asıl çöküş ve statü farklılaşması, 19. yüzyılda gelişmeye başlar. Beylikler Döneminin artık geçtiğinin anlaşılması, geriye kalan mirasçılarını, halk olarak Kürtler için herhangi bir statünün tanınması talebinde bulunmayarak hatta daha da olumsuz tutumlar içine girip geleneksel otonomi statüsünden de vazgeçerek, işbirlikçilik temelinde kendi şahsi ve ailevi çıkarlarını güvenceye alan bir model geliştirmeye zorlamıştır. Şüphesiz bunlar, bu yeni statüye gönüllülük temelinde girmiş değildirler. 16. yüzyılın başlarındaki koşullar, artık geçerli değildir. İsyan etmeye çalışmışlar, geleneksel statüde ısrar etmişler hatta daha ileri gidip bir devlet arayışına yönelmişlerdir. Ama sınıf karakterleri ve modern çağın koşulları gereği, bu çabalarında yenilgiyle karşılaşmaktan kurtulamamışlardır. Geriye kalan tek geçerli seçenek, yine sınıf karakterleri gereği, şahsi ikballerine ve ailesel çıkarlarına dayanan, Kürtlüğü ucuzlamış bir pazar metasına dönüştüren yeni ve tehlikeli bir işbirlikçilik türüne yönelmeleridir. Hâkim ulus-devletler de bu zaaflarını iyi değerlendirmişler, Kürt Toplumu üzerinde modern bir baskı ve sömürü rejimini geliştirmekte bunları, en etkili ve tehlikeli araç olarak kullanmışlardır. Bu kesimler, bir burjuva sınıf olmaya özenmişlerdir, halen özenmektedirler. Ama maddi koşullar, iktidarsal ve ekonomik bağlantıları, ideolojik ve örgütsel durumları, onların modern bir burjuva sınıf haline gelmelerine imkân tanımamaktadır. Kâmuran Ali Bedirhan'ın kendisi, belki de idealist bir milliyetçi olabilir. Fakat yaşadığı objektif gerçeklikler, ondaki bu idealleri kursağında kalan bir hevese dönüştürmüştür. Böyle olması, yine de içine girilen işbirlikçilik modelinin tehlikeli ve ihanete açık olmasına engel değildir. Nitekim balık baştan kokar misali bu model, günümüze kadar oldukça etkili olmuş, sanki normal bir toplumsal yaşam tarzıymış gibi tüm toplumsal sınıf ve tabakaları ve bunlardan çıkışlı kişilik karakterlerini belirlemede başrolü oynamıştır.

Kürt aristokratik geleneğini değerlendirirken Avrupalılarla hatta dünyanın herhangi bir köşesindeki örneklerle karıştırmamak ve karşılaştırmamak gerekir. Bu konuda kendine özgü bir konumlanma geliştirilmiştir. Bu aristokratik tabakanın rolü, Kürdistan ve Kürtler üzerinde ulus-devletlerin tahakkümünü ve kapitalist sömürü tarzlarını geçerli kılmada araçsal bir konuma indirgenmiştir. Bu konumlanma, son iki yüzyılda özenle, başta şiddet ve zorlama yoluyla, giderek tüm toplumsal alanların tahribini hedefleyen 'özel ve örtülü soykırım' yöntemleriyle Kürtlüğün tasfiye edilmesinde temel araç olarak değerlendirilmiştir. Aristokratik ve tarikatçı geleneklerin, Kürt gerçekliğinde ve hareketlerindeki yansımalarını değerlendirir ve özellikle Kapitalist Modernitenin hâkim unsurlarıyla ilişki modellerini çözümlerken, bu yönleri üzerinde ne kadar durulsa azdır. Konumları üzerinde derinliğine araştırmalar geliştirmek, ideolojik ve politik yansımalarını belirlemek büyük önem taşır.

Üst tabakanın mirası üzerinde düşünürken, yapılması gereken sadece kategorik ihanet yaftaları yapıştırmak değildir; kültürel soykırımdan geçirilmiş bir toplumsal gerçeklik karşısında tüm toplumsal tabakaların, sınıfların, onların kimlik ve kişilik özelliklerinin ne anlama geldiğini, ulusallık ve sınıfsallık bağlamında nasıl etkileyici olduklarını kavramaya çalışmaktır. Kürt Toplumu, normal bir

toplum değildir ki onun için normal çözümlemeler geliştirelim. Yahudiler, yaşadıkları soykırım için 'tekil', 'biricik' kavramlarını ısrarla korur, benzersiz bir soykırım yaşadıklarında ısrar ederler. Kürtlerin yaşadığı soykırım için de benzer bir tanım yapılabilir. Örneği olmayan, 'tekil', 'biricik' olan bir kültürel soykırım yaşanmıştır, yaşanmaktadır. Dolayısıyla kendine özgü inceleme ve araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu kapsamda kültürel soykırımın gerçekleşmesinde belirleyici bir konumu olan Kürt üst tabakasının mirası ve güncel uzantılarıyla değerlendirilmesi, Kürt Kültürel Varlığının Korunması ve Özgürleştirilmesi açısından hayati bir öneme sahiptir.

Kürt Toplumu, normal bir toplum değildir ki onun için normal çözümlemeler geliştirelim

Beylik Sisteminin çökmesi, dinsel hiyerarşiyi ön plana çıkardı. Bedirhan Bey ve Yezdanşêr'in yenilgileri, 19.yüzyılın ikinci yarısında gittikçe güçlenen Şeyhlik Kurumunun inisiyatif kazanmasına ve toplumda önderlik rolüne soyunmasına yol açtı. Özellikle Nakşi ve Kadiri şeyhleri büyük önem kazandılar. Her iki tarikatın Kürdistan'da geleneksel olarak da güçlü konumlanışları vardır. Kürdistan'da iktidarın oluşum ve paylaşımında dinsel gelenek, büyük rol oynar. Kabile ve aşiret geleneğinin güçlü olması, dinsel geleneği sınırlarken, laik beylik oluşumlarını da yapısındaki eşitlik ve özgürlük nedeniyle sınırlandırmıştır. Kürdistan'da siyasal otorite, tarih boyunca bu üçlü yapı arasında paylaşılmış, aralarındaki denge bozulunca çekişme ve çatışmalar eksik olmamıştır. Hiçbir otorite kurumu, sistemden tümüyle tasfiye edilememiştir. Üst tabakalarda iktidar paylaşım kavgaları ve uzlaşmaları, bu kurumlar arasında yaşanırken, alt tabakalarda da uzantıları etkili olmuştur. Buna karşılık otoritenin demokratik paylaşımı, her üç kurum bünyesinde de varlığını hissettirmiştir. Mutlak iktidardan bahsedilemez. Demokratik geleneğin güçlü biçimde yaptığı sınırlandırmalar, hep var olagelmiştir. Her kurum, ancak taban kitlesiyle, demos'uyla varlığını sürdürebilmiştir. Zaman zaman kurumlardan biri öne çıkmışsa da demos'la birlikte dengeler hep gözetilmiştir.

Uzun süreli beylik inisiyatifleri, 19. yüzyılın ikinci yarısında önemli oranda kırılmıştır. Bu durum, şeyhlik kurumunca değerlendirilmiştir. Zaten beylik kurumuna en büyük darbeleri vuran Sultan İkinci Mahmut, Yeniçeri Ocağı'nı tasfiye ederken, resmi tarikatı olan Bektaşiliği de darbelemiş oldu. İkinci Mahmut, ortaya çıkan meşruiyet boşluğunu yeni bir tarikatla, Nakşilerle doldurmaya çalışmıştı. Bu dönemde Nakşi Tarikatında etkili olan Kürt Nakşi Şeyhleri ön plana çıktılar. Bunlardan Süleymaniyeli Mevlana Halit, 1826'da Yeniçerilerin ve Bektaşiliğin tasfiye edilmesinden sonra sistemin ekolünü öne çıkardığı en güçlü şeyhlerden biri oldu. Sultanlığın yeni işbirlikçileri olarak şeyhler, beylerin yerine ikame edildiler. Sarayda etkileri gün geçtikçe arttı. Kadiri Tarikatının da benzer bir rolü ön plana çıktı. Yine Kürt şeyhleri ön plandaydı. Çağdaş Kürt Hareketlerinde şeyhlerin rolü, çok az araştırılmıştır. Hâlbuki beylik ve aşiret kurumunun zayıflaması üzerine, sarayla yaptığı işbirliği nedeniyle hızla güçlenen ve inisiyatif kazanan kurum, şeyhlik kurumu olmuştur. Bunda, saray yönetimleri bilinçli hareket etmiştir. 19. ve 20.yüzyıllarda Kürdistan'da cemaat anlayışına dayalı toplumun gelişmesinde, tarikat kurumlarının rolü, belirleyici olmuştur. Fakat bu denli hızlı gelişmelerinde sarayla içine girdikleri bir nevi ajanlık olan işbirlikçilikleri önemli rol oynamıştır. Sistem, onları yeni meşrulaştırıcı güç olarak kullanmaktadır. Kendiliğinden oluşan sivil toplum kategorisine girmezler. Daha doğrusu, bu yönleri hep zayıf kalmıştır. Halk, şeyhlik kurumunun ajan ve işbirlikçi yönünü bilmemektedir. Bu yön, hep gizli tutulmuştur. Her iki yüzyılda da şeyhlerin esas rolü, beyliklerin sadakati yerine, kendi önderliklerinde yeni ve daha güçlü olan bir sadakati ikame etmek olmuştur. Tıpkı beylik aristokrasisinin, sistemin meşrulaştırılmasında ve sürdürülmesindeki rolüne benzer biçimde, tarikat şeyhlerinin de meşruiyet sağlanmasında ve sürdürülmesindeki rolleri, önemle araştırılmak ve açığa çıkarılmak durumundadır. Bu konuda da örnek bir olaya değinerek daha açıklayıcı

olabiliriz. Şeyh Ubeydullah Hareketi, Osmanlı-Rus Savaşıyla (1877-1878) bağlantılı olarak gelişim göstermiştir. Osmanlıların, Ruslar karşısında güç duruma düşmesinden yararlanılmış, dış güçlerle olan çelişkilerinden yararlanılmaya çalışılmıştır. Ayrıca imparatorluktaki milli hareketlerden de etkilenilmiştir.

Kürt Toplumunda yeni gelişen beklentiler, dikkate alınmıştır. Hareket, sadece din adamlarının değil etkili diğer çevrelerin de desteğiyle kısa sürede büyümüştür. Merkezî bürokrasiden şikâyetler ve milli istekler, düzenlenen toplantılarda dile getirilmiş ve amaç kapsamına alınmıştır. Hareket, hem Osmanlı hem de İran Kürdistan'ının geniş bölümlerinde etkili olmuş ve askeri form kazanmıştır. Resmi bir devlete dönüşmesi için dönemin hegemonik güçlerinden birinin veya birkaçının desteği yeterli olacaktır. Ancak bu destek, gösterilmemiştir. İran ve Osmanlı devletlerinin, Batılı hegemon güçlerin tüm isteklerini kabul etmeleri, bu desteğin esirgenmesinde temel etken olmuştur.

Ulus-devlet ideolojisindeki en büyük tahribat, hep hâkim bir etnisiteyi veya ulusu esas almasıdır

Destek, Osmanlı ve İran devletlerinden yana gösterilince, bu büyük isyan hareketinin tasfiye edilmesi de kolay olmuştur. Sultan İkinci Abdülhamit döneminde meydana gelen bu hareketten sultanlık, önemli dersler çıkarmıştır. Bedirhan Bey ailesine uygulanan yöntem, aynen Ubeydullah Nehrî ailesi üzerinde de denenmiştir. İstanbul'a taşınıp, onlar aracılığıyla Kürtlerin bir kısmı kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.

Abdülhamit Döneminde (1876-1909) Hamidiye Alayları, Rus Kazak Alayları modelinden esinlenerek geliştirilmiştir. Ermeni ve Kürt Hareketlerinin yol açtığı gelişmeler, imparatorluk bürokrasisini köklü tedbirler geliştirmeye yöneltmiştir. Birincisi, bir Ermeni-Kürt çelişkisinin geliştirilmesi ve kullanılması yönünde olmuştur. Aynı yöntem, Kürt-Süryani ilişkilerinde de denenmiştir. Yüzlerce değil binlerce yıl iç içe yaşayan bu halklar, Kapitalist Modernitenin yol açtığı kâr-kazanç hırsıyla birbirlerine karşı çelişkili hale getirilmişlerdir. Daha doğrusu, üst tabakaları arasında hegemonik güçlerden kaynaklanan çelişkiler kullanılmış, buna halklar da alet edilmiştir. Tarih, Bedirhan Bey'in Süryanilerle ittifaka gitmiş olması halinde, her iki halkın hakları ve özgürlüklerinde daha çok kazanım sağlayabileceklerini doğrulamaktadır. 'Böl-yönet' politikası, her iki tarafın kaybetmesi için özenle uygulanmıştır. İngiltere, bu politikada da başroldedir. O dönemin Irak operasyonu, bu yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Ermeni-Kürt ilişkilerinin tarihi, daha eskidir ve aralarında doğal bir işbölümü geliştirilmiştir. Ermeni zanaatçılığıyla Kürt ziraatçılığı birbirini beslemektedir. Din farkı, çelişki ve çatışma etkeni değildir. Ermeni Milliyetçiliğinin, tarihten ve Doğu'nun toplum gerçekliğinden kopuk hareketleri, Sultan'a kullanmak için ihtiyaç duyduğu ortamı sunmuştur. Ortak Vatan olarak değerlendirilmesi gereken Kürdistan; Süryani Hareketi örneğinde olduğu gibi tek milletli bir vatan projesi gereği saf bir Ermenistan olarak düşünülmüştür. Ulus-devlet ideolojisindeki en büyük tahribat, hep hâkim bir etnisiteyi veya ulusu esas almasıdır. Diğerleri ya azınlık ya da öteki ulus olarak yabancılaştırılacaktır. Mantığı bunu gerektirmektedir. Sonuç, kadim komşular olan ve iç içe yaşayan halklar ve kültürlerin birbirleriyle rekabet savaşına girmesidir. Aynı coğrafya parçası üzerinde taraflar, benzer milliyetçi idealar taşıdıkça, çatışmalar kaçınılmaz olmuştur. Kürt-Türk-Ermeni-Süryani ilişkilerindeki çatışmaların temelinde, ulus-devletçi milliyetçi mantık yatmaktadır. Böylesi bir çelişkiden yola çıkan Sultan Abdülhamit, 1892'den itibaren Kürt aşiretlerinden derlenen 'Hamidiye Süvari Alayları'nı harekete geçirmiştir. Rus Çarlarının desteğine güvenen Ermeni milliyetçilerinin strateji ve taktikleri, Sultan'ın Kürt aşiretlerinden derlenen birlikleri karşısında başarısız kalmıştır. Hâlbuki Ermeniler, strateji ve taktiklerini komşu halklarla dostluk politikasına dayandırsalardı, Doğu'nun kaderini radikal biçimde dönüştürecek devrimsel

gelişmelere yol açabilirlerdi. Rus Yahudilerinin, Rus Devrimi'nde oynadıkları rolün benzerini, Osmanlı Ermenileri oynayabilirlerdi. Burjuva milliyetçiliğinin köreltici, ayrılıkçı mantığı, bu yönlü gelişmelere şans tanımadı.

1970'ler, Kürtlerin Kökenini Belirleyebilmek İçin Karar Yıllarıydı

Cumhuriyet rejimine karşı gerici ayaklanmalar olarak yargılanmaya çalışılan 1925-1940 dönemindeki Kürt Hareketliliği, özünde Beyaz Türk Faşizmine karşı kendi varlığını savunma, Kürt kimliğinin tasfiye edilmesine karşı direnme amaçlıdır. Kürtler, halk olarak gerek Ulusal Kurtuluş Savaşına gerek Cumhuriyet'in kuruluşuna samimi olarak katılmışlardı. Asli unsur olarak katılımları, tüm önemli toplantı belgelerinde, Amasya Protokolü'nde, Erzurum ve Sivas Kongrelerinin belgelerinde, TBMM'nin birçok yasasında ve hatta 1921 tarihli Teşkilatı Esasiye Kanunu'nda belirtilmiştir. Ulusal Kurtuluş, Türk halkı için neyi ifade ediyorsa, Kürt halkı için de benzer bir anlam taşıyordu. Cumhuriyet, salt Türk etnisitesinin cumhuriyeti olarak değil başta Kürtler olmak üzere çoklu etnik yapılanmalara dayalı olarak inşa edilmiş, öyle anlamlandırılmıştı. Ayrıca emekçi ve İslami ümmet kimlikleri de kurucu kimlik sayılmaktaydı. Sovyetler'in destek verdiği açıktı. İttihatçı geleneğin, tek etnisiteye dayalı Türkçülük akımı, resmi ideoloji olarak benimsenince, diğer tüm kurucu unsurlar, kaçınılmaz olarak ötekileştirildi. En ufak hak talepleri, imhayla neticelendirildi. Kürt nüfusunun fazlalığı ve tasfiye edilmesinde yaşanabilecek güçlükler, Misak-ı Milli'den taviz verip Musul-Kerkük'ün İngiliz hegemonyasına terk edilmesinde ve İngiltere ile anlaşıp, Kürtlerin Varlık ve Hareket olarak tasfiye edilmelerine karar verilmesinde önemli rol oynadı. Almanya ile ittifak, Ermenilerin imhasında nasıl kullanıldıysa; İngiltere ile Musul-Kerkük konusundaki anlaşma da Kürtlerin imhasında öyle kullanıldı. Çokça iddia edildiği gibi Kürt isyanlarında dış güçler, desteklerini Kürtlerden yana değil Kürtlere karşı faşist rejimden yana kullandılar. Sovyet Rusya'nın desteği de buna dahildir. Kürt İsyanları, Kürdistan'ın Kürtlere vatan olarak kalmaması için acımasızca ezildi. Cumhuriyet'in kuruluşunda yer almış bir halk ve vatanı gitmiş, yerine her şeyiyle ezilmesi ve yok sayılması gereken dilsiz ve vatansız, adı yasaklanmış, dağda karda yürürken 'kart-kurt' sesi çıkaran bazı vahşiler kalmıştı! Kapitalist hegemonik güç olan İngiltere, bu politikanın yakın işbirlikçisiydi. Hiç ses çıkarmadı, bu politikayı alttan destekledi. Zaten Musul-Kerkük petrollerine bu nedenle konmuştu. Türk devletinin Fransa'ya yakınlığı, laik ulus ve hukuk anlayışını benimsemesi, Fransa'nın bu insanlık dışı uygulamaları unutması için yeterliydi. Almanya zaten kurucu üyeydi. Rus reel sosyalistleri açısından, Beyaz Türkçülüğün Kürdistan'daki uygulamaları, gericiliğe karşı ilericiliğin zaferiydi! Doğu Kürdistan'daki Mahabad Kürt Cumhuriyeti de aynı politikanın kurbanı olmuştu. Kanıtlanan şey, kapitalist modernist güçlerin günlük çıkarları uğruna, bir halkın binlerce yıllık vatanını bir çırpıda feda edip yok saymaktan çekinmeyeceklerydi. Güney Kürdistan gerçekliği, soğuk savaş hesapları sonucunda ısıtıldı. Fiziksel de olsa varlığını koruyan Kürt halkının bilinç olarak da gelişip kaderine hükmetmesini önlemek ve sistemin ileri karakolu halinde tutmak amacıyla küçültülmüş bir Kürdistan hep yedekte tutuldu. Bu sefer çıkarları bunu gerektiriyordu. Irak Kürdistan'ı denilen olgu, tıpkı Helen ve Ermeni halklarının tarihsel vatanlarını kaybetmeleri karşılığında bir diyet borcu olarak kendilerine sunulmuş küçük vatan parçalarına mahkûm edilmelerine benzer biçimde gündeme getirildi.

Modern Kürt Ulusal Hareketinin geliştirilemeyişinin birinci köklü nedeni, Kürt üst tabakasının tarihsel oluşum tarzıyla ilgilidir. Med Konfederasyonu'nun yıkılışından beri bu tabakanın oluşum tarzında, bir çarpıklık söz konudur. Heredot Tarihi'nde, çöküşle ilgili şöyle bir öykü anlatılır: Medlerin son kralı Astiyag, kendisine ihanet eden Harpagos'a şöyle der: "Ey alçak, bana ihanet ettin, krallığımın yıkılışını gerçekleştirdin. Bari kendin yerime geçseydin. Madem bunu yapmadın, hiç olmazsa krallığı Medlerde bıraksaydın. Neden alçakça götürüp Persli uşağımız Kyros'a teslim ettin?" Öykünün gerçek olup olmadığını bilmiyoruz ama bu öykü, Kürt işbirlikçi üst tabakasının oluşumunu, gayet iyi dile getirmektedir.

Üst tabaka unsurları, daima basit şahsi veya ailevi çıkarları uğruna iktidar erkini, kendi halkları üzerinde egemenlik kuranlara peşkeş çekmişlerdir. İstisnaları olmakla birlikte bu zihniyet ve tavır, günümüze kadar etkili olmuştur. Bunda, kabile ve aileler arasındaki rekabetlerin de rolü olsa gerek. Kürtlük zihniyetinde şahsi ve ailevi özellik, bencillik, tarih boyunca hep ön planda olmuştur. Pers ve Sasani İmparatorluğu'ndaki konumları da böyledir. Ortaçağda, İslami İktidar Döneminde koşullar çok elverişli olmasına rağmen, iktidar erkini, önce Emevi ve Abbasi, daha sonra Selçuklu, Akkoyunlu, Safevi ve Osmanlı Hanedanlarına peşkeş çekmişlerdir. Rahatlıkla merkezî bir sultanlık kurabilecek güçtedirler. Ehmedê Xanî, bunun özlemini mısralarında üzüntüyle yansıtmaktadır. Hatta Osmanlı Sultanı Yavuz Selim, İdris-i Bitlisi'ye, kendilerine bir beylerbeyi seçmelerini tavsiye etmektedir. Ama yirmi sekiz Kürt beyi, kendi aralarında anlaşamadıklarını söyler ve Yavuz'dan bizzat bir beylerbeyi atamasını isterler. 19. yüzyılda Bedirhan Bey'e stratejik darbeyi vuran, yeğeni Yezdanşêr'dir. Benzer birçok hareketin yaşadığı da aynı öyküdür. En son PKK olayında, onlarca kez yaşanan da bu öykünün kendisidir. Tasfiye hareketlerinin tümünde, aynı gerçeklik rolünü icra etmektedir.

İkinci köklü neden, birincisiyle bağlantılı olarak, üst tabaka unsurlarının dünya görüşü, program ve örgütleniş tarzıyla ilişkilidir. Bağımsızlık ve özgürlük, köklü olarak zihniyetlerinden silinmiştir. Dünyayı, katı bağımlılık penceresinden algılamaktadırlar. Bağımsızlık ve özgürlük, sanki onlara düşman gibidir. Biraz da böyledir. Çünkü mensubu oldukları Tarihsel-Toplumsal Kültüre ihanet ederek, o kültürün Özgür Yaşamına değer biçmeyerek ve yabancı kültürler içinde yaşamayı, çıkarlarına daha uygun bularak kendilerini oluşturmuşlardır.

Üçüncü köklü neden, yine ilk iki nedenle bağlantılı olarak, alt tabakanın daha da gerilemiş kabile ve aile formları içinde kalması, şahsi ve ailevi sorunlara ve bunlardan kaynaklı çatışmalara iyice boğulmasıdır. Vasat Kürt için namus, kendi bencil çıkarlarını ve ailesini korumaktan öteye gitmez. Büyüklerinden öğrendiği namus anlayışı, böyledir. Kendisi ve ailesinin namusunu, toplumun namusuna(namus=nomos=toplumsal kural=ahlâk) ve ahlâkına bağlamayı akıl etmez; ahlaki ilke ve tavır edinmez.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Kürt Hareketleri, geçiş aşamasındaydılar. Üst tabakanın geleneksel önderliği yenilip tasfiye olmuştu. Geriye karamsar bir tablo bırakmıştı. Kürtlerin Varlığına ve Özgür Yaşam Arzularına ilişkin derin bir güvensizlik oluşmuştu. Belki de tarihte ilk defa yaşanan, kendine güvensizlik, inançsızlık söz konusuydu. Bir nevi Kızılderilileşme olgusuna dönüşme korkusu ve endişesi gelişmişti. Zaza ve Alevi Kürtlerde bu olgu, kendini daha çok yansıtıyordu.

Rus reel sosyalistleri açısından, Beyaz Türkçülüğün Kürdistan'daki uygulamaları, gericiliğe karşı ilericiliğin zaferiydi!

Kürtlük, çağdaş anlamda doğmadan ölmüştü. Daha doğrusu üst tabaka somutunda, 'ölü doğum' gerçekleşmişti. Ulusal ve toplumsal kimliklerine asıl sahip çıkması gereken modern sınıf ve aydınlar, sahnede pek yoktu. Uygulanan katı asimilasyonist politikalar, sonuç vermişti. Kürtlükten vebadan kaçar gibi kaçan aydın geçinenler söz konusuydu. Halkın tüm derdi, fiziki varlığını sürdürebilmekti. Ortaya çıkan burjuvalaşma, Yahudilerinkinden çok daha dönek bir sınıflaşmaydı. Kürtlükten kaçtıkça para kazandıklarından, Pavlov'un köpekleri gibi bunun şartlanmasını yaşıyorlardı. 1970'lerin Kürdistan'ı ve Kürt Toplumu, kendileri hakkında idealleri kalmayan veya çok cılız inanç emareleri gösteren insanların memleketi ve toplumuydu. 'Kuyruklu Kürt' iftirası tutmuştu. Bu durumda herkes, ya kuyruklu olmadığına kendini inandırabilmek için Kürtlükten çıkmıştı ya da utangaç bir biçimde kuyruğunun olmadığını söylerken ikide bir arkasına bakmaktan da geri durmuyordu.

Burjuva Ulusal Hareketi oluşturması gereken sınıf, daha doğuşunda kendini Türk olarak tanımlamak

zorundaydı. Entelektüelin konumu, Kürtlüğün inkârıyla yakından bağlantılıydı: Entelektüel, Kürt olmayandı. 1970'ler, Kürdistan'ın ve Kürtlerin, çağdaşlık doğrultusunun kökenini belirleyebilmek için karar gerektiren yıllardı. Hâlâ hatırımdadır: "Sömürge Kürdistan" kavramını ilk defa düşünceme ve yüreğime indirdiğimde bayılmıştım. Ev ortağım, büyük insan Haki Karer, o halimi gördüğünde, Kürt olmadığı halde, şahadete erişinceye kadar yeni oluşumun gerçek önderi gibi hareket etmekten asla çekinmedi. Yoldaşlığın gerçek timsaliydi. Hareketlerin rüşeym hali, rahme düşüşteki halden daha ağır zorluklarla yüklüdür. Biyolojik rüşeym hallerinin cinsel içgüdülerce belirlenmiş kanunları vardır. Kendilik, hükmünü icra eder. Sosyal Hareketler eğer toplumsal yaşamda iz bırakacak türdense, uzun süre ve çok zorlu geçen mekân koşullarında rahme düşmeyi bekler. Peygamber Geleneğindeki dağa çıkma, mağaraya çekilme sahnesi, tamamen peygamberlerin yol açacakları Sosyal Hareketin rahme düşme safhasını teşkil eder. Hz. Muhammed'in melek Cebrail'le ilk görüşmesi ve "Oku!" vahyini alması, sonrasında içine girdiği kendinden geçiş ve titreme nöbetleri, bu yüce anı ifade etmektedir.

Kurulu herhangi bir güce dayanmak, yeni doğuş anlamına gelmez. Ancak o gücün kurallarınca yaşam döngülerini tekrarlamaya yarar. İnanç güçlerine dogmatik bağlılıklar için de aynı hususlar geçerlidir. Hatta bilimsel düşünce doğrultusunda yol almak dahi yeni toplumsal hareket olmaya değil olsa olsa inandırıcı bir hatip olmaya götürür. 1970'lerin koşullarında Kürtler için köklü bir Özgürlük Hareketi olmaya karar vermek, tavuk civcivinden kartal yavrusuna dönüşme misali hem de etrafı kartalın düşmanlarınca dolu bir ortamda büyümek ve uçmaya yeltenmek demektir. Koşullar öyle bir kartal uçuşu gerektirir ki, hep yükseklerde seyredeceksin. Büyük şehitlerimizden Mazlum Doğan'ın şahsıma ilişkin bir belirlemesini, bu satırları yazarken hatırlamak durumunda kaldım. Şöyle dediğini duymuştum: "Arkadaşın yol yürüyüşü kartal uçuşuna benziyor. Hem de sürekli yükseklerde seyrederek uçuyor."

Sonuç olarak şahsımda geliştirmek istediğim ideolojik, politik, örgütsel ve ahlaki çizgiyi oldukça netleştirdiğim kanısındayım. İdeolojiden kastım, devrimci zihniyet gerçekliğidir, yeni bir dünya ve evren paradigmasıdır. Büyük inanç ve düşünce boğuşmaları sonucunda evrenin işleyiş yasalarının özüne varılmıştır. Ortadoğu'da doğup gelişen hiyerarşik ve devletçi paradigmayı çözümlediğime inanıyorum. Avrupa Rönesans'ı sonrasında aşırılığa kaçan bireysellik ile Doğu toplumunda âdeta yok sayılan, aşırı eritilen bireyselliğin doğru bir toplumsal tanımlamada nasıl bütünleştirilebileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Birey ile toplumun sağlıklı denge anlayışı gözetilmiştir. Ne bireycilik adına toplumdan ne de toplum adına birey olmaktan vazgeçilmiştir. Benim kat ettiğim bu teorik ve ideolojik yetkinliğe, iki yoldan eşlik edilebilir: Ya güvene dayalı, samimi ve alçakgönüllüce katılım ya da teorik öze ve ideolojik yetkinliğe yüksek bilinç çabasıyla bilerek katılım. Temel zihniyet gücümü kavramayanlar, buna saygı duymayanlar, mütevazıca ve yüksek performansta teorik katılım gösteremeyenlerle ortak zihniyette buluşmamız zordur. Burada katılım sağlanması gereken yüksek zihniyet sahipliğidir. Yoksa geri zihniyete prim vermek, sapmaya yol açar. Politik çizgimin doğal demokratik duruştan bilinçli ve eylemli demokratikleşmeye doğru büyük açılım gösterdiği ve halkla bütünleşmenin sağlandığı, anlaşılması gereken ikinci temel husustur. Tam kavramadan ve uğruna büyük pratik çaba sergilemeden içine girilecek politik üslup, er ya da geç tasfiyecilik biçiminde sahiplerini vuracaktır. Politika, çok yüksek duyarlılık ve terbiye isteyen bir sanattır. Yapının bu konudaki temel zaafı, rastgelelik, sürekli hassasiyetten uzak ve dinamik bir tutumdan yoksun tavırda ısrardır. Bu tarzda varılacak sonuç, erkenden kaybetme, tasfiyeciliğe ve ahbap çavuşluğa alet olmadır. Politikanın boşluk kaldırmadığı sürekli göz önüne getirilerek pratikle dolu yaşamak, başarı için esastır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ana-Kadın Toplumsallığına Karşı İlk İhanet

Hayati Deniz Kaytan

Gerçek anlamda tarihsel ve toplumsal sorunlarla, tarihselliği ve toplumsallığı anlamak, kavramak için doğruya götürecek yol ve yöntemleri bulmak zorunludur. Nerede aranmalıdır? Arayışa adım atıldığında doğru bir tarih okuması yapabilmek için gerekli olan nedir? Nasıl bir okuma biçimi doğruya götürür? Bunun için özgür bir bilince ihtiyaç vardır. Çok büyük bir emek, çaba harcamak durumundadır. Tarihi ve toplumu doğru okumak ve anlamak için evreni de doğru okumak gerekir! Doğanın ve evrenin işleyiş tarzı nedir? Birbiriyle bağlantıları nelerdir? Bütünlüklü bir bakış açısı nasıl kazanılır? Bu konularda sorulacak sorulara nasıl doğru cevaplar vermek gerek? Sosyal bilim son derece önemli bir alandır. "Hakikat avcısı" olmayı başaranların; evreni, yaşadığımız gezegeni, doğayı, toplumsallığı anlamayı nasıl başardığını izlemek, oradan hareketle de anlama çabası içinde olmak bizi hakikate yakınlaştıracaktır. Önemli bir gerçeklik de "hakikatin bütünlüğü" dür. O parçalanırsa izlenen yollar yanlış yere götürebilir.

Günümüz dünyasında verili sistemlerin ve onun zihniyetinin hakikati önemli oranda çarpıttığı, görünmez ve anlaşılmaz kıldığı açıktır. Hatta hakikatin anlaşılmaması bazen temel bir amaç oluyor. Verili sistemlerin gerçek anlamda tarihi ve toplumu anlama gibi bir dertleri yoktur. Her şeye günlük bakmak onu dünden, tarihten yoksun değerlendirmek çıkarlarına daha uygundur. Çıkarların egemen olduğu böyle bir zamanda, kendinin dışına çıkma zahmetine bile girmek istemezler. Daraltılmış dünya daraltılmış evren, çevreye karşı; kör, sağır, dilsiz olmak tercih olabilmektedir. Günümüz dünyasında devletler, iktidarlar toplumsal sorunları tercihen çözmek istemiyorlar. Yönetilebilir halde tutmak, idare etmek, umutları kırmak, arayışları törpülemek, amaçsız, hissiz, adeta biyolojik bir varlığa çevrilmiş toplumsallık, sürüleştirme, daha öncelikli bir yaklaşımdır.

Günümüz dünyasında tarihi ve toplumu önemseyenler ve anlamak isteyenler de vardır. Hakikat arayışı önemli bir meziyettir ve bir amaçlılığı gerektirir. Bizler de tarihte gerçekleşmiş kimi yaklaşımların kökenini aramak ve bulmak istiyoruz. "Tarihte işbirlikçilik ve ihanet" olgusu da bugünü anlamak için önemli bir alanı temsil etmektedir. "Kısıtlı yaşam alanları"nda, araştırmak, incelemek ve aramak zordur elbette. Bu bağlamda içeri dünyasının bir hayli sıkıntılı olduğuna vurgu yapmak gerekir. Zamanı ve mekanı ne olursa olsun aramak, arayış içinde olmak, hakikat peşinde yol yürümek isteyenlerin görevidir. "Kanatlı düşünmek" olanağına sahip olmasak da zamanın ve mekanın sınırlarını dert etmemek, o sınırları aşmayı başarmak bu mekanların olmazsa olmazı. Her çaba dönüp dolaşıp "ben kimim?" noktasında düğümleniyor. Uygarlık tarihi neredeyse baştan sona işbirlikçilik ve ihanet tarihidir. Tarihte bu hakikatin muhtemel ilk çıkış noktasını bulmak oradan tüm tarihi anlama çabası içine girmek hayli önemlidir.

Yaşadığımız çağda en önemli toplumsal problemlerden biri de yabancılaşmadır, parçalanmışlıktır. Kanserleşmenin bu ihanet tarihinin bir toplumsallık

hali olduğu bu gerçekleşmenin bir neden! Neden insanlık ve toplumsallık nefessiz bir hale düşmeyle karşı karşıyadır? Toplumsal tarih neden efsaneleştirildi? Efsane nerede başlıyor? İnsan nasıl ihanete bulaştırıldı? Hangi koşullar yalanı doğurdu? İnsanın-toplumun gerçek doğası nedir? İnsan kendi olmaktan nasıl ve ne zaman çıkarıldı? İnsanın kendini bulması mümkün mü? Nasıl bulacak? Böyle birçok soruyu sorup cevap arama arayışına girerken, hafızamıza yoğunlaştırılmış projektörler tutarken şu çarpıcı gerçeği görüyoruz: Toplumsal tarihin ilk büyük ihaneti; doğal topluma dolayısıyla ana-kadına, ana-tanrıça toplumsallığına, yaşamına ve yaratımına ve yaratımda öncü rol oynadığı tüm değerlere karşı, ataerkil hiyerarşik ve merkezi uygarlık sisteminin geliştirilmesiyle gerçekleşmiştir. Zamana yayılmış ve bir karşı devrim karakterini ifade eden, ataerkil sistemin kendisi, kadına ve onun yarattığı toplumsallığa karşı yapılmış eşi benzeri olmayan bir ihanettir, tüm diğer ihanetlerin başlangıcıdır. Bu ihaneti doğuran nedenleri anlamak için öncelikle ana-kadın toplumsallığının gerçekliğini anlamak gerekir.

Uygarlık tarihi neredeyse baştan sona işbirlikçilik ve ihanet tarihidir

Yaşadığımız gezegende canlı hayatın evrimsel gelişimi milyarlarca yıl sürmüştür. Dünyamızdaki evrimsel gelişimin kendisinden önceki türlerden evrimsel olarak kopup ilk insanımsı varlıklara ulaşması, insan varlığına evrimleşerek ulaşacak, insan varlığının kendini var kılmasını "kendini düşünen doğa"nın başlangıcı olarak tanımlanabilir. Canlı evrimin gezegenimizde vardığı son nokta insanda kendini varlığa kavuşturmuştur. Bu, insanın insan olma serüveni ve evrimsel gelişimi de milyonlarca yıl sürmüştür. İnsan türünün primatlardan kopuşla birlikte içine girdiği ve hiyerarşik toplumun ortaya çıktığı döneme kadar süren uzun toplumsal zamanda yaşayan insan toplulukları düzeni "doğal toplum" olarak tanımlanır. "Genellikle 'klan' olarak kavramlaştırılan ve nicelikleri 20-30 arasında seyreden bu topluluklar için kullandıkları taş aletleri itibariyle Paleolitik ve Neolitik dönem insanı da denilmektedir. Doğada avcılık ve toplayıcılıkla, hazır bulduklarıyla beslenmektedir. Bir anlamda hazır doğa ürünleriyle geçinmektedir. Diğer yakın hayvan türlerine benzeyen bir beslenmedir. Dolayısıyla bir toplumsal sorundan bahsedemeyiz. Klan sürekli araştıracak, bulduğunda da ya toplayacak ya da avlanacaktır. Aletler ve ateş gibi keşifler geliştikçe ürünleri daha da artacak, arttıkça tür olarak daha hızlı gelişecektir. Böylece primatlarla aradaki mesafe açılacaktır." Evrimin doğal kuralları bu gelişmeyi belirlemektedir.

Doğal toplumdaki insan kendisini birlikte olduğu klan üyeleriyle bir bütün olarak "yaşatmak" kuralına olmazsa olmaz kabilinde bağlıdır. Klan üyesi diğerlerinden ayrıcalıklı bir yaşam düşünmez. Avcılık yapabilir, hatta yamyamlık da yapabilir ama tüm bunlar klanı yaşatmak içindir. Klanda yaşam kuralı "ya hep, ya hiç" kuralıdır. Klan kütle bir şahsiyettir. Bireylerin ondan ayrı bir şahsiyeti ve hükmü düşünülmemektedir. Klan insanının önemi bu bağlamda insanın ilk ve temel olma tarzıdır. İmtiyazsız, sınıfsız, hiyerarşisi olmayan, sömürü tanımayan bir toplum biçimidir. Milyonlarca yıl sürmüştür... Bundan şu sonucu çıkarabiliriz: İnsan türünün toplum olarak gelişimi uzun süre hakimiyet ilişkilerine değil, dayanışma ilkesine dayanır. Doğayı içinde büyüdüğü bir "ANA" olarak hafızasına yerleştirir. Kendi aralarında da doğayla bütünlük esastır, kendisini doğadan ayrı düşünmez. Doğa onun yaşamının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Doğal toplumda zamanla iki temel iş bölümü gelişir. Klanın ana-kadın etrafında oluşan bir birlik olması, kadının genelde toplayıcılıkla uğraşması, klanın kendisiyle daimi olarak hareket etmesi nedeniyledir. Çocuk doğurması ve bakımı onu en iyi toplayıcı ve besleyici konuma zorlamaktadır. Çocuk sadece anayı tanımaktadır. Erkeğin henüz mülk olarak kadın üzerinde bir etkisi yoktur. Kadının hangi erkekten gebe kaldığı bilinmemektedir, ama çocukların hangi kadından olduğu bellidir. Bu doğal zorunluluk kadına dayalı bir toplumsallığın gücünü de ortaya koymaktadır. Erkeğin toplumdaki rolü ise avcılıktır. Genelde klandan uzağa ava giden

erkek eli boş dönebilir. Erkeğin olmadığı süreçte kadın ne olursa olsun klanı beslemeli, yaşatmalı, topluluğa sahip çıkmalıdır. Avcılık rolü erkekte daha sonra gelişecek savaşçılığı ve hakimiyeti de güçlü hayvanları avlama özelliğinden kaynaklıdır. Fiziki özellikler erkeği uzakta av aramaya, klanı tehlikelerden korumaya zorlamaktadır. Klanda belirleyici olmayan bu rol; erkeğin neden doğal toplumun uzun zaman sürecinde silik kaldığını da açıklamaktadır. Toplayıcılık ve avcılıkla elde edilen hepsinindir, çocuklar tüm klanındır. Kadın hiçbir ayrım gözetmeden topladıklarıyla tüm klanı besler.

Büyücülük doğayı sürekli gözleme ve anlamayla ilgilidir. Bu anlama çabası bilimin ilk çocukluk evresidir

Burada toplumsal işbölümünün uzun zaman sürecinde kişilerin karakter şekillenmelerine de yansıması doğaldır. Kadın etrafında oluşan klan toplumsallığında, toplayıcılık tüm klanı düşünüp paylaşması, kadını üreten, yaşatan, yaratan, büyüten ve koruyan rolü ile uzun sürede gerçekleşecek kültürleşmenin de karakterini ve zihniyetini belirler. Doğurucu olma özelliği uzun sürede ve zorlu şartlarda salt çocuk doğurma ve büyütmekle sınırlı kalmayacaktır. Kadın çevresinde doğayı sürekli inceler, araştırır. Tek tek bitkileri, meyveleri tanır, bitki köklerini ayrıştırabilir. En yararlı beslenme ihtiyaçlarının temini ve bazen avdan yaralı dönen erkeğin yaralarını iyileştirmesi için şifalı bitkilerin keşfi -kadın bu bağlamda iyi bir kâşiftir de- on binlerce yıl içinde tarım köy toplumuna gidişi kolaylaştıran kadının doğayla yakın ilişkisi etkili olmuştur. Bitkilerin kültürleştirilmesi, toplumsal yaşamı kolaylaştıran -çanak, çömlek dahil- ilk uygarlık icatları olarak kadının eseri olacaktır. Daha sonra ata-erkil sistemin kuruluşu-geçiş aşaması döneminde ilk uygarlık icatları olan "ME"lerin ana-kadın, ana-tanrıçaya ait olduğunu göreceğiz.

Avcılık kültürünün erkeğin de doğasını şekillendirdiği tartışmasızdır. Avcılık kültürü erkeği fiziki anlamda güçlü kılarken, kadının toplumdaki görevleri fiziksel yapısını erkeğe nazaran görece daha zayıf kalmasına yol açar. Avcılık, avlanma; plan yapmaya, tuzak kurmaya, doğalında kurnazca düşünmeye, öldürmeye ve şiddet dayalıdır. Kaba güç önemlidir. En büyük hayvanları avlama, avcılar içinde kendini daha iyi, en iyi, güçlü, yetenekli görmeye, bu tekil duyguyu yaşamaya götürür ki, bu bir kırılmadır aslında. Klanın kütle ve bütün olma halindeki bu an'lık kırılma, ana-kadın toplumsallığı düzeninde erkeği ihanete götüren duygunun-düşüncenin başlangıç an'ıdır. Avcılık, av silahlarının gelişimine (mızrak, ok, yay, zıpkın vb.) savaşçılık kültürüne zemin hazırlar. Erkekte yapılan iş analitik aklın gelişimine hizmet eder. Topluluktaki görevi nedeniyle kadın doğası ise daha farklıdır. Kadının klan yaşamındaki etkinliği nedeniyle topluluk zamanla kadını kutsarken, kadın için ise her yıl topluluğa ürün veren ve onu yaşatan doğa kutsaldır. Doğanın kendisi de doğurucudur. Kadın toplumsal rolü onun barışçıl olan doğasını da geliştirir. Şiddete bulaşmamıştır. Ortaklaşmacılık, paylaşmalı, koruyuculuk, çocuk büyütmek vb. yaşamsal işler duygusal zekanın kadında daha ileri olmasını sağlarken, doğadan aldıklarından topluluk için yararlı işler yapma; şifacılık, kültürleştirilen bitkiler ve hatta ilk hayvanın evcilleştirilmesinde de kadının rolü yadsınamaz. Göçebe-yarı göçebe klan yaşamının koşulları hayvanları-hayvan yavrularını evcilleştirmeye olanak sağlar.

Sürekli doğayı gözetleyen, ondan yaşam bulan ve yeniliklerle hayatı adeta yeniden doğuran kadın tüm deneyim ve birikimlerini klanda seçeceği kız çocuklarına da öğretip, deneyimin toplumsal hafızasının oluşmasını sağlar. Bu anlamda kadın doğal toplum tarzının bilgesidir de. Bir tarih kadar uzun bir süreçte oluşan düşünsel birikimle de kadın toplumsal hafızanın asli gücüdür. Yaşamdaki rolü toplulukta kadına duyulan saygının zirveye ulaşmasına yol açar. "ANA-KADIN" bu saygının iradesidir. Dil devrimi ve bunun toplumda yarattığı niteliksel sıçrama adım adım tarım-köy devrimine giden sürecin önünü açar. Toplumsal icatlar, ilerlemenin, üretimin daha da kolaylaşması yerleşik yaşamın önünü açarken, ırmak boylarında bulunan verimli topraklarda hem yerleşik yaşam düzeni gözlemlenir hem de toprağı işlenmesinin imkanı doğar. Buğdayın anayurdu

"Verimli Hilal"dir, Yukarı Mezopotamya'dır. Klanın nüfusu çoğaldığında yeni yeni klan birimleşmeleri oluşmaya başlar. Geçmiş dönemde görece kısalan insan ömrü yeni koşullarda uzar. Klan tipi ilk toplumsallık artık yerini yeni toplumsallığa kabile düzenine çıkarıp form değiştirecektir. Dil devrimi rahat iletişime yol açarken, konuşma, tartışma, düşünce alışverişi toplumsal gelişime ivme kazandırır. Kadının toplumsal yaşamdaki asli unsur olma rolü Neolitik Devrim ile birlikte kadını doğal otorite olma hali yeni toplumsallaşmanın kültürleşmesini beraberinde getirir. Kadın etrafında şekillenen toplumsallık doğası gereği kadının zihniyet özelliklerini taşıyacaktır. Bu toplumsallaşma şiddete uzak, savaşa yabancı, sınıfsız, hiyerarşisiz, sömürüden uzak, eşit, adil, özgürlüğün bedenleştiği bir yaşamdır.

Hiçbir şey yoktan var edilmediği gibi var olmuş ve yaşanmış bir tarihselliği birileri yok sayınca, yok olmuyor

Bu toplumsallık ahlaki-politik karakteri gereği birikime izin vermemiştir. Emek, adalet ve cömertlik bu toplumsallığın bir karakter özelliği olarak kadında dile gelir. Doğal toplumda oluşan gücün kutsallığı kendisini daha açık şekilde büyücülükte gösterir. Büyücülük toplumun güçlenme denemesidir. Mevcut bilinç düzeyi ancak büyücülük biçiminde pratikleşebilir. Büyücülük doğayı sürekli gözleme ve anlamayla ilgilidir. Bu anlama çabası bilimin ilk çocukluk evresidir. Doğa ile yakınlığı nedeniyle ilk büyücüler genelde kadınlardır. Doğayı, klan yaşamını etraflıca bilen kadın sezgileri ve hisleriyle yaşamı daha derinliğine anlamaya çalışır.

Yerleşik yaşam, tarım ve köy devrimi; erkeğin avcılık rolünü ikinci plana atmıştır. Tarımsal üretim, giderek gelişen hayvancılık erkeği de içine çekmiştir. Erkek avcılıkta; savaşçı kültür şiddeti, öldürme eylemiyle tanışmıştır. Özellikle toplumda ana-kadın sisteminden rahatsızlık duyan erkeklerin, yaşlı erkeklerin yaşlılığın getirdiği konumu kabullenmemeleri, öfke-kıskançlık gibi faktörler erkeği farklı arayışlara itmiştir. Bu arayış temelinde erkeğin kadının toplumsal yaşamdaki konumundan rahatsız olmak vardır. Kadının toplumdaki başat rolü ve kendi çevresinde topladığı erkeklerin dışta kalanları giderek kıskançlık ve öfkenin sendromunu yaşamaya başlarlar. Rahatsızlık duyan erkeğin bu tavrı ruhsal ihanetin depreşerek büyümesine yol açar. Kendi gücüne sarılan erkek bu temelde kadını taklit eden, kadın kılığında büyücülük yapmaya çalışan erkekler ortaya çıkar. Deneyim ve tecrübeyle çevrelerinde güç toplamaya çalışan erkek şamandır. Kadın toplumsallığına karşı çok sistemli bir karşı hareket gerçekleştirir. Kadın karşıtı bu çıkış basit kulübelerde ve yarı vahşi gibi barınan erkek; Şamanizm ile kadının evcil düzenine karşı ev düzeni geliştirmeye yönelir. Şaman gibi benzer bir karşı çıkışı yaşlı erkek sergilemiştir. Yaşlı erkek deneyim-tecrübesini ana-kadına karşı kullanarak şamanla amaç birlikteliğine gitmiştir. Bu halkayı tamamlayan ise avcı erkek olmuştur. Avcılıktaki yeteneği nedeniyle ana-kadın toplumsallığının güvenliğini sağlayan avcı erkek bu konumunu kullanarak kadına karşı çıkışı (toplum karşıtı çıkıştır) gerçekleştiren şaman-yaşlı erkek amaçsallığına ortak olmuştur. Böylece tarihe, "üçlü erkek ittifakı" olarak geçen bu erkek ittifakı kurulmuştur. Üçlü erkek ittifakının tarihsel açıdan önemi kadın toplumsallığına karşı gerçekleştirilen ihanetin ilk adımı, temel halkasıdır.

Tarım ve köy devriminde yerleşik yaşam kimi dış tehditleri de beraberinde getirir. Tarımsal ürün ve yiyecekleri talan amaçlı dışarıdan farklı klan ve kabilelerden saldırılar olur. Bu saldırılara karşı avcılıkta güç kazanan erkek, gençlerden savunma gücü oluşturur, savunma askeri bir özellik taşır. Gençleri bu amaç için disipline etmek, onlar üzerinde otorite kurmak, saldırılara karşı öldürme ve yaralanmayı da göze alacak bir yapılanmayı örgütlemeyi gerektirir. Ana-kadın kültü karşısında üçlü ittifak böylece toplum içindeki dinamik kesimi olan genç erkekleri de yanına alır. Egemenleşen erkek, kadın yaşam sistemine ihanet ederken, gençleri de söz konusu ihanetin içine çekerek, ihanetçiliğin devamını ve yaygınlaşmasını sağlar. Tarihte "şaman-yaşlı ve avcı erkeğin" ihanet ederek geliştirdiği

sisteme hiyerarşik sistem denir. Hiyerarşik sistemin eylemi "kutsalın yönetimidir"; "üçlü ittifakı" geliştiren erkek egemenliği, kadın şahsında toplumsal kutsallıklara ihanet ederken, kendi egemenliğini de kutsamıştır. Bu temelde giderek toplum üstünde yükselen hiyerarşik sistem süreç içinde ataerkil aileyi mülkiyetçiliği geliştirerek kadının toplumun yaşamındaki konumunu değiştirmiştir.

Yukarıda ifade edilen doğal toplumun tüm niteliklerine, yaratımlarına, değerlerine yabancı bir sistem inşa edilmiştir. Bu sistem kurumsallaştıkça kadına karşı ihanetçilik de yol alınır ve kendinden sonraki ihanet halkası olarak rahip sınıfı ihanetçiliğine zemin hazırlar.

Rahip sınıfı, kendi zihniyetini adım adım bir yönetim erki olarak kabul ettirdiğinde, sistemini "ziggurat" denilen tapınakta kurumsallaştırmıştır

Ana-kadın toplumsallığının yanı başında ana-kadın giderek -ana- tanrıça düzenine karşıtlık eden zihniyet ve anlayışlarda fırsat buldukça kendi zihniyetini örgütler, güç kazanmaya çalışır. Neolitik devrime ve kültüre dayalı tarım köy toplumunun bulunduğu coğrafyada yeni bir toplumsallığın doğuşu çok da imkan dahilinde değildir. Bir düşüncenin kendini örgütlemesi, siyasal düşüncesini, ideolojisini geliştirmesi ve kurumsallaştırması öyle kolay değildir. Neolitik devrimin anayurdu, ata-erkil sistemin ve onun kültürünün kendi bağrında kurumlaşmasına izin vermeyecektir. Zaten "Altın Hilal"de yeni sisteme yönelik eğilim ve örgütlenmeler olsa da, toplumsallık artık başka bir evreye sıçramak zorundadır. Artan nüfus, yeni yerleşim ve tarım alanı ihtiyacı giderek güneye doğru Dicle ve Fırat ırmağı boylarında yayılmayı zorunlu kılar. Artan nüfus kent (site) oluşuma doğru gelişim sağlar. Kuzeyde Neolitik kültürün yaratıcı gücü, Aryen kültürünü temsil eden topluluklar güneye doğru yayılır. Bataklık kurutulur, yeni tarım alanları açılır. Aynı dönemde güneyden gelen topluluklar da vardır; esasta el-Ubeyd kültürünün taşıyıcısı olan Hami/Sami boyları, çöl kabileleri (Amoritler) olarak çoban kültürünün baskın olduğu yapılarıyla, kuzeyin Aryen toplulukları yer yer kaynaşıyor. Bu iki farklı kültürün ortaklaşması ve artan nüfus, yeni toplumsal ilişkiler, sınıflaşma, ürün bolluğu, mülkiyetin gelişmesi, şamanın rahipleşmesi, ana-kadın kültürüne karşı ataerkil kültürü ve hiyerarşinin adım adım oluşumunu getirir. Ataerkil toplumun hiyerarşik otoriter yapısı esastır.

Kent (site) devletinin oluşmaya başlaması, mülkiyetçilik, toplumsal parçalanma, hiyerarşi zora dayalı otoriteyle bağlantılıdır. Bu dönüşüm bir zorunluluğun eseri değildir. Öte yandan yeni bir siyasal yapının insan eliyle yapılandırılma çabası bir ilktir. Ataerkil-devletçi merkezi uygarlık sisteminin doğuşu, toplumsal tarihte doğal-toplumsal akışın bir parçası olarak gelişmemiştir. Eril aklın karakteri, muhtemel ana-kadın toplumsallığının yarattığı zaaf ve boşlukları, kendi düşünce ve zihniyet yapılarıyla doldurarak alternatif bir sistem kurgulamışlardır. Ana-kadın sistemine karşı geliştirilen ihanetin sonucu olarak merkezi-devlet uygarlığı biçiminde şekillenen bu yeni sistem, doğal toplumsal akışı sekteye uğratmıştır. Ana-kadın sistemine karşı gerçekleştirilen ihanetin sonucu, sistemin oluşumu kentleşmeye paralel gelişir. Kent oluşumu beraberinde farklı kent oluşumlarını ve bunlar arasında ticaretin gelişmesine yol açar (M.Ö. 4000'ler). Bizler bu tarihsel gelişmeleri birkaç cümleyle ifade ediyoruz. Oysa hiçbir tarihsel gelişim kolay olmamıştır. Ana-kadın kültürü ve onun öncüsü kadın kendisine karşı bir ihanetin sonucu olarak oluşan bu ataerkil sisteme karşı yaklaşık iki bin yıl direnmiştir.

Son yüzyılda yapılan arkeolojik kazılarda tarihsel topluma dair önemli bilgilere ulaşılmıştır. Kadının tarihteki rolü hakkında bize ipucu veren bir örnek; Sümer şehir devletini anlatan Uruk Tanrıçası İnanna Destanı çarpıcıdır. Halen kadın kültü ile ataerkil kültün dengede olduğu bir dönemi yansıtan bu destan çok çetin geçen bir sürecin acısını dile getirmektedir. Uruk Tanrıçası olarak İnanna; Eridu Tanrısı olan Enki'nin sarayına gidip oradan daha

öncesinde kendisine ait olan "104 ME"sini çeşitli yöntemlerle ele geçirmesi ve Uruk'a kaçırması; bu dönemi izah etmesi kilit bir role sahiptir. "ME"lerle kastedilen temel uygarlık buluşlarıdır. İnanna bu buluşların ana-tanrıça kadına ait olduğunu, bunda erkek tanrı Enki'nin rolü olduğunu ve bu ME'lerin kendisinden zorla ve kurnazlıkla çaldığını ısrarla vurgulamaktadır. Kadından çalınan bu "104 ME" ana-kadın/tanrıça döneminin tarihsel gelişiminde kadın eliyle toplum için geliştirilen icatlardır.

Klan bir beden gibidir. Topluluğun bir beden olma halinden ayrı özetle -bencil- bireyci düşünce ve eyleyiş yoktur. Başat zihniyet komünaldir-paylaşımcıdır

Resmi tarih anlatımı "Tarih Sümerlerde başlar" sözüyle her şeyi kendinden ve iktidar sisteminden başlatan aklın eseridir. Sümerlerin bir anda nasıl devlet kurma aşamasına geldikleri ya bilinmez ya da gizlenir. Tarihi kendinde başlatmanın önemli bir nedeni toplumsal tarihin en büyük ihanetinin gizlenmesini amaçlar. Öte yandan Sümer öncesi uygarlıksal gelişimin öncü gücü kadındır. Kadının gücünün bilinmesi bu sistemin çıkarlarıyla çelişir. Şunu ifade etmek lazım; hiçbir şey yoktan var edilmediği gibi var olmuş ve yaşanmış bir tarihselliği birileri yok sayınca, yok olmuyor. Sınırlı nüfusun yönettiği kentlerde yeni sistem ve kültür ilk kurumlaşmasını başarsa da, tarım ve köy toplumu-doğal toplum kültürü ve değerleri bir şekilde binlerce yıldır varlığını sürdürüyor. Toplumsal hafızada ötelense de insan toplumsallığının ilk zihniyeti, hafızası, kültürü toplumsal yaşamın gözeneklerinde zayıflasa da varlığını koruyor. Toplumsal tarihin gelişiminde, zamanın ruhu, sosyal bilimin gelişimi birçok saklı hakikati yeniden açığa çıkarıyor, gözler önüne seriyor. Tıpkı binlerce yıldır gizlenen tarihin ilk ve en büyük ihanetinin gün yüzüne çıkması gibi. Hakeza her türlü bilimsel gelişme, evrenin oluşumundan bugüne, ilk tek hücreli bakterilerden bugünkü dünyamızdaki canlılığın zenginliğine, evrimsel gelişimin son halkası olan insan toplumsallığına, hakikat kendini görünür kılıyor-sergiliyor. Arkeolojik kazılar, ilk yazılı tabletlerden, günümüzden 11-12 bin yıl öncesinden kalan ilk tapınak olan Xerabreşk'e (Göbeklitepe) kadar insan kendi tarihini arıyor, saklı gerçeğe ulaşıyor. İlk tanrıçaların yönetimi olan kutsallıklara kadar.

İlk oluşumu ve gelişiminde ana-kadının binlerce yıl karşısında direndiği sistem, ilk devletçi sistemin kendisiydi. Bu yeni sistemin öncüsü olan rahip sınıfıdır. Rahip sınıfı "üçlü erkek ittifakının" devamıdır. Tarihte bunca güçlü bir kültür geliştirmiş olan ana-kadın sistemi, zihniyeti nasıl aşılacaktır? Bunun öyle kolay olmayacağı açıktır. Doğal toplumun saflığı üzerinde yayılacak devlet sistemi için güç ve mitoloji özenle hazırlanır. Devletçi olan bir mitoloji yanıltmaya dayalıdır. Yanıltma esas olarak yalana dayanacaktır. Ana-kadın/tanrıça kültürünün gücü o kadar etkilidir ki ona karşı ataerkil-devletçi mitoloji, yani bir karşı devrim olarak ihanet; öylesine kurgulanmalıdır ki gerekirse milyarlarca yıllık evrenin tarihi yok sayılacaktır. Toplumsal tarihin-doğal evrimsel süreci olan yüzde 98'lik dönemi kaplayan ilk insanın insan olma tarihi tümden sıfırlanmalı ve yeni hegemonik sistem tarihi kendinden başlatmalıdır. Bu noktada toplumu inandırmak, ikna etmek çok önemlidir. Eğer toplum ikna edilmezse tüm çaba boşuna gidecektir. Kuşkusuz ataerkil-devletçi mitoloji bir anda doğup toplumsallığı etkisine almamıştır. İlk büyük ihanete karşı direnilen yaklaşık iki bin yıllık zamanı; miladi I.yüzyılda kendini örgütlemeye çalışmış bir yapılanma Hz.İsa'nın doğuşundan alırsak, iki bin yıla 21.yüzyılın başlangıcına getirebiliriz... Demek ki uzun tarihi geçmişi olan bir kültür hemen tasfiye edilememiştir. Dünyamızda birçok toplumsal kültürde, gelecek ve inançta ana-kadın kültürünün izlerini gözlemlemek zor değildir.

Rahip sınıfı, kendi zihniyetini adım adım bir yönetim erki olarak kabul ettirdiğinde, sistemini "ziggurat" denilen tapınakta kurumsallaştırmıştır. Ziggurat yeni sistemin döl yatağı rolündedir. Birkaç kattan oluşan zigguratın en üst katı tanrılar

katıdır. İkinci kat; sistemi yöneten elit (günümüzün bürokrasisi), en alt katta ise toplum ve hizmetliler yer almaktadır. Geleceğin köleleri bu toplumdan devşirilecek ve kendilerine bir hayvan kadar bile değer verilmeyecektir.

Tanrıça adlandırması; kadının kendisine bahşettiği bir sıfat değildir. Tersine, ana-kadının toplumda ve onun yaşamında oynadığı rol, etkinliği, yaratıcılığı, emeği, çabası ve bunun yarattığı saygınlık toplum tarafından kadının yüceltilmesini getirmiştir. Toplumsal değerleri yaratan, doğuran, üreten, keşfeden ve barışçıl, eşitlik-özgürlük ve adaletli doğasıyla, insani değerleri yücelten karakteriyle, toplum kadını ana-tanrıça olarak onurlandırmıştır. Doğaya yakınlığı ve iç içeliğiyle ana-kadın bazen toprakla da özdeşleştirilir. Doğa da diyebiliriz. Çünkü doğa da yaratan, ürün veren, yaşatan, koruyandır. Dolayısıyla yeryüzü düzeninin parçaları olarak tanımlanırlar. Yeryüzü düzeni kadına aittir. Rahip bunun anti-tezi olarak kendisini tanrıça ile özden tutacak bir rolde ve yetenekte değildir. Erkeğin geçmişinde yaratan, üreten, doğuran, büyüten bir özellik yoktur. O zaman ana-tanrıça yerine ikame edebilecek soyut bir varlığa ihtiyaç vardır. Bu da erkek tanrı-tanrılar sistemidir. Bu soyut kurgusallığın mekanı gökyüzü, düzeni de "gökyüzü düzenidir." Giderek zamanın akışında tek tanrılı dinlere evrilecek yaratılış mitolojisi bu kurgusallığın eseridir. Yaradılış mitolojisinde artık "tanrı düzeni" devreye girecektir... Gökyüzü düzeni tanrı düzenidir. Dünyayı o yaratmıştır. Bu düzen özünde erkek düzenidir. Ana-kadın sistemi yerine erkek egemenlikli sistem, tanrıça yerine erkek tanrılar sistemi ikame edilmiştir. Bu ihanetin en temel özelliklerinden biridir. Zaten sistem tarihi kendinden başlatmıştır. Yeni sistemin tanrısı her şeyi yaratandır. Her şeyin başlangıcında o vardır. Mitoloji tanrının dünyayı nasıl yarattığını anlatır. Herkesin dünyaya gelmesinin yegane nedeni tanrısal düzene hizmettir.

Tanrının başlangıçta korkuya dayalı bir özelliği yoktur ama rahip sınıf yeni bulduğu tanrısal düzeniyle bir açıdan kul-köle düzeninin başlangıcının zihniyet kollarını örer. Uzun tarihsel evrimde özgür doğmuş, hiçbir zorba güce denk gelmemiş, günümüzün demokratik toplumuna benzer bir toplumsal düzende özgür-eşit-adil bir yaşam kültürü ile zihniyet yapılanmaları gelişmiş bir toplumsallığı köleleştirmek, onları "kul" düzenine inandırmak kolay değildir. Ancak ok yaydan çıkmıştır. Ana-kadın toplumsallığına ve onun tüm yaratımlarına toplumsal tarihin en büyük ihanetini yapan rahip önderlikli üçlü erkek ittifakı amacına ulaşmak için hiçbir sınır tanımayacaktır. İhanetçi erkek egemenliği ilk büyük çıkışını yapmıştır. Tanrı kral olmaya yol açmıştır. Devletçi mitoloji ile amaçlanan bu oluşumu adeta muhteşem bir gelişme olarak hükmedilen insanın zihnine kazımaktadır. Meşrutiyet savaşı en az çıplak zor kadar hünerli bir çaba gerektirmektedir. İnsanın zihniyetine öyle bir inanç yerleştirmeli ki mutlak bir kanun değerinde olsun. Bütün sosyolojik veriler hükmeden tanrı kavramına bu süreçte erişildiğini göstermektedir. Ataerkil-merkezi uygarlık sisteminin en stratejik adımları bu dönemde devletçi mitolojiye dayalı ve onun negatif kullanımı üzerinden atılır.

İhanetin tarihselliği ve büyüklüğü, kadına ve onun sistemine karşı duyulan öfke ve bu intikam duygusunun büyüklüğünde aranmalıdır

Bu tarihsel ihaneti anlatırken şu hususu gözden kaçırmamak gerekir: Doğal toplum sisteminde ana-kadın erkeği hiçbir zaman cins olarak hedef almamış, onu toplumsallıktan uzaklaştırmamıştır. Klan kültüründe hiçbir ayrım söz konusu değildir. Kadın tüm klan üyelerini; hayatını sürdürecek aşamaya gelene kadar kendisinin bir parçası gibi sahiplenmiş, büyütmüş, beslemiş, korumuştur. Klan bir beden gibidir. Topluluğun bir beden olma halinden ayrı özetle -bencil- bireyci düşünce ve eyleyiş yoktur. Başat zihniyet komünaldir-paylaşımcıdır. Avcı kültürü ile tanışan erkek, avcılıkta da yetenekli ve güçlü ise zamanla bu erkek akıl kendisini herkesten daha iyi -yetkin- başarılı görür ve muhtemeldir ki kadından yana özel ilgi ve yaklaşım bekler. Kadın onu değil de başka bir erkeği seçerse bu kez öfke duyar -kıskançlığı depreşir, bu tip duygular- hisler

zamanla daha da belirginleşir. Ve kadına dayalı sisteme karşı arayış içerisine girer. Kadına ve onun gücüne karşı büyük bir öfke birikmiştir. Rahip ve öncülük ettiği ittifak, eşi benzeri görülmemiş bir intikam duygusuna yönelir. İhanetin tarihselliği ve büyüklüğü, kadına ve onun sistemine karşı duyulan öfke ve bu intikam duygusunun büyüklüğünde aranmalıdır. O nedenle bu ihanetin bilinç altında yatan bir gerçeği de intikam duygusudur. Öyle ki kendi egemenlik sisteminde elinden geldiğince kadına yer vermez. Kadını tüm toplumsal tarihten silme çabasındadır. Kadının gücüne karşı duyulan korku da vardır. Ne kadar kadından nefret ederse etsin kendi cinselliği için kadına muhtaçtır da. Yani kadınsız yapamaz... Sisteminde kadına ait ne varsa karanlıkların dünyasına gömmeye çalışan ataerkil akıl başlangıçta ziggurata tanrıça olarak giren kadını zamanla düşürerek fahişeleştirir. Rahip Zigguratta kendisi için harem kurarken, toplum için de "musakkatim" adı verilen ilk genelevi kurar. Kadına karşı geliştirilen bu ilk büyük ihanet sadece kadına kaybettirmemiştir. Kadın şahsında tüm insanlık kaybetmiştir. Kadınla birlikte insanlık en köklü hafızasını kaybetmiştir.

Bu erkek egemen tanrılar sistemi geleceğini olgunlaştırıp tek tanrılı sistemde yeniden kadını hedefler. İlk büyük ihanet toplumsal tarihte birinci cinsel kırılma olarak ifadelendirilirken. Kadına tarihte biçilen karanlık tek tanrılı dinlerde zihniyette de içselleştirilmiş köleliğe dönüşür. Tanrısal güç yine baş roldedir. İkinci büyük cinsel kırılmayı tek tanrılı dinlerde yaşayan kadın için yaşam artık ölümden ölüm beğen noktasındadır. Rahip kral düzeninde dünyayı yaratan tanrı, çamurdan önce Adem'i yaratır. Adem ilk insandır. Erkek egemenliği elbette önce erkeği yaratacaktır ve erkeği yalnız bırakmamak için de Havva'yı yaratır. Erkek egemenlikli tanrısal düzende kadın eklentidir. Tanrı onu Adem'in kaburga kemiğinden yaratır. Bu kurgusallık bağımlılık kültürün de başlangıcıdır. Muhtemelen bu mitolojinin kurgulandığı zamanda ana-kadının direnişi halen güçlüdür. O nedenle Lilit adında bir kadın figürü de vardır. Lilit boyun eğmeyen, erkeğe teslim olmayan kadını simgeler. Havva ise teslim alınmış kadındır. Tüm egemenlik sistemlerinde olduğu gibi boyun eğmeyen kadın; lanetli, cadı, şeytanın arkadaşı, büyük günahkâr gibi iftiralarla karalanır. Bu şekilde yansıtılan tüm kültürler iki sistem arasındaki büyük çekişmenin varlığını, kanıtlamaktadır. Ataerkil sistemin intikam hırsı dönmeyecek, çağlar içinde derinleşerek sürecektir.

Ataerkil kültür açısından kadının toplumdaki gücü alt edilmeden, kadın düşürülmeden, etkisizleştirilmeden erkek egemen toplum kültüründeki zihniyet hakim kılınamaz. Yine sonrasındaki tarihsel akışın hakikati anlaşılamaz. Dolayısıyla günümüz için ataerkil aklın yalana dayalı mitolojisi ile kurguladığı sistem anlaşılmadan egemenlik sistemleri ve onların kurumlaşma biçimleri de anlaşılamaz.

Yaşadığımız yüzyıla gelene kadar her türlü silahlanmanın bir nedeni de yine fetihçi akıl ve zihniyettir

Merkezi uygarlık sistemi doğal toplumsal akışın eseri değil; yapısal, kurgusal, tasarlanmış bir sistemdir. Beş bin yıllık uygarlık sisteminin başlangıcıdır. Bu kurgulanmış akıl sadece milyonlarca yıllık tarihi yok saymadır. İnsanlığın baş aşağı gidişini, kulluk-kölelik, zulüm, kırım, sömürü, inkâr, toplumsal parçalanma gibi oluşumların önünü açmadı; kesintisiz bir savaş tarihi başlattı. Ayrıca yaratılış mitolojisi ile sistem insanı doğadan koparılmıştır. Toplumsal gerçekliğin birinci doğanın gelişiminden, ikinci doğa olarak -kendini düşünen doğa olarak insan türünün kendini- birinci doğanın bağrından doğurma gerçeğini de yok saymıştır. İnsan-doğa ilişkisinin bütünselliğini yok sayma, beş bin yılın sonunda mavi gezegenimizde hayat tehlike altına girmiş, ekolojik denge sarsılmıştır.

Kadına karşı bu noktada geliştirilen ihanetin bir diğer yönüne de değinmek gerekir... Birinci doğadaki akış ve oluşum insan varlığının bir tür olarak gelişiminde zirveleşmiştir. Doğanın kendi bağrından yarattığı insan en büyük ihaneti bir açıdan birinci doğaya yapmıştır. Tıpkı çocuğun doğup büyüdükten sonra annesine ihanet etmesi gibi, onu inkâr etmesi gibi. Doğadan kopan erkek egemen akıl, doğayı

fethedilmesi gereken bir varlık olarak görür. Bu aklın kadına yaklaşımı da aynıdır. Fethetmek, kopartmak, mülk edinmek... Yaşadığımız yüzyıla gelene kadar her türlü silahlanmanın bir nedeni de yine fetihçi akıl ve zihniyettir.

Zigguratta doğan çocuk, hegemonik merkezi uygarlık sistemi beş bin yıl boyunca ataerkil aklın çarpık zihniyeti ve yalanıyla büyütülmüş, kendi kuyruğundan başlayarak kendini yemeye başlayan canavara (Leviathan'a) dönüşmüştür. Ana-kadın toplumsallığı (kendi çağına göre) devrimsel-uygarlıksal icadın yapıldığı zaman aralığıdır. Kent ve kent devletçileri, ticaret ve iktidar, hegemon olma sevdası; savaşları başlatmış imparatorluk düzenlerinin neredeyse sonuna kadar insanlık, Neolitik-tarım-köy devriminin mirası üzerinde yaşamını yürütmüştür. Savaşların beş bin yıl boyunca kesintisiz tarihi aynı zamanda bir kırım tarihidir: Kadın kırım, kültür kırım, ekolojik kırım, etnik kırım. Erkek egemenliği savaş araçları-silahlar üretmiş, ticaretin etkin geliştirilmesinin, kar ve sermaye sistemlerine dair kimi icatlar yapılmıştır. Ötesi büyük bir miras yiyiciliktir.

Ataerkil sistem ve onun zihniyeti kadını toplumun dışına iterken, milyonlarca yıllık tarihsel birikimi de kadın şahsında evrenin karanlığına savurmuştur. Geride kalan toplumsallığın yarım aklı ise yanlış kurgulanmıştır. Yanlış kurgulanan aklın insanlığı getirdiği menzil kapitalist sistemin kriz ve kaos halidir. Kanserleştirilmiş bir toplumsallık, doğanın tahribi, ahlaki çöküntü, "dincilik, milliyetçilik, cinsiyetçilik, bilimcilik" insanlığın başına bela olmuştur. İnsanın-toplumun yalana bulaşması, onun parçası olması, paralelinde ihanet etmesi böyle gerçekleşmiştir.

Beş bin yıl önce hakikatin yerine ikame edilen yalana ve ihanete dayalı yaşamsallık artık neredeyse ataerkil aklın vazgeçilmez zihniyeti ve hafızası olmuştur. Eğer yaşadığımız dünyada, insanlık ve toplumsallık kendisini aklayacaksa; ilk büyük ihanetin ve yalanın doğurduğu tüm uygarlık tarihinin bütün yalanlarını ve ihanetlerini reddetmesi, yaratıcısı erkek egemenliğinin ve tanrılarının maskelerini indirmesi, tüm tarihsel, toplumsal sorunları hakikatin bütünlüğü ekseninde kaybedilen tüm değerlerle yeniden buluşması, kaybedilen tüm değerleri, kaybedilen yerde araması, bulması ve tüm kirlerinden arındırarak, ana-kadının mirası üzerinden yeni sentezlerle kendi öz doğasıyla buluşması insanlık için elzemdir.

Son beş bin yıllık uygarlık sisteminde toplumsallığın ana gövdesinin eseri olan ama esasta ilk kök kültürün doğal-ana nehir uygarlığının yaratımları üzerinde şekillenmiş, fazlasıyla düşünsel, bilimsel, felsefik, toplumsal gelişme vardır. Devletçi iktidarcı sistemin; "milyarlarla ifade edilen insan nüfusunun üzerindeki amansız sömürüsü talanı, kar-sermaye/hegemonya savaşları, insan varlığını tehdit eden hallerine karşı en basitinden en karmaşığına her insan evladının mutlaka toplumsal tarihe yapacağı anlamlı bir katkısı vardır" esprisinden hareketle, yaşadığımız dünyanın gerçeği ne olursa olsun, toplumsallığın asla karanlığa teslim olmayacağını kendi ölümüne razı gelmeyeceğini, tarihte beş bin yıl boyunca uygarlık sisteminin lanetine karşı sürdürdüğü hiçbir direnişinin boşa gitmediğini, okyanusta bir damla, güneş ışığı içinde bir parçacık olmanın bile kendi evrenimizi, dünyamızı, yaşamımızı kurtarmada anlamlı bir sonuç yaratabileceğini unutmamalıyız.

Kadın yeni toplumsallığın öznesi olma rolünü, kendi hakikatiyle buluşarak daha net görecek, ilk uygarlıksal gelişmede olduğu gibi gerçeğin dinamizmi ile birlikte çok parçalı olarak bu dünyada verilen mücadeleleri bu çağın imkanlarıyla değerlendirerek, yan yana getirmeyi, harekete geçirmeyi bilecektir.

PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın deyimiyle: "Yolunuz açık olsun demiyorum, yol açıktır." Size can-ruh, enerji-güç verecek her şey sizin hakikatinizde mevcuttur. Kendinizde çıkışı bulacak, yürüyecek ve insana dair olan her güzelliği, barışa-geleceğe armağan edeceksiniz...

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İhanetin Çıkış Nedenleri ve Kürtlerdeki Yoğunluğu

Kenan Avcı

Giriş

Güncel bağlamda insanlığın temel sorunlarından birisinin ihanet gerçekliği olduğu hususunda hiçbir şüphe olmasa gerek. Özellikle devletli uygarlığın taşıyıcı kolonu olan sınıflı toplum bu kadar derinleşmiş ve yer edinmişken, ihanet gerçekliğinin sınıfsal karakterini görünür kılmak çok kolay olmamaktadır.

Kendi varoluş zeminini zayıflatma ve toplumu güçten düşürme sonucuna hizmet eden ihanet pratiğinin hem kavramsal hem de davranışsal karşılığının doğada sadece insan türünde görülüyor olması, üstelik devletleşme süreciyle ilişkisinin kesin olarak ortaya çıkması, konunun üzerine eğilmeyi ve bu anti-toplumcu davranış biçimini irdelemeyi zorunlu kılmaktadır. Kavramın devlet organizasyonunun mutfağında pişmiş olması, sadece konuyu çarpıcı kılmasının ötesinde geniş bir pencere açtığından ufkumuzu genişletmekte, kavrayışımızı kolaylaştırmaktadır. Çünkü her davranış, edinim, pratik veya kavramsal soyutlanma kendinden menkul olmayıp, çeperinde ilişkili olduğu kavramlarla anlam kazanmaktadır. Bu açıdan komplo, talan, entrika, yalan, katliam, tahakküm vb. kavramlardan yalıtık düşünülmeyen devlet gerçekliğinin en doğruya yakın tanımını ihanet kavramını özelinde ortaya koymak mümkündür. Elbette bu davranışsal sapmanın insan doğasıyla ilişkisini ve Kürdistan tarihinde görülen yoğunluğunun nedenlerini de sorgulamadan geçemeyiz.

1) İhanet İnsanın mı, Doğanın mı, Devletin mi Yansımasıdır?

Öncelikle şu tespiti yapmak ana doğrultuyu baştan belirlemek açısından, temel bir ideolojik zorunluluktur. İhanet, insan doğasının kaçınılmaz bir sonucu biçiminde tanımlanamaz; çünkü, insan toplumsallığının çok uzun dönemlerinde ihanetin ahlaki-politik izine rastlanılmamaktadır. Eğer ihaneti "doğası itibariyle kötü ve günahkâr" görülen insanın fıtratıyla ilişkilendirirsek, ilk adımda yanlış bir yola sapmış, bu büyük kötülüğün gerçek sorumlusunu aklamış oluruz. Batı pozitivizminin algıladığı biçimiyle insan doğası itibariyle kötü bir varlık olmuş olsaydı, kötülüğün ayakları üzerine dikilme halini temsil eden ihanet gerçekliğinin temayüz etmek için devletleşme sürecini beklemesi gerekmezdi. Hatta bu düşkünlük insanlığın lanetlediği bir kişilik sapması biçiminde kodlanmaz; sevgi, cesaret, paylaşım, fedakârlık gibi olumlanan veya öfke, kin, nefret, korku gibi olumlanmasa bile kabullenilen insani bir duygu durumu biçiminde kabul görürdü fakat cari durum öyle değildir. İhanet, o batağa saplanmış meczupların nazarında bile, ahlaki bir çöküntü hali olarak görülmektedir. Dolayısıyla yapay duran, sonradan üretilen ve insanlığa giydirilen bu kişilik

sakatlığının sonuçlarından ziyade nedenlerine odaklanmak gereklidir. Çünkü ihanet başlı başına bir sonuç doğuramaz; kendisi bir sonuçtur! Hizmet ettiği nedenin daima var kalmasını sağlayan sadık ve istikrarlı bir sonuç...

İhanet hastalığının tüm kötülüklerin babası olan devlet sapmasının nevrotik bir sonucu olduğu noktasında hiçbir şüphe yoktur. Özü itibariyle toplumsal yaşamın ana rahminde kendisini üreten ahlaki-politik zeminden kopup eril zihniyetten fışkıran tahakküm olgusunun var ettiği talan, sömürü ve tecavüz zeminine savrulmayı ifade etmektedir. Bu yönüyle irili-ufaklı her ihanet pratiği, toplumsal emeğin yarattığı değerler sistemi etrafında yeşeren ve biriken maddi-manevi üretimleri talan etme, onlardan asalakça nemalanma girişimidir. Toplumsallaşma marifetiyle diğer canlılardan ayrışan ve gelişme şansını yakalayan insanın, oluştuğu zeminden çıkıp karşıt pozisyon alması ve ortak emekten oburca çalmaya başlaması ihanet pratiğinin ilk bakışta görülebilecek çıplak yüzü olmaktadır. Hiç kuşkusuz savaş itibariyle bu marazi çirkinliğin koşullarını oluşturan kurumsal altyapı devlettir. Devlet yapılanması kötülüklerin kötülüğü unvanıyla insanlık gündemini işgal etmemiş olsaydı öğrenilen bir davranış olan ihanet gibi ahlaki-politik bir sorunumuz da olmayacaktı.

Batının Hobbes'den Hegel'e uzanan felsefi perspektifinde devlet, insanlığın kaostan kurtuluşunu sağlayan ve medenileşmesinin önünü açan biricik araçtır. Bu bakış açısı devlet sorununun ve ihanet başta olmak üzere onunla bağdaşıklığı bulunan anti toplumcu sorunlar yumağının çözümün beş yüz yıl ötelemiştir. Daha da kötüsü, ihanetin insan fıtratının kaçınılmaz bir sonucu olarak mahsumlaştırılmasına ve sömürü, talan, savaş, mülkiyet, tecavüz, bireycilik gibi başlıca kötülüklerin meşrulaştırılmasına veya en hafifinden yine insan doğasını sırtına yüklenip devletin aklanmasına yol açmıştır. Buna göre; devlet öncesi doğa durumunda kaos vardı. Ve "insan insanın kurduydu" hiçbir ahlaki normun veya hukuki ölçünün hüküm kuramadığı bu kaotik ortamda tek geçerli ilke güçtü! Herkesin sınırı gücünün sınırları kadardı. Fiziki gücü yeten kişi istediği zaman istediği şeyi yapabilir, istediği şeyi alabilirdi; yaşam hiçbir kurala bağlı kalmaksızın "orman kanunları" denilen sınırsızlıkta yaşanmaktaydı. Sonra insanlık bu kaostan bıktı ve kurtarıcı prens kabilinde devlet kurumunu icat ederek kendisini kurtardı! Karikatürize edilmiş çerçevesi bu olan Batı felsefesinin bu noktada atladığı önemli bir ayrıntı var: Toplum!

İnsan toplumsallaşarak doğal kaosun (doğada hala mevcut olan) dışına çıktı ama devletleşerek kendisini daha şiddetli ve tehlikeli bir kaosun içerisine sokmuş oldu

---

Devlet öncesi süreçte kaos değil toplum vardı. Kaos, toplum öncesi sürece ait evrimsel bir aşamadır. Ve insanlık devletin komplocu yollarına sapmadan önce yüzbinlerce yıl toplumsal yaşamış, toplum vasıtasıyla kaosu aşmıştır. Devlet olsa olsa kaosun yerini profesyonel kaosun alması biçiminde tanımlanabilir. Başka bir deyişle insan toplumsallaşarak doğal kaosun (doğada hala mevcut olan) dışına çıktı ama devletleşerek kendisini daha şiddetli ve tehlikeli bir kaosun içerisine sokmuş oldu. Şurası doğrudur, toplum öncesi yabanlık aşamasında geçerli olan tek ilke kaba güçtü ve henüz insanlaşmamış olan primat atalarımız da güç ilkesine göre var olabilmekte veya yok olmaktaydılar. Fakat insanlık, belki de doğada tek başına varlık göstermeyen en zayıf canlı türlerinden birisi olduğunun farkındalığıyla, "ikinci doğa" olarak da tanımladığımız kendi yaşam alanının, yani toplumu yapılandırmak suretiyle bu doğal kaosa bir son vermiştir. İnsanın insanlaşması, fiziğini ve kişiliğini geliştirme şansı yakalaması yaratıcı yönlerinin kapasitesini dudak uçuklatan boyutlarda arttırması ve bunların sonucunda vücuda gelen maddi-manevi-zihinsel birikimin patlama yapması tartışmasız bu sayede mümkün olmuştur.

Toplumsallık bu külliyatı, gücü ve birikimi kendiliğinden ve tek seferde açığa çıkarmamış, sadece fiziki gücüyle bugünlere taşırmayı başarmamıştır. Bu devasa maddi gücü, tecrübe deryasını ve bilgi

kapasitesini yapılandıran, geliştiren ve koruyan gerçek kahraman, ahlak olmuştur. Kaostan çıkış öyle devletçi ideolojinin ürettiği hak-ödev veya ödül-ceza sığlığını aşamayan pozitif hukuk anlayışıyla değil, toplumcu akılın ürettiği ahlaka dayalı sorumluluk bilincinin geliştirilmesiyle mümkün olmuştur. Bireyin kendisine karşı sorumluluğu, bireyin ailesine karşı sorumluluğu, bireyin ulusuna karşı sorumluluğu, bireyin topluma karşı sorumluluğu ve bireyin doğaya karşı sorumluluğu biçiminde 5 başlık altında toparlayabileceğimiz bu beşli toplumsal ahlak sistemi günümüzde bile ahvalitesini korumaktadır. Birey bu beşli kulvarda paralel ve bağdaşık ilerlediği sürece toplumsal olma kimliğini kazanır ve ahlaki ilkeye göre yaşamış olur. Aksi durumda insan toplumsallaşamaz. Ahlaki politik yabancılaşma yaşamayan her birey doğadan aldığı fiziki güç ve zeka kapasitesini geliştirmenin, ailesini korumanın, ulusunu ilerletmenin ve doğasını sürdürebilmesinin tek yolunun toplum olmaktan geçtiğinin derin bilincine sahip bireydir.

Devlet öncesi süreçte kaos değil toplum vardı

Doğal toplum açısından bireyin bu sorumluluklarını yerine getirmemesi, sorumluluklarını başkasına yüklemesi veya sorumluluklarından tamamen kopup karşıt bir pozisyon alması gibi bir şey söz konusu bile olamaz. Çünkü toplum henüz ayrışıp sınıflaşmadığından, bu neviden asalaklaşmaları hemen görmekte, sapma kabul etmekte ve cezalandırarak aşmaktadır. Bu yüzden bireyin ahlaki-politik ölçülere uyumaktan başka çaresi yoktur. Zira ne gidebileceği başka bir yer ne de yaşayabileceği başka bir yaşam vardır. Dolayısıyla bu aşamada insanlık henüz ihanetle de tanışmış değildir. Çünkü toplumsal değerleri kendi şahsında pazarlayıp satabileceği devlet gibi, sınıf gibi, iktidar gibi toplum karşıtı herhangi bir odak henüz yoktur. Tam da bu sebeple, devletin tüm boyutlarıyla açığa çıkması ve kurumsallaşmasının ihanetin de gelişme zamanı ve zemini olduğu savunulmaktadır. Çünkü devletin kendisi topluma ihanet temelinde gelişmiş, toplumun ürettiği değerlerin gaspıyla yaşama şansı yakalamış, toplumun üstünde ayrı bir topluluk, iyi örgütlenmiş marjinal bir şer odağı görünümündedir. Günümüze kadar da öyle gelişmiştir.

Sınıfsal bölünmeyle döllenen, Sümerli rahibin Zigguratında nüvelenen, İştar'ı parçalara ayıran Marduk'un kılıcıyla üstünlük sağlayan, Humbaba'yı katleden Gılgameş'in hırsıyla yaygınlık kazanan ve Sargon'un katleden sırlarıyla dehşet zaferini ilan eden devletçi çizginin bu gelişme aşamaları, aynı zamanda ihanet zehrinin de mayalanma süreçleridir. Toplum içerisindeki güdüleriyle oynanmış ve ahlakı çökertilmiş zayıf unsurlara, toplumsal değerleri satışa sunabilecekleri kelepir pazarı kurulmaktadır. Rahibin gölgesi etrafında dönen bu pazarda talan edilen şey, ana tanrıça değerleridir, toplumun karşı hakikati böyle oluşmuştur. Bu tahakkümcü talan pazarının oluşması devlet-toplum çatışmasını, devlet-toplum çatışması da kaçınılmaz olarak direniş-ihanet diyalektiğini açığa çıkarmıştır. Devletçi güçler tanrıça kültürünün yarattığı ve toplumun kullanımına sunduğu değerleri ele geçirip, tersyüz etmek için saldırdıkça toplum direniş pozisyonuna geçmek zorunda kalmıştır. Bu saldırı ve karşı koyuşlar birçok alanda ve anlamda günümüzde de sürmektedir. Tahakkümcü devlet çizgisi her ne kadar atom gücüne ulaşmış, toplumu derinlemesine parçalamış ve direniş zeminini iyice daraltmış olsa da, direniş sürmektedir. Dolayısıyla ihanet hala egemenin etkili bir silahı olarak toplum aleyhine kullanılmaktadır. Toplum tümden yok edilemeyeceği için bariz bir ontolojik sapma olan bu ucube yapı ortadan kalkana kadar çatışma sürecek, ihanet gerçekliği gündemde kalmaya devam edecektir.

2) Hainin Hiç mi Suçu Yok?

Evet, ihanet pratiğinin kaynağı devlettir; ama bu yolu seçen birey de sorumluluktan azade değildir. Sonuçta devlet ahtapotunu var eden ve sürekliliğini sağlayan özne de insandır. Bu nedenle sadece soyut bir tasarımı (devleti) suçlayıp insanı sapkınlaştıran erilliği aklayamayız. İnsan doğası itibariyle kötü bir varlık olmasa da insan doğasında kötülüğün mevcudiyeti de tartışılamaz. Zerdüşt'ün dualizminde yarattığı Ehriman figürü bu gerçekliğin felsefi

izahı olmaktadır. Her ne kadar iyiliğin Tanrısı Ahura Mazda daha güçlüyse de, kötülüğün tanrısı konumundaki Ehriman da yabana atılamayacak bir güce sahiptir ve gücünü insandaki mülkiyetçilik, sahiplik, tahakkümcülük, bencillik, hırs gibi ben odaklı güdülerden almaktadır. Bu alanlar aynı zamanda insandaki ihanet eğiliminin de gelişme safları olmaktadır. Para, karşı cins ve iktidar düzleminde beliren bu ihanet sarmalı günümüzde bile direniş cephesini zayıflatan yegâne zayıf noktalardır. Bütün bireysel veya kolektif ihanet pratiklerinin, tasfiye süreçlerinin ve zorlanma noktalarının üzeri eşelendiğinde altında bu ihanet üçgeninin bakışlarıyla yüz yüze kalınacaktır. İnsanlık hafızasına kazınan bu dramatik gerçeklik zayıf düşülen zamanlarda veya tükenme anlarında Ehriman'ın sesini ve çağrısını boşluğa itilen insana ulaştırmaktadır. Güdüler yoluyla insanın yüreğine ve beynine giren o sesin söylediği ve insana ilk bakışta olabildiğince masum gelen ilk şey şu olmaktadır: "Daha rahat bir yaşamın sahibi olabilirsin!" Kişi bu arzuyu paylaştığı anda Ehriman'ın sesi daha buyurgan bir hal alır: "Bunu arzuluyorsan benliğinde beni bulacak, toplumdan kopacaksın, sadece ve sadece kendin için yaşayacaksın!" Kişi bu buyruğu benimsediği anda toplumdan kopmuş, direnişten vazgeçmiş, benliğini ele geçiren Ehriman'a teslim olmuş demektir. Ondan sonrası, yaşamı güdüler ekseninde algılayan değer fukarası ihanet kısır döngüsüdür.

Sözün özü; devlet öncesinde ihanet yoktu. İnsan gene bu insandı; ama tek farkı kuşatıcı ahlaki değerlerle silahlanmış toplumsal koruma insanın zaaflarını kontrol altında tutmakta, zincirlemekte, bir çığa dönüşmesini önlemekteydi. Devlet ise, bunun tersi yönde insanın zaaflarını uyandırıp onlara güvenli liman sağladığı için ihanetin beslendiği kaynak sıfatıyla ele alınmakta.

3) Kürtlerdeki Yoğunluğunun Nedenleri

Tarihsel kökleri bağlamında veya güncel görünümü itibarıyla ihaneti bazı uluslarla özdeşleştirmek veya çeşitli halkalarla birlikte anmak, pratiğin içeriği yönünden doğru olmayacaktır. Zira ihanet ulusal değil, sınıfsal bir davranış biçimidir. Her ulusun tarihinde ihanetin de direnişin de izleri mevcuttur. Fakat şu söylenebilir; devletçiliğin daha yoğun ve katı, bireyciliğin daha yaygın ve asli yaşam biçimi olarak benimsendiği uluslarda kolektif anlamda direnişin önemli oranda sönümlendiği, ihanet ve teslimiyetin hâkim hale geldiği olgusal bir gerçeklik olarak görülmektedir. Bu açıdan ne kadar çok devlet o kadar çok ihanet, ne kadar çok toplum o kadar çok direniş denklemini kurmak yanlış olmayacaktır. Elbette direnişin yoğun yaşandığı bir ulustan, bunun diyalektiksel simetrisi bağlamında ihanet de aynı yoğunlukta yansıyacaktır. Devlette tam teslimiyet durumu yaşanmadığı için ihanet daha görünür olacaktır. Kürdistan tarihinde ihanetin bu kadar çok ön plana çıkmasının ve Kürt toplumsal hafızasında köklü bir yer edinmiş olmasının temel nedeni budur. Kürtler tartışmasız Ortadoğu'nun en direngen halkıdır ve tarihsel direniş pozisyonlarını günümüzde de sürdürmektedirler. Bu, hamaset yapmak veya milliyetçi duyguları canlandırmak için söylenmemektedir. Kürdün 6 bin yıldır kesintisiz süren direnişi, mitolojik anlatımdan günümüzün bilimsel tarih araştırmalarına kadar tartışmasız bir açıklıkla yansımaktadır. Kürdün serencamlı direnişi merkezi uygarlıkların gelişmeye başladıkları zamanlarda başlamış ve günümüze kadar temposunu yitirmeden devam etmiştir. Tahakkümcü eril zihniyetin devlet organizasyonuna karşı askeri bir formasyon olan aşiret örgütlenmesini açığa çıkaran ana tanrıça, Kürdün direniş çizgisi, 6 bin yıldır Mezopotamya'da hegemonya kuran veya kurmaya çalışan tüm merkezi uygarlık güçlerine karşı ülke ve toplum savunması yapmıştır. Bu tarihsel misyonunu güncelde de yerine getirmektedir. Bunun ne anlama geldiğini ancak konuyu derinlemesine inceleyenler kavrayabilir. Sümer hegemonyasına son veren Hurrilerden, Akad'ı durduran Gutilerden, Babil emperyalizmini yıkan Mitannilerden ve Asur işgalciliğini mağaraya hapseden Medlerden Kürde miras kalan ve adeta toplumsal genlerine işleyen bu büyük direniş geleneğinin bir yakasında insanın özünü yansıtan erdem ve kahramanlıklar silsilesi uzanıyorken, diğer yakasında büyük ihanet hikâyeleri gömülüdür. İkisini bir bütünlük içerisinde algılamak ve aralarındaki tamamlayıcı bağı doğru kavramak son derece önemlidir. Sadece son yüzyılda Kürdün

başına getirilen ekonomik mezalim ve Kürdün bunun karşısında takındığı tutum, geçmiş 6 bin yılın özeti halindedir. Kürdün ismen ve cismen hala varlığını koruyor olması bile bu tarihsel direnişin çapını göstermektedir. Eşyanın tabiatı gereği direnişin büyüklüğü ihanetin de esaslısını gündemleştirecektir. Aslında ihanet ihanettir; büyüğü küçüğü olmaz. Çünkü her türlüsü aynı güdülerin oyunudur.

Bazı hainlerin veya ihanet süreçlerinin daha etkili bir görünüme ulaşmaları ihanetin değil, direnişin heybetini yansıtır

Bazı hainlerin veya ihanet süreçlerinin daha etkili bir görünüme ulaşmaları ihanetin değil, direnişin heybetini yansıtır. Şöyle ki; Enkidu'yu var eden şey Gılgameş ile yaptığı dostluk değil, Humbaba'ya karşı yaptığı düşmanlıktır. Aynı şekilde Matizava'yı günümüze taşıyan gerçeklik Hitit Kralı Şuppiluliuma ile yaptığı işbirliği değil, babası Mitanni Kralı Artatama'nın direnişidir. Ve tabi ki Kürdün en büyük haini Harpagos'u bu kadar meşru eden hakikat Kiros'la kurduğu komplo değil, karşı ihanetidir. Bu silsile zincirin halkaları gibi birbirine eklenerek günümüze kadar uzanmaktadır. Tek tek her birisini lanetle alıp çözümleme konusu yapmak bu yazının kapasitesini aşacağından şu önemli noktanın altını özenle çizmek yeterli olacaktır; Osman-Botan grubuna kadar uzayan Kürdün tarihi ihanet zincirine adlarını kaydeden düşkün kişilikler, tarihin belirleyen veya yön tayin edicisi değillerdir. Onları var eden ve egemen güçlerde değerli kılan öncü hakikat, direnişin öznel varlığıdır.

Günümüzde somut bir örnekle bu iddianın altını doldurmak mümkündür. Özgürlük Hareketi'nin öznel varlığı olmasa, çağımızın Matizava, Enkidu ve Harpagos'un sentezlenerek kümelendiği, reel ihanet odağı haline gelmiş olan KDP'ye kim kaç paralık değer biçer? KDP'yi çağın hegemonyası ve onun bölgesel işgalci güçleri nezdinde "değerli" ve "aranır" kılan tek neden, Özgürlük Hareketi'nin ortaya koyduğu büyük direnişin egemenler açısından uğrattığı büyük korku ve tehlikedir.

Bir diğer nokta, hain kişilikler hiçbir zaman direnişleri yenilgiye uğratan asli sebep olmamışlardır. Yenilginin yan elemanı, türevi, dolaylı faktörü veya kolaylaştırıcısı olabilirler ama hiçbir toplumsal direniş, konumları ne olursa olsun, içlerinden birkaç kişi ihanet etti diye yenilmemiştir. Direniş zayıfladığı veya yenilgiye doğru gittiği için ihanet ön plana çıkmıştır. Yürütülen direnişler güçlü kalıp zafere doğru ilerledikçe veya zafer inancını korudukça ya ihanet hiç yaşanmaz ya da yaşansa bile cürmü kadar yer kaplayıp kendinden söz ettiremez. Bu yüzden direnişlerdeki zayıflıkların veya zorlukların hem iradesi hem de kişiliği zayıf ve kırılgan olan bireyleri egemenin safına ittiğini kabul etmek gerekmektedir. Eğer Hurriler, Mitanniler, Medlerde bu durum açığa çıkmasaydı hiçbirimiz Enkidu'yu konuşmayacak, Matizava'nın ismini bilmeyecek ve Harpagos'la tanışmak zorunda kalmayacaktık.

4) Kürt Ulusunu İhanetle Anma Aymazlığı

Sınıfsal bir davranış biçimi olması itibariyle, hiçbiri ulusun kategorik olarak ihanetle özdeşleştirilemeyeceğini tekraren vurgulamak gerekir. Aynı şekilde, Kürdistan tarihinde ihanetin yoğun olarak gündeme gelmesinin de direnişlerin yoğunluğu, zorluğu ve sürekliliğiyle alakalı gerçeklik değeri bulunan bir sonuç olduğunu da sürekli anımsamak gerekir. Çünkü bu konuda daima içsel-dışsal manipülasyon alanları oluşturulmakta, ihanet tarihine referansla Kürdün güncel direnişi kurnazca zayıflatılmak istenmektedir. İşte "Haini bol halk!", Keklik soyundan", "Kürt'ten bir şey çıkmaz!" gibi sosyal psikolojiyi hedefleyen manipülatif söylemler Kürdün direniş iradesini kırmak için ustaca üretilmektedir. Öyle ki Hz. Muhammed'in bile "Kürdün iki yakası bir araya gelmeyecek" dediği propagandasına varana değin, Kürdü ve direnişini değersizleştirmek için tüm araç ve olanaklar adeta seferber edilmektedir. Özgürlük Hareketi çıkıp yerle yeksan edinceye kadar, bu algısal söylemler sosyal psikolojiyi etkilemekle kalmamış, Kürdün kişiliğini ve öz benliğini de belli oranda zedelemiştir. Öyle

ki, kendisini kuru bir odun parçasından cansız görecek, direniş davetine "Sen bu kuru odunu yeşertebilirsin ama Kürdü ayağa kaldıramazsın" diyebilecek kadar ihanet retoriğinin tesiri altına sokulmuştur. O kendisini kuru odundan geri gören kütük yeşertilmekle kalınmayıp, kızıl güller açan yemyeşil bir direniş ormanına dönüştürüldü ve boğulmakta olan insanlığın oksijen kaynağı haline getirildi. Bu ayrı bir tartışmanın konusudur ama Kürdün ruhunda bu güven erozyonunu yaratan ve derin bir ulusal yabancılaşmaya yol açan şey, ihanetin kendisinden ziyade beyinlere zerk edilen algısal propagandası olmuştur. İnanç kırılmasını yaratan bu negatif algının kaynağını dört madde halinde şöyle sıralayabiliriz:

a) Hiç tereddütsüz birinci sıraya güncel direnişe mesafeli duran, ulusal bilinci dumura uğramış ama kimliğinin farkında olan oportünist Kürt duruşunu yazmak gerekir. Yekûn içerisindeki nicel oranları gittikçe daralan bu kesimin yaygın söylemi, Kürdün iflah olmaz düzeyde hain bir yapıya sahip olduğu, keklik soyundan geldiği ve kim ne yaparsa yapsın asla düzelmeyeceği yönündedir. Daha çok devletlerin gazabına uğrayıp kılıçtan geçirilen geçmiş isyanların günümüze kalan güncel bakiyesi olan bu kesim, kendi halkına olan inancını tamamen yitirmiş, bireysel kurtuluşunun yolunu da egemen güce yaranmakta bulmuştur. Tamamen yenilgi psikolojisi içerisinde askeri, politik, ideolojik, kültürel ve ahlaki teslimiyetini ilan eden bu çizgi, hiçbir suretle bir daha egemen güçle karşı karşıya gelmemek için kendisini de aşağılama pahasına, sürekli Kürt ulusuna saldırmakta, kendi ulusunu hainlikle suçlamaktadır. Çıkıp açıkça "Bugüne kadar kürtlüğün acısını çekmekten başka bir hayrını görmedim; artık egemene yamanacağım" deme erdemini göstermek yerine, kendi gerçekliğini ulus üzerinden yansıtma kurnazlığı, ihanet algısının Kürde yapışmasında etkili olmuştur. Öyle ya zaten Kürt halkı keklik soyundan geldiği için kimse onu ihanetle suçlayamaz; bu, onun değil, Kürt ulusunun suçudur! Bir yalancının bütün insanların yalancı olduğunu savunarak kendini aklamaya çalışması gibi...

b) Şuursuzlaşmış bu kesimin hemen ardından işbirlikçi egemen Kürt tabakasının yaklaşımı gelmektedir. Ağa, bey ve şeyh takımı etrafında varlık gösteren bu "mihra sömürücüleri"nin tek derdi, egemen bölgesindeki konumlarını sürdürmektir. Mücadeleyi yükseltip kurtuluşu sağlama ve kendi ulusunun asli egemeni olmaya takatleri yoktur. Ancak bir dış egemenin varlığında at oynatmaya alışmışlardır. Bildikleri tek siyaset yapma tarzı, işgalci egemeninin gücünü arkasına alıp rakibini yok etmektir. Bunu yaparken kendi halkının kendileriyle oynayıp oynamadıkları pek umurlarında değildir. Onun içindir ki, her beyin, ağanın veya şeyhin isyanın bastırılmasında mutlaka başka bir bey, ağa veya şeyh kilit rol oynamıştır. Bu nedenle daima dışarıdan gelmiş işgalci bir gücün varlığını arzularlar. Çünkü onların varlık koşulunun işgalci bir gücün mevcudiyetine bağlı olduğunu bilirler. Mevcut dengelerin değişmesini istememeleri statükoyu özenle korumaları ve ulusu yaratıcı kaosa sürüklemekten itinayla kaçınmaları bu nedenledir. Ancak egemen ile araları bozulduğunda yani egemen artık onlarla çalışmayı istemediğinde, kendi bölgelerinde saman alevi misali halkı ateşe atarlar. Kendi inisiyatif ve faydalarının hilafına herhangi bir isyan, direniş vb. patlama ihtimalini ortadan kaldırmak için de sürekli Kürdün cahilliğinden, hainliğinden ve sadakatsizliğinden söz ederler. Bu sebeplerden ötürü de işgalci gücün egemenliğini kabullenmekten başka bir yol olmadığını söylerler. Korumaya çalıştıkları şey, işgalin sürmesi pahasına kendi pozisyonlarından örneğin İdris-i Bitlisî'nin pratiği, bu duruşun özeti gibidir. Tarih kitapları, Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'in 1514'te 25 Kürt Bey'i ile imzaladığı Amasya Anlaşması sırasında Kürtlerden bir beylerbeyi çıkarmalarını istediğini ama Kürtler anlaşmazlığa düşüp bunu beceremediği için Kürdistan'ın başına saraydan Bıyıklı Mehmet Paşa'yı atadığını yazmaktadır. Bunun sorumluluğu da çoğunlukla Kürt beylerine yüklenmektedir. Ama bu noktada, İdris-i Bitlisî'nin saraydan devşirdiği gücünü yitirmemek için Kürt beylerinin arasına sürekli nifak soktuğu, Akkoyunlu ve Osmanlı saraylarında öğrendiği ayak oyunlarıyla birliğin gelişmesini imkansız

hale getirdiği gerçekliği nedense gözlerden ırak tutulmaktadır. Suçlanan, beyler şahsında yine Kürt ulusu olmaktan, "Hainlik yapmayıp birlik olsaydınız, başınıza bunca felaket gelmezdi" denilmek istenmektedir.

c) Üçüncü sırada direniş öncülüğünün kendi basiretsizliğini ihanetle izah etme yanılgısı gelmektedir. "Biz direndik ama ne yapalım halkımızın haini çoktur" düsturunda billurlaşan bu yanılgılı durum analizi, "hain ulus" veya "haini bol ulus" algısının Kürt sosyal psikolojisinde yer edinmesine yol açmıştır. Kendi stratejik yetersizliğini, taktik yoksunluğunu, zamansız ve zeminsiz çıkışını görüp özeleştiri yapacağı yerde, kişiler veya bazı aşiretler üzerinden Kürt halkını töhmet altına sokma kurnazlığı son derece ciddi tahribatlara yol açmıştır. Örneğin Şeyh Said İsyanı'nı ele alalım. Birçok Kürt tarihçi, siyasetçi veya düşünür ve hatta halktan aydın-yurtsever insanlar, isyanın yenilgisinden Şeyh Said'in bacanağı, Halit Cibran'ın kız kardeşinin eşi olan Binbaşı Kasım'ın ihanetini sorumlu tutarlar. Ama gerçek durum öyle mi? İsyan öncülüğünün hiç mi kusuru yok? Yani Binbaşı Kasım ihanet etmeseydi, isyan zafere yürüyüp ülkeyi özgürleştirecek miydi? Genel perspektifte manzara hiç de öyle görünmüyor. Mesela tam 4 yıl süren koca Birinci Dünya Savaşı boyunca diğer uluslar (Arap, Yunan, Bulgar, Arnavut vb.) kendi kaderini örerken, körü körüne "Osmanlıcılık" yapacaksın, Sevr Antlaşması'nın içeriğini tam anlamayıp Lozan'da gafil avlanacaksın, Kurtuluş Savaşı boyunca celladının halkasını taşıyıp iş işten geçtikten sonra "Hani benim haklarım" diyeceksin. Kimse sana altın tepside hak falan sunmayınca da, önünü-arkasını hesaplamadan kendinle birlikte halkını da ateşe atacaksın. Sonunun hüsran ve hezimet olacağı baştan belli olan bu trajik yenilginin tüm faturasını da bir hafiyeye (Binbaşı Kasım) keseceksin. Bunun temelinden yanlış ve yanılgılı bir ele alış tarzı olduğu tartışmasızdır. Aynı şey Ağrı ve Dersim süreçlerinde de görülmektedir. Öncülüğün içerisinde bulunduğu uyuşukluk, gaflet ve saflığın düzeyi insanı şaşırtmaktadır. İsyan önderleri diye sonradan idam edilenlerin tamamı, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda Türklerin safında mücadele etmişlerdi. Celladının baltasını taşımak işte bu olmaktadır. Sonuç itibariyle ihaneti mahkûm edelim, tamam; ama öncülüğün yetmezliğinden ileri gelen yenilgilerin tüm faturasını 3-5 haine kesip tarihin tekerrür etmesine katkı sağlamayalım.

d) Kürt halkını ihanetle özdeşleştirmeye çalışan esas merkez, kuşkusuz işgalci ve sömürgeci güçlerdir. İngilizlerin "Kürtler cahil ve yobazdırlar. Ulusal ve ülkesel aidiyet bağları zayıftır, dolayısıyla kendilerini yönetemezler" iftirasını üretip, Mezopotamya'nın en kadim ve derin kültürünü kurtlar sofrasında sırtlanlara parçalatmasını, bu alçakça iftiranın modern zamanlardaki ilk adımı olarak sayabiliriz. İşgalcinin dilinde "cahildir"den zamanla "haindir"e evrilen bu sömürgeci retoriğinin anlaşılmayan bir tarafı olmasa gerek. Kürdün özgürlük iradesini kırmak için yapılmaktadır. Çünkü bir ulusu teslim alıp yok etmenin en kestirme yolu; o ulusun onurunu kırmak, değerlerini talan etmek ve maneviyatını çökertmektir. Bunun en etkili yolu da o ulusu kendisini cahil, güçsüz, yetersiz, yeteneksiz, köksüz ve hain olduğuna ve dolayısıyla kendi başına özgürce varlık gösteremeyeceğini inandırmaktır. Kürt ulusuna yapılan, daha doğrusu yapılmak istenip de başarılamayan şey tam olarak budur.

5) Bir Hainin Portresinden İhanetin Genel Görünümü

Bunları belirtirken Kürt ulusunda ihanetin hiç olmadığını savunmak gibi bir gaye yoktur. Bilakis girişte de vurgulandığı üzere tarihi boyunca yaşadığı direnişlerin yoğunluğundan ötürü, en pespaye ihanet pratikleri Kürt halkından çıkmıştır. Mesela Kürdistan tarihinin en eski, en meşhur ve en büyük haininin Enkidu olduğu bilinmektedir. Aslında sadece Kürdün değil, kendisi belki de tüm insanlığın bilinen ilk haini olmaktadır. Hurrili kimliği ve Kürdistanlı (Zagroslar) aidiyeti somuttur. Günümüze kadar uzanan hain Kürt kişiliğiyle önemli oranda örtüşen bir portre de sunduğu için Enkidu karakterini Kürt kimliği özelinde irdeleyip, günümüzle bağını kurmak gerekmektedir.

Hikayenin Gılgameş Destanı olduğu için anlatının mitolojik kurgulardan ibaret olduğu sanılmamalıdır. Destanda adları anılan Gılgameş de, Enkidu da, Humbaba da gerçek karakterdirler ve her birisi tarihsel arka planda bir şeyleri temsil ediyorlar. Mesela Gılgameş yani yeni filizlenen merkezi uygarlığın yayılmacı karakterini, Humbaba özgür toplumsallığın direngen önderliğini, Enkidu doğada güdülerine yenilmiş düşkün insanın ihanet çizgisini temsil etmektedir. Enkidu ve Humbaba'nın Hurrili kimliği ve Zagros dağlarında yaşadıkları, Gılgameş'in de Sümer kimliği ve Basra (Ur) civarında yaşadığı kesin olarak bilinmektedir. Aralarındaki ilişki devletli uygarlık ile özgür toplumsallığın çatışmasını ifade etmektedir. Humbaba Zagros dağlarını mesken tutmuş Hurri kabilelerinden birisinin veya tümünün önderi konumundayken, Enkidu ya Humbaba'nın başkomutanı ya da etkili komutanlarından birisidir. Son derece güçlü, cesur, atılgan ve duygusal profili böyle bir konumda olduğunu göstermektedir. Gılgameş'in kendisiyle bu kadar özenle ilgilenmiş olması da sıradan birisi olmadığını kanıtlamaktadır.

İlk başlarda moderniteden uzak ve doğayla iç içe yaşayan Enkidu, Zagros dağlarını avucunun içi gibi bilmekte, hayvanların dilinden anlamakta ve özgür toplumsallığın koruyuculuğunu yapmaktadır. Muhtemelen Sümerlilerin temsil ettiği merkezi uygarlık güçlerinin sızma ve saldırılarını önlemekle görevlidir ve bu görevinin ifasında oldukça başarılıdır. Gılgameş'in Enkidu'ya el atmasının ve çok ince yöntemlerle onu düşürmesinin nedeni büyük ihtimalle budur. Gılgameş'in merkezi uygarlığını sürdürebilmesi için Zagroslardaki zenginliklere kesin olarak ihtiyacı vardır. O zenginlikleri ele geçirmek için defalarca saldırmış ama Enkidu bariyerini aşamamıştır. Fiziki güçle yenemediğini akıl ve güdüler yoluyla yenmeye çalışması bundandır.

Egemenlerin bin yıllardır uyguladıkları tüm klasik entrika yöntemleri (para, karşı cins, güç) etkili bir şekilde devreye konulmuştur. Kurnaz erkeğin tüm "maharet"leri konuşturulmaktadır. Sedir-meşe ağacı özelinde simgelenen Zagroslarda birikmiş Ana Tanrıça değerlerinin tüm zenginliklerini ele geçirebilmenin tek yolunun Humbaba'yı öldürmek, bunu başarabilmenin yegane yolunun ise Enkidu'yu aşmak olduğunu bilen Gılgameş, her yöntemi denemektedir. Birçok yöntemin çokça denendiği ama sonuçsuz kaldığı anlaşılmaktadır. Destanda anlatılan Gılgameş ile Enkidu'nun defalarca güreşe tutuşması ama bu güreşlerin hiçbirisinde yenişememe halleri, merkezi uygarlıkla özgür toplumsallık arasında sıklıkla cereyan eden ama kimsenin üstünlük kuramadığı savaşları tasvir etmektedir. İştar tapınağının en güzel, maharetli ve özel eğitimli rahibesi olan Tehiptilla işte tam bu noktada devreye sokulacak, en güçlü ordulardan daha güçlü, etkili ve donanımlı bir ordu işlevselliği ile Enkidu'nun üzerine sürülecektir.

Gılgameş yani yeni filizlenen merkezi uygarlığın yayılmacı karakterini, Humbaba özgür toplumsallığın direngen önderliğini, Enkidu doğada güdülerine yenilmiş düşkün insanın ihanet çizgisini temsil etmektedir

---

Gılgameş kendisiyle savaştıkça zaaflarını ve zayıf noktalarını çok iyi gördüğü Enkidu'yu nereden vurabileceğini tam isabetle anlamış gibi görülmektedir; karşı cinsin cezbedici çekiciliği! Yani güdüler! Günümüzde bile egemenin entrikalar dizisinin başrol oyuncusu olan güdü silahı, belki de ilk defa o zaman Enkidu'nun üzerinde başarıyla denenmiş ve patenti çıkarılmıştır. Modernitenin baş döndüren bu ışıltılı tuzağı; kontrolsüz güç vaadi, sorumsuz ve sınırsız bir yaşama ulaşma garantisi ve ihtişamlı sarayların sahibi olma sözüyle de birleşince ihanetin kapıları sonuna kadar açılmıştır. Günümüzde de mekanizması tıkır tıkır işleyen ihanet makinesinin zembereğinin kuruluş sürecidir söz konusu olan.

Sonunda Enkidu ihanet batağına saplanmış, Tehiptilla'nın koluna takılarak sarayın yolunu tutmuştur. Fakat gittiği yerde ulaştığı şey, çokça

arzuladığı zevk ve sefa değil, büyük bir boşluk olmuştur. Destanda Enkidu'nun ihanetinin ön ve son günlerinde nasıl yalnızlaştığı, içe kapandığı, doğal ortamından uzaklaştığı ve dinginliğini yitirdiği edebi ustalıkla anlatılmaktadır. Yaşadığı şey güdü-duygu çatışmasına tekabül etmektedir. Ahlaki-politik toplum değerlerinin içsel dili olan vicdanının sesi ona "Yapma!" diye haykırırken, kontrole gelmiş hayvani güdüleri "Durma, koş!" demektedir. Tehiptilla'nın güzelliği, sarayın gizemliliği ve mutlak güç isteğinin dayanılmaz çekiciliği ile mütemadiyen uyarılan güdüleri sonunda baskın gelecek ve Enkidu'yu ihanete sürükleyecektir. O artık özgür toplumsallığın ve ulaşılamaz dağların aslanı değil, Gılgameş'in saraylarında beslenen uslu karabaşıdır! Sarayın kapısından içeriye (moderniteye) adımını attığı andan itibaren dağ-taşa, börtü-böceğe, ağaca-çiçeğe, insana-hayvana ezcümle özgür toplumsallık içerisinde anlam kazanan herkese ve her şeye yabancılaştığının farkındadır. Daha önceleri aynı nehirlerde birlikte yüzdükleri, aynı patikalarda birlikte yol aldıkları hayvanlar bile artık ondan uzaklaşmaktadırlar. Çünkü o, artık boynunda egemenin tasmasıyla dolaşan tehlikeli bir yaratıktır. Özgür dünya tarafından dışlanan ve inanılmaz bir yalnızlığa mahkum edilen Enkidu'nun buna verdiği patolojik cevap ise, tahmin edileceği üzere, katkısız şiddet olacaktır.

Eskiye dair olan her şeyi silme, eskiden onu tanıyan-bilen herkesi yok etme arzusu veya girişimi, güdülerine yenilerek ihanet batağına saplanmış her hainin ortaklaştığı nevrotik bir davranış biçimidir. Çünkü eskinin uzakta bir yerlerde soluk alıp veriyor olduğunu bilmek, onun ihanetinin somut ispatı olmaktadır. Bu yüzden eskiyi ortadan kaldırmak isterler. Eskinin bütünüyle yok olması halinde ihanetinde yok olacağını düşünür, kendilerini içine düştükleri o büyük utançtan ve derin vicdan azabından bu şekilde kurtarmaya çalışırlar. İhanete düşen hemen herkeste görülen bu özüne düşmanlaşma psikozunun gerçekten de kapsamlı bilimsel analizlerinin yapılması gerekir. İhanetin öznesinin içinde neden büyük bir öfke selini açığa çıkardığı, kişiyi nasıl güdüler yoluyla şiddetlice kendine çektiği, ulaşıldıktan sonra da nasıl boşluğa itip anlamsızlığa mahkum ettiği; bunlardan da önemlisi, hakikatin sert duvarına çarpıp acıyla kendine gelindikten sonra hainin içinde açığa çıkan büyük öfkenin neden onu ihanete sürükleyen gerçekliği değil de, onu var eden öze yöneldiği merak uyandırıcı araştırma konularıdır. Onu ihanete iten odak, güdüleri ve bu güdülerin maddeleşmiş yapısal hali olan devletçi tahakküm çizgisi değil de, onu var eden öz ve özgür değerleriymiş gibi davranılması, hain tiplerin ihanet sonrasında gerçeklik algılarında ve benlik duygularında da bozulmaların meydana geldiğini göstermektedir.

Enikidu'nun yaşadığı ruhsal hezeyan da tamamen bu doğrultudadır. Tehiptilla'sına sarayın ışıltılı ihtişamına ve gücün ürkütücü cazibesine ulaşmıştır. Ama içindeki büyük boşluk bir nebze dahi olsun dolmamıştır. Güdülerine ulaştıkça kaçan, havalandıkça yoran tatminsiz tüketiciliğiyle yeni yeni tanışmaktadır. Her solukta içini daraltan ve Zagros'un soğuk rüzgârları gibi suratına çarpan bu büyük öfkeyi Humbaba şahsında özgür toplumsallığın üzerine kurması bu nedenledir.

Öyle de yapar; Gılgameş'le birlikte Zagrosların altını üstüne getirir. Bölgenin tüm geçitlerini, savunma sistemini, güç kapasitesini ve özgür toplumsallığın olası reflekslerini avucunun içi gibi bildiği için direnişi kırmak, Humbaba'yı öldürmek ve özgür toplumsallığı dağıtmak çok zor bir iş olmaz. Tam bu aşamada son derece ibretlik olan bir şey daha yaşanır. Gılgameş ile Enkidu, Humbaba'yı önce esir alırlar. Gılgameş, direniş zaten kırıldığı ve ganimet amacına ulaştığı için Humbaba'yı serbest bırakmak ister. Ama Enkidu buna izin vermez, bir zamanlar her türlü emrine amade olduğu önderi Humbaba'nın hem de işkenceyle katledilmesi noktasında ısrarcı olur; çünkü o buraya ganimet için gelmemiş, ihanetin tüm delillerini yok etmeye gelmiştir. Humbaba doğaya, özgür toplumsallığa ve kendisine bu zulmü yapmaması için Enkidu'ya yalvarır ama ihanetin derin içsel hezeyanlarıyla gözü dönen Enkidu ne Humbaba'nın yakarışlarını ne de Gılgameş'in yüzeysel merhamet söylemeni iştir ve Humbaba'dan başlamak suretiyle sınırsız katliamlara girişir.

Peki, sonuç nedir? Yaptığı tüm bu katliamlar ve yıkımlar resitali Enkidu'ya huzur getirmiş midir? Kuşkusuz hayır! Yok edecek bir değer kalmadıktan

sonra, o büyük öfke Enkidu'nun kendisine dönmüş, onun içini yemeye başlamıştır. "Eski"nin fiziki bir olay olmadığını ve dolayısıyla fiziki güçle yok edilmeyeceğini Humbaba'yı öldürdükten, özgür toplumsallığı dağıttıktan ve Zagrosları talan edip Gılgameş ile birlikte Ur'daki saraya, Tehiptilla'sına döndükten sonra anlayacaktır. Humbaba'yı öldürdükten sonra amansız bir hastalığa tutulması, yemeden-içmeden kesilmesi, tüm dünyevi hazlardan kopması ve yaşama arzusunu tümden yitirmesi biçiminde yansıtılan süreç son derece öğretici derslerle doludur. Tam beş bin yıl önce yaşanmış bir ihanetin mitoloji tadında psikanalizi yapılmaktadır. Hastalık olarak tanımlanan şey de esasında manevi çöküş ve kişiliksel tükenişin görüngüsel anlatımıdır. Enkidu'nun bu neviden acılar içerisinde günlerce kıvranması, çıldırma düzeyinde ağlama nöbetleri geçirmesi ve bu şekilde sefilce can vermesi gibi tasvirler oldukça önemli ve isabetli tespitler olmaktadır.

Ölümünden hemen önceki sahne, psikanalizin en başarılı zirve noktasıdır diyebiliriz. Kalmakta olduğu sarayın duvarları ve kapıları Zagros dağlarından getirilen meşe ve sedir ağaçlarından yapılmıştır. Bir zamanlar onlarla arkadaş olduğu, gölgelerinde uyuduğu cıvıl cıvıl kuşlara aşiyanlık yapan asırlık ağaçların kereste haline getirilen "cesetleri" aniden dile gelir ve Enkidu'dan hesap sormaya başlarlar. Humbaba'nın gürleyen sesi, özgür toplumsallığın büyük sitemi ve Ana Tanrıça'nın sınırsız öfkesi, kapı menteşesi veya kirişi haline getirilmiş ağacın kerestesinde dile gelir ve Enkidu'nun üzerine yürür. İhanetin kaçacağı bir yer, yapacağı bir şey kalmamıştır. Bu noktada elinden gelen tek şey yaşadığı katarsise teslim olmak ve zırıl zırıl ağlamaktır. Kendisinin eseri olan ölü ağaçlardan özür dilemesi, feryat figan nedamet getirmesi veya yana-yakıla af dilemesi artık hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Saraydaki odasında, süslü elbiseler içerisinde, yalnız başına ve derin bir boşluk hissiyle ölüp gidecektir; fakat ne acıdır ki ihanetinin laneti de günümüze kadar gelecektir.

6) Egemenin Nazarında Hainin Yeri

Enkidu destanda "Gılgameş'in dostu!" sıfatıyla yer bulur. Kuşkusuz Gılgameş için değerli ve verimli bir müttefiktir. Zaten doğası itibariyle ihanet, sömürgecinin her zaman baş müttefiğidir. Gılgameş açısından Enkidu'yu daha değerli kılan şey, kendisiyle birlikte getirdiği büyük ganimetlerdir. Gılgameş, Enkidu sayesinde tarihin en büyük ve belki de ilk talanını gerçekleştirmiş, Humbaba gibi en temel engeli aşmış ve uygarlığının kurumsallaşmasının önünü açmıştır; hem de hiçbir bedel ödemeden. Özel eğitimli bir saray rahibesi, sarayda gösterişli bir oda ve retoriği aşmayan "dostluk" vaadiyle Enkidu'dan ona ait olan her şey alınmış, cepheden cepheye sürülmüş, posası çıkana kadar kullanılmış ve artık bir işe yaramadığı görülünce bir saray odasında yalnız başına ve çıldırma nöbetleriyle ölümü izlenmiştir. İşte egemenin haine verdiği değerin üst limiti bu olmaktadır. Lanetlenmek, kişiliksizleşmek, kimliksizleşmek, kullanılmak, tüketilmek ve bir köşeye atılmak... Tüm hainlerin üç aşağı beş yukarı yaşadığı ortak kader budur.

Fazla yorum yapmaya gerek kalmadan, bizzat Gılgameş'in ağzından dinleyelim:

"Ey Enkidu kardeşim!

Yanımdaki baltam

Elimin gücü önümdeki kalkan, kuşağımdaki kılıç sendin.

(…)

Anan ve baban olan

Yaban eşeği ve ceylan

Seni yaratan bütün uzun kuyruklu yaratıklar

Hep ardından ağlıyor.

Ovanın da otlakların da bütün yabanları

Sedir ormanında sevdiğin keçi yolları

Arkandan ağıt yakıyorlar gece gündüz..."

Ölümü sonrası yazdığı ağıttan, Enkidu'yu işte böyle tanımlıyor Gılgameş! Egemenin gözünde ve gönlünde hainin yeri ve değeri işte bu kadardır. Her şeyden önce, Enkidu'yu kısmen ehlileşmiş bir hayvan olarak görüyor. "Seni yaratan bütün uzun kuyruklu yaratıklar ", "Anan ve baban olan yaban eşeği ve ceylan" gibi anıştırmalar rastgele seçilmemiştir. Kendisini uygarlaşmış insan, Enkidu'yu ve içerisinden çıktığı özgür toplumsallığı

uzun kuyruklu yaratıklar biçiminde algılayan, keza eşek ve ceylan benzetmeleri de son derece dikkat çekicidir. Mesela neden "Aslan, kaplan vb." demiyor da eşek ve ceylan diyor? Çünkü eşek akılsız ve iradesiz olduğu kadar çalışkan ve güçlüdür. Sahibinin tüm yükünü o çeker. Ceylan da herhalde etinin lezzetine atfen seçilmiştir. Yani özcesi Kürdün hain tipolojisine "eşek-aptal, ceylan-lezzetli" denilmek istenmektedir. Bunun yanı sıra; Enkidu'yu elindeki "balta", önündeki "kalkan" ve elindeki "kılıç"la özdeşleştirmektedir. Bu yönüyle de Kürdün haini bir savaş aracı ve ölüm makinesi işlevselliğiyle değer kazanmaktadır. Herhangi bir metal parçası gibi sıradan bir nesnedir; işlevsel olduğu sürece kullanılır bir gün deforme olunca yenisi bulunur...

Sonuç

En ağır ahlaki çöküntü hali olarak devletin ayak bastığı her yerde türeyen ihanet olgusunun, ulus içi yaşansa bile, sınıf karakterli bir davranış olduğu ve toplumsal direnişlerin antitezi biçiminde geliştiği yeterince anlaşılmış olmalıdır. Davranışın çeperleri çok geniştir. Konuyu daha kapsamlı bir perspektiften ele alacak olursak; insanın doğaya, devletin topluma ve erkeğin kadına karşı takındığı tahakkümcü tutum ve bu tutumun sahibi olan her özne varoluşun hakikatine ihanet içerisindedir. Bugün doğanın, toplumun ve insanın yaşadığı tehlikeli çıkmaz işte bu ihanetin kümülatif sonucudur. Güdüsel sınırlara hapsedilmiş ultra bireyci insan davranışının, güzel olan her şeyi kirlettiği, iyi olan her şeyi bozduğu ve kendisiyle birlikte doğanın sonunu getirdiği artık daha net görülmektedir. Mevcut devletli uygarlığın tüm toplumu kuşatan sıradan davranış biçimi haline getirilmiş olsa bile, insanın özü ve doğanın diyalektiği bu ihanet döngüsünü daha fazla taşıyacak kapasiteye sahip değildir. Bu nedenle doğa, toplum ve insan birlikteliğinin kolektif aklı öyle veya böyle, devletli uygarlık sapmasında fenomenize olan ihanet gerçekliğini aşarak, mahkûm edecektir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İktidarın Çoklu Beslenme Kaynağı: Kadın Köleleşmesi

Hediye Karaarslan

Kadının köleleştirilmesi, ataerkil egemenlikli iktidarların, çok boyutlu beslenme kaynağıdır. Tüm eşitsizliklerin, iktidar üreten mekanizmaların, kurumların temeline kadın köleliği yerleştirilmiştir. Beş binyıllık devletli toplumun inşasında, toplumsal yaşamın özü adım adım manipüle edilmiş, parçalanmış, yerine çarpık toplumsal zihniyetler ikame edilmiştir.

Öncelikle İktidar tartışmalarındaki bazı yaklaşımlara göz atıp hatırlamak faydalı olacaktır. İktidar kavramını soyut elle alma temel bir yanılgıdır. İktidar denilince, kutsiyet atfedilen, görünmeyen flu bir alan, "tanrılaşan" "temsilcisi göklerde"olan, korkulan, sınırsız güç sahibi gibi bir çok özellik hemen akla gelir. İktidar, devlet ile birlikte zihinlerde kendini mutlak güç, olarak inşa eder ve toplumsal inşa ile de kendini geleceğe taşır. Toplumu kendisi olmadan yaşayamayacağına ikna eder. Foucalt, iktidarı "karmaşık ilişkiler" olarak değerlendirir ve ağ benzeri bir araçsallıkla çalıştığını belirtir. Toplumun ihtiyacı olan alanları bu ağlarla kendine bağlayıp, güce dönüştürme kapasitesine sahiptir. Bin yıllardır varlığını çoğaltarak devam ettirdiği gibi bukalemun gibi değişik kılıflara da bürünebilir. Onun içindir ki "iktidar kötülüktür, hastalıktır" bu da anlayışta kendini yeniden üretilebilen erkeklikte somutlar.

İktidarın toplumsal rıza üretmesi, iktidarın meşruluğuna giden yolda iktidarları sürekllileştirir, geleceğe taşır. Günümüz iktidarı, baskı yöntemlerinden, güç ilişkilerinden çok, bireylerin kendi düşünce ve kararlarıyla iktidara bağladıkları dolayısıyla iktidarlar toplumun en küçük biriminde hatta her bireyde kendini üretip yaşatabilmektedir. Rıza gösteren toplum, zihinsel olarak içinde bulunduğu cenderenin farkında değildir. Düşüncesi, duygusu, bedeni özcümle bütün yaşamı ve insanlığı iktidarların elinde adeta oyuncağa dönüşmüş köleleşmiştir.

İktidarlar, siyasi, iktisadi, ideolojik ve askeri gibi kaynaklardan beslenmekle birlikte, İktidarın ideolojik kaynaklarından ilki ve temelinde olan cinsiyetçiliktir, toplumun en küçük hücresine kadar sirayet etmiştir. Cinsiyetçiliğin inşası erkek egemenlikli tarihle başlar, erkek özne olurken, kadın nesneleştirilir. Endüstriyalizm kadını metalaştırılırken, yaşamım bütün zenginliği yitirilir, toplumsal sorunlar derinleştirir. Bireycilik üretilip, yönetilirken birey ile erkek olmak eş görülür. Toplumun yapısal sorunları süreklilik kazanır, mitoloji, din, bilim, felsefe, ekonomi, aile hem cinsiyetçi iktidarların inşa edilmesinde araçsallaştırılır hem de güç kazanmada ve iktidarın devam ettirilmesinde önemli roller atfedildi. Bu temelde İktidar ve toplumun değerlerini gasp eden iktidar örgütlenmelerini, salt günümüz koşullarında değerlendirmek dar ve eksik kalır. İktidarlar bir anda ortaya çıkmadı. Devletler bir anda toplumun bütün değerlerini gasp etmedi. Bin yılları aşan bir sürecin inşasından söz edebiliriz.

Kadınlar tarihin hangi döneminde kaybetmeye başladılar? Kadın toplumsal düzenin sağlayıcı gücü

iken nasıl oldu da erkek iktidarını ilan etti? Toplumun bütünü bu yeni sisteme nasıl ikna oldu? Kadınlar bu köleliğin inşasına giden yolda direnç gösterdiler mi yoksa kadında iktidarın işbirlikçisi mi oldu? kadın köleliğinin inşasına giden yolda işbirlikçiliğin rolü nedir ve iktidarlarla işbirliği yapan alanlar kurumlar nelerdir? Sorularına yanıt ararken "Kaybettiğini kaybettiğin yerde aramak" belirlemesinden yolla çıkarak tarihin başlangıçından günümüze kısa bir göz atmak gerekmektedir.

Mitoloji ve Dinin Kadın Köleleşmesindeki Rolü

Mitoloji ve dini söylem ataerkil iktidarın inşa edilmesinde ve meşrulaşmasında çok etkilidir. İktidarın tahtını teklik üzerine kuran ana kaynaklardandır. Mitoloji inşa da güçlü rol oynarken dinsel söylem ise devamlılıkta, sınırsız güç olmada daha etkili olmuştur. Şamanlar rahiplere tanrılara evrilerek iktidarın koşulsuz destekçileri olmaktadır. Şimdilerde ise dini merkezler, sahte "din adamları" aracılığıyla iktidarların değirmenine su taşımaya devam etmektedirler.

Başta Mezopotamya olmak üzere ilk dönem mitolojilerinde, kadın varlığı, güçlü bir figür olarak tanımlanmış, gücün dorukta ve bu gücü kullanımında kadın öznedir. Kadının üretkenliğinin kutsandığı, üretkenliğin ortaya çıkan tarihi figürlere yansıdığı, dolayısıylada üretkenlik ile bereketin aynı figürlerde yan yana sembolize edildiği, arkeolojik kazılar sonucunda çıkan figürlerde görülmektedir. Tanrıçalar doğuran, büyüten, koruyan, düzenleyen, besleyen, bir nevi yaratıcı konumdadırlar. Tanrıçalara atfedilen bu özellikler paleolitik ve neolitik dönemde kadının toplumdaki rolünün yansıması olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle bu döneme ait dünyanın farklı coğrafyalarında benzer özellikli figürlerin bulunması ve sözlü aktarımlar yapılan değerlendirmeleri güçlendirmektedir. (Göbeklitepe ile birlikte, her ne kadar bazı çalışmalar yapılmış olsa da yeniden bir yoruma ihtiyaç olduğu çekincesini de belirtmem gerekiyor.)

Erkeğin güç biriktirmesi, başlangıç açısından tartışmalı olmakla birlikte ağırlıklı erkeğin doğurganlıktaki rolünün anlaşılması, avcılık ile fiziksel güçlenmesinin yanı sıra analitik zekasının özelliklede kurnazlığının gelişmesi ve yaşlıların toplum dışına itilmesinden dolayı yaşlı erkek ile genç erkeklerin itiffak kurmuş olmaları üzerinde ağırlıklı olarak durulmaktadır. Ancak güç birikimin ya da erkeğin iktidarına giden yolda yeniden mitolojiye ve arkeolojiye yönümüzü döndüğümüzde erkeğin de figür olarak belirmeye başlaması, tanrıçaların yanında "eşleri, babaları, çocukları, kardeşleri" olarak yer almalarıdır. İsis-Osiris, İştar-Dumizi, Kibela-Attis gibi. Bu aynı zamanda uzun yıllar sürecek bir mücadelenin başlangıçıdır. Kadın ile erkeğin arasında gelişen mücadele toplumun savunulması ile iktidarların değerleri gasp etmesi arasındadır. Özellikle Sümer tanrıçası İnnana ile Enki arasında gelişen mücadelede, neolitiğin kadın eksenli yaratımları, enki şahsında erkekler tarafından yutulmak istenmiş, İnnana şahsında ise kadınların mücadelesi öne çıkmıştır. Denge dönemi olarak da ifadeye kavuşturacağımız bu dönem esasen içinde bir sonraki dönemin izlerinide taşımaya başlamıştır. Kadının ve tanrıçaların yavaş yavaş toplumsal işlerden çekilerek, cinsellik-güzellik ekseninde tariflenmeye başlanmıştır. Iştar, artık cinsel gücün ve aşk tanrıçasıdır. Hathor(Mısır ın tanrıçası), aşkın, şarabın, cinselliğin, güzelliğin tanrıçasıdır.

Denge sürecinin son tanrıçası, Tiamat (bazı mitolojilerde Hubur Ana) ın Marduk ile yürüttüğü mücadele yenilip, Marduk tarafından öldürülmesi, bazı kaynaklara göre de Timatı küçük parçalara ayırıp dünyanın farklı coğrafyalara savurması esasında Marduk un kazanma miti ile Babil in köleci devletinin yükselişi ve kadın köleleşmesinin inşasında bir milattır.

Güçlü genç erkek, yaşlı deneyimli erkek ve şamanların işbirliği ile kadın yaratımları iktidar odaklarına dönüştürülürken, kurgusal mitolojiler erkek aklı ile inşa edildi. Paylaşıma, toplumun düzenlenmesine, bereket ve yaratıcılık ile anılan kadın özü ters yüz edilmek için tanrılar tarafından yeni kadın tanrıçalara yaratılarak, kötü özellikler atfedildi.Medusa, yunan mitolojisinde aslında verimlilik tanrıçası iken, erkek egemenliği ile birlikte ölümün korkunun çirkinliğin, pandora ilk kadın ve bağışlayıcı iken kötülükleri

dünyaya salarak, kötülüğün kaynağı ilan edildi. Pandoranın kutusunun açılması da yaratılan algının binlerce yıllık söylemidir. Zeus ise Hera yı yaratarak, kıskanç, geçimsiz, dırdırcı gibi bir çok olumsuz özelliği yükledi. Tanrıçaların zorla evliliklere zorlanıp, kaçırılmaları "tecavüz kültürünün" başladığı noktalardan biridir.

Başlangıçta tanrıça tapınakları toplumsal yaşamın öğrenildiği mekanlar iken, dinsel mekan olarak inşa edilip, kadınlara kapatılıdı. Kadınların tanrıçalar şahsında parçalanıp kötülük kaynağı olarak görülmesi ve "modern" yaşamın kurulması için yaratımlarının ortadan kaldırılması gerektiği, kadın tanımını "cadıya" kürdistan da "pırxevok" a dönüştürmüştür. Kürdistan'da neredeyse her köyün yaşlı kötü korkunç bir "pırxevok"u vardır. Çocukları kaçıran, lohusa kadınlara karabasan olan, güzel genç kadınları yoldan çıkaran, köylerin dışında doğada yaşayan, modern yaşamın düşmanı çirkin yaşlı kadınlar… erkek yaratımı olan korkunç kadınlar.

Mitoloji özellikle düşünsel arka planın oluşturulmasında önemli rol oynamıştır. Hakikati ters yüz ederek, "makul kadın" ölçülerini öne çıkarmış, uygarlık tarihinin her aşamasında ataerkil iktidarların yandaşı olmuştur. Özgür bir var oluşa dayalı toplumun, kadınla birlikte iktidar alanına dönüştürmüş özgür kadın kimliğinden köle kadın kimliğine geçiş ve direnen kadının korkunç dışlanması düşüncede iktidara mutlak teslimiyetin, yollarını döşemiştir. Açtığı yolda tek tanrılı dinler ilerleyerek mutlak iktidar, mutlak devlet ve tek tanrı ittifakını sağlamlaştırmıştır.

Tanrının, tek ve mutlak güç olması ile birlikte, yaşamın bütün alanları, "tanrı buyruğuna" göre inşa edilmeye başlandı. Kadın bütün kötülüklerin kaynağı, en büyük ve ilk günahın müsebibi, doğasında bütün kötülükleri barındıran ve dolayısıyla da "kontrol" altına alınması için cezası cehennem olan kurallar gerekiyordu. Neredeyse tek tanrı ile birlikte dinler, kadın tarifini, kontrolünü ana eksenlerine oturtmuşlardır. Lilith- Havva kadın kimliğinin inşasında en önemli figürlerdir. Lilith hakkında mitolojilerden başlayarak, yahudilik ve hristiyanlık gibi tek tanrılı dinlerle devam eden, birçok yorum ve bilinmezliğe rastlamaktayız. İlk olarak tanrıça İnanna nın sağ kolu olarak rastlanan lilith, daha sonra korkunç bir yaratığa ve kadına dönüşür. Özellikle hristiyanlık ve yahudilikle birlikte, itaat etmeyen, asi, erkeği baştan çıkaran (bazı durumlarda kadınıda), çocukları öldüren, lohusa kadınları delirten, cinselliğini kullanan dışlanması ve yok edilmesi gereken bir kadına dönüşür.

Lilith'in adem ile eşit yaratıldığı öne çıksada bazı inançlarda adem in saf topraktan, Lilith in ise yaratılırken toprağa çöp ve tortu karıştırıldığı, Adem'in Lilith i itaate zorladığı, Lilth in uyumsuz olduğu bu nedenle Adem'i terk edip aldattığı. Tanrı nın ise Lilith'i "yola getirmek" için her gün çocuklarını öldürdüğü geçmektedir,

---

Başlangıçta tanrıça tapınakları toplumsal yaşamın öğrenildiği mekanlar iken, dinsel mekan olarak inşa edilip, kadınlara kapatılıdı

Aslında Lilth'e gelindiğinde tek tanrının artık hakimiyetini ilan ettiği, yanında "silik" de olsa kadınların olmadığı, mutlak itaatin esas olduğu, dolayısıyla lilith ile tanrı arasında yoğun bir mücadele yaşanmaktaydı. Erkeğin mutlak iktidarını sembolize eden tanrı ile kadının direnen, yaratımlarına ve topluma sahip çıkan bunun içinde çocuklarını dahi feda eden Lilth in amansız mücadelesidir.

Tanrı, lilithe karşı adem in eğri Kaburga kemiğinden "Havva"yı yaratmış, kadını erkekten aşağı kılarak, mutlak itaat eden bir varlık olarak tasvir etmiştir. Erkek icadı kadın kimliği yaratılarak, dinler açısından tarihin başlangıç noktasına konulmuştur. Adem-Havva ikilisi makul kadın ve makul erkek ölçülerinde değerlendirip öncesiz kılınmıştır. Dolayısıyla erkeğe itaat eden, yumuşak başlı, şefkatli, sevecen gibi ölçüler Havva şahsında kadına biçilmiştir. Havva ya biçilen rolleri, dinler tarafından esas alınmış, dışına çıkan her kadın "kötü, şeytan, şeytanın sureti, cehennemlik" gibi sıfatlarla yaftalanmışlardır. Tek

tanrılı dinlerin yaratılış hikayelerinin bütününde kadın eksik olarak görülmekte, tanrının kendilerine verdikleri şansı iyi değerlendiremeyen, aklen zayıf, sadece tanrı değil erkekten sonra da yaratılarak erkeğe itaat etme zorunluluğu bulunmaktadır. İlk günah işleyen kadındır, dolayısıylada insanlığın kötü yolla sürüklenmesinde başlangıçtır. Yahudiliğin kutsal ibrani kabilesine inmiş olması, hristiyanlığın roma da devlet dini olarak kabul edilmesi, islamiyetin devlet dini olması gibi tek tanrılı dinler aynı zamanda erkeğin din aracılığıyla erkekliği sürekli üretmesini doğurmuştur. Devletleşen tek tanrılı dinler, kadını kutsal metinler aracılığıyla net ve katı şekilde tariflemiş, tanrıçalığın izlerini silmiştir. Bu katılığı islamiyette "inananların annesi" Ayşe, "kadın olacağıma taş olsaydım" diyerek kadın olmanın, girdiği güç olma mücadelesinde, zorluğunu net biçimde özetlemiştir.

Lilith-havva şahsında ataerkil iktidarlar kadın kadını kıskanır, kadın kadını öldürür yok eder diyerek, kadını daha çok birbirleri ile uğraşan, didişen noktaya çekip, kendi iktidarlarını garantilemenin argümanı olarak kullanmış, içeride birbirleri ile uğraşan kadınların erkek iktidarına karşı güçsüzleştirerek mücadele gücünü kırmıştır. Kadını kendi bedenlerinin bir parçasından yaratarak da, aslında makul kadını da ancak biz yaratırızın mesajını vermişlerdir. Hala bugünlerde dahi erkeğin kadını tarif etmesi, kadına rota çizmesi, kadın giyimi duygusu-düşüncesini tariflemesi, bu tanrısal çizginin yansımasıdır. Aynı zamanda "güçlü kadın" tanımlamalarında ya da yönetimlerde yer alan kadınların "erkek gibi, hükümet gibi kadın" olarak tarifi erkek aklının, kendi alanlarını kadın kimliğine kapatmasının cümleleridir. Erkek ile işbirliği halinde benzeşen kadın ancak güçlü olabilirin alt mesajının bütün kadınlara verilmesidir.

Bilimin ve Felsefenin Kadın Köleleşmesindeki Rolü

Bilimsel bilginin, iktidar eksenli inşa süreci, uzun ve sancılıdır. Bilgi, kadının doğa ile kurduğu ilişki ve deneyimler üzerinden, toplumun ihtiyaçları temelinde üretilip geliştirildi. Ekip biçme yaparken, tarımsal aletlerle birlikte doğanın dilli keşfedildi, bilgi olarak kodlandı. Doğayı tanıdıkça, zehirli- şifalı bitkiler keşfedilip, hastalıkların tedavisinde kullanıldı. Doğa gözlemlenip, iklimin dilli oluşturuldu. Anatomi, biyoloji, coğrafya ,tıp, matematik, antropoloji, demografi gibi bir çok alanda önemli bilgiler açığa çıktı, doğa ile kurulan üretken ilişkiler sonraki kuşaklara aktarılarak deneyimler ilerletilerek, hastalık tedavisinden, bitki yetiştirmeden, savunmaya, astronomiye kadar gelişmeler kaydedildi.17.y.y kadar toplumsal bilgi ile din ve bilimin kısmen de olsa iç içe geçmiş olması, bilgiyi iktidarın temel işbirlikçi alanları içinde değerlendirilmedi ancak 17. y.y'ın sonlarına doğru, bilgiye sınırlar çizilerek bilim, dinsel alandan ayrılarak büyük bir "güce" dönüştü. Bilim ölçülebilen, deney yapılabilen, görülebilen, somut olan "şeye" odaklandı. Bilim dışı görülen "her şeye" karşı savaş başlatıldı. "Cadı" ve "büyücü" olarak ilan edilen, deneyimli "şifacı, bilge kadınlar" ağır işkencelerden geçirilerek katliama tabi tutuldu. Modern bilim, din işbirliği ile kadınların bütün bilgi üretme ve bilgi geliştirme çalışmalarını din dışı ilan ettirerek yasakladı.

İlk dönem filozoflarından başlayarak uzun bir süre filozofların kadına dönük ifadeleri, küçümseyeci ve cinsiyetçidir

---

Aynı an da iktidarla birlikte, kadının ürettiği bütün bilgi birikimine el koyarak, modern bilimin temellerini oluşturdu. Birçok bilim alanında kadınların birikimini gasp eden iktidarlar, modern bilim alanlarını da kadına kapattı. Uzun yıllar boyunca kadının tıp gibi alanlarda eğitim alması yasaklandı. Tıp gibi kadının doğal yaşam içinde getirdiği alanlar erkeğin, ailesini kurup soyunu sürdüreceği, devletlerin kontrol alanına dönüştü. Bilginin toplumdan alınıp, iktidarlaşması ve tekelleşmesi süreci bütünlüklü olarak kadının kaybediş süreciyle paralel ilerlemiştir. Matematiğin gelişimi ile artı-ürünün ortaya çıkışı, zigüratları hesap yapılan mekanlara dönüştürdü. Ataerkil sistem "bilgiyi-bilimi" toplumdan alıp, iktidarların

hizmetine ve devamlılığına sunmuş dolayısıyla bilgi her alan da cinsiyetçi kodlarla inşa edilirken, kadın kimliği de "labaratuvar" olarak elle alınmıştır. Kadın bedeni, meta olarak değerlendirip, "tüketimin" alanına indirgenmiştir. Tepeden tırnağa kadar neredeyse sistem kendini şekilsel olarak her an yeniden üretirken aynı zamanda zihinsel ve duygusal metalaştırma-köleleştirmeyi de inşa etmiştir. Sahte-sanal özgürlük algısını da hakiki özgürlüğün yerine ikame etmiştir.

Bugünkü modern bilim Avrupa merkezli gelişmiş, "bilgi güçtür" diyen modern bilimin kurucusu Bacon aklı eril, doğayı dişil olarak görür ve akıl ile doğa arasında, akıl lehine tam bir tahakküm ilişkisi kurgular. Doğayı asi olarak değerlendirir dolaysıyla "eril akıl "ile kontrol altına alınması gerektiğini ifadelendirir. Doğa ile bir tahakküm ilişkisi tarifi yapılırken, doğanın bir parçası olan kadının kontrol altına alınıp köleleştirilmesinin mesajı da verilir. "Bilim yuvaları" olarak sistemsel tanıma kavuşturduğu okullar aracılığıyla, bilgi-bilme-anlamanın devletlerce kontrol edilmesinin mekanları olmakla birlikte, ideal vatandaş, modern eğitimli statü sahibi bireyler örtülü tanımlaması ile aslında modern köleliği ve cinsiyetçiliği inceltilmiş politikaları ile yeniden üretmektedir.

Aslında pozitivist bilim bütünlüklü olarak düalist-ikilikli yapılar ve yapıların birbirine karşıt olması, birinin "asıl" diğerinin "tali" olması üzerine kuruludur: özne-nesne, akıl-duygu, bilim-bilimsel olmayan (kastedilen çoğu zaman dinlerdir), erkek-dişi. Dolayısıyla bilim, bu haliyle toplumsal sorunlara çözüm üretip, hakikati açığa çıkarma işlevini yitirmiş, iktidarın koruyuculuğuna, güçlendirilmesine, işbirlikçiliğine soyunup yeni sorunların kaynaklarından birine dönüşmüştür.

Bunun içindir ki, jineoloji ile, pozitivist bilimin, iktidar güç ilişkilerinin eleştirisi yapılırken tahakküm ilişkilerinin dışına çıkıp, doğa toplum kadın eksenli yeniden yapılandırma ve anlamlandırma kadın, doğa ve toplum temelli yeniden elle alınıp özü ile buluşturulması esas alınmaktadır.

Felsefe, bilgi, bilgelik, değerleri anlama anlamlandırma, hakikat ile bağ kurma çabasıdır. Hayatın içinde çıkar ve yükselir. Binyıllardır insanın, kendini, doğayı, dünyayı, toplumu, evreni algılama anlamlandırma ve yorumlama isteği süregelmiş, dolayısıyla bilimin her dalı bir felsefeye dayanır, bir felsefeye göre yolunu çizer. Neye göre hareket edeceği, ilkesel önceliğinin neler olacağı, felsefiktir. Felsefe sürekli değişim içinde olan dinamik bir alan olmakla birlikte, cinsiyetçi bakış açıları itibariyle dogmatik, tekçi ve iktidarlar ile işbirliği içindedir. İlk dönem filozoflarından başlayarak uzun bir süre filozofların kadına dönük ifadeleri, küçümseyeci ve cinsiyetçidir.

Ontolojik olarak felsefenin yaptığı, kadın düşürür, kandırır, eksiktir, fitnedir, kıskançtır, gibi binlerce tanımlamalar, iktidarların kadın köleleştirmesinde pusulası, olurken, felsefe ve filozoflar da araçsallaşmıştır

Dış dünya ile kurulan ilişkide ise erkek "tek özne" olarak uzun yıllar yer edinmiştir. Aristo "erkekler, zihnin veya aklın doğal timsaliyken; kadınlar, esirler ve barbarlar, tabii olarak aşağı sınıfı teşkil ederler –ki bunlar, aklın yönetmesi gerektiği beden ve tutkularla temsil edilir" belirlemesi ile sınıfsal küçümseyici bir yaklaşım geliştirdiği gibi akıl ile erkeği eşit görüp, aklın kadını kontrol etmesini savunur. İdealizmin önemli filozoflarından Hegel; "Erkek ve kadın arasındaki fark, hayvan ile bitki arasındaki farka benzer. Erkekler hayvanlara, kadınlar ise bitkilere benzer." Belirlemesi ile aslında kadını salt solunum yapan, beslenen, çoğalan gibi canlılık özellikleri olan ancak düşünemeyen, fikirsel üretimde bulunamayan, yaşamı -fiili salt duyguları ile algılayan edilgen varlık olarak değerlendirir. Nietzche, filozoflar içinde kadın bakışı en tartışmalı olanlardandır. Bazı kesimler tarafından düşünceleri bir temele dayandırılıp savunma yapılsa da en yaygın kanı "kadın düşmanı" bir düşünce sistemine sahip olduğudur. Örnekleri daha da çoğaltmak mümkün ancak felsefe dünyasının

cinsiyetçi karekterini anlayabilmek için önemli olan, üç isime bakmak yeterlidir.

Dünyayı, doğayı, toplumu yorumlayan, anlamlandıran, şekillendiren düşünce ve akıl cinsiyetçi olunca, kurumsallaşmalar da erkek egemenlikli iktidar alanlarına dönüştü. Erkeğin tek renkli gri oluşturduğu, kurumlar, iktidar ve tahakküm üretmiş, kadını "akılı-düşüncesi" olmayan "ara bir yerde" değerlendirip, kadının ontolojik olarak sorgulanması ve tanımlanması yapılarak, bugüne kadarda yansımasını bulan yüzlerce farklı-sahte tanımlamalar ile kadın toplum-yaşam özüne yabancılaştırılıp, nesnelleştirilmiştir. Ontolojik olarak felsefenin yaptığı, kadın düşürür, kandırır, eksiktir, fitnedir, kıskançtır, gibi binlerce tanımlamalar, iktidarların kadın köleleştirmesinde pusulası, olurken, felsefe ve filozoflar da araçsallaşmıştır.

Kadın hareketlerinin gelişmesiyle birlikte felsefe alanı da eleştiriye tabi tutulmuş, kadın filozoflar görünür kılınmıştır. Kadının yok sayılması, erillik, rasyonallik, toplumsal şekillenme, özne-nesne ilişkisi, kurumsallaşmalar, feminist felsefeciler tarafından yeniden değerlendirilmiştir. Kadının, doğanın ve toplumun izini bu bağlamda sürerken günümüzün popüler yada çarpıtılmış yanılgılı ve yanlı bilgisinden ziyade "ilk" "ana" kaynağa yönelinmiş, kimlik inşasında öze ulaşmak esas görülmüştür. "Varlık olarak kadını tanımlamak önemlidir. Kadın tanımlandığı oranda erkeği tanımlamak da olasılık dahiline girer. Erkekten yola çıkarak kadını ve yaşamı doğru tanımlayamayız. Kadının doğal varlığı daha merkezi konumdadır." Abdullah Öcalan'ın bu belirlemesi ile de kadın tanımlaması ontolojik olarak başlangıç noktasına konulmuştur.

İktidarin "En Küçük" İşbirlikçisi Aile

Ataerkil sistem kendisini ailede temellendirir ve toplumsal ilişkileri buradan aşındırarak, iktidar ilişkilerinin parçası haline getirir. İktidar ve devlet düzeninin zihinlerde ve yaşamda gelişmesine ve devamlılığına bütün toplum ortak edilir. İktidarların varlığını sürdürmesinde, devletlerin kurumsalaşmasında aile tarihten günümüze kadar her dönemde önemli bir yer tutar. Devletlerin ihtiyacı olan asker-savaşçı, işçi-köle, teba-kul ve diğer hizmetler için aile kaynak olarak görülür. Kapitalist modernite için ise, liberal yurttaş yetiştirmenin ilk kurumudur. Sıkça söz edilir, aile "iyi yurttaşlar, vatanına milletine sadık bireyler" yetiştirmeli diye. Dolayısıyla ailenin ilk görevi iktidarın devamlılığını sağlayan bireyler yetiştirmesidir. Her birey içinde, ataerkil sistemin özelliklerini taşımalı ki, sistemin yürütücüsü devamlılığının sağlayıcısı olsun. Aile onun içinde her dönemde sistemin prototipi olmuş, egemenlikli kültürü üretmiştir.

Aile, iktidarın, devletin, sınıfın en küçük birimidir. Ailenin günümüz modernist biçimiyle ortaya çıkışı tarihsel süreç içinde yolculuğuna bakıldığında devletlerin biçim değiştirmesi ile paralel yürümüştür. İlk aile formu klan olarak kabul görmekte, kadın-erkek birlikteliğinden ziyade, toplumsal ihtiyaçlar eksenli bir arada olmaya tekabül etmekteydi, toplumsallığın, kültürün dilin deneyimin kaynağıydı. Ancak Ataerkil iktidarın gelişmesi ile birlikte, kadın ve çocukların erkeğin özel mülkiyetine verilmesiyle iktidarın prototipine denk gelmeye başladı. İktidarlar, ailenin "mahremiyeti" "kutsallığı" "dokunulmazlığı" "korunması" nı inşa edecek mekanizmalar geliştirmiş, "mutlak-kutsal metinlerle" de bağıtlamışlardır. Kutsal metinlerin ortak yanlarından birini kadının mutlak bağlılığı-bağımlılığı oluşturmaktadır. Ailenin kurulması, yürütülmesi, aile içi ilişkiler, "kadınlık görevleri", boşanma, cinsellik gibi bir çok konu metinlerde yer alırken, kutsiyet atfedilen kişilerin aile yaşamlarındaki detayları ile de bütün boşluklar doldurulmaktadır.

Ekonomik üretim ilişkileri ile bağlantılı olarak ailenin yapısında da değişim yaşanmıştır. Tarıma dayalı yaşam ya da ucuz iş gücü ihtiyacı olan sanayi devrimi dönemlerinde kalabalık aileleri teşvik edilirken, kapitalist sistemin "batıcı" anlayışı daha küçük aileyi öne çıkarır. Savaş dönemlerinde ya da iktidarların daha çok "askere" ihtiyaç olduğu dönemlerde "daha çok çocuk için aile" özendirilerek, örnek aile modelleri oluşturulur. Her durumda da aile, sistemlerin iktidarların üzerinde hesap yaptığı, kendine göre şekillendirdiği bir yapı olmaktan kendini kurtaramamıştır. Aileyi, bireyleri kontrol

altında tutma aracı olarak da kullanmışlardır. Ailenin, çocukla kurduğu duygusal bağ bu temelde her gün hatırlatılıp "kışkırtılmaktadır". Bireyi yetiştiren, emek veren ailenin, kişinin emeğini ipotek altında tutup, tercihlerini geleceğini belirlemesinin yanın da sömürgeci devlete karşı mücadele yürüten Kürt gençlerini, küçük yaşta evlendirip aile kurdurma, ya da mücadeleden kopması için aile ile tehdit etme, klasik iktidar politikaları olarak hala uygulanmaktadır. Denilebilinir ki mevcut haliyle aile iktidarın temel ve en önemli ortağı, işbirlikçisidir. "İktidarın-devletin elinden aileyi alırsan geriye bir şey kalmaz" belirlemesi, erkeğin küçük iktidarı olarak inşa edilen ailenin, iktidarlar ve devletlerin kontrol aracı olduğunun en net tespitidir.

Dolayısıyla toplumsal dönüşümün kritik noktasında aile durmaktadır. Ailedeki tüm hiyeraşik, tahakküm ilişkilerinin aşılması, kadın ve çocuk üzerinde ifade edilen "özel mülkiyet" anlayışının terk edilmesi, ahlaki ve politik toplumun özgürlük felsefesi esas alınarak demokratik aile ile iktidarların aşılması mümkün olacaktır.

Sonuç olarak, baştaki tartışmaya yeniden dönecek olursak, ataerkil iktidarın güç kazanıp zaferlerini ilan etmesi ideolojik ve bir toplumsal inşa sürecine dayanmaktadır. Toplum-yönetim ilişkisinin ters yüz edilmesidir. Toplum lehine üretimin, iktidar lehine dönüşmesidir. Dolayısıyla şimdi toplumsal sorunları ve çözümleri tartışmasın da kadın sorunu yerine artık bir "erkeklik" etrafında gelişen iktidar sorunu olduğu açıkça ortada durmaktadır. Erkeklik tartışılıp aşıldıkça, ataerkil iktidarların zihniyetlerden başlayarak toplumsal sorunlarında aşılacağı öne çıkmaktadır. Bu da ancak İdeolojik sorunlarla ideolojik mücadelenin yürütülmesi ile mümkündür.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kaynakça:

- **Özgürlük Sosyolojisi, Abdullah Öcalan**
- **Toplumsal Cinsiyet ve Bilim Üzerine Düşünceler, Evelyn Fox Keller**
- **Cinsiyet Belası, Judith Butler**
- **Jineloji Ders Notları, Zozan Sima**
- **Özne ve İktidar, Micheal Foucalt**

Hakikatten Sapma: Kendine Yabancılaşma

Güven Suvarioğulları

Kendi olmak özündeki değerlere uygun olmaya bağlantılıdır. Doğadaki her varoluş kendini bulduğu ve doğasında göre devinim sağladığında benliğini bulur. Kuşkusuz bu oluşumda ortaya çıkan cisimleşen hakikatin kendisi olacaktır. İnsan doğasına göre olmayan tüm değişimler kendi özüne yabancılaşmayı ve hakikatten uzaklaşmayı ifade eder. Hakikatten uzaklaşma ise kendindeki öze sırtını dönme başkası olmaya çalışmanın dışa vurumudur. İnsan türü dışındaki diğer canlılarda bırakalım kendi özüne sırtını dönmeyi onunla birdir tektir. Çünkü onu kendisi yapan bahsedilen özelliklerdendir. Bu içgüdüsel özellikler tarih boyunca doğal seleksiyon içinde kimi değişimler sergileseler de süreklilik içinde kendisini var kılıyorlar. Peki "En muazzam varlık" olarak tanımladığımız insanlar nasıl bu kadar derin bir ihanet sarmalının içine girebilmişledir. Simgesel dilin gelişimiyle birlikte gelişen analitik düşünce toplum içindeki merkezi role sahip olan duygusal aklın temel özellikleri olan içtenlik, yalansız ve hileden uzaklık gibi kutsallıklar gerilemiş yerine sahtekarlık, yalan ve hileye bırakmıştır. Kuşkusuz analatik zekayı bir bütünen tastiplemiyoruz. Hatta eğer ki doğru ve toplumsal ihtiyaçlar temelinde kullanılmış olsaydı Abdullah Öcalan'ın deyimiyle "Dünyayı insan türü için bayram yerine çevirebilirdi." Gelinen noktada baktığımızda ortaya çıkardığı sonuçlar bağlamında tüm doğaya ve toplumsallığa büyük yıkımı getirdiğini görmek zor olmazsa gerek.

Ana tanrıça öncülüğündeki toplum içinde peydahlanan kötülük ve şer üçlüsünün Rahip, Şaman ve Askeri şef ile cisimleşmesi toplum içinde hiçte alışık olunmayan bencillik, bilgi, gücün merkezleşmesi, hile ve komplonun gelişmesiyle birlikte toplumu toplum yapan değerleri arasında gedikler açarak "biz" duygusunun içinden "ben" duygusunu geliştirmiştir. Bu bencillik duygusu aynı zamanda ayrışmanın (ihanetin) de ilk döşeme taşı olup toplumsallıktaki çatallaşmanın da ilk adımı olmuştur. İhanet ve işbirliğinin beslendiği kaynak bencillik ve güç arzusudur. Bu iki olgunun şahlanmasıyla birlikte ruh ve toplumsal düşünce esir alınarak yokluk içinde kendisini var kılmaya çalışmadır. Dediğimiz gibi var olmak özle içkindir. Yokluğun içinde var olmaya çalışmak ancak ve ancak ucube bir cisimleşmeye tekabül eder. Ortaya çıkan bu tür cisimleşmeleri toplum değil, toplum karşıtı veya topluma ihanet alarak tanımlamalıyız. Belki paradoks gibi gelebilir ama ben ve bencilliğin kişide ortaya çıkmasıyla kişi ilkin kendisine ihanet ediyor, yabancılaşıyor. Daha sonra kadına, topluma ve doğaya ihanet etmiş oluyor onun içindir ki ihanet ve hainliği tanımlarken en yakınlarının gösterdiği sadakatsizliğiyle tanımlarız. Kişiye en yakın kişi yine kendisi olduğu da bir gerçeklik. İhanet dediğimiz olgu varoluşsal özelliklerden uzaklaşma, kopma, kişisel, ailesel ve sınıfsal çıkarları için toplumun değer yargılarına sırtını dönme ve bu değerleri en aymaz yönetenlerle sömürme veya sömürüye açmaktır.

Tüm tarihi analizlerde iki ana akımın yedi bin yıldır sürekli farklı normlar edinerek günümüze kadar aralıksız ve yoğun bir çatışmayla geldiğini görebiliyoruz. Eğer ki isimlendirmeye gidecek olursak,

toplumun öz değerleriyle yaşamını sürdürmeye çalışanlar ile toplumu toplum yapan değerleri hedef alan, yok etmek için and içmişcesine saldıran tahakkümcü akımdır. Peki toplum nasıl böyle bir ikinciliği bağrında taşıyabildi? Buna önayak olan neydi? Özelde tahakkümcü akım, genelde ise tüm toplum ve insanlığın kendisine yabancılaşmasını sağlayan, tetikleyen faktörlere baktığımızda kabullenmesi zor olsa da hiçbirimiz kendimizi bu ihanet ve işbirlikçilikten azade tutamıyoruz. Bu belirlemeyi yaparken, kuşkusuz hepimiz bu vasıfları yaratıyoruz o zaman hepimiz ihanetçi ve hainiz gibi bir anlam çıkartmamak gerekiyor. Ama tahakkümcü akımın zihniyeti ve ortaya koymuş olduğu yaşam alanlarının içine doğduğumuz için doğal olarak her bir birey kendi gerçekliğinden uzaklaşmış zeminin içine doğuyor. Abdullah Öcalan'ın "Kendisine ihanet ettirilmemiş tek bir Kürt yoktur" belirlemesi bizim bu değerlendirmemizi doğrular niteliktedir. Tabi her ne kadar Öcalan'ın bu tespiti Kürt toplumsallığının durumunu açıklamak için söylemiş olsa da özünde tüm insanlık için geçerli bir durumdur.

İhanet ve işbirliğinin beslendiği kaynak bencillik ve güç arzusudur

Onun için bu hiyerarşik devletçi sistemi ihanet, hainlik ve komplo sistemi olduğunu pekala söyleyebiliriz. Ve bu tespit hakikate oldukça yakındır. Bu ihanet ilkin İnanna-Enki mitolojisinde karşımıza çıkmaktadır. İnanna'nın amansız bir şekilde 104 ME'lerin peşine düşmesi, onun için savaşması aslında bir nevi toplum icadlarının kullanma şeklindeki sapmaya gösterdiği reaksiyon ve özüne döndürme çabası iken, Enki de ise ben, bencilliğin ve güç arzusunun tetiklemesiyle tüm toplumsal değerleri kendi menfaatleri için kullanmasıyla ihanet girdabının içine girdiğinin göstergesi oluyor. Her iki anlayışın mücadelesi her geçen gün daha da kesinleşerek devam etmiş son kertede Tiamat ile Marduk'un Savaşı sonucunda Marduk şahsında hiyerarşik devletçi sistem kazanıyor. Böylece Ana Tanrıça kültürü büyük darbe almış. Hiyerarşik devletçi anlayış kendisini evrensel bir yasa haline getirmeye çalışmıştır. Bu evrensel yasanın en açıklayıcı örneği Gılgameş destanında görebiliyor. Askeri şef olarak Uruk'ta hüküm süren Gılgameş kendi nüfusunu yaymak ve gücüne güç katmak adına yayılma politikası gütmüş, kadını bir düşürme aracına ve cinsel objeye çevirerek Enkidu gibi devşirme askerleri ortaya çıkarmıştır. Enkidu şehir yaşamına ve zaaflıklarına yenilerek kendi kabilesine ihanet etmiş ve daha sonra Mankurtlaşarak Gılgameş ile birlikte kendi kabilesine saldırarak soyunu tüketmeye çalışmıştır. Kürtlerdeki ihaneti Enkidu ile başlatmanın nedeni de budur. Öyle bir zihniyete öncülük etmiştir ki tarih boyunca yabancılaşmayı yaşayanların zihniyet kıblegahı olmuştur.

Tarihin her aşamasında bu ihanet ile örülmüş zihniyete karşı hakikat arayışçıları olarak tanımladığımız sayısız kişiler ve örgütler çıkmıştır. M.Ö. 3000'lerde Mısır uygarlığının ortaya çıkışı ve toplum karşıtlığının artmasıyla birlikte Terzi Hermes'in evren, dünya ve insana dönük düşünceleri çığır açıcı nitelikte olmuştur. Hermes'in evrensen oluşum ve oluş diyalektiğindeki ruh-beden arasındaki mücadeleye baktığımızda şöyle bir sonuca gitmek yanlış olmazsa gerek: Ruh insanların özünü ve hakikatini bulmaya çalışan olgu. Beden ise onu sınırlandıran hareket kabiliyetini yani özgürlüğünü sınırlandırandır. Ondandır ki Terzi Hermes diyor ki ruh bedene yenilirse sonsuza kadar yok olacaktır. Yok eğer ruh beden karşısındaki sınavını başarıyla sonuçlandırırsa yedi kat göğe yükselip Zuhal Yıldızı haline gelmiş olacak. Yani kendini bulacak, hakikate ulaşacak ve ölümsüzleşecektir. Ruhun kendini bulmasına, bilmesine Hermes o kadar çok anlam yüklüyor ki ağzından şu meşhur söz dökülüyor. "Tanrılar ölümsüz insanlar, insanlar ölümlü tanrılardır" öyle ki kendi farkına varan kendindeki yabancılaşmayı gören ve onu aşmaya çalışan kişiyi tanrıyla eşdeğer görüyor. Bu mertebeye ulaşmak için ortaya koymuş olduğu aşamaların(sınavların) her biri tahakkümcü ihanete batmış zihniyete karşı kendini bulma arayışı ve savaşçısıdır. Dikkat edilirse bu aşamalarda hiyerarşik devletçi zihniyetin oluşturmuş olduğu beşeri zaaflıklara karşı bir irade savaşı veriliyor. Verilen bu savaşta atılan her adım tahakkümcü zihniyetin devrimini beraberinde getiriyor.

Amargi anlayışının bir diğer büyük temsilcisi ise M.Ö 1000'lerde Asur barbarlığının toplumsal ahlakı yerle

bir ettiği döneminde Zerdüşt toplumu savunma adına ortaya çıkmıştır. Zerdüşt öncesinde ana tanrıça kültürü kendisini etnisite ve aşiretler üzerinden direnerek varlığını sürdürmeye çalışırken Zerdüşt ile birlikte dini, ideolojik ve felsefik bir form kazanır. Zerdüşt'ün çıkışında Hermes'in ışığın ve karanlığın diyalektiğini, ve mitraizmin üç tanrı ve tanrıçası olan mitra, indra ve varuna'nın temsil ettiği adalet, kötülüklere karşı mücadele etme ve yaşamı güzelleştirerek yaşanır hale getirmenin etkisini görüyoruz. Zerdüşt kendi toplumsallığındaki neolitik devrimin ahlaki değerlerine olan bağlılığıyla topluma, doğaya, kadına ve hayvanlara yaklaşımlarıyla mevcut olan ihanet çemberinin dışına çıkmaya çalışmıştır. Ehrimen ile Ahura Mazda arasındaki çelişki, çatışmanın iyilik, güzellik ve doğruluğun hakim hale gelme çabası ve aynı zamanda insanın kendisini hakikat yolunda ruhsal, kişiliksel, düşünsel ve bedensel olarak arındırmasıdır. Zerdüşt felsefesi, İbrani dinler üzerindeki etkisinin yanında dönemin Aryenlik halklarında özüne dönme bağlamında devrim niteliğinde etkisi olmuştur. Zerdüşt ile özdeşleşen iyi düşün, doğru söyle ve güzel yap sözü arınmanın göstergesidir. Ama ne zaman ki tahakkümcü güç ile yeni dönemin iktidarının meşruiyet gücü haline gelmesiyle kendi gerçekliğinden bir bütünen uzaklaşmasıyla kalmayıp kendi öz değerlerine saldırma pozisyonuna girmiştir. Mag rahiplerinin iktidara endekslenmeleri toplumu toplum yapan değerleri savunanların önünde büyük engel ve hatta Mani ve sonrasında Mazdek'in katledilmesinde bu ihanetçi rahiplerin rolü belirleyicidir.

Bu işbirlikçiliğin gelişmesiyle toplumdaki ahlaki ölçülerde büyük gerilemeler olduğu gibi tarihin çokça bilinen ihanet olayı Med Kralı ve Generalinin ihanet olayı yaşandı. Aslında bu olayı Heredot ve ardılları anlatırken hep Harpagos'un Astyages'e yaptığı ihanet anlatılır. Ama bu olay, ihanet eksik ve tek yönlü anlatılmıştır. Şöyle bir yorum getirirsek belki daha sağlıklı bir anlatım olacak. Astyages'te biriken bencillik, güç, iktidar hırsı ve efendilik anlayışı kendisini öyle bir duruma getirmiştir ki kendi torununu bile iktidarı uğruna harcayabiliyor. Buyruğunun verdiği bu öldürme olayını Harpagos çeşitli nedenlerle yerine getirmediği için yeni bir yönüyle Astyages'nin kızına ve torununa ihanetini gerçekleştirmesini engellediği için bu sefer Astyages'in kendisi Harpagos'a oğlunun etini yedirerek tarihte görülen en vahşi ihanetlerden birinin altına imzasını atıyor. Ama tarih yazdığında hep Harpagos'u yazar. Çünkü yazılan tarih tahakümcü güçlerin tarihidir. Kuşkusuz Herpagos'un kraliyeti farklı bir ulusun temsilcisine teslim edilmesi de bir halkın kaderini etkileme anlamında büyük bir ihanettir. Bu ihanetin sonuçları itibariyle bir ulusun baş aşağı doğru gitmenin başlangıcında olmuştur. Yaşanan salt bir iktidar değişiminden ziyade bir ulusu farklı bir ulusun uzantısı haline getirmiştir. Eğer bugüne kadar Kürt halkı hala varlık-yokluk savaşı veriyorsa buradaki ihanet ve işbirlikçi zihniyetin payı belirleyicidir.

Mag rahiplerinin iktidara endekslenmeleri toplumu toplum yapan değerleri savunanların önünde büyük engel ve hatta Mani ve sonrasında Mazdek'in katledilmesinde bu ihanetçi rahiplerin rolü belirleyicidir

Yukarıda da değindiğimiz gibi tarih boyunca toplumu ahlaki-politik değerleriyle buluşturmak için Mani, Mazdek, Ebu Müslim, Karmatiler, Babek, Suhreverdî, Şeyh Bedreddin ve Bruno gibi hakikat arayışçılarının yanında halkların komülatif birikimi sonucunda tarihin üçüncü büyük devrimi olarak kabul edilen Rönesans, Refermasyon ve Sanayi devrimiyle Avrupa da ki sosyal yapıda ekonomik, sosyolojik, bilimsel ve siyaset alanında büyük değişimleri ortaya çıkardı. İngiltere ve Hollanda öncülüğünde gelişen kapitalist modernite kısa sürede tüm Avrupa'yı etkisi altına alan bu merkezi iktidarın sömürü çarkı kendisini ulus devlet, kapitalizm ve endüstri ile tüm dünyaya yayma mücadelesini de boşalttılar. Bu merkezi sisteme kolayca entegre olan halklar ve devletler olduğu gibi özellikle ortadoğu toplumu hem tarihinden edindiği gelenek hem de yeni sistemin öne çıkardığı bireycilik ve ahlaki aşınmaya karşı bölge halkı reaksiyon

göstererek kendi olma adına azda olsa kalan toplumsal değerleri korumakta ısrarcıydı-ısrarcıdır. Onun için merkezi kapitalist sistem toplumdaki yabancılaşmanın daha da derinleşmesi adına yönelimlerini daha sistematik, planlı ve ince yöntemleri devreye koyarak entegrasyonu gerçekleştirmek istiyorlar Kurdistan'da uygulanan birçok politikaya değinerek meramımızı daha iyi açıklayabiliriz.

Osmanlı İmparatorluğunun eski gücünü yitirmesi ve yeni sisteme entegre olma istemi gelişince ilkin bölgede geniş nüfusa ve coğrafyaya hakim olan Kürt beyliklerine altından kalkamayacakları ekonomik, siyasi dayatmalarda bulunuldu ve bu politikalar sonucunda 1805 yılından başlayarak 1890 yılına kadar 30'a yakın beylik ve aşiret isyanı ortaya çıkmıştır. Tüm bu isyanların başarılı olmasının altında iç ihanet ve komplonun izini görmek mümkün. Beylik-mirliklerin etkisini kırmak adına çıkartılan arazi kanunnamesiyle ağalık sistemi ve sonrasında şeyhlik kurumu toplumdaki dejenerasyonu güçlü hale getiren iki önemli suni yapılanmalardır. Mirlik her ne kadar feodalizm anlayışına hizmet ediyor olsa da özünde halkın birlikteliğini sağlama kültürel aşınmayı engelleme boyutuyla toplumun Kapitalist Modernite anlayışına karşı direnç göstermesinde kısmen olumlu bir payı vardır. Ağalık düzeniyle beyliklerin mutlak hakimiyetini kurmayı hedeflerken özellikle Nakşibendi Şeyhliğiyle hem Arap yarımadasında gelişen vahabiliğin önüne geçme, hem de bölgedeki Kadirilik Şeyhliğin nüfusunu sınırlandırarak din olgusunu kendi politikaları ekseninde Nakşibendi Şeyhliği üzerine kurmaya çalışmıştır. Bugün itibariyle hala devlet bürokrasisinde bu Nakşibendi mensuplarının etkisinin olduğunu söylemek mümkün. Belki de en önemlisi bu iki kurumsallaşmayla halkın kendisini bullmasının önündeki ihanet berdelerini oluştururlar.

Osmanlı imparatoru son dönemlerinde hem dış baskılar hem de içteki sorunlar Osmanlı'nın mutlak hakimiyeti sağlayamamasına yol açtığından parçala, böl, yönet politikasına başvurmuşlardır. Öncesinde çarlık Rusya'sında kazakları kontrolde tutmak için Hamidiye Alaylarına benzer bir yapılanmaya gitmişlerdi ve oldukça başarılı olmuşlardı. Abdulhamit'e bu politika önerildiğinden güçlü bir destek vererek meriyete koydurmuştur. Bölgede Kürt, Arap aşiretleri üzerinden oluşturulacak olaylarla hem farklı ulustan olanların birlikte hareket etmenin önüne geçilecek hem de kendi varlığını Hamidiye Alayları üzerinden güçlü hale getireceklerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu politikayla neyi amaçladığını şöyle sıralayabiliriz.

-Kürtler içinde ulusal boyutta parçalılığı sağlama.

-Devşirme askeri güç ile doğu ve güneydoğu sınırını sağlama alma

-Rusya'nın olası saldırısında on binlerce asker oluşturarak hem dış saldırılara karşı tedbir alma hem de eğer olası bir iç savaş olursa kendi içindeki potansiyeli eritme güdülmüştür.

-Görece zayıf olan aşiretleri destekleyerek güçlü olanların aleyhine dengeyi bozma

-Ermeni halkına karşı kullanma ve daha birçok nedeni sıralayabiliriz.

Elbette tahakkümcü güçler ihanet ağını sağlama almak için tek yönlü bir politikayla hareket etmezler. Hamidiye Alayları'nın yanında bir de Aşiret Mektepleriyle geleceğin beyinlerini yetiştirme projesini devreye koydular. Bu mekteplere Osmanlı'ya karşı direnip yenilenler ile işbirlikçi aşiretlerin çocukları alınarak kukla haline getirilmesi temel amaç olarak ortaya konuluyor. Sonrasında bunlardan bir kısmı Hamidiye Alayları'nda sorumlu pozisyonuna getirildi. Bir kısmı da Bâb-ı Âli bürokrasisinde görevlendirilerek kendilerine bir nevi kontrol mekanizması rolü biçilmiştir. Dikkat edersek okulun ismi bile kuruluş amacını ortaya koyuyor. "Önde gelen" ailelerin çocuklarını burada tutarak kendi mantıklarına göre toplum sürü gibidir, eğer ki başındaki çobanı alırsan sürüyü istediğin yere sürebilirsin Aşiret Mektepleri'nin kurulmasının bir nedeni de budur. Cengiz Aytmatov'un "Gün Olur Asra Bedel" romanında bu durumu çok iyi izah eden bir hikaye ele alınıyor. Mankurtlaşma denilen yöntemle kişi nasıl belleksizleştiği ve öyle ki sadece mankurtlaşma sürecinde yanında bulunan kişiyi tanıyabiliyor. Bu okullardaki yabancılaşma, belleksizleştirme de aslında aynı amaç doğrultusunda kurulmuşlardır. Kuşkusuz romandaki tarzda değil ama öz itibariyle aynı aklın ve zihniyetin farklı versiyonudur. Bunun kısa süreli bir politika olmadığını devamındaki yüzyıla baktığımızda koruculuk sisteminde ve

YİBO okullarında görüyoruz. Ele alış mentalitesi güdülen amaç boyutuyla tek bir fark bulunuyor. Oda yapılanın daha geniş tutulmasındandır. Kuşkusuz burada vurgulanmaya çalıştığımız yabancılaşma kişisel boyuttan ziyade kurumsallaşmayla nasıl bir ihanet ağının oluşturulmasıdır. Bahsi geçen kurumsallaşmalarda yer alanların hepsi kimliksizliği ve mankurtlaşmayı benimsediler gibi bir düz ve tekçi mantıkla da ele almıyoruz. Çünkü bu kurumlarda okuyan veya yer alanlar arasında daha sonra bazı ayaklanmalara öncülük etmiş Kürt dili ve kültürünün gelişiminde büyük çaba sahibi olmuşlardır.

Şimdiye kadar ki anlattığımız yabancılaşma bölgesel güçlerin dayatmaları özelde ise Kürt halkının içinden çıkan ihaneti ele almaya çalıştık şimdi ise bu belirttiğimiz faktörlere bir de hegemon ulus devletlerin 1920'de ki Kahire konferansında Ortadoğu'ya dönük hesaplar yapılırken İran, Irak, Suriye ve Türkiye'ye karşı kullanmak için Kürt sorununun çözümsüz kalması, ama sorunun hep canlı tutulmasında alınan kararda KDP ve Barzani ailesi eliyle hem bölgede, Kürtler adına farklı bir arayışın önüne geçilecek hem de bu ajan örgütlemesiyle Kurdistan'ı işgal eden ulus devletlere karşı Kürt kartını kullanarak elini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Öyle ki KDP her dört parçadaki halkın özgürlüğü ve Kurdistan'ın bağımsızlığını amaç edinen ve mücadelesini verenlere karşı olumsuz bir tavır sergilemiş, hatta birçok öncü diyebileceğimiz kişiyi ya öldürtmüş ya da öldürmüştür. Çünkü onların varlık gerekçesi ve onlara biçilen rol bu yönlüdür. KDP ve Barzani ailesinin ihanette göstermiş oldukları performansı başarılı görmüş olmalılar ki kendilerine otonom, özerklik hatta ulus devletçiliği bile sağlayabildiler. Çünkü burada oluşumun biçiminden ziyade oynadığı rol ve genel politikayla uyumluluğudur. Tüm direniş hareketleri nasıl ki kendi hafızasını ve kaynağını tarih boyunca süregelen hakikat arayıcılarına dayandırıyorsa KDP ve Barzani ailesi de içinde bulundukları ihanet boyutuyla Enkidu, Matizava, Harpagos, Kartir Rahipleri, İdris-i Bitlisî, Yezdenşer, Rayber, Kasım ve daha nicelerinin konulatif hafızasının cisimleşmiş halidirler. KDP bugün otonom özerklik veya ulus devletçilik dediğimiz bir kazanım elde etmiş gibi gözükse de, özünde Kürt halkının birlikteliğini sekteye uğratan, özgürlük arayışını sınırlandıran bir rol oynamaktadır. Eğer böylesi bir ajan örgütleme olmamış olsaydı muhtemelen Kürt halkının özgürlük taleplerini tek bir ağızdan daha güçlü bir şekilde dile getireceklerdi. Bu durumu bölgedeki oyun kurucuları iyi gördüklerinden KDP'ye sınırsız destek veriyorlar. Özgürlük Hareketi ise tarih sahnesine çıktığında ilkin bu ajan örgütlerine karşı mücadeleyi başlatmış yarım asırdır hem bölgedeki ulus devletlere karşı, hem hegomen güçlere, hem de içteki ajan, işbirlikçi örgütlere karşı varlığını sürdürmüş hatta Ortadoğu'da en etkin halk örgütü haline geldiği gibi savunduğu ideolojik çerçeve boyutuyla tüm dünya toplumsal hareketlerin çekim merkezi haline gelmiştir. Eğer ki bugün Özgürlük Hareketi kazanımlarında hemen her yerde saldırılıyorsa oyun kurucularının oyunu bozulduğundandır. Özgürlük Hareketi gücü o düzeye gelmiştir ki KDP'nin yıllarca yaptığı örtülü ajanlık ve işbirlikçiliğin aleniyet kazanmasını sağladı. Onun içindir ki gün itibariyle Özgürlük Hareketi karşı ve Kürt halkının kazanımlarına saldırıyor. Tarih onların ihanetini, Halk hareketinin de dillere destan direnişini ve hakikat arayışını yazacak. Tabi Enkidu'nun cisimleşmiş hali olan KDP'nin, tarihte ender görülen komplo'da 1998'de Washington antlaşmasıyla tekrar hainlikteki yeteneğini göstermiştir. Bunun yanında Halkların binbir emekle ve büyük bedellerle gerçekleştirdiği Ortadoğu devrimini de kendi öz değerlerinden yabancılaştırmak için On İki yıldır aralıksız çalışmaktadır. Tüm bu işbirlikçi ve hainliğe karşı yaklaşımımız Abdullah Öcalan'ın şu alıntısında ki gibi olmalı ki kendimizdeki yabancılaşmaya son verebilelim;

Ey tarih!

Ey zaman!

Benim için hiçte kolay geçmeyeceksiniz

Ya size bir başarı bahşedeceğim

Ya da sizi hiç yaşamamış sayacağım.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Ortadoğu'da Yaşanan Uygarlıklar Savaşını Anlamlandırmak

Fikret Çalağan

Ortadoğu'da yaşanan çatışmalara yönelik güncel ve görünen ile sınırlı yapılan tartışmalar ve değerlendirmelerde; çözülemeyen ulus-devlet sınırlarından kaynaklı itilaflar, geçmiş yüzyılda bastırılan kimliklerin isyanı, mevcut iktidar kavgaları, enerji koridorların kontrolü, sömürgecilik, yeraltı ve yerüstü kaynakların kontrolü, kültür ve din çatışmaları vb. bir çok başlık öne çıkıyor. Bugün Ortadoğu'da yaşananlar tüm bu başlıkları içinde barındıran güncel ve görünen yanlar olmakla birlikte hakikat bununla sınırlı değildir. Bu başlıklara sınırlanmış değerlendirmeler gerçeği bütünsel görmeyi engellemektedir. Bütünlüklü görememek yaşanana anlam vermeyi engellediği gibi, çıkış olanaklarının görülmesini de engellemektedir. Öyle ise yaşananı nasıl anlamlandırmamız gerekir? Toplumda yaşananlar bugün görünür olanlarla sınırlı değildir. Toplumsal tarihe bütünlük içinde bakmak gerekir. Toplumsal tarihin akışını, demokratik uygarlık ile devletli uygarlığın mücadelesindeki sürekliliği görmek gerekir. Aynı zamanda mücadeledeki mekanı es geçmemek önemlidir. Her iki uygarlığın doğuş mekanı Ortadoğu olmuştur. Güncel anlamda mücadelenin temel mekanı yine Ortadoğu olmaktadır. Bu genel tespiti yaptıktan sonra bu tarihsel akışa ve savaşa/mücadeleye bakmaya çalışalım. Geçmişten gelen bu tarihsel mücadelenin günümüze yansımaları ve sonuçlarını açmaya çalışalım.

Öncelikle tarihe bu iki ana hattan bakmak egemen tarihin, demokratik uygarlığın tarihini yok sayarak ve çarpıtarak yazmaya çalıştığı tek gerçek dayatması ile ideolojik bir hegemonya kurma isteğini açığa çıkarmak önemlidir. Bu tarihsel mücadeleyi zihinsel düzeyde başardığı oranda egemenliğini mutlak olarak ilan etmeye her dönem heveslenmiş, heveslenmeye devam etmektedir. Oluşturmak istediği zihinsel hegemonyada öncelikli çarpıttığı durum; devletin kendisini toplumla sürekli özdeş tutmasıdır. Ancak hakikat bunun tam tersidir. Toplumun varoluşu ve kendini geliştirme süreci, devletleşme ve uygarlaşma öncesi çok farklı formlarla var oldu. Halen de tüm baskılara ve kıyımlara rağmen var olma mücadelesi yürütüyor. Demokratik uygarlık, devletli uygarlık öncesi var olan, halen var olma mücadele ve direniş dinamiğini taşıyan toplumsallıktır. Demokratik uygarlığın köklerinin en güçlü olduğu Ortadoğu' da devletli uygarlığın güncel formu olan ulus-devletin kabul görmemesi ve temel çatışma ve gerilim düzlemi olmasının altında yatan gerçek bununla alakalıdır. Ulus-devlet inşa sürecinin barındırdığı bu gerilim, çatışmayı sürekli kılmaktadır.

Demokratik uygarlığı oluş mekanının Ortadoğu olmasının yanı sıra sürekli olarak devletli uygarlık güçlerine karşı yürüttüğü direnişteki süreklilik ve bu direnişi farklı formlarla sürdürme kararlığı ile tarihsel toplum kültürünün gelişimi, önemli bir kültürel gelenek ve dinamik yaratmıştır. Bu tarihsel toplumsal kültür geleneği her dönem devletli uygarlığa karşı en güçlü direniş odağı olmuştur. Ulus-devlet eliyle geliştirilmek istenen toplum mühendisliği ile

toplumsal kültür yok sayılarak, çarpıtılarak homejen bir ulus- devlet vatandaşlığı/topluluğu yaratılmak istendi. Ancak bu başarılmadı. Bir çarpıtma olarak dile getirilen bu direnişin temsilcileri; tekçi, bağnaz ve baskıcı ulus-devletle /yapılar değildir. Tam tersine görünmez kılınmaya çalışılan Ortadoğu'nun toplumsal kültürel geleneğidir.

Devletli uygarlık ile demokratik uygarlık arasındaki önemli çatışmalardan biri merkez çevre ilişkisidir. Demokratik uygarlığın oluş ve karakteri tarım-köy toplumudur. Ancak devletli uygarlık iktidarı derinleştirme ve hükmetme karakteri gereği tarım-köy toplumu etrafında ikinci bir halka olarak gelişen kentleri temel mekan haline getirerek, toplumu parçalayıp sınıflaşmayı geliştirerek iktidarını derinleştirmeyi ve yaymayı sağlamıştır. Birbirini bütünlemesi gereken kır-kent ilişkisi bozulmuş, kent merkez alınarak tarım-köy toplumuna karşı sürekli bir savaş hali dayatılmıştır. Bu savaşta, Avrupa modernizmi ile geliştirilen ve yaygınlaştırılan demir-kömür uygarlığı, Ortadoğu'nun tarım-köy uygarlığına karşı tam bir işgal ve yağmaya girişmiştir. Doğa ve toplum kırımına dönüşen bu saldırıya karşı tüm coğrafyaya yayılan bir direnişin varlığını da görmek gerekir. Aynı zamanda sınıflaşmaya karşı bir direniş de söz konusudur. Köleleşmemek, serfleşmemek ve işçileşmemek için direnen toplulukların varlığı söz konusudur. Bastırılmayan etnisite direnişi bunu temsil etmektedir.

Demokratik uygarlığın yaratıcısı kadına yönelik saldırılar çok yönlü olmuştur. İdeolojik, siyasal ve ekonomik olarak sürdürülen bu saldırılarda; destan, efsane, felsefe, din ve bilim araçsallaştırılarak hakikat parçalanmaya çalışılmıştır. Zihniyet düzeyinde epeyce yol alan devletli uygarlık kadını her düzeyde köleleştirmek için tüm iktidar biçimleri ile kadın direnişini bastırmaya çalışmıştır. Kadın bilgeliği, ilkellik diye yaftalanarak yok sayılmış veya el konularak gasp edilmiştir. Batı biliminin doğu bilgeliğine oryantalist bakış hali bu alanda da çatışmayı yoğunlaştırmıştır. Üstü örtülmeye çalışılan bu bilgelik kanal bulduğu her yerde başak vermektedir. Kadın bilgeliği ve direnişçiliği bin yıllara dayalı hanedanlıktan tutalım, kent devletlerine oradan imparatorluklara, oradan despotik ulus-devletler aracılığı ile bastırılmıştır. Ancak bu kadın direnişçiliğinin yok olduğu sonucunu doğurmaz, tam tersine hep direniş halinde olan bu demokratik uygarlık çizgisi doğru bir önderlik ve paradigmanın yanı sıra sürekli ve kararlı bir örgütlenme ve eylem çizgisi ile "..kadının binbir kılıfa bürünmüş objektif direnme gerçeği.."[1] Ortadoğu topraklarında güçlü bir çıkış yapabilmiştir. Kürdistan'da başlayarak Ortadoğu'ya ve oradan da tüm dünyaya yayılan " Jin Jiyan Azadi" bu hakikatle ilişkilidir.

İhaneti ve işbirlikçiliği salt görünen üzerinden değerlendirmek sorunun anlaşılmasını sağlayamayabilir

Tarihte sürekli mücadele içinde devam eden devletli uygarlık-demokratik uygarlık çatışması güncelde de farklı biçimlerde devam etmektedir. Dünyanın birçok bölgesinde yürüyen bu çatışmanın en yoğun yaşandığı mekan yine Ortadoğu olmaktadır. Buna tarihsel hesaplaşmanın güncel yansıması diyebiliriz.

İki uygarlık arasında yoğunluklu çatışmalar kendi içinde aynı zamanda uzlaşıyı da barındırmıştır. Çünkü "Yok edici uçlar bulunsa bile esas olan, karşılıklı bağlılık ve birbirlerini besleyerek (simbiyotik ilişki) gelişmedir. Toplumun doğasında daha çok bu diyalektik öz işler."[2] Ancak bugünün farkı; bu tarihsel birikimin karakterinin ağırlıklı olarak uzlaşının ve çatışmanın yoğun olarak iç içe geçişi şeklindedir. Devletli uygarlığın tarihsel olarak biriktirdiği sorunlar artık içinden çıkılmaz bir duruma gelmiştir. Özellikle derinleştirerek geliştirdiği cinsiyetçilik, sorunları büyüttüğü gibi kadın direnişçiliğini de yaygınlaştırmıştır. Artık bu haliyle kadınlar bu uygarlığı kabul etmiyor. Ayrıca insan merkezli üretim anlayışı eko-sistemin sürdürebilme sınırlarını ulaşmış durumdadır. Kapitalizmin üretim ve tüketim ilişkisi sürdürülemez

---

1 **Özgür İnsan Savunması; Abdullah Öcalan**

2 **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Cumhuriyete; Abdullah Öcalan**

olduğu için ekoloji merkezli direnişlerde gelişmiştir. Söz konusu iki durumla gelinen aşama, demokratik uygarlığın inşasının olanaklarını artırmıştır. Bu olanaklar göz önüne alındığında bu çağa "demokratik uygarlık çağı"[3] denilmesi anlamlıdır.

Bir çağı kazanmak onun paradigmasını oluşturmak, örgütsel formlarını inşa etmek ve eylem gücünü-biçimini ortaya çıkarmak gerekir. Demokratik uygarlık paradigması tam da bu ihtiyaç ve tarihsel birikimin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Kendi kökleri üzerinde filizlenmesi gereği de Ortadoğu'da yaşam bulması anlaşılırdır. Demokratik Ortadoğu Konfederalizmi, demokratik uygarlık güçlerinin, topluluklarının ortak mücadele formu olarak tanımlanmıştır. Güncel çatışmanın derinleşmesinde bu genel yaklaşımın olduğunu yadsımamak gerek. Demokratik Ortadoğu Konfederalizmin'in karşı kutbu olarak gelişen, ABD-AB'nin başını çektiği, despotik ulus-devletler ve işbirlikçi yapıların geliştirdiği Büyük Ortadoğu Projesi bulunmaktadır. Bugün Ortadoğu'da 3.Dünya savaşı diye tanımlanan durum tarihsel olarak var olan iki uygarlık arası çatışmanın güncel durumudur. Çatışmanın mekanı her ne kadar Ortadoğu olsa da etkileri yakın ve uzak coğrafyalara yansımaktadır. Demokratik uygarlık çağı karakteri gereği demokratik uygarlık güçleri için daha fazla olanak barındırmasına rağmen neden halen sorunlar yaşanmaktadır ve istenilen yol henüz alınmamış, görünürde devletli uygarlık güçlerinin hakimiyetinden bahsedilmektedir? Bu durumun nedenini demokratik uygarlık güçlerinin devrimi nasıl tanımladığında, nasıl yol aldığında ve yanı sıra yaşanan işbirlikçilik ve ihanetlerde aramak gerekir. İhaneti ve işbirlikçiliği salt görünen üzerinden değerlendirmek sorunun anlaşılmasını sağlayamayabilir. Görüneni tanımlamak ve çözüm bulmak kolay, ancak görünmeyen olan esas engelleyicidir ve devrimin kaybetmesine neden olmaktadır. Yazının kalan bölümlerinde daha çok bunları açmaya çalışacağım.

- Demokratik Uygarlık Çağı içinde uzun soluklu bir mücadeleyi ve uzlaşmaları da barındırarak devam etmektedir. Bundan dolayı kolay ve hızlı kazanımlarla kendini sınırlandırmak, sadece "an"a sıkışmış bir yaklaşım geliştirmek, toplumsal tarihinin bütünlüğünü görmeyi engellemektedir. Bu durum toplumsallığı yok sayan bir anlayışın gelişmesine ve kendisiyle başlatılan ve kendisi ile bitirilen bir mücadele anlayışının sonucu olarak büyük kayıpların yolunu açmaktadır. Toplumsal inşanın uzun ve meşakkatli bir durum olduğunu unutmakla birlikte, liberalizmin körüklediği bireyciliğin bir yansıması olarak "mutlak sonuç" odaklı beklentiler büyük yalpalanmalara ve çizgisel kayışlara neden olabilmektedir. "Direniş, isyan ve inşa çalışmalarını bir yaşam biçimi haline getirerek, özgürlük inisiyatifini elden bırakmadan, sistemin tüm güçleriyle yerinde ve zamanında uzlaşmalara varmak daha çok geliştirici ve kazandırıcı bir yöntemdir."[4]
- Demokratik uygarlığın tarihsel olarak biriktirdiği direniş kültürünü kavrayamama, güçlü toplumsal gelenekler yerine devletli uygarlığın güncel sunduğu araçlar ile sınırlı yol alışlar köksüzlüğü geliştirdiği için, iktidar bloğunun hegemonyası karşısında yaşanan zemin kaybı, karşıtlık üzerinden iktidarı yeniden üretir. İktidarı direnişte yeniden üretmek bir yanıyla toplumun başarma umudunu kırarken, diğer taraftan direniş odakları içinde yeniden üretilen iktidar odakları devletli uygarlık güçlerinin genişliğine ve derinliğine yayılımını sağlamaktadır.
- Yine kolay kazanmak adına; demokratik uygarlığın inşası için Ortadoğu'da mücadele edilmesi gereken ilkel milliyetçiliğe, bağnaz dinciliğe ve dogmatik solculuğa meyletmek topluma kaybettirmektedir.
- Demokratik uygarlığın inşasında temel olan kadın, ekoloji ve demokrasi kolonlarını güçlendirecek her çalışmanın önünü açmak, güçlendirmek gerekir. Buna mesafeli durma, "şimdilik zamanı değil" diyerek, önceliklere başka şeyleri koymak bu kolanları zayıflatmaktadır.
- Bu mücadelede en büyük yanılgı; devletin kendini yaşatmak için demokrasi ile cilalanmasına kanmaktır. Ayrıca demokratik uygarlık güçlerinin devlete yönelmesi; birikmiş olan

3 Sümer Rahip Devletinden Demokratik Cumhuriyete; Abdullah Öcalan

4 Demokratik Uygarlık Manifestosu-4; Abdullah Öcalan

devrim olanaklarının heba edilmesidir. Devlete karşı toplumu savunarak yol almak önemlidir. Bu anlamda demokratik siyasetin geliştirilmesi en önemli yol alış olurken, devletlerin demokratik siyasetin gelişiminin önünü kesmek için geliştirdiği her müdahalede bu yoldan vazgeçme hali iktidar güçlerinin istediği yola girilmesine neden olmaktadır. Demokratik siyasetin toplumun demokratikleşmesi için en temel yol alış olduğunu unutmak, demokratik uygarlık inşasından geri çekilmektir.

- Demokratik uygarlığın inşası yerellik ve evrenselliğin birlikte yol alışı ile mümkündür. Ancak Ortadoğu'da gelişen hegemonik güçlere tepkisellik adına aşırı yerele kapanma; kültürel, siyasal ve toplumsal ilişkilerin gelişmemesi ile içe kapanmayı, ittifaklarını geliştirilememesi ile yalnızlaşmayı ve akabinde yenilgileri getirmektedir. Evrensellikten kopan bu yerellik ile gelişen yerel iktidarlar aracılığı ile en büyük işbirlikçiliğin geliştiği aşikardır. Ayrıca toplum gerçekliğine ve yerele dayanmayan bir evrensellik, başka bir yerelin "evrensellik" adına kurduğu hegemonya ile homojen bir toplum mühendisliğinin aracına dönüşmektedir. Bunlar toplumsal yıkımın en önemli nedenleridir, topluma ihanettir.
- Demokratik uygarlığın inşa gücü ve paradigması ile oluşmuş programı, örgütsel formları ve eylem anlayışıyla yol almak önemlidir. Ancak geçmişten bugüne gelen alışkınlıklar ve aşırı karşıtlık üzerinden gelişen konumlanışlar sapmaları doğurmaktadır. Demokratik uygarlık paradigmasının kavramları ile düşünmek yerine egemen olan Avrupa merkezli sosyolojinin kavramları ile Ortadoğu'da yol almak mümkün değildir. Aynı zamanda iyice iğdiş edilmiş dini kavramlarla yol almak da mümkün değildir. Bundan dolayı bir an bile demokratik uygarlık paradigması ile düşünmekten, onun örgüt ve eylem anlayışında vazgeçmek devrime kaybettirmektedir. Güncel olarak bu iki uygarlık çatışması kapitalist modernite ve demokratik modernite olarak sürmektedir. Bu anlamda kapitalist moderniteden yaşanan her kopuş, demokratik modernite ile bağı güçlendirir.
- İki uygarlığın var olma hali bizim günlük yaşam pratiklerimizde ve eylemlerimizde hayat bulmaktadır. "Her gün kalkıyoruz ve kapitalizmi yaratıyoruz, neden başka bir şey yaratamıyoruz?"[5] bu soruyu her gün kendimize yeniden sormak zorundayız. Hangi eylemlerimiz toplumu, hangi eylemlerimiz devleti güçlendiriyor. Hangi eylemimiz doğayı güçlendiriyor? Hangi eylemimiz ekolojik yaşamı yok ediyor? Bu sorularla günlük eylem ve yaşamlarımızı sorgulamazsak devrimi üretiyoruz diye düşündüğümüz eylem ve yaşam pratiklerimiz bir de bakmışız bizi tam da karşı devrim yanında konumlandırmış olacaktır. Ayrıca zorunluklara ve "gerçek"liklere sığınarak kendimize bir meşruiyet aramayı hiçbir şekilde kabul etmememiz gerekir. Tam da budur ihanet.

Demokratik uygarlığın inşası bizim neyi nasıl ele aldığımız ve nasıl yaptığımızla ilgilidir.

"Yeter ki öz paradigmamızla bakmasını bilelim, seçip ayıralım ve yazmasını bilelim!"[6]

İçindekiler İçin Tıklayınız...

5 https://atasoyersaglikpolitikaokulu.org/rojavaya-emek-ve-saglik-perspektifinden-bir-bakis-david-graeber/

6 Demokratik Uygarlık Manifestosu-4; Abdullah Öcalan

İşbirlikçilik ve İhanetin Dünya Devrimlerindeki Rolü ve Günümüzde Aldığı Biçim

Yılmaz Baran

Karşı-devrimi ifade eden, İktidar zihniyetiyle birlikte inşa edilen işbirlikçilik ve ihanet olgusu, rolünü ve işlevini korusa da, günümüze gelene değin kimi biçimsel değişikliklere uğramıştır.

Burada yapacağımız değerlendirme ve tespitlerde (işbirlikçilik ve ihanete ilişkin) pozitif bilime düşmemeye çalışacağız. Kuşkusuz, neden- sonuç ilişkisini reddediyoruz fakat her gerçekleşen sonucun bazı nedenleri vardır. Ancak her neden aynı sonucu doğurmaz. Eğer doğurur dersek; bu determinizm olur. Diğer bir deyişle; İndirgemeci yaklaşmışız demektir. Fakat gerçekleşen neticelerin bazı sebepleri olur. Bunların misyonu, görevi ve pratiği nelerdir? Bu sebepleri araştırmak, incelemek ve açığa çıkarmak gereklidir. Dönem itibariyle de elzemdir.

Gelelim dünya devrimlerindeki işbirlikçi ve ihanet örneklerine. Bunlar nasıldı? Ne şekilde oluşmuşlardı? İşlevleri nelerdi? Günümüzdeki uzantıları var mıdır? Varsa, kendilerini lanse edişleri hangi mecradadır? vb. soruları artırabiliriz.

Halk-devrimleri olumluluklarıyla olumsuzluklarıyla bizim mirasımızdır. Geçmişi bilmemiz, günümüzü görmemiz ve gerekli dersleri çıkarmamız açısından önemlidir. Çünkü "tarih şimdidir." "Günümüzde yaşamaktadır." Günün ve geleceğin kimi örgüleri de bu tarihi bilmenin sırrındadır. Önemli olan ise bu gizemi çözmektir. Gelecek, gelecekte inşa edilemez. Yarınlar, şimdi de örülmeye başlanır.

II. Emperyalist paylaşım savaşından sonra, dünya haritasında değişiklikler olur. Ulusal Kurtuluş Savaşları, kimi Demokratikleşmeler, Sosyalist Hareketler, Dini Devrimler, Faşist diktatörler, Askeri darbeler vb. gelişir.

Konumuz bağlamında Ulusal Kurtuluş Savaşlarıyla-Vietnam-, Dini Devrimleri (İrlanda ve İran savaşlarını) irdeleyeceğiz.

Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı

Dönem itibariyle iktidar ve sömürgeci güçler tarafından, işbirlikçi kesim ve ihanet odakları, Halk Kurtuluş Mücadelesine yönelik maddiyata ya da değişik sebeplere dayalı örgütlendirilir, eğitilir ve aktif hale getirilir. İlave yapılar geliştirilir. Değişik kanunlar yapılır. Farklı kararlar alınır. Bilinen özel savaş uygulamaları katlamalı olarak, hayata geçirilir.

Önemli olan ve unutmamamız gereken ise; Uluslararası devletler, Hegemon güçler hem birbirlerini açık ve gizli olarak desteklerler hem de sömürgeleri olan ülkeleri ve halkları adeta mallarıymış gibi ele alıp, birbirine devrederler. Ayrıca kontrolleri altındaki paramiliter güçleri, işbirlikçi yapıları ve ihanet odaklarını da devreye koyarlar. Bunlara karşı, yıllara sarkan devrim mücadelesi de büyük bir inançla sonsuz azimle kesin kararlılıkla sürdürülür.

İşte bunlardan en acılı ve kanlı olanı Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşıdır. Verilen devrim mücadelesi tüm halklara ilham kaynağı olurken, dünyanın gündemine de oturur. Bu çatışma iki kutuplu dünyanın savaşıdır. Soğuk savaş denilen sürecin en yalın halidir. Çünkü verilen mücadele hem içte oluşturulan karşı-devrime (kukla hükümete) hem de uluslararası sömürgeci güçlere yöneliktir. Bu mücadele Kapitalizmin temsilcisi olan Fransa, Britanya, Japonya ve ABD hegemonyasına karşı verilmiştir. Kamboçya, Laos, Güney Kore, Avustralya vb. ülkeler bunlara yardım sunan işbirlikçi, anti-komünist devletlerdir. Vietnam toplumuna destek verenler ise; başta SSCB ve Çin olmak üzere reel-sosyalist dünya ile ezilen ve sömürülen halklardır.

Anti-demokratik ve sömürge altında yaşayan toplumlar, harekete geçerler. Siyasi, askeri, teknolojik, kültürel, sanatsal, diplomatik vb. alanlarda, tereddütsüz Enternasyonalist-cephe oluştururlar. Çünkü verilen devrim mücadelesi evrenseldir.

Vietnam halkı, Sömürgeci güçlerin hükümdarlığında en yaygın ve keskin bir savaşı yaşar. Özellikle karşı-devrim olarak yer alan güçler, işbirlikçi ve ihanet odaklarıyla beraber, çeşitli şiddet biçimlerini uygulamaktan bir an bile geri durmazlar.

Vietnam denilen coğrafya Kamboçya ve Laos'u içine alan, Çinhindi denilen geniş bir ülkeydi. 1862'de Emperyalist Fransa ve İngiltere devletleri tarafından işgal edilir. Geniş Vietnam ülkesi bölge ve kentler bazında paylaşılarak, sömürgeleştirilir. Şiddet, işkence ve baskıya dayalı olarak, köylülerin topraklarına ve mallarına el konulur. Vietnam'ın yoksul-köylü halkı açlık, tecavüz, işkence, ölüm vb. tehditler altında kalırlar. Bunlardan hem işbirlikçi bir kesim hem de ihanet zinciri oluşturulur. Özellikle köylüler, topraklarının işgaline, yaşamın ölüm sınırında tutulmasına tepki duyar. Şehirlerde yaşayanların önemli bir kesimi işbirlikçi olur. Öyle bir hal alır ki, yurtseverlikle işbirlikçilik ve ihanet birbirine karışır. 70 yıl sefil ve acılı bir yaşam sürer. Vietnam Milliyetçi Parti öncülüğünde, 1930 yılında sonuç vermeyen Yen Bai isyanını düzenlerler (daha önce 3 Şubat 1930'da Ho Che Minh liderliğinde, Çin/Hong Kong'da Vietnam Komünist Partisini oluşturmuşlardı).

II. Emperyalist Paylaşım savaşında Vietnam, Japon devleti tarafından işgal edilir. Japon işgal gücü, Sömürgeci Fransa devletinin oluşturduğu Karşı-devrim konumundaki kukla hükümeti iptal ederler. Kendisine yakın bulduğu kesimlerden, işbirlikçi bir hükümet oluşturur. Fransa devletinin oluşturduğu işbirlikçi ve muhbir ağına ilave olarak, Emperyalist Japonya'da kendi hainlerini yaratır. Yoksul kesimler başta olmak üzere şantaj, gıda, para vb. karşılığında, ihanet ağını kurarlar. Her üç işgalci güç de kendi işbirlikçi ve hain kesimini oluştururlar. 1940-41 yıllarında, İşgalci Fransa ve Japonya'ya karşı Vietnam Bacoğlu, Koçincin, Do Luong vb. ayaklanmalar geliştirilir. Ho Che Minh önderliğinde 1945 yılında Fransa ve Japon işgalciliğine karşı direniş başlatılır.

Karşı-devrim, yerel-kompradorlar, işbirlikçi kesim, ihanet olgusu ve paramiliter güçler birbirini tamamlamaktadır. Tümü de hainlik çizgisinde yürümektedirler

II. Dünya Emperyalist Paylaşım savaşında yenilgi sürecine giren (1945), İşgalci Japon devleti komploya dayalı yeni politikalar geliştirir. İşbirlikçiler başta olmak üzere kimi kesimlerin, yurtseverlik ve milliyetçi duygularını kışkırtır. Bağımsızlık adı altında onları silahlandırır. Topraklarını Kamboçya, Laos ve Vietnam diye parçalayarak, Bağımsız olduklarını ilan eder. Vietnam'ın yönetimini ise, imparator Bao Dai'ye bırakarak, geri çekilir. Müttefik kuvvetleri olarak, Emperyalist İngiliz devleti tekrardan Vietnam'ı, Başkent Saygonu işgal eder. Fransız işgal kuvvetlerinin, ölümle yaşam arasında olduğunu fark ederek yardımcı olur. 1946'da işbirlikçi kesim, Paramiliter birlikler oluşturmuştu. Bunlar "Hür Fransa" ya bağlı olduklarını belirtip, işgalci Fransızları korumak için kurulmuştu. Bu birlikler tamamen Karşı-devrim ve ihanet içindeydiler.

1946'da Ho Şi Minh liderliğinde Vietnam Demokratik Cumhuriyeti ilan edilir. İşgalci Fransa devleti tekrardan devreye girerek ülkeyi yeniden işgal eder. Aynı yıl (1946), Vietnam Bağımsızlık Savaşı, Emperyal Fransa'ya karşı yürütülür. İşbirlikçi kesimle ihbarcılar tekrar devrededirler. Mayıs 1954 yılına gelindiğinde ise, Sömürgeci Fransız güçleri yenilmiştir. Cenevre konferansındaki anlaşmalar sonucu ülke ikiye ayrılır. 17. Kuzey Enlemi sınır kabul edilir. Kuzey'in bağımsızlığı sağlanır. ABD yanlısı Güney Vietnam ise, Temmuz 1956'da yapılacak genel seçimler sonrası birleşecekti. Fakat Güney Vietnam devlet başkanı işbirlikçi Ngo Dinh Diem bu kararı tanımadığını belirterek, birleşmek için referandumu gerçekleştirmez. Güney Vietnam Sömürgeci Fransa devletinin hükümranlığına girmiş olur. Böylece Vietnam Savaşı başlar. Vietnam Halk Ordusu ve Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi harekete geçer. ABD destekli, Fransız işgalindeki işbirlikçi ve Karşı-devrim rolünü oynayan, Ngo Dinh Diembu başkanlığındaki kukla hükümete karşı mücadele verilir. Fransız Paramiliter güçler ile ihanet safı devrededir. 1963 yılında Fransız sömürgeciliği hezimete uğrar. Fransız Emperyalistleri Vietnam'dan çekilir. ABD destek vermekten çıkarak, yalana dayalı Tonkin körfezi olayını kurgulayıp, bahane ederek, savaşa dahil olur. İşbirlikçi anti-komünist Güney Kore, Avustralya ve Tayland gibi ülkeler, aktif olarak savaşta yer alırlar. Güney Vietnam'ın yanında saf tutarlar. 1973'te ABD ordusu büyük kayıplarla birlikte psikolojik sorunlar ve sendromlar yaşar. ABD toplum yapısı bu anlamsız savaşa tepki gösterir. Dünya ölçeğinde ABD karşıtları artış gösterir. Sonunda geri çekilmek zorunda kalır. 30 Nisan 1975'de Saygon'a giren Devrim güçleri kısa süre sonra Kuzey ve güney Vietnam'ın birleştiğini dünyaya duyururlar.

Bu savaşta her türden işbirlikçilik ve ihanet, faaliyetlere dahil edilir. Saygon Zindanlarındaki işbirlikçi ve ihanetçilerin, insanlık dışı uygulamaları ve buna karşı geliştirilen direniş, dillere destan olur. Yurtsever ve Sosyalistlere yapılanlar, Kaplan kafeslerinde yaşatılanlar, nesiller boyu anlatılır. Romanlara, kitaplara, kliplere ve filmlere konu edilir.

Karşı-Devrim konumuyla ABD ordusu, haksız olduğu Vietnam işgali ve savaşında adeta pisliğe bulaşır. Toplu infaz, sivillerin öldürülmesi, işkence ve tecavüzün yanı sıra Napalm ve Misket bombaları yağdırır. Bugün dahi türü bilinmeyen, patlayıcı kimyasallar kullanılır. Toplu tarzda işkenceler yapılır. İnsanlar diri diri yakılırlar. Uçak ve helikopterlerden canlı olarak atılırlar. Kan ve gözyaşı ülke topraklarının her karışında sel gibi akar. Üstelik en ilginç olanı ise; ABD ordusu yaptıklarından, oldukça memnun ve hoşnuttur. Aleni alarak, dünyanın gözü önünde savaş suçlarının en büyüğü işlenir. Fotoğraflara övünç kaynağı olur. Bugün bile ABD'nin Vietnam savaşı ve yenilmezliği filmlere konu edilir. Halen dahi ABD ordusu ve istihbarat örgütü CIA, acaba insanlardan mı oluşturulur diye sorgulanır.

Sadece sivil insanların üzerine 7 milyon ton bomba yağdırıldı. Vietnam coğrafyasında metre kareye, 2,5 ton bomba düşmektedir. Bugün bile patlamamış bombaların infilakı sonucu her yıl, 100'den fazla insan ölmekte ya da sakat kalmaktadır.

Savaş sürecinde Güney Kore askerleri uyguladıkları tecavüz ve işbirlikçi kesimle olan ilişkileri sonucu, Lai Dai Han adı verilen, on binlerle ifade edilen, melez çocuklar bırakmıştır.

ABD istihbarat örgütü CIA, hükümet darbesi dahil, binlerle ifade edilen suça bulaşmıştır. Faaliyetlerine işbirlikçi ve hainleri de katmıştır. Onlardan Paramiliter güçler oluşturarak, karşı-devrim uygulamalarında sınır tanımamıştır.

Karşı-devrim, yerel-kompradorlar, işbirlikçi kesim, ihanet olgusu ve paramiliter güçler birbirini tamamlamaktadır. Tümü de hainlik çizgisinde yürümektedirler.

İrlanda Devrimi

İngiltere kralı VIII. Henry, siyasal ve sosyal sorunlara çözüm arayışına girer. Protestanlığın etkisinde kalarak, 1532 yılında Anglikan kilisesini kurar. İngilizler, İskoçlar ve Galliler Anglikan olurlar. İrlanda ise buna karşı çıkarak Roma kilisesine bağlı olarak, Katolik kalırlar. İngilizler Protestan İskoç ve Gallileri koloniler kurarak İrlanda'ya yerleştirir. Mezhepsel ayrılığı bahane ederek, günümüze kadar sarkan bu farklılığı, çatışmaya dönüştürerek, İngiliz hükümeti çıkarlarına kullanır. Anglikan mezhebine

bağlı olanları bir devlet politikası olarak, İrlanda'ya yerleştirir. Böylece sömürge anlayışının ömrünü uzatırken, iç çatışmaların örtüsü olarak, mezhepsel farklılığı kullanır. Dünya'ya Protestan ve Katolik kavgası olarak yansıtır.

1641'de İrlandalı Katolikler başkaldırırlar. Protestan göçmenlerden binlercesini öldürürler. Yönetime el koyarlar. 1649-1653 arası İngiliz komutan Oliver Cromwell, İrlanda 'yı tekrardan işgal eder. Acımasız ve sert uygulamalarla ada da İngiliz sömürge hükümranlığını yeniden tesis eder. Ancak bu ayaklanmada binlerce Katolik öldürülür. Yüz binlercesi sürgün edilir. Katoliklerin malları yağmalanır. Tarlalarına el konularak, Protestanlara verilir. Ada nüfusunun üçte biri azalmış olur. 1688 yılında İngilterenin kışkırtmasıyla Katolik ve protestan iç savaşı başlar. İngiltere mezhep farklılığını kendi çıkarı için kullanır. 1 Temmuz 1690'da gerçekleşen Boyne Savaşı'nıda İngilizler, mezhep kavgasına dönüştürür. Yenilen Katolikler her çeşit baskı, işkence ve zulümlere muhatap kılınır.

Emperyal İngilizler dinsel farklılıkları amaçları uğruna kullanırlar. Protestanları kendi işbirlikçi ve hainleri haline getirmekte zorlanmazlar. Protestanlarla Katolikler birbirlerini düşman görürler. Halbuki aynı halkın topluluklarıdırlar. İngiliz oyunları onları karşı karşıya getirir.

1707 tarihinde İngiliz ve İskoçya birleşerek Büyük Britanya Krallığını kurarlar. İrlanda ise, bu krallığın sömürgesi haline gelir. Britanya 18. yy. da İmparatorluğa dönüşürken, İrlanda tarım toplumu olarak kalır. 1740-1741 arasında İrlanda da derin bir kıtlık yaşanır. Bunu fırsata dönüştüren Büyük Britanya İmparatorluğu, aç ve sefil durumdaki insanları istihbarat birimleri yoluyla satın alır. Göçmen İskoç ve Gallili Protestanlara ise, periyodik olarak, gıda yardımı yapar. Böylece kendine daha çok bağlar. Neticede 400 bin insan (Katolik İrlandalı) açlıktan kırılırlar.

1789 Fransa devriminden etkilenen İrlanda, ayaklanır. Britanya sömürgeciliği ordularını ve polisini devreye koyar. Başkaldırı, Protestanların yardımıyla şiddetle bastırılır. Protestanların İşbirliği ve ihanetiyle beraber oluşturdukları Paramiliter güçler, Emperyalist Britanya'nın ordularının, polislerinin ve istihbarat örgütlerinin yanında yer alırlar. İngiliz oyunları değişik biçimde karşımıza çıkar. "İti ite kırdırma" politikası uygularlar. İrlanda halkını, İrlanda topluluklarıyla vurur. Kendisine araç ettiği ise, mezhep farklılığıdır.

Kırım sonrası, İrlandalıları memnun etmek daha doğrusu kandırarak, kendine bağlamak için farklı bir sistem geliştirir. Büyük Britanya ve İrlanda Birleşik Krallığı adıyla yeni bir düzen oluşturur. Bugüne kadar gelir. Tüm çabası İrlanda'nın kopuşunu önlemek, onları hoşnut etmek içindir. Ayrıca "Güneş Batmayan İmparatorluk" una helal (Zarar) gelmesini önlemektir. Bu belirlemeyi ebedi olarak yaşatmaktır. Çünkü bu tespit onun büyüklüğünü, dünyanın ondan ürkmesini ve gücüne güç katmasını sağlamaktadır.

1707 tarihinde İngiliz ve İskoçya birleşerek Büyük Britanya Krallığını kurarlar. İrlanda ise, bu krallığın sömürgesi haline gelir

---

Britanya Anglikan kilisesini kurarak hem Kapitalizmin önünün açılmasına hem de İrlanda halkının bölünmesini sağlayarak, kopuşunu engellemiştir. Böylece de sömürüsünün ömrünü uzatmıştır. En önemlisi de kendi çıkarına hizmet edecek işbirlikçi, ihbarcı ve Paramiliter güçlerin oluşumunu sağlamıştır. Aslında halkı Katolik ve Protestan diye bölmesi, ülkenin Kuzey ve Güney olarak bölünmesinin habercisi olmuştur.

İrlanda'daki Patates Kıtlığı denilen süreç bugüne kadar yaşanan en berbat açlık dönemini ifade eder. 1845-1849 tarihleri arasında gerçekleşir. Açlık-ölümleriyle birlikte yaşanan dış göç dalgası Ülke nüfusunu yarıya indirir. Daha önce adaya yerleştirilen İskoç ve Gallili protestan kolonileri, bu kıtlıktan zarar görmezler. İngiltere'den gıda özellikle de patates yardımı gelir. Var olan işbirlikçi, ihanet ve paramiliter yapıların, İngiltere'ye bağlılıkları perçinlenir. İrlanda halkı; Birlikçiler ve Bağımsızlığı isteyenler diye iki topluluğa bölünür.

Paskalya Ayaklanmasından (1916 tarihinden) sonra, İngilizlerin var olan baskı ve şiddet olgusu artırılarak sürdürülür. Yaşam çekilmez, sivil-demokratik mücadele verilemez olur. Bu dönemi aşmak için, gönüllülerden oluşan, İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) kurulur. Artık mücadelenin rengi ve biçimi değişmiştir. İngiliz emperyalizmine karşı Gerilla savaşı verilmeye başlanır. Britanya Sömürgeciliğinin işbirlikçilerine, ihbarcılarına ve Paramiliter güçlerine daha fazla hainlik-görevi düşmektedir. Var olan yapılar desteklenir. Maddiyatın ölçüsü aranmaz. Yeni oluşumlar gerçekleştirilir. Savaş kıyasıya sürdürülür. Bir tarafta Halk, Gerilla ve dostları diğer tarafta ise İngiliz Sömürge Orduları, polis, istihbarat, işbirlikçi oluşumlar, paramiliter kuvvetler, ihbarcı örgütlemeler, uluslararası güçler vb. yer alırlar.

Savaş şiddetlenir. Emperyal İngiliz güçleri halka zulüm yağdırırlar. Ölümlerin, İşkencenin, şiddetin ve şantajların haddi-hesabı bilinmez olur. Özellikle işbirlikçi ve ihbarcılar, ölçü tanımazlar. İhanette sınırsızdırlar. Bu Protestan Birlikçiler, Bağımsızlığın adını bile duymak, istemezler. Bağımsızlıktan yana olanları görünce, adeta öcü görmüş gibi olurlar. Uygulamalarında tüm kuralları ihlal ederler. Adeta çılgın gibi saldırırlar. Bunun üzerine IRA bildiri yayınlar. Bütün işbirlikçiler, ihbarcılar, paramiliter güçler, ihanetçi olarak ilan edilirler. Devrimci mücadelenin hedefi kılınırlar.

Bir süre sonra İngiliz hegemonyası iki parlamento kurar. Biri Güney diğeri Kuzey İrlanda içindir. Buradaki amaç ise, her iki İrlanda'nın kontrolünü sağlamaktır. Protestanlardan oluşan Kuzey İrlanda parlamentosu, toplanır. İngiliz Emperyalizmini reddeden Katoliklerden oluşan Güney İrlanda parlamentosu toplanamaz. Bu durum karşısında Britanya politika değiştirir. İrlandalı yurtseverlerle 6 Aralık 1921'de barışa imza atar. Böylece Güney İrlanda Bağımsız Devleti kurulmuş olur. Kuzey İrlanda ise, Sömürgeci Birleşik Krallığa bağlı kalır. IRA yapılan bu anlaşmayı da reddeder. Bunun İngiliz emperyalizminin menfaatine olduğunu belirtir. Ve kardeş (Güney-Kuzey İrlanda) savaşı diye lanse edilen çatışma başlar. İngiliz emperyalizmi Güney İrlanda'ya her türlü ağır ve hafif silahla birlikte ekonomik yardım dahil tüm desteği verir. Protestan olan kimi işbirlikçi, paramiliter güçler ihanete gırtlağına kadar gömülürler.

Yıllar sonra Kanlı Pazar Olayı yaşanır.. 30 Mart 1972'de Kuzey İrlanda'da geçekleştirilen bir katliamdır. Sömürgeci İngiliz Ordusuna ait Paraşüt Alayı Birliği Birinci Tabur askerlerince protestocuların üstüne ateş açılması sonucu gerçekleşir. 14 insan ölürken, 7'si ağır olmak üzere toplam; 12 kişi de yaralanır. Yürüyüşü düzenleyenler ise, Kuzey İrlanda Sivil Haklar Derneğidir.

Bütün işbirlikçiler, ihbarcılar, paramiliter güçler, ihanetçi olarak ilan edilirler. Devrimci mücadelenin hedefi kılınırlar

---

Savaş ve baskılar devam eder. Yasakların ucu basına kadar uzanır. İngiliz Emperyalizmin maşası konumundaki sözde Bağımsız Güney İrlanda, Kuzey İrlanda üzerinde çeşitli özel savaş uygulamalarını gerçekleştirir. Kuzey İrlanda'nın Anglikan kilisesine bağlı Protestan diye tanımlanan, işbirlikçi ve paramiliter güçler, ihanetin her türlüsüne bulaşırlar. Fakat sonuç alamazlar. Britanya Krallığı ve Güney İrlanda Başbakanı 15 Aralık 1993 tarihinde Barış Süreciyle ilgili bir deklarasyon yayınlarlar. IRA buna cevaben 31 Ağustos 1994 tarihinde ateşkes ilan eder. Nihayetinde 10 Nisan 1998 günü Hayırlı Cuma denilen Emperyal Britanya Krallığıyla Güney ve Kuzey İrlanda arasında Barış anlaşması imzalanır.

IRA önceleri İrlanda'nın bağımsızlığını savunurken, 2005 yılında eylemlere son verdiğini, silahlı eylem yapmayı bıraktığını, sadece politik olarak mücadeleyi yürüteceklerini açıklarlar. IRA'nın bu kararını reddeden bir kesim ondan koparak R-IRA'yı kurarlar. 9 Mart 2009 yılında İngiliz emperyalizmine karşı askeri eylem yaparlar. "Mücadeleye devam edeceklerini" ilan ederler.

Birlikçiler, Cumhuriyetçiler (Bağımsızcılar) ve diğer fikirdeki partiler olmak üzere toplam, kendini fesh edenlerle birlikte 20 civarında siyasi parti faaliyet yürütmüş ve yürütmektedir.

Sonuçta Sömürgeci İngiliz devletinin işbirlikçileri ve ihanet odaklarıyla Paramiliter güçleri oldukça fazladır. Bu güçler, toplam olarak, ihanet saflarında yer almışlardır. İngiliz sömürgeciliği dünya ölçeğinde sömürü yapmış, birçok ülkeyi sömürgesi altında tutmuştur. Halende tutmaya devam etmektedir.

Ortadoğu'yu Etkileyerek, Beklentiye Sokan, İRAN Devrimi

Dini Devrim diye nitelenen, "İran İslam Cumhuriyeti"ni, Özgürlükçü, Demokratik, sol-sosyalist ve komünistlerin, "Mollalara bir armağanı" diye tanımlamak, daha yerinde olacaktır.

17 Ekim Sovyetler (SSCB) Devrimi sonrası Haziran 1920'de İran/Gilan eyalet/Bandar-e Anzali'de İran Komünist Partisi kurulur. Böylece İran dünyası Marksizm düşünceleriyle tanışmış olur.

Her Devrimde olduğu gibi burada da birçok nedeni bir arada görmek mümkündür.

İran Şah'ının yanlış, kabul görmeyen ve koşullara uygun olmayan politikalarıyla birlikte açıkça ve tamamen ABD yanlısı olması oldukça önemlidir. Yine Şah'ın "AK Devrim" denilen projesi geri tepti. Ekonomik bunalım ve yüksek enflasyondan, esnaf denilen kesim rahatsız oldu. Toprak reformunun sonuç vermemesiyle birlikte, kırsaldan kentlere doğru hızlı bir göç dalgasını tetikledi. Dengesiz ve ideolojisiz yeni bir orta-sınıfı, iş arayan vasıfsız köylü-emekçi kesimi yarattı. Ayrıca baskılar, işkenceler, ölümler ve yasaklar her gün artarak, sürdü. Halkın yoksulluk ve sefaletine rağmen, İran hazinesi dövize doymuştu. Emperyalist İngiltere'ye döviz-dolar yardımı yapması vb. devrimin nedenleri olarak görülebilir.

1957-1979 arası faaliyette bulunan, CIA'nın eliyle kurulan, Milli İstihbarat ve Devlet Güvenlik Örgütü (SAVAK), İran halklarına adeta kan kusturur. Kuruluş amacı ise, Şah'ın iktidarını baki kılmak, devletin bekasını korumak içindir. SAVAK, casus yetiştirmek ve istihbaratçı eğitmek vb. görevler yapardı. Sadece bununla yetinmedi. İran'ın bütün bilgi ve iletişim ağları kontrol altına alındı, denetlemeye tabi kılındı. Özellikle kişiyi dinleme, takibe alma, tutuklama ve soruşturmaya dahil etme vb. yetkilerinde sınır yoktu. Ayrıca kendilerine has gözaltı merkezleri vardı. Bireye, suçlanma sebebini kabul ettirene kadar ya da ölene dek her türden işkenceyi yaparlardı. Kontrol edenleri veya hesap soranları dahi yoktu. Bu örgüt üç kişinin bile bir arada bulunmasına tahammül edemezdi. CIA tamamen kendi tarzını ve karakterini bu örgüte yedirmişti. Üst yapılanma da, birlikteydiler. Toplumun her tabakasına sızmışlardı. Hemen hemen her aile içinde en az bir kişi elemanlarıydı. Böylelikle aileyi denetim ve kontrol altına alarak, genel gidişattan, haberdar oluyorlardı. Suikast, sabotaj, komplo, tecavüz, baskı ve yasakların her türünü uyguluyordu. SAVAK'ın bu çalışmalarına ve ihbarcılara rağmen, halkları susturmaya, boyun eğip, teslim almaya yetmedi. Toplumu sindirmeye her gün yeni kanunlarla insanların hareket alanını daraltmaya çalıştı. Ancak başarısız oldu.

Ezilen, sömürülen ve sistemden rahatsız olanlara tepeden baktı. Toplumun taleplerini dinlemedi. İsteklerine kulak verme yerine, işbirlikçi ve hainlerin dediğini esas aldı. Paramiliter güçleri harekete geçirdi.

SAVAK'ın gizli ve sırlı faaliyetleri, Ortadoğu halklarının bile dikkatini çeker. Ondan öcü diye bahsederler. Bütün bu önlemlere, karşı-devrim saldırılarına rağmen, 1960'larla birlikte başta işçiler olmak üzere, toplumun tepkileri, istekleri ve sloganları sokaklarda yankılanmaya başlar.

En ağır bedeli TUDEH (29 Eylül 1941'de kurulan-İran Kitle Partisi, SSCB-Komünist Partisiyle ilişkide) militanları ödemiştir. TUDEH partisi tahminlerin ötesinde hızlı bir şekilde büyümüştür. 500 bin İşçi sınıfı ve sendikalar aleni olarak desteklemiştir. 25 bin üyeye ulaşmıştır. TUDEH partisi içinde aktif olan, askeri personel yer almıştı. 1955 yılında bunlar idam edildiler. Dönemin politik arenasında başlıca konuma gelmişti.1961'de İran Komünistleriyle dindarlar (mollalar) ittifakla Şah'a karşı mücadele birliği ederler. Bazari (esnaf) denilen kesim, Marksizm'e karşı olsalar da bu ittifakı desteklerler. Birlikte hareket etmek, yanlış olmamayla birlikte stratejik konuma gelmesinde SSCB'nin Ortadoğu'ya dönük, stratejik-politikaları ve hedefleri belirleyici olmuştur. Sözün kısası İran Molla rejimi (İran İslam Cumhuriyeti), SSCB'nin yanlış strateji ve politikalarının sonucudur.

Marksizm ilk defa İran'ın aydın ve işçi sınıfı düşüncesine girer. SSCB'ye yakın bir ülke olarak,

Marksizm ve Sosyal-Demokratların politik yaşamına dahil olurken bir merkez konumuna gelir. Ancak II. Dünya Emperyalist Paylaşım Savaşından sonra Kuzeyden SSCB, Orta ve Güneyden ise İngiliz Emperyalizmi egemen duruma gelir. Hatta Tahran'da bulunan Şah (Qajar Sarayı) üzerinde hakimiyet kurarlar. Şah, AK (Beyaz) Devrim projesiyle Şia mollaları dizginlemek istedi. Ancak bunu yaparken, İktidar karakteri gereği diktatörlüğü oluşturdu. TUDEH Partisi devrime giden yolda ölümler, idamlar, işkenceler ve acılar çektiler. Fakat devrimin gerçekleşmesinde önemli bir rol üstlendiler. SAVAK'ın oluşturduğu muhbir ağı ve Şah'a bağlı paramiliter güçler ile işbirlikçi kesimin temel hedefi TUDEH üyeleri ve mollalardı.

İhanetin ölçüsü ve derecesi olamaz. Az ihbarcılık veya çok hainlik diye bir ayırım yapılamaz

Bunların ihaneti halka karşı yapılmıştı. Canice ve zalimce bir yaklaşım içindeydiler. İhanetin ölçüsü ve derecesi olamaz. Az ihbarcılık veya çok hainlik diye bir ayırım yapılamaz. İşbirlikçi ve ihanetçi kesimin kötülüğüyle çilesini Sol-Sosyalist ve Komünist hareketler görmüştür. Ölümüne direnen, işkenceler altında inleyen, zamansız ölümlerle tanışan bunlar olmuştur.

Hazar Deniz'inin güney kıyısında bulunan Mazenderan Eyaletinde 1970'lerin ilk yıllarında Gerilla Savaşı başlatılır. Bu yıllarda grevler, gösteriler ve protestolar yoğunca yaşanıyordu. Üniversiteler ise; devrimci faaliyetlerin mecrası haline gelmişti. TUDEH Partisi gençliği saflarına katmıştı. Ayrıca Abadan Petrol bölgesinde işçi grevleri başlatmış ve bunu ülke geneline yaymıştı. Petrol kuyuları durmuş, Rafineriler susmuştu.

Şah, ABD ile içli-dışlıydı. Ortadoğu'nun bekçiliğini yapıyordu. Toplum ise yoksulluk ve sefalet içinde kıvranıyordu. Refleksleri tavan yapmıştı. Sol-Sosyalist ve Komünistler Petrol gelirlerinin silah alımına gittiğini, mollalar ise ülke gelirlerini halka değil de din karşıtı işler olan turizme harcandığı propagandasını yapıyorlardı. Elektriğin, suyun, toplu taşımacılığın ücretsiz olması gerektiğini belirtiyorlardı. 1979 yılında Devrim Mücadelesi bardağı taşıran bir noktaya gelmişti. 16 Ocak 1979 günü Şah, Kahire'ye kaçar. 1 Şubat 1979'da Humeyni Paris'ten uçakla İran'a döner. Daha önce Irak-Bağdat, Türkiye-Bursa ve Fransa-Paris'te sürgündeydi. Dönerken uçakta bir gazeteci Humeyni'ye "İran'a dönüşte ne duygunuz var" diye sorar. Yanıt ise, ilginçtir. "Hiç" diye cevaplanır. Aslında oldukça kısa olan bu söyleşi bugünün İran'ını tarif etmektedir. 11 Şubat 1979 günü Başbakan Şapur Bahtiyar istifa eder ve Devrim gerçekleşir. Ancak mollalar öncülüğünde olur. Sol-Sosyalist, Komünist, liberallerin, demokratların ve Kürtlerin tasfiyesi başlar. 5 Mayıs 1979'da İran İslam Devrimi kurulur. 3 Aralık 1979 günü yapılan anayasa değişikliğinde-referandumda büyük çoğunluğu ifade edenler EVET derler. Bunların içinde Sol-Sosyalist, Komünist, demokrat, liberal partiler ve kişiler de vardır. Ayrıca Kürt partileri olan İran-Kürdistan Demokratik Partisi ve İran-Kürdistan Komala Partisi de yer alır. TUDEH ise, başı çekenler arasındadır.

Yeni işbirlikçi, ihanetçi ve Paramiliter güçlere ihtiyaç vardır. 1979'da İran İslam Devrimiyle beraber SAVAK yerini VAVAK'a bırakmıştır. Bilindiği kadarıyla dünyanın en gizemli ve ölümcül güçlerinden biridir. Kimi SAVAK üyeleri ülke dışına kaçarken, bazıları da VAVAK'ın kurulmasına yardım ederler. Eski SAVAK üyeleri yeni VAVAK personeli olurlar. Yeni işbirlikçi ve ihanet kesimini bunlar oluşturur. SAVAK, İran ülkesinin dışında fakat İran İslam Cumhuriyetiyle işbirliği içindedir. Bunlar içte ve dışta hem işbirlikçi hem de ihanetçi kesimlerin ilk takımıdırlar. Kendilerini çoğaltırlar. İşbirlikçi ve ihanet bunların karakteri olmuştur. Yaptıklarının ihanet olduğunu bilmezler. Bilinçleri ve beyinleri körelmiştir. Kişilikleri de buna göre şekillenmiştir.

İşbirlikçi, İhanet ve Karşı-Devrimlerin Günümüzde Geldiği Aşama ve Kazandığı Biçim

İşbirlikçi ve ihanetin bitirilmesi, iktidarla orantılıdır. İktidarın tüketilmesi, işbirlikçi ve ihanetin sonlandırılmasıdır. Birbirleriyle bağlantıları "et

ve kemik" gibidir. Nasıl ki, kemik etsiz olmazsa, iktidar olgusu da işbirlikçi ve ihanet olmadan ne varlığını koruyabilir ne de bekasını sürdürebilir. Bunun 5 bin yıllık hali ise, karşı-devrim olan, devlet yapılanmasıdır. Devletler varlıklarını korumak, sürekliliğini var edebilmek için mutlaka işbirlikçi bir kesim oluştururlar. Yine bu işbirlikçi kesim içinde bazı ihanet odakları var edip, hayata geçirirler. Aksi halde hükmünü ve sömürüsünü sürdüremez. Talanı ve tecavüzü gerçekleştiremez. Kendisine karşı çıkanları bertaraf edemez.

İnşa edilmiş olan bu işbirlikçi yapılar, karşı-devrimle birlikte, toplumun bir kesimini kapsayarak, üst-toplumu ifade ederler. Bunların bir bölümü; devletin işlerini yürütenlerdir. İktidarın ve dayandığı kesimlerin güvenliğini sağlayan, onlar için var olan, yargı mensupları, askerler, polisler vb.dir. Kısacası üst ve alt bürokrasi (amir ve memur) dediğimiz kesimlerdir.

Devletin dayanağı ise; bürokrasiyle birlikte, örtülü devlet olan, karşı-devrimi ifade eden; büyük tüccar, geniş imalat sahipleri, fabrikatör kısacası Burjuvazi ya da patron denilenlerdir.

Diğer taraftan işin püf noktasında yer alanlar ise; yerel egemenlerdir. Bunlar karşı-devrim ve işbirlikçi konumundadırlar. İhanetlerinde sınır yoktur. Ölçüsüz olarak hainliği yaparlar. Tek dertleri hanedanlarının varlığıdır. Sömürgeciler kendilerinden güçlü olunca, itaat ederler. Çünkü güce taparlar. Geçmişte soylarını uydurdukları şecerelerle tanrısal ve kutsal ilan ederlerdi. Günümüzde ise; ellerindeki soyağacıyla oynayarak ya da yeniden yazarak, köklerini peygamberlere ya da tarihsel bir kişiliğe veya önemli bir zata bağlamışlardır. Topluma ve halka tepeden bakarlar. Dış güçlere dayalı olarak var olurlar. Sömürgecilerin elleri, ayakları, gözleri, kulakları ve sözleri olurlar. Onlar olmadan sömürgeci ve ilhakçıların uzun vadeli olmaları olası değildir. Mandacıların saltanatları sarsıldığında ya da güçleri tükendiğinde en keskin yurtsever kesilirler. Dil'den, kimlikten, bağımsızlıktan, özgürlük ve demokrasiden, kendi kaderini belirleme hakkından vb. bahsederler. Bunlar dile getirirken sesleri gür çıkar. Adeta yeri-gök'ü inletirler. Başkaldırarak, kendileri temel egemen olmak isterler. Dış güçlerin vahşi kuvveti ve yıkımı karşısında, boyun eğmek zorunda kaldıklarında, aileleriyle birlikte teslim olurlar. Devletlerin, İmparatorların, Dış güçlerin, Sömürgecilerin ve ilhakçıların arzularına göre hareket edip, biat ederler. Gerektiğinde ülkeyi bile terk ederler. Böylece de varlıklarını garanti altına almış olurlar. Toplumların payına düşen ise; acılar, katliamlar, tecavüzler, gasplar ve sürgünlerdir. Bunları temsil edenler ise; Mirler, Miri Miranlar, kimi Şeyhler (yakın tarih ve günümüz itibariyle Nakşiler), Beyler, Ağalar vb. Bunların tümü eski ve yeni hanedanlardır. Varlıkları gereği karşı-devrim ve ihanet içindedirler. Dış güçlerin ise tamamen işbirlikçisi olurlar.

Devletler varlıklarını korumak, sürekliliğini var edebilmek için mutlaka işbirlikçi bir kesim oluştururlar

Geri kalanı ise; orta sınıfın bazı kesimlerini kapsarken, Üst-orta sınıfı oluşturan kimi mühendis, doktor, ekonomist, avukat vb.dir. Şahsi ve ailesel çıkarını devletin varlığında gören, onlardan nemalananlardır. Bunların toplamına üst-toplum denilir. Aynı zamanda bunların bir kesimi, karşı-devrim çizgisinde olup, işbirliği ve ihanette kural bilmezler.

Toplumun çoğunluğunu teşkil edenler ise, başta kadınlar ve gençler olmak üzere emekçi, çiftçi, işçi, topraksız köylülerle beraber bütün ezilen ve sömürülenlerdir. Bunlar alt-toplumu oluştururlar. Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin veya sosyalist-devrimlerin hem esas gücünü hem de potansiyelini ifade ederler.

Eril zihniyetin zirve yaptığı kapitalist iktidar erki olan ulus-devlet yapılanmasının neo-liberalizm zamanında, toplumsal değerlerin toplamı, tekrardan alt-üst edilmektedir.

Nedir bu alt-üst oluşlar? Nasıl şekillenmektedir? Ne uğruna yapılmaktadır? Sonuçları neleri doğurmaktadır? Kime ve neye hizmet etmektedir?

vb. doğru sorular sorulmadan, gerçekliği ifade eden cevaplara ulaşmak, mümkün değildir.

Özellikle şunu vurgulamak gerekir. "Burjuvazi (kapitalizm) gölgesini satamadığı ağacı keser" diye genel bir tanım var. İşte gelinen aşama budur. Devlet yapıları bu zamana kadar oyalama, kandırma, yalana dayalı aldatma, çeşitli hilelere sığınma, komplo ve entrikalar oluşturma, doğasına ters olan politik vaatlerde bulunma vb. sığınaklarına başvurdu. Artık "mızrağın çuvala sığmadığı" bir noktaya gelindi. Bu da finans-kapital çağıdır. Onun ideolojisi son belirlemelere göre; neo-liberalizmdir. O da; neo-faşizmdir.

II. Dünya emperyalist paylaşım savaşıyla birlikte iflas eden liberalizm yerine, sonraları neo-liberalizm konuldu. Toplumsal değerleri yeniden çarpıtma işlemi 1950' lerle birlikte adım adım geliştirildi. Bu hususta makaleler, sözde araştırma yazıları, romanlar, tarihi romanlar, kurgu kitapları, sinema filmleri, tv dizileri, talk-şovlar, skeçler, belgeseller vb. adeta bir ahtapot gibi dünyanın her tarafını sardı. Bu ideolojik-felsefik-politik propagandaya ek olarak, köşe yazıları, söyleşiler, paneller, seminerler, komisyonlar, konferanslar, kongreler vb. oluşturuldu.

Özellikle 1970/80'lerle birlikte bu gidişat, YDD (Yeni Dünya Düzeni) çerçevesinde hız kazandı. Her ülkede siyasi partiler furyası geliştirildi. Doğa talanı, ekonomik cendere, işsizler ordusu oluşturuldu. Şiddete ve yargıya dayalı baskı çekilmez oldu. Kırsal (köy ve belde) kesiminin yönü, metropollere dönük kılındı. Bunun için de üretimin yapılması zorlaştırıldı. Tohum, gübre, ilaçlama, kredi, ulaşım vb. temel masraflar, üreticinin giderlerini karşılayamaz oldu. İşgücü azaldı. Ürünler tarlada, bahçede ve bostanda kaldı. %70-75 olan kırsalın oranı, tahmin edilemeyecek düzeylere; %25-30'lara kadar geriledi. Kentler adeta insan akınına uğradı. Şehirlerin varoluşları dolup-taştı. Kentler metropole, metropoller mega kentlere dönüştürüldü.

Kırdan kente olan göçler, ölçülü yapılmadığı için, kültür bunalımları başladı. Köy ve belde göçlerinin ezici çoğunluğu, vasıfsız işçiye dönüştü. İş ve aş kaygısı tavan yaptı. Yoksul ve bunalımlı bir kesim ortaya çıktı. Ne kentli ne de köylü olan, ikisinin arasında kalan, parçalı bir yapılanma oluştu.

Kırsalda emeğiyle geçinen, kendine yeterli gelen, özünün efendisi olan, özgür davranan bir köylülük vardı. Uygulanan stratejik-politikalar sonucu aç ve işsiz kalan, yarını olmayan bir emir-kulu olarak, ortada kaldı. Köy ve Kent kültürü arasına sıkışan, ötelenen ve hırpalanan ama öfkesini bastıran, bunalımlı ve buhranlı bir kişi oluştu. Her yöne savrulmaya hazır hale getirildi. Karşı-devrimin, işbirlikçiliğin, ihanetin, mafyanın, bütün kirli ve ahlaksız işlerin potansiyeli oldu. Bu kesimler hem devrimin hem de faşizmin örgütleneceği zeminlerdir. Paramiliter kuvvetlerin oluşturulacağı düzlemdir. Kısacası rezerv güç işlevindedir.

"Amaca ulaşmak için her yol mubah" anlayışı ve tavrı içinde hareket edilerek, doğru olmayanlar, meşru kılındı. Ahlaksızlığın ve vicdansızlığın adı yasallık oldu

Devlet güdümlü yeni siyasal yapılanmalarla birlikte kimi STÖ, kuruluşlar ve kurumlar ortaya çıktı. Değişik din ve mezheplere ait vakıflar, cemaat yapılanmaları ve dernekler (tarikat, dergah, gizli örgütler, gizemli ve mistik yapılar) vb. oluşturuldu. Ara tabaka olan, ideolojiden yoksun, burjuva taklitçisi kimi orta sınıflar ki, bunlar ezelden beri güce taparlardı. Kimileri devrim saflarında yer tutarken, bazıları da işbirlikçi ve karşı-devrim yatağını ifade eden mekanları mesken edindiler. Bu yapılanmalar eliyle Tarihsel ve Toplumsal değerler, neo-liberalizm ekseninde, ters-yüz edilmeye başlandı. Benzeri gidişat tahmin edilemeyecek bir düzeyde hızlandırıldı.

YDD ekseninde tekellerce, dünyanın yeniden paylaşımı bazında vekalet savaşları başlatıldı. Ölümler, yıkımlar, yağmalar, iç ve dış göçler, karşı koyuşlar vb. paralel yapılanmalarla birlikte neo-faşizm oluşturuldu. Birçok ülkeyi savaş alevleri sardı. Dünyanın demografisi değişmeye başladı. Her ülkede sosyal alt-üst oluşlar gerçekleşmeye yüz tuttu.

Yaratılmak istenilen KİTLE=sürü yapılanmasında azımsanmayacak bir mesafe elde edildi. Daha önce startı verilen demokrasi, özgürlük, bağımsızlık, kalkınma, insan hakları, sosyal refah vb. söylevler kullanılarak, toplumsal değerler yerle bir edildi. Ele-ayağa düşürülmeyen, siyasi argümanlara kurban edilmeyen hiçbir değer ve tarihsel kişilik bırakılmadı. "Amaca ulaşmak için her yol mubah" anlayışı ve tavrı içinde hareket edilerek, doğru olmayanlar, meşru kılındı. Ahlaksızlığın ve vicdansızlığın adı yasallık oldu. Kanun ve kararnamelerle hayata indirgendi. Suç ve yanlışlar, doğru diye lanse edildi. Çalmak, hırsızlık yapmak, gasp etmek, suçlu olmak, genel-geçer hale getirildi. Adeta ödüllendirilir oldu.

Benzer örnekleri ve söylenenleri çoğaltmak mümkün. Ancak, önemli görülen ve asıl yapılmak istenilen ise; toplumları "dipsiz kuyu" misali bir mecraya sürüklemektir. Burada ahlakı yerle bir eden, vicdanı toz-duman haline getiren, yanlışı doğru yapan, çirkine güzel diyen ona meşruluk kazandıran bir algı oluşturuldu. Birey; bilinçsiz ve kişiliksiz kılınarak adeta insan-müsveddesi geliştirildi. Bu ise; işbirlikçi ve ihanet olgusunun yeni biçime kavuşmasıdır.

Özetle söyleyelim; bir yanlış genelleşince, doğrunun yerini alır. Doğru ise, tepe-taklak ötelenerek, yanlışlar deryasına gömülür, gider. Bu şekillenmede en büyük yanılgı ise; yanılsamalı bilinçtir. Bunun geliştirilmesinde yalana dayalı kurgular, azımsanmayacak işlev görür.

Birden fazla güdümlü siyasi parti oluşunca, onların üye ve taraftarları olarak çok fazla işbirlikçi kesim, açığa çıkmaya başlar. Sözde oluşan bu siyasi yapılanmalar, tarihsel ve toplumsal değerleri ağızlarında sakız gibi çiğnediler. Argümanlarını bu değerler üzerine kurdular. Toplumsal değerleri birer paçavraya dönüştürmek için ellerinden geleni yaptılar. Toplumun kafasını karmakarışık bir duruma dönüştürerek, KİTLE=sürü haline getirdiler.

Hal böyle olunca oluşturulan siyasi parti, kurum, kuruluş, kumarhane, spor oluşumları, fuhuş yuvaları, ölçüsüz klipleri vb. kurguladılar. Sansürlü basın ve tv' ler, denetimli internetler, kontrollü sosyal-medya vb. oluşturdular. Bu yapıları hem büyüttüler hem de arkalarından sürüklediler. Her şey bireyci-bencil çıkarlar uğruna heba edildi. Şan ve şöhret peşinde koşturuldu. Kısmen değişen, dönüşen, paylaşan ve yaratıcı olan birey ve toplum yerine; tüketen, cinsellikten başka bir şey düşünmeyen, paranın peşinde dört nala giden, kitleyi=sürüyü inşa ettiler. Bu gidişat halen tüm hızıyla sürmektedir.

Peki burada kazanan kim oluyor. Tabi ki, Uluslararası güç odakları. Yani TEKELLER. Kağıt üzerinde şekillenen projelerle şehirleri, metropolleri ve küçücük ülkeleri bile paylaştılar.

Bir yanlış genelleşince, doğrunun yerini alır. Doğru ise, tepe-taklak ötelenerek, yanlışlar deryasına gömülür, gider

Tarihsel ve Toplumsal değerlerin yitirilmeye başlandığı, bireyin tüketildiği bu zamanda, İşbirlikçi ve ihanet olgusu yeni şekle bürünürken, İnsan da primata dönüştürüldü. Orta sınıf temelli ahlak ve vicdandan uzak bencil ve bireyci bir yapı geliştirildi. Geçim sıkıntısı olmayan, refah düzeyi yüksek, üretimden kopuk, salt tüketici olan bu yapı, iktidara daha da eklemlendi. Var olan işbirlikçi düzeye derinlik kazandırıldı. Kanun ve kararnamelerle yürüyen, sadece ve sadece kendi şahsi ve ailesel çıkarını düşünen bir derinlik atfedildi.

Diğer taraftan yoksulluk içinde debelenen, doğanın talanını seyreden, ölüm-kalım savaşı içinde yaşamını idame etmeye çalışan, iç ve dış göçleri yaşayanlar oluşturuldu. Ülke sevgisinden uzak, onur ve haysiyetten mahrum olan, sadece midesini doldurmayı isteyen, nasıl olursa olsun itaat eden, tepkisiz ve onursuz bir hayatı belleyen bir kesim söz konusudur. Bunlar algılarla beraber, inşa edilme sürecini yaşadı ve yaşamaktadırlar.

Kazanma uğruna her yolu meşru gören, para elde etme uğruna çeşitli kirlere bulaşan bu oluşum her türden ihanete açıktır. Hatta ihaneti iş bulma olarak, algılamaktadır. İnsanını ihbar etmek, ölümüne sebep olmak onun gözünde, işini bilen kişi olarak, meşru kılınmıştır.

Söz konusu edilen orta sınıf temelli derin-işbirlikçi kesim de potansiyel olarak, ihaneti "gönülden" isteyerek yapmaktadır. Çünkü onun düşüncesinde, çıkar başattır. Menfaat elzemdir. Bireycilik ve bencillik esastır. Toplum ve toplumsallık, fikir dünyasına aykırıdır. Karşı-devrim konumundadır. Çünkü o kendine ve oluşumuna yabancıdır. Savaşlar, ölümler, yıkımlar, talanlar, açlık, yoksulluk, sefalet, mültecilik vb. kavramlar onun dışındadır. Kimisi kaderciliği oynar, bazısı nemelazımcı davranır, diğer geri kalanı ise hem üstenci hem de ukaladır. Onlar için iktidara başkaldırmak demek, kendi şahsi çıkarlarının sonlanmasıdır. Mutlaka karşı-devrim safında olmalıdırlar. Algı böyledir. Veya böyle oluşturulmuştur. Kimi kalemiyle kimi söyleviyle bazısı da bedeniyle üzerine düşen misyonu oynamaktadır.

İktidar güdümlü tüm siyasi yapılanmalar ve devlet odaklı sivil görünümlü bütün oluşumlar, Karşı-devrim saflarında olup aynı zamanda işbirlikçi düzlemdedirler.

Halbuki her insan hem toplumun ürünü hem de üyesidir. Hiçbir insan tek başına büyümemiş ve yaşamamıştır. Bütün bilgileri ve yetenekleri toplumsaldır. En iyi öğretmen ve öğretici toplumdur. Bu anlamıyla her fert, toplumsaldır. Toplumun dışında bir dünya mümkün değildir. Her insan hem bireydir hem de toplumsaldır. Bunun olumlu dengesini doğru kurmak gerekir. Birini esas almak, argümanlarına çıkış yapmak onun üzerinden şekillenmek, optimal dengeyi bozmak, demektir. Bu da doğmayı ve savrulmayı getirir.

Günümüz dünyasında sanal algı oluşturmak en önemli meziyettir. Geldiğimiz aşama sanal algıların sonucudur. Kurgu üstüne kurgu yapabilmek, insanların gündemlerini belirlemek ve peşinden sürüklemek en önemli görev olmaktadır. İşte KİTLE=sürü böyle oluşturulmaktadır.

Ve bu inşa sonucunda, işbirlikçilik derinleşmekte, ihanet katmerleşmekte, karşı-devrim dal-budak salmaktadır. Özellikle Özgürlük, demokrasi ve devrim mücadelesi yürütenleri kuşatmakta ve saldırmaktadır. Bu olumsuzluklarda ahlak, vicdan, insanlık, toplumsallık, onur, şeref, haysiyet, şefkat, sevgi vb. olguları aramamak gerekir. Her değer, para uğruna, pazar malıdır. Kapitalizmin; "satın alınamayacak insan yoktur" deyişi, bilince yerleşmiştir. Bu anlayışa göre esas olan güdülerdir.

Artık işbirlikçilik, ihanet ve karşı-devrim yeni biçim ve bilinçlerle karşımızdadır. Geleneksel rolünü sürdürürken daha da kapsamlı ve kangren hale gelmiş, neo-faşist karakterli olarak yürümektedir. Hal böyle olunca; derin-işbirlikçilik, katmerli-ihanet ve dal-budak salan karşı-devrim olarak, önümüze çıkmaktadır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Klasik Dönem Kürt Tarihinde İhanet, İşbirlikçilik Üzerine Olgusal ve Analitik Bir Okuma

Naif Bal

Bu yazıda proto-Kürtlerde gerçekleşen ihanet, işbirlikçilik örneklerini anlayabilmek için toplumsallaşma süreci ve Kürtlerin süreçteki rollerini içi içe ele alacağız.

"Gutiyum ülkesi", Gutilerin yurdu olan Zagroslardır. Aryen dil-kültürün doğuş mekânı olan Zagroslar için Sümer kaynakları "yüksek memleket", "Dağlı halk" anlamına gelen "Kurti" kelimesini kullanır. "Kürt" isminin kökeninde Kurti, Guti isimleri bulunur. Kürt isminin bütün telaffuzları "krt" sessizleriyle oluşur.

Zagros yaşam bölgesi Hakkari, Mag, Şanidar mağaraları yaşam çevresi, Zarziban kültür dalgasını içeren M.Ö. 35 bin yıllarına dayanan "Bradost kültürü" olarak somutlaşır. M.Ö. 15 bin yıllarına uzayan Aryen dil-kültür aynı bölgelerde gelişmiştir. Yerleşik yaşamın aynı bölgeden başlayarak temellendiğine ilişkin somut kanıt M.Ö. 12 bin yılına tarihlenen Zawi yerleşkesidir. Qalat Çermo (Süleymaniye), Tepe Guran (Loristan), Tepe Sarap, Ganjara (Kirmanşan) gibi kimisinin tarihçesi M.Ö. 11 bin yıllarına dayanan yerleşkeler, yerleşik yaşam düzeninin en eski örnekleridir. Zagros yaşam bölgesinde başlayan yerleşik yaşam ve tarımcılık kültürü Mezopotamya'nın diğer alanlarına doğru yayılma gösterir. Kürt kimliği Aryen dil-kültürü içinde şekillenmekle birlikte aynı zamanda kurucu niteliğe sahiptir. Biyolojik, filolojik, arkeolojik araştırmalar bu konuda yığınla veri sunmaktadır. Y. Marr, E. A. Speiser "Mezopotamyalıların Kökeni" eserinde Kürtleri Guti, Luluların torunları olarak anarlar. F. Hennerbichler, "Kürtlerin Kökeni" eserinde etnisitelerin DNA'sı üzerine yapılan incelemelerde Kürtlere ilişkin şu bilgilere yer verir: "Kürt anaerkil yerlileri büyük ölçüde yakın doğuyu (Avrasya/Batı Asya) ve Avrupa'yı birlikte kuran ana kabileleri temsil eder. (…) Onlar (Kürtler) Cilalı Taş Devrinden beri Kürdistan dağlarında bulunan ilk çobanların torunlarını temsil ediyor olabilirler."[1]

"Mevcut DNA verileri Kürtlerin atalarının açıkça ve en başından beri eş zamanlı olarak yani tarihlerde uzak Kuzey (Doğu Anadolu, Kuzey Mezopotamya) ve uzak Kuzey Doğu Zagros ve bugünkü İran'ın Kuzey Batısının Doğu ovalarında var olduklarını gösteriyor. (…) Kürtlerin atalarında bulunan J- kavimlerinin Avrasyalılara dayanıyor oluşunu bir tespit ve belge olarak inandırıcı şekilde destekliyor."[2]

Araştırmacılar "J" soyu izlerinin M.Ö. 15 binlere kadar uzandığını ve en yüksek oranda Zagros bölgesinde ölçüldüğünü belirtir. Zagrosların otokton kadim halkı halen aynı yerlerde yaşamaya devam etmektedir. Bradost kültürünün yaratıcı halkları başında gelen Kürtler M.Ö. 12 bin yıla kadar tarihlenen en eski yerleşkeler "Zawi", Qalat Çermo, Ganjara'nın inşasına paralel Kuzey Mezopotamya'da M.Ö. 10 bin yıllarına dayanan Xerabreşk (Göbeklitepe) inşasıdır.

Muhtemelen artan nüfus ve tarım bilgisinde sağlanan gelişmelerden sonra Zagrosların hemen eteklerinde

1 Kürtlerin Kökeni, Ferdinand Hennerbichler

2 Kürtlerin Kökeni, Ferdinand Hennerbichler

başlayan birinci dalga yerleşim yeri inşa etme kültürü içinde her Xerabreşk simgesel bir değerle ortaya çıkar. Dikeltilerek üzerine kabile ve aşiretleri temsilen semboller işlenen ve kimisi 40-50 ton ağırlığı bulan taşlar, alenen "birlik" ve "uzlaşı" simgesidir. Xerabreşk'in inşası dört temel şey gerektirir. 1- Gelişmiş bir zekâ, tecrübe ve farkındalık, 2- Kabileler arası iş-emek organizasyonu, 3- Uzun süren, yoğun işgücü gerektiren inşa sürecinde gerekli lojistiği karşılayacak tarımcılık ve ambarlama becerisi ve nihayet, 4-Ortak bir amaç! İnşanın gerçekleşmesi tüm bu ortaklıkların sağlandığını kanıtlıyor. Mevcut sonuç kabilelerin aynı dili ve kültürü paylaştıklarını aksi halde iletişim, uyum, uzlaşı sağlamalarının mümkün olmadığını gösteriyor. Tüm bu veriler Xerabreşk'in yerleşim ve tarımcılık kültürü ile beraber kabileler arasında yurtlaşma sorununu çözüm mührü olarak inşa edildiğine işaret ediyor. Kabilelerin, "aşiretlerin" bölgelerini belirleyen uzlaşının simgesi olan Xerabreşk toplanma, meclis, iletişim bilgi merkezi, pazar, ortak değerleri koruma ve birlik sembolüdür. Anılan özelliklerle toplumsal kimliğin doğuş ve gelişme mekânıdır. Aryen dil-kültüre dayanan toplulukların uyum ve uzlaşısı ikinci dalga olarak, toplum formunun ortaya çıkmasına ve Kuzey Mezopotamya'nın her yanına yayılmasına yol açar. Etnik açıdan Kürtler bu sürecin kurucu gücü, gelişen ilk toplumsal form ve onun mirasçısı sayılırlar. Aryen dil-kültür üçüncü dalga olarak Asya, Avrasya, Akdeniz kıyılarına ve Aşağı Mezopotamya'ya doğru genişler. Tüm bu süreçlerin içinde yer alan proto-Kürtler Zagros yaşam alanında Gutiyum, Mezopotamya'nın ovalık bölgelerinde Hurit ismiyle görünüm kazanır.

Gutilere ilişkin veriler M.Ö. 4 bin yıllarına dayansa da Lulular ile beraber Aryen dil-kültürün ve Kürt kimliğinin kök hücresi konumundadırlar. Lululara ilişkin veriler M.Ö. 6-7 binli yıllara kadar gitmekle beraber siyasi bir iktidar oluşturamamışlardır. Huritlere ilişkin veriler ise M.Ö. 6 bin yıla kayıtlanır. Huritler taştan silindir mühürler yapmaya M.Ö. 6 bin yılda, Amed surlarının inşasına katılmayı M.Ö. 3500'lerde gerçekleştirir. M.Ö. 12 bin yıla kayıtlanan Zawi yerleşkesiyle somutlanan köy yaşamı kültürü bir süre sonra Titriş (Rojava), Jarma, Tepe Gewre (Güney Kürdistan) gibi 1000-1500 nüfuslu kasabalarla genişler. Mezopotamya ovalarında, Xerabreşk uzlaşısıyla toplumsal form kazanan ve gitgide genişleyen Aryenik topluluklarının ilk siyasal temsiliyeti konumundaki Hurit; temsiliyeti pekiştirir şekilde, birlik anlamına gelir. Esnek, yatay yönetim anlayışına sahiptir. Dağ (Zagros) ile ova (Mezopotamya) Aryenikleri (aynı zamanda proto kürtler) arasındaki ilişkiler uyumlu, barışçıl, çatışmasızdır.

Keskin sınıfsallık, hiyerarşi içeren, tekelci merkeziyetçi devletli uygarlık ile doğal-komünal ilişki tarzının egemen olduğu toplumsallık (Aryenikler) kaçınılmaz olarak karşı karşıya gelecektir

Ur, Uruk, Kiş, Lagal gibi Sumer kentlerinin doğuşu, üçüncü dalganın sonunda belki de dördüncü ve özgün dalga olarak ortaya çıkar. Semitiklerin atası Ameritler ile Aryeniklerin karışmasıyla M.Ö. 4. bin yılda Dicle-Fırat nehirlerinin Basra'ya yakın birleşme noktalarında ortaya çıkan ilk büyük kentler devletin doğuşunu başlatır. Toplumsal tarih bakımından doğal-komünal yaşamdan sapmaya çatalağzı oluşturan kent devleti örnekleri bir dizi yapısal değişim içerir. Doğal-komünal toplum ve kadın bilgi yapılarına karşıtlık, tanrı-kral kültürü, hiyerarşik toplumu örgütlemek, sistemsel ideolojik merkezler (Ziggurat, tapınak) inşa etmek, artık ürün sağlayacak karşılıksız emek sağlamak, kölecilik, yayılmacılık, tekelcilik, merkez inşası gibi ataerkil bilincin eseri açılımlar sapma yaratmak kadar, sonu gelmez imha savaşlarının yolunu açar. Görece barışçıl ortam yerine yıkıcı, sinsi rekabet ve saldırganlığa bırakır. Zagros yaşam bölgesinin ağırlıkta doğal-komünal yaşam süren Guti, Lulu gibi toplulukları, Hurit gibi esnek, yatay örgütlenen "birlik" modelleri Sümer kent devletlerinin yayılmacı, saldırgan, tekelci duruşları nedeniyle tehdit altına girer. Ardından gelişen Firavun (Mısır) rejimi bir başka tehdit kaynağına dönüşür. M.Ö. 2. bin yıl ile adını duyuran, dinsel, kültürel

açıdan Huritlerin devamı, arşiv merkezi gibi davranan Hatiler (Hitit) gitgide güçlenerek Mezopotamya'nın içinde ve çevresinde güçlü bir tehdit kuşağı oluşur. Guti, Hurit, Lulu ve ikinci bin yılın ilk yarısında ortaya çıkan aynı kültürün parçası Kasid (Kajsid) ve Metiniler (Mittani) ya yeni yükselen devletli uygarlığa ayak uydurarak merkezcilik savaşına girişecekler ya da doğal-komünal, esnek, yatay birliklerini daha güçlü örgütlenmeleri dönüştürerek kendi modellerini inşa edeceklerdi. Kasid, Motinya (Metini) devletli uygarlık sürecine nispeten daha geç oluşumlardır ve devletli uygarlık modelin deneyim demişlerdir. Ne onlar, ne de Guti ve Huritler kararlı, net bir pozisyona girmeyi beceremeyerek arada sıkışmış ve bu nedenle zamanla kaybetmişlerdir.

Xerabreşk ile oluşan uzlaşı, birlik bilinci, dil-kültür bağları, verimli toprakların herkese yetmesi, doğal-komünal yaşam bilinci gibi nedenler iç çatışmalara, köleci sisteme, pazar kavgasına izin vermemiştir. Bu nedenle Guti, Hurit, Lulu ve bağlı bölgesel güçler aralarında çatışmamış, yayılma, ganimet savaşlarına pek itibar etmemiştir. Alanıyla sınırlı, yetinmeci, kendiliğindenci, rehavetçi, merkeziyetçilikten uzak bilinç ilişkilerin esasını oluşturur. Keskin sınıfsallık, hiyerarşi içeren, tekelci merkeziyetçi devletli uygarlık ile doğal-komünal ilişki tarzının egemen olduğu toplumsallık (Aryenikler) kaçınılmaz olarak karşı karşıya gelecektir. Veriler proto-Kürt güçlerin bu karşılaşmaya yeterince hazırlanmadığını ve bu zeminin ihanet ve işbirlikçiliğini doğurduğunu gösteriyor.

Tarihteki İlk Proto-Kürt İhaneti

Sümer kentleri devletli uygarlık çağını başlatsa da hammadde (kereste, maden, değerli taşlar) açısından Gutiyum ülkesine muhtaçtır. M.Ö. 4 binlerde başlayan, 3 bin yılda yoğunlaşan Sümerya kökenli imha, talan saldırıları devletli uygarlık ile doğal-komünal toplum güçleri arasında mücadele örneğidir. M.Ö. 2700'lerde Guti, Lulu desteğinde Elamitler karşı saldırı başlatarak uzun bir dönem Sümer kentlerini ellerinde tutarlar. Geri çekilerek savunmaya geçen Elamitlerin tutumu Zagros topluluklarının özeti gibidir. Ne çağın ve yükselerek saldırıya geçen devletli uygarlık tehdidinin ne de kendi modellerini örgütleyerek geliştiren alternatif bilincin gereklerine göre davranmamaları, saldırıların sürmesine yol açar. Proto-Kürt tarihinin ilk ihanet örneği böylesi bir zeminde ortaya çıkar.

M.Ö. 2700 yıllarına tarihlenen Gılgameş Destanı ihanetin kahramanı Enkidu ve Uruk kent kralı Gılgameş'in "arkadaşlık" ve serüvenini konu eder. Destan kişiler üzerinden hikâyeleri ele alsa da alt metinde sınıfsallık ve farklı uygarlık güçlerinin mücadelesi vardır. Alenileştirilmeyen hikâye Gılgameş'in bitimsiz iktidar için Gutiyum ülkesinin hammaddelerini ve bölgeyi ele geçirme, toplulukları köleleştirme çabasıdır. Destana göre, dağlardan kaçan Enkidu "barbar" olarak kadın cinselliği ile Gılgameş'ın kenti Uruk'a çekilir ve sonunda Gılgameş'e "arkadaş" olur. Gılgameş'e rehberlik yaparak kereste ihtiyacı için Gutiyum ormanlarına talan seferi başlatılır. Sinsi, ani yapılan seferde Enkidu, ormanın ruhu Humbaba'nın öldürülmesini sağlar. Bu eylem Sümer tanrılarını bile dehşete düşürecek kadar aşırıdır. Sonradan Enkidu'nun hayatına mal olur. Kereste ile Gılgameş'e taht yapılacak olması açık bir iktidar savaşı, göndermesidir.

Hikâyeden Enkidu'nun neden doğal-komünal toplumdan kaçarak, Uruk'a gittiğine ilişkin veri bulunmaz. "Barbar" olarak Gılgameş'in arkadaşlığına "güçlü" olması nedeniyle kabul edilmesi ve dönerek Humbaba'yı öldürtmesi önemli ipuçları içerir. Buna göre Enkidu kişi değil, sembolik birisidir. Aşiret, topluluk önde geleni olduğu, yerel bölgesel lider olan Humbaba ile iktidar çekişmesine girdiği anlaşılıyor. Amaca ermek için Gutiyum'da destek aramak yerine Gılgameş'e gitmesi, devletli uygarlık kültürüne özendiğini gösteriyor. Enkidu'nun "gücü" onun Gutiyumlu ve toplumsal tabanın olmasındandır. Aksi halde Gılgameş bir "barbar" ile niçin arkadaş olsun? Onun bu gücüne dayanarak hemen talan seferine çıkması ve bunun "taht" ile ilişkilendirilmesi alt metni alenileştiriyor. Taraflar çok ileri gittiğinden tanrılar kerestelerle ilgili hastalık bulaştırarak Enkidu'yu ölümle cezalandırır. Buna göre, Enkidu devletli uygarlık modelini, doğal-komünal yaşam kültürüne tercih eden, bu amaçla sırtını kent devletine (Gılgameş) dayayarak amaca ermek için Humbaba'yı öldüren yerel bir liderdir. Bilinç, etik ve yaşam kültürü olarak doğal-komünal toplumdan korkmakla kalmaz imha, talan seferi örgütleyerek ihanet eder. Onun bu kimliğinin yanı sıra var olan tepkili arayışçı çabasının

altında Gutiyum'un kendiliğindenci haline itiraz olduğu görülüyor.

Sümerya'dan gelen saldırı dalgalarının sonu kesilmez. Elamitler şahsında yapılan karşı saldırıda çare olmamıştır. Caydırıcı olacak savunma, örgütlenme, yeniden yapılanma, merkezileşme, bilinç dönüşümü gibi etkili hamlelerinin olmayışı Sümer saldırganlığını cesaretlendirir. Enkidu düşmanlarına benzeşerek dogmatik, kendiliğindenci, rehavetçi değiştirebileceğini sanır. Arayışı anlamlıdır. Ancak bunu Gutiyum ülkesindeki muhataplarıyla yapmak yerine, düşmanlarının yaptığını, onların eliyle daha uç şekilde tekrar etmekle yapıcı sonuç umma gafleti, öngörüsüz, bilinçsiz hareketlenmesi ihanetçi olmasıyla sonuçlanır. Devletli uygarlık ve iktidar açlığı ilk yansımasını böylelikle oluşturur.

İnancını, tanrısını dayatmak ideolojik, siyasi egemenlik biçimidir

M.Ö. 2150 yılında Urbilum, Kimaş, Gunhar gibi aşiretlerin katılımı Lor, Elamit, Hurit desteğiyle Akad'a karşı saldırı başlatan Gutiler Ur, Nippur gibi kentlerle beraber hegemonya merkezi Akad'ı da ele geçirir. Bir asır süren Guti egemenlik sürecinde yerel inançlara, yaşam kültürüne müdahale edilemez. İnancını, tanrısını dayatmak ideolojik, siyasi egemenlik biçimidir. Bunu yapmadıkları gibi, katı bir yönetim modelini de geçemezler. Aksine rotasyonlu krallık uyguladıkları kayıtlıdır. Belki de Gutiyum'un yönetim modelini Akad'a taşımışlardır. Akad kaynakları Gutilerin ani, hızlı ve kalabalık saldırılarını anar. Ama tarih bunun 100 yıllık bir başarı getirdiğini Kral Tirigar zamanında yenilerek Zagroslara geri çekildiklerini de yazar. Devletli uygarlığın gereğini yapmak ile kendi modelini inşa etmek tercihleri karşısında Guti Siyaz ortada kalmıştır.

Devletli uygarlık, kadın bilgi yapıları (ana-kadın düzeni), doğal-komünal toplum karşıtlığı üzerinden gelişen sınıfsal, köleci, tekelci bir düzendir. İdeolojik ikna sistemin temelini oluşturur. Gutilerin bu sisteme mesafeli durması Gutiyum'un doğal-komünal, eşitlikçi, özgürlükçü bilincinin gereğidir. Devletli uygarlık tüm kurgusal özellikleriyle inşa, örgütlenme bilincine sahiptir. Gutilerin nispeten doğal-komünal yaşamı geleneksel düzenin doğasındandır. Doğal yaşam kendiliğindenciliğe yol açar, örgütlenme, ideolojik bilinç yeterince aktif değildir. Bu nedenle tam ve bütünsel bir model içermez. Siyasal açıdan öngörülü, stratejik değildir. Gutiler kendi sistemlerini geliştirerek Sümerya, Akad kentlerine yayabilirdi. Güçlü ideolojik mücadele vermeleri beklenirdi. Bunu yapmadıklarını devletli uygarlığı simgesi tanrılar panteonu, iktidarcı tapınaklara, ideolojik hegemonya kurumları ve bilincine karşı tepkisiz kalmalarından anlıyoruz. Bunlar devletli uygarlık ve tekelciliğin temelleridir. Buna göre Gutiler doğal-komünal kültürden vazgeçmişlerdir. Ama kendiliğindencilik ideolojik, askeri savunma yapmayı da öngörmemiştir. Sonunda devletli uygarlık, canlı bırakılan kurumlarıyla Gutileri yenmiştir. Şu durumda saldırının anlamı ne olabilir? Stratejik düşünemedikleri için buna pratikte cevap olamamışlardır. Enkidu devletli uygarlığı Gutiyum'a taşımak isterken, Gutiler onların merkezine inmiştir. İki tarafta donanımsız, şartlara karşı eğreti, öngörüsüz, hazırlıksız olduğu için başarılı olamamıştır. Gutiler geri çekildiklerinde bu kez kardeş topluluklardan Kasidlerle sorunlaşma başlar.

M.Ö. 2000 yıllarının başlarında yükselen yeni güç Babil, kendisinden önceki hegemon güçler gibi Zagros yaşam bölgesiyle çatışma içindedir. Kasidlilerden önemli bir kesim işçi olarak Babil'e göçer. Aynı süreçte Kasid siyasa çevresi de yüzünü Babil'e çevirir. Babil kayıtları M.Ö. 1740 yılını, Kasid ordusunun geldiği yıl olarak anar. Babil'in çevresinde Hurit siyasal kuşağı vardır. Kasidlerin bu kuşağa sorunsuz geçmesi, dahası bir kısmında Hanca Krallığı (M.Ö.17. yüzyıl) bakılırsa Huritler ile akraba topluluklar oldukları anlaşılır. İzady, Hurit birliğini oluşturan güçleri şöyle sıralar: "Kummuhu, Melidi, Gurgum, Ungi, Kaman, Kaşki, Nairi, Shupria, Urkişh, Urartu, Namar, Saubaru, Marhlulubi, Qardu, Zamwa, Ellipi, Manna ve Guti"[3]

Mespila (Musul), Guti, Kasidlere başkent olan Aratta (Kerkük), Akdeniz kıyıları, bugünkü Çukurova çevresi Huritlerin kontrolündedir. Kasidlerle eş zamanlı, M.Ö. 17. yüzyılda Hurit denetimindeki bölgelerde adı duyulmaya başlayan ve muhtemelen

3 Bir El Kitabı Kürtler, Mehrdad R. Izady

yönetim içinde yer alan bir güç de Metini (Mitanni) çevresidir. Kansız bir siyasi darbeyle Hurit yönetimini ele geçirdiklerinde bölünmeye neden oldukları, Hurit isminin açık ve etkili varlığından anlaşılıyor. İç iktidar mücadelesinden sonra Metini[4] hızla yükselir. At yetiştiriciliği ve atlı savaş arabası icatları dönemin en ileri zırhlı savaş tekniği olarak şöhretini büyütür. M.Ö. 16-12 yüzyılları arasına damga vurdukları kuşkusuzdur. Bilinen ilk kralları, yönetimi ele geçirdikten sonraki sürece denk gelen Kral Kirda (1550-1530) sayılır. Buna karşın ardıl krallardan Poaratarna (M.Ö. 1500-1475) kendini "Hurit, Mitanni birliği" kralı olarak anar. Huritlerin kullandığı Urkeş, Uraşukani (Xweşkanî/Serêkaniyê/Ceylanpınar), Kanigalbat gibi başkentleri merkez yapan Metinya güçlü bir imparatorluğa dönüşür. Mısır Kralı 4. Tutmoisin barış ve saldırmazlık anlaşması yapmak zorunda kalacağı düzeyde önemsenen güçtürler. Temel zaafları, iç iktidarı diğer proto-Kürt güçlerin aksine iç iktidar mücadelesine kaptırmalarıdır.

M.Ö. 1596 yılında önde gelen proto-Kürt topluluklardan Hurit, Metini ve yakın kültür, akraba çevresi Hati (Hitit) desteğini alan Kasid Kralı Kastiyas (M.Ö. 1596-1575) liderliğinde Babil'e saldırarak yönetimi ele geçirdikten sonra Kasidlere bırakırlar. Bu süreçte Asur, Hurit denetiminde küçük bir ticaret kentidir. Bu süreçte sağlanan ittifaka Guti, Luluların da katılması ve siyasal merkez kurmaları halinde o zamana kadarki en geniş ve güçlü imparatorluk ortaya çıkacaktır. Mısır veya Hati'nin böylesi bir proto-Kürt birliğini yenme şansı yoktur. At, savaş arabası kullanmaları, peşinden demir kullanmaları gelişme ve başarı potansiyelleri için önemli verilerdir. Ne var ki ittifak genişlemediği gibi her güç kendi bölgesiyle sınırlanır. Mısır bu eşsiz fırsatı kaçırmaz ve M.Ö. 1445'te ani bir saldırıyla Metinya'ya ağır bir darbe vurur. Kral Sawsatar (Sausattar, M.Ö. 1440-1410) zamanında yeniden toparlansa da kendi içinde ve proto-Kürt yapılarla birlik sağlanmaması nedeniyle iktidar çekişmeleri şiddetlenir. Yükselen tekelcilik, merkezcilik mücadelelerine karşı dayanmanın tek yolu birlik ve kendi özgün modellerini geliştirmektir. Ne kendi modellerini geliştiriyorlar ne gerekli güvenlik tedbirlerine ne de ortak savunma ve güçlü ittifaklara başvuruyorlar. Bu yönlü verilere rastlanmaz. Her yapı kendi halinde, kendiliğindenci, öngörüsüz davranmayı böyle var olmayı sürdürür. Stratejik bilinç yokluğu, küçük parça üzerinde ekstra çekişmesiyle daha fazla yıpranmaya yol açar. Tehdit kapıya dayandığında ise aceleci, öfkeli, tedbirsiz, duygusal kalkışmalar 19-20. yüzyıl Kürt İsyanları'nın hepsinde tekrar ettiği üzere adeta gensel sonuçlar üretmiştir. Kürtler açısından tarihsel ihanet ve işbirlikçilik kişiler üzerinden değil, bu duruş ve bilinç üzerinden okunmalıdır. Enkidu, Matiwaza, Harpagos gibi ihanet örnekleri elbette irdelenmelidir.

Asur, Semitik kökenli, dil-kültürü farklı topluluk olarak Aryen dil-kültürüne dayanan topluluklar, ağırlıkta proto-Kürtler arasında yaşam süren küçük ve ticaret bilincine sahip bir toplumdur

Onlara varoluş zemini hazırlayan kendiliğindenci, tedbirsiz, öngörüsüz, ağır bilinç, örgütsüz, birliksiz, stratejisiz siyaset, ideolojik sığlık analiz edilmeyi bekleyen daha öncelikli ve kritik konudur. Akad, Babil gibi hegemonyanın iki kritik merkezi, daha sonra Asur, Ninova ele geçirdiği halde arada kalan bir duruş sergilendiğinden yenildiklerini görüyoruz. Metiniler iktidar için daha hevesli görünmelerine karşın, birliksiz ve vizyonsuz olarak küçük parça, bölgeler için kapıştıklarını, öncü düzeyinde yapıcı olmadıklarını, dahası Hurit'in eriştiği sınırları bile koruyamayarak birbirlerine düştüklerini görüyoruz.

Babası öldürülen kral oğlu Tuşratla (M.Ö. 1370-1350) başa geçtiğinde ağabeyi 2. Artatama ile taht kavgası başlar. Hati Kralı Şuppiluliuma (M.Ö. 1385-1356) durumu fırsat bilerek saldırıya geçer. Askeri başarı sağlayamayınca destek verdiği 2. Artatama'yı Hurit ülkesi ilan eder, bölünmeyi derinleştirir.

Metinyalı prenseslerle evlenmek adeta dönemin Mısır krallık geleneğine dönüşmüştür. Metini damadı 2.Amenhotap çalkantı sürecinde gizliden Asur Nati'ye

4 Bugün halen Metini isminde bir Kürt aşireti ve Metina bölgesi mevcuttur.

silah ve para desteği sağlayarak, Metinya'ya karşı kışkırtır. Oğlu 4.Amenufis (Ahenaton/Akenaton) Metinilere damat olmak ve düşmanlarını gizliden desteklemek konusunda babasının yolundan gider. Teşviklerle Şuppiluliuma tekrar saldırarak bazı kentleri ele geçirince Metinya'nın zayıf düşmesini fırsat bilen Asur-uballit M.Ö. 1380 yılında valilik statüsündeki Asur kentinin bağımsızlığını ilan eder. Böylesi bir zeminde Tuşrata'nın oğlu 2.Sawsatar'ın desteğiyle babası öldürülünce (M.Ö. 1350) kendini Hurit ülkesi kralı ilan eden amcası 2.Artatama ile birleşir. Kralın öldürülmesi pahasına birlik sağlamak önemlidir ne var ki siyaseten yeterli sonuç vermez. Tuşrata'nın oğlu Mattiwaza bu birleşmeye karşı çıkarak önce Kasidilerin Babil'deki Kardun krallığına ardından Artatama'nın destekçisi Hatilere sığınır. Burada kral Şuppiluliuma'nın kızıyla evlendirilerek Hati işbirlikçisi olarak zor yoluyla Metinya'ya kral yapılır. Tüm bu süreçte Kasid'in Metinilere destek olmaması ne denli parçacı ve vizyonsuz iktidar olduklarına ışık tutar. Metinilerin desteğiyle Babil'i almalarına karşın Kasid Kralı 1.Burnaburiaş, kendisinin sırada olduğunu düşünmeden Asur Kralı Uballit ile Metinya topraklarının bir kısmını paylaşma anlaşması yapar. Metinya iyice güçten düştüğünde, Asur Kralı 1.Salmanaser'in saldırısıyla son bulur. M.Ö. 12. yüzyıldan sonra isimlerine rastlanmayan Metinya, Huritlerden kalan prenslik, krallıkları Nairiler toparlar. Bir başka proto-Kürt grubu olan Nairiler ve bileşenleri devam eden Asur saldırıları sonucu varlığını yitirir. Banil'e saldırarak Kardun krallığına son veren yine Asur olacaktır. Kral Tikulti Ninurta (M.Ö. 1240-1208) döneminde Mısır desteğiyle Kasidleri yenerken halkı Nemrut bölgesine sürerek yolda kırıma uğratır. Özgün bir kimlikle ortaya çıkan Urartu da Asur'un şiddet ve teröründen payına düşeni alır. Zagroslara saldırırlar III. Adad-nirari (M.Ö. 812-783) döneminde sıkça tekrarlanır. Burada Kar-Nabu, Kar-Sin garnizon kentlerini kurarak ağır vergiler koyan Asur'un, Kürt kimliğinin kuluçka bölgesi Zagroslara saldırısı akıllı bir tercih olmamıştır.

Asur, Semitik kökenli, dil-kültürü farklı topluluk olarak Aryen dil-kültürüne dayanan topluluklar, ağırlıkta proto-Kürtler arasında yaşam süren küçük ve ticaret bilincine sahip bir toplumdur. Günümüz IŞİD örneğinde görülen hızlı, pervasız, acımasız saldırı dalgaları ve pratiklerinin öncüsü Asur, binlerce insanın gözlerini çıkararak sağ bırakmak, kesik başlarla kaleler yapmak, insan, evcil hayvan, mal-mülk her şeyi bir arada yakmak gibi kitlesel imha, çaresiz bırakma pratikleriyle nüfuzunu yaymıştır. Son Guti Kralı Ubulli'yi de esir aldıktan sonra karşılarında örgütlü bir Kürt gücü, siyasi çevre kalmaz. Ancak bu Kürtlerin boyun eğdiği anlamına gelmez. Öngörsüz, kendiliğindenci, disiplin ve hiyerarşiye mesafeli olsalar da özgür yaşamla ve kendi kalmakta ısrarcıdırlar. Bu Kürtlerin dağ kanunudur. Nitekim Asur'un Zagros yaşam bölgesine karşı direnmeyi seçmişlerdir. Gerilla tarzı vur-kaç sızma yöntemleri zamanla daha geniş saldırı dalgalarına dönüşür. Madan bölgesinde baş gösteren direniş M.Ö. 900'lerden başlayarak,, "üç yüzyıl savaşları" olarak M.Ö. 612 yılında Asur'un yenilgisine kadar sürmüştür. Daha örgütlü ve yaygın direnişler ise M.Ö. 8. yüzyılın sonunda ortaya çıkar.

Asur-Mısır savaşı sırasında Madan/Madai (Med) bölgesinin toplulukları kral Kastarit öncülüğünde isyan dalgası başlatır. Tarihin babası Heredot süreci başlatan olarak Diokes/Diyakes (Diyako) ismini anar ve ona kurucu kral rolü atfeder. "Heredot Tarihi" eserinde yer verdiği Diyako (Diokes) hikâyesi kurucu lider olduğu tespitini doğruluyor. Buna göre; Diyako gönüllü yargıçlık yaparak halkın güvenini kazanmış, adil, çözüm gücü olan bir kimsedir. Zeki, öngörülü, stratejik ve kurumsal düşünen, planlı, tedbirli, bilinçli, birlikçi, ne istediğini bilen, merkeziyetçi bir kimsedir. Daha yargıçlığı sürecinde kafasında "özgür ülke" ve "ortak devlet" fikri olduğuna ilişkin çokça veri bulunur. Umduğu siyasal sonuç Medli siyasal çevresince sağlanamayınca taktik hamle olarak görevi bırakır. Asayiş eskisinden beter hale gelir. Bunun üzerine kendilerine bir lider seçmek üzere aşiret, küçük krallık çevreleri, ileri gelenler halka açık bir toplantı düzenler. Diyako'nun birliğe zorladığı ve bunu başardığı anlaşılıyor. Toplanan güçler aralarında bir lider seçemez veya buna layık biri bulunamaz. Sonunda ortak kararla Diyako'yu lider seçerler. Sıradan bir yargıç herkesin lideri olduğunda aşiret, soylu, krallardan farkını hemen gösterir. Kurucu, toplumsal bir lider gibi davranır. Lider olmayı kabul etmek için bazı şartlar koşar;

Bir başkent (Ekbatan) ve kale inşa edilmesi (Heredot bu kaleyi çok över), kalede kral için saray yapılması,

saraya/krala başvuru ve şikâyetlerin yazılı olması ve resmiyet gibi şartların tamamı kabul edilir. Talepler genelde kariyerist, egolu, maddiyatçı özelliklerine yorumlansa da bu yönlü özelliklerine rastlanmaz. Aksine kurucu, inşacı özellikler içeren yeni bir bilinci temsil ediyor. "Kendiliğindenci" kalan doğal-özgür yaşam, askeri, siyasi niteliği zayıf, sıradan, "birlik", "güvenlik" tedbiri olmayan yapılar, "kurumsallık" kazanmayan yönetim anlayışı Diyako'nun bilincinde yer almaz. Ortak iradeyle belirlenen lider herkese "eşit mesafeli", "resmi" ilişki dayatır. Ahbapçı tarz yerine kurumsallığı, herkese lider olmayı esas alır. Stratejik düşünen, "birlik" halini kurumsal devlete dönüştürmek, dar bir çevre kralı olmak yerine lider olmayı arzulayan önemi anlaşılmayan istisna bir isimdir. Klasik, kaybeden, kaybettiren, Kürt siyasasına karşı keskin bir müdahale olarak net, kararlı, bilinçli, hamleci, sonuç yaratan alternatif sahibidir. Önemi, amacı anlaşılmayan, Kürt tarihinde lider olabilen tek isimdir. Kürt siyasasına klasik ve kendindenci bilinç haline, dahası topluma ve bilinç dünyasına alenen yapılan tarihsel müdahaledir. Bu nedenle Heredot'un tespitiyle tam anlamıyla kurucu, birleştirici liderdir. Mısır-Asur savaşı sırasında gerçekleşen kalkışma süreci ile Diyako'nun yaşadığı süreç (M.Ö. 728-675) kesişmektedir. Nitekim Diyako'nun kurduğu Medya devletinin Asur tarafından sonunda resmi bir mektupla tanınması (M.Ö. 672) aynı döneme denk gelir. Guti, Kasid, Hurit, Metini, Nairilerin yenilgisinden sonra Medya Diyako'nun keskin kopuş içeren bilinci sayesinde gelişir. Kendinden önceki bütün proto-Kürt yapıların Asur'dan tarihsel intikamını alacak zamanı hazırlar. Zerdüşti inanç onun açılımından sonra ortaya çıkar.

Dicle-Fırat'ın buluşma noktasında doğan devletli uygarlık devamlı şekilde güneyden kuzeye doğru merkez kayması yaşar. Hegemonya Babil'den Asur'a geçer. Hegemonya merkezlerinin proto-Kürtlerle çatışmasında hep bir denge olmuş, bazen de Akad, Babil'in ele geçirilme örneklerinde olduğu gibi geçici üstünlükler kurulmuştur. Buna karşın esnek yönetim anlayışı, kölecilik karşıtı duruş korunmuştur. "Birlik" kurulduğunda başarılı oldukları, o bilinçten uzaklaştırıldıklarında yenildiklerini, ihanetçiliğin geliştiğini görüyoruz. Bu iki eğilimin son temsilcileri Medya ve Asur, Diyako'nun başarılı örgütlenme ve kurumsallaşma çabaları sonunda "üç yüz yıl savaşları" finali için karşı karşıya gelir.

Medya Kralı Keyako (Keyakser) öncülüğünde Pers, Babil'in yer aldığı geniş bir cephe kurulur. İsyan sürecine katılmayan Persler Asur'un yenileceğini görünce destek vermiştir. Mısır'dan Asur'a gelen desteğin ulaşmasını sabote eden İbraniler cephenin dolaylı müttefikidir. Ordunun başında savaşan, tarihçilerce iyi bir askeri stratejist olarak anılan Keyako (M.Ö. 625-585) Kerkük, Hewler, Musul gibi kentleri kurtardıktan sonra M.Ö. 612 yılında Asur başkenti Ninova'yı kuşatarak düşürür. Zaferden sonra Ninova yerine kendi başkentleri Ekbatan'a çekilen Medler savaştan önce adil bir "iş birlik" ve "halklar cephesi" kurmayı başardığı, her çevrenin kendini yönetmesini benimsediği için savaşmadan, gürültü katılımlarla geniş bir imparatorluk haline gelir. Asya'ya doğru orduya dayalı bir açılım olsa da ciddi savaşlar yaşandığı söylenemez. İstisnai örnek ordunun Lidya'ya karşı başlattığı seferdir. Tarihçilerin Kürt olduklarını belirttiği Kapadokya çevresinde yaşayan Zelanilerin muhtemel yardım talebine cevaben sefer başlamış olabilir. Keyako girdiği bir-iki savaşı kazandıktan sonra Kızılırmak kıyısında Lidya ordusu ve destekçilerine karşı savaşırken güneş tutulması yaşanır. Taraflar bunu mesaj algılayarak barış anlaşması yapar. Lidya Kralı Alyettes'in kızı Aryenes ile Keyako'nun oğlu Aştiyago (Astiyages) evlendirilerek yakın ilişkiler kurulur. Seferden sonra Aştiyago tahta geçer, böylelikle Kürt tarihinin ikilemi tekrar etmeye başlar.

Tarihçi A. Ribard, "İnsanlık Tarihi" eserinde "Med-Pers Kanunu"ndan söz eder. Buna göre Medya sarayının pek çok önemli görevi Perslilere verilir. Bu sayede örgütlenme, yönetim işlerini öğrenirler. Nitekim ardından Ahameniş Ailesi üzerinden Oers siyasasının doğuşu gerçekleşir. Ancak ilk kurban Medya olacaktır.

Heredot Aştiyago[5] için "aşırı barışçıl" derken, Machiavelli "barışçıl, politikada ısrarcı" olmakla eleştirir. "Barışçıl" olmak bir zaaf olmadığına göre, eleştiriyle ne amaçlandığını Perslerin saray içi darbesinin başarıya ermesinden anlamak mümkündür. A. Ribard persleri "saray içi darbe" ve " komplocu"lukla

5 Aşti; Kürtçede barış demektir.

tanımlar. Med ordusunun başkomutanı Harpagos'un pratiği bu tespitleri doğruluyor. Sarayında Harpagos'u düşürecek düzeyde Medlere/Kürtlere karşı komplo yapıldığı halde Aştiyago'nun aymaz, bihaber olmasına bakılırsa, "barışçıl olmak" eleştirisi çerçevesi olayından anlaşılabilir. Komplo ve darbeyle Med sarayı Perslerin eline geçer. Diyako'nun muazzam öngörü, beceri ve zekâyla kurduğu Medya devleti Aştiyago'nun beceriksiz yönetimiyle M.Ö. 550 yılında son bulur. Saray içi darbe yönetimi de esnek ve yatay bir geçiş yaşandığını gösteriyor. Yönetimin Perslere geçmesiyle ilk dönemlerde "Med-Pers Kanunu" işlemeye devam etse de çok geçmeden ortadan kalkar. Kürt siyasası bir daha toparlanamaz ve Kürtlerin başkalarına asker, uşak olmak süreci başlar. Nedenler çok yönlü irdelenebilir. Burada Harpago (Harpagos) ihanetini zemin olan bilinci isimler üzerinden değerlendirmekle yetineceğiz.

Pers komplosunda askeri boyut söz konusudur. Prof. G. Rawlinson "Medya Krallığı" eserinde, yönetimin el değiştirmesi sürecinde Med-Persler arasında büyük savaşlar yaşandığını belirtir. Veriler ve Harpagos ihanetinin gösterdiği üzere "büyük savaş" değil, "büyük komplo" yaşanmıştır. Harpagos büyük zaafları nedeniyle saray içi entrikalar sonucu Perslerce düşürülmüş görünüyor. Taht kavgası verse ordunun gücüyle başa geçebilirdi. Böyle bir amaç taşımadığı, yönetimin Kürtlerden Perslere geçmesi için ihanet ettiği anlaşılıyor. Astyages'in son sözleri doğrulayıcı olmaktadır. Pers ordusunda komutan olarak Ege kıyılarında görülen savaşlarda zaferi getirecek taktikler vermesine bakılırsa yetenekli ve zeki bir askerdi. Nitekim Persler de bu nedenle onu gözden çıkaramamıştır. Zeki ve yetenekli asker olarak tahta geçmek için ihanet yoluna sapmadığına göre geriye kalan tek seçenek kişisel zaafları nedeniyle Perslerce düşürüldüğü gerçeğidir. Aksi halde başında bulunduğu Pers ordusunun 5-6 katı kadar nicel, nitel genişliği bulunan Med ordusu yenilgisinin izahı mümkün olamaz. Saray içi darbenin askeri ayağında düşürülmüş Harpago'nun ihaneti vardır. Ordular karşı karşıya geldiğinde Harpago ikna ettiği güçlerle Pers ordusuna geçince Med ordusu moral açısından çöker. Bu süreçte başka nasıl dalavereler çevirdiyse saray ele geçirilir ve Astyages esir düşer. Kanlı bir savaş yaşanmadığını komplo ve entrikalarla yönetimin ele geçirildiğini Perslerin Medlere dayanmasını sürdürmesinden anlaşılıyor. Astyages Harpagos'a mealen; "Ordunun başındaydın, yerime geçebilirdin. Madem böyle bir şey yapacaktın bari sen tahta geçseydin ki efendi (özgür) Medler köle olmasaydı" şeklinde çıkışır. Harpagos kişisel zaafları nedeniyle Perslerin tuzağına düşmüştür. Aştiyago'nun söylemi mantıklıdır. Ne var ki, tepedeki sorumlu kendisidir. İhanet gelişmişse o zemini kimin verdiğini, niçin tedbir alınmadığını, niçin zamanında görülmediğini sorgulamak ve açıklamasını yapmak da Astyages'e düşer. Kral olarak saray içinde, yönetimde, orduda gerekli tedbirleri alsa ihanet olsa bile etkisi sınırlı kalacaktır. Ama Astyages tedbirsizliği Harpago'nun ihanetiyle birleşince bedeli Medya'nın tarihten silinmesi olmuştur. Durum, Astyages'nin bilinç dünyası itibariyle Diyako'nun tersi duruş sergilediğini gösteriyor.

Kürt tarihinde lider kişiliğiyle istisna oluşturan Diyako bilinç, emek, öngörü, tedbir, örgütlülük ve kurumsallaşma ile keskin kopuş yaşadığı proto-Kürt yapılar sürecindeki, aymaz, hantal, öngörüsüz, disiplinsiz, tedbirsiz, kendiliğindenci, vizyonsuz, parçacı, egolu yönetici anlayışı hazıra konan Astyages pratiğinde yeniden canlanmıştır. Toplumsal özgürlüğü ve kurumsal yapıyı riske atan, korumak için tedbir almayan düşünüş ve eyleyiş hali sorumlu konumunda bulunanlar için "ihanet" durumunu ifade eder. Pers dalavereleri, komple ve darbesi bu zeminde devreye girebilmiş, başarıya ererek Medya'nın sonunu getirmiştir. Harpagos'a serzenişte bulunurken ders çıkardığı sonucuna varabilmemiz için devamla şöyle sözler etmesi beklenirdi: "Toplumsal özgürlük ve sorumluluk gereği tedbirsiz kalmaya, rehavete kapılmaya, çağın şartların gereğini görmezden gelmeye, duyarsız, öngörüsüz olmaya, net, kararlı davranmamaya, kaybettiren kendiliğindenci tarzı sürdürmeye hakkım yoktu. Duruşum darbe ve ihanet zeminini hazırladı. Benim yaptığım sorumluluklarım karşısında ihanettir. Sen düşmanlarımızla işbirliği yaparak daha rezil bir ihanetçilik örneği sergiledin." Kürt siyasa çevresi bundan ders çıkarsın!..

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Mitolojiden Günümüze İşbirlikçi Ulus-Devlet İcatçılığının Miti

Merge Polat

"… İşte şimdi soğuk savaş casusluğundaki en önemli dönemlerden biri, bir yirmi beş yıl daha sürecek bir öykü başlıyordu. Bu, Sovyet ve Amerikan istihbaratları arasındaki müthiş bir yeraltı savaşının odak noktası olacaktı. Her iki taraf da karşı tarafa ihanet aşılamaya çalıştığından, temelde bu bir hainler savaşıydı. Yazılı tarihin hiçbir döneminde ihanet, başka hainlere ihanet eden hainlerin, gerçek hainleri tuzağa düşürmek için görevlendirilen sahte hainlerin ve 'ihanet' sözcüğünün sadece karşı tarafın görevlendirdiği kişiler için kullanılması gerektiğini, kendi tarafının görevlendirdiklerinin 'vatansever' olduğunu duyuran yüksek bir politik ahlaksızlığın hüküm sürdüğü bu derece yaygın bir ameli sanat haline gelmemişti…"[1]

Tarih, bizlere bugünün olaylarının arketipinin hikâyelerini anlatır. Her şeyin bir "ilk" hikâyesi vardır. Mitolojiler bu yüzden toplum bilimsel bir değer taşır. Bu değerde bir yaklaşım göstermemek, mitolojiyi reddetmekten öte tanrıları tahtından edip yerine kendi tanrısallığını ilan etmek isteyen, yüzyılın hırsız tanrılarının yeni mitoloji yaratma arzusundan başka bir şey değildir. Yani herkes ve her şey kendi zihniyetinin mitolojisini yaratır ve yaşatır. İyinin ve kötünün her zaman ve zeminde sürdürücüleri ve temsilcileri var olduğu gibi sürdürücü ve temsiliyetlerin de ilk oluşum hallerinin hikâyeleri vardır. Bu hikâyeler basite alınıp karikatürize edildiği gibi "çocuk masalları" değildir, ideolojik amaç taşıyan ve bu amaçlar üzerine kurulan hikâyelerdir. Öyle ki bu hikâyelerle tanırlar yaratıldı, devletler ulus-devletler, imparatorluklar, krallıklar kuruldu ve yıkıldı, hikâyeler meşruiyetini yazdı.

Mitoloji ve Tarihin Merceğinden İşbirlikçilik ve İhanetin İzleri

Tarihte muazzam kahramanlıkların olduğu yerde ihanet de gölge gibi tarihteki kahramanlık öykülerinin zamanından pay almak istercesine, tüm hikâyelere ısrarla yerleşmiştir. Bundan mütevelli birini değersiz ele alamıyoruz. Ya başarıların sonucu ihanetle dumura uğruyor ya da başarısızlığın esas nedeni veyahut nedenlerinden biri olduğu için sonuç; iyinin, hakikatin, ütopyanın, toplumsal değerlerin aleyhinde seyrediyor. O halde mitoloji ve tarihin merceğini bir de işbirlikçilik ve ihanetin izleri üzerinde tutup, daha yakından tanımak ve ders çıkarmak gerekir. "Sümer icatçılığında işbirlikçiliğin miti" diye bir başlık olsa, karşımıza Gılgameş mitolojisi çıkar: "… Enkidu tamamen yetişmiş bir insan olarak doğdu. Gövdesi birbirine karışmış uzun tüylerle kaplı olduğundan, bir insan olduğu kadar bazı yönlerden bir hayvan gibi de görünüyordu. Kafasının üzerinden tıpkı buğday tarları gibi uzun gür saçları fışkırıyordu. Sığırların tanrısı gibi kendini hayvan derileriyle

1 **Ernest Volkman- Casusluk**

sardı. İnsan topluluklarından uzakta, kırlardaki hayvanlar arasında vahşi bir yaratık gibi yaşadı. Ne insanlardan ne de şehirlerden haberi vardı. Arkadaşı ceylanlar gibi düzlükteki otlaklardan beslendi. Su alanındaki vahşi hayvanlar gibi su içme sırası için itişip mücadele etti… Sonunda avcı, babasına şöyle dedi: 'Üç gündür hayvanların su içtiği yerde, tepelerden çıkıp geldiği sanılan vahşi bir adam görüyorum. O kadar iri ki, eminim ülkedeki en güçlü insan odur. Orada ceylanlar gibi otla besleniyor ve su içilen yerde toplanan hayvanlarla birlikte su içiyor. Benim geçim kaynağımı elimden alıyor. Kazdığım çukurları toprakla dolduruyor ve kurduğum tuzakları parçalıyor. Ne zaman düzeneklerim onları yakalasa, çayırdaki hayvanları ve küçük yaratıkları serbest bırakıyor ve artık hiçbirini yakalayamıyorum!' Babası avcıya: 'Bunun için sağlam surları olan Uruk kentine gitmeli ve Gılgameş'e bu güçlü, vahşi adamdan söz etmelisin. Oradaki tapınaktan bir rahibe (tapınak fahişesi) getir ve onun bu vahşi adama bir insan gibi eğitmesini, su içilen yerde görmesini sağla. Rahibenin güzelliği onu çekecektir. Ona bir kez sarıldı mı, ovadaki hayvanlar onu bir yabancı olarak görecek ve onunla bir araya gelmeyeceklerdir. Bir insan olmak zorunda kalacaktır.' (İlk komplo tasarısının yaşlı erkek şaman ve genç erkek avcı arasında geçtiğini bu diyaloglardan bir kez daha görmekteyiz.) Avcı, babasının sözünü dinledi. Sağlam surlu Uruk kentine doğru yola çıktı. Gılgameş, avcının öyküsünü duyar duymaz vahşi adam nasıl bir insan gibi davranılacağını öğretmesi için tapınaktan rahibe yolladı… Avcı ve rahibe, bütün günü su içilen yerde oturarak geçirdiler. Sonunda ceylanlar gibi ovada su içmeye alışmış olan güçlü, vahşi Enkidu geldi… Enkidu, kadından büyülenmişti ve onunla altı gün yedi gece geçirdi. Doğmuş olduğu ovayı, başıboş şekilde dolaşıp durduğu tepeleri ve arkadaşı olan vahşi hayvanları unuttu. Daha sonra tekrardan onların arasına katılmak istediğinde, onlar Enkidu'nun artık bir insan olduğunu hissetiler. Ceylanlar bile ondan korkup kaçtılar. Enkidu hayvanların davranışlarındaki değişim karşısında öylesine sarsılmıştı ki, önce tamamen hareketsiz bir şekilde öylece kalakaldı. Onlara tekrar katılmayı denediğinde artık bir ceylan kadar hızlı koşamayacağını anladı. Artık o eski vahşi adam değildi… Kadına geri döndü yanına oturdu ve dikkatlice yüzüne baktı…" Gılgameş mitolojisindeki Enkidu karakteri ve türevleri, akıllara Tevrat'ta Yehova'nın Habil'i katleden kardeşi Kabil'e seslenişini getiriyor adeta. Şöyle seslenir Yehova: "Ve şimdi sen toprak tarafından lanet edildin. O toprak ki, kardeşinin kanını senin elinden almak için ağzını açtı. Toprağı işlediğin zaman, artık sana kuvvet vermeyecektir. Yeryüzünde kaçak ve serseri olacaksın."

En büyük ihanet, bütün hainliklerin anası olan; insanın kendi anlamsal gereğine yabancılaşmasıyla başlar. Bütün hainlerin ilk ihanet ettikleri şey bu yüzden önce kendileridir

---

İyinin ve kötünün her zaman ve zeminde sürdürücüleri-temsilcileri vardır demiştik. Enkidu'nun lanetini yüzyıllara taşımak ve Kabil rolünde kendini görünür kılma vasfı da kimi işbirlikçi karakter ve oluşumlara düşmüş durumda, ihanet ve işbirlikçilik sarmalı sadece bir topluma indirgenip biricik kılınamaz ya da bir toplumun temel karakteristik özelliği-kaderi hiç sayılamaz. Roma'nın Brutus'u Medlerde Harpagos diye çıkar karşımıza. "Sen demi Brutus?" her ne kadar tiyatral bir replik düzeyine düşürülüp sunulsa da ihanetin tarihsel arka planını veriyor. Arkada kalan "replikten" önce merak uyandırmalı oysa…

Astyages de Harpagos'a "Bre alçak" der ve devam eder: "Ey alçak, bana ihanet ettin, krallığımın yıkılışını gerçekleştirdin. Bari kendin yerime geçseydin. Madem bunu yapmadın, hiç olmazsa krallığı Medlerde bıraksaydın. Neden alçakça götürüp Persli uşağımız Kyros'a teslim ettin?" Pers Akhaemenid hanedanlığı ile Medler arasındaki çetin mücadelelerin hiçbiri Med sarayındaki komplo kadar hızlı ve kesin sonuç sağlamamıştır. Medler, "300 yıl sürüp inşa ettikleri siyasi oluşumu, çok kısa süren bir saray oyunuyla"

Harpagos'un ihanetiyle kaybetmişlerdir. Enkidu'dan Harpagos'a, neyin tohumuydu ekilen? Tarih 1608-1610'u gösterir. Bu defa tarihsel destanın adı "Kela Dımdımê" (Dımdım Kalesi) diğer adıyla "Xanê Çengzêrin"dir. Direniş destanının konusu kaynağını İran'ın Urmiye Gölü'nün güney ve güneybatısında kalan bazı bölgelerinde meydana gelen bir Kürt ayaklanmasından almaktadır. Ayaklanmanın merkezi Mergever bölgesinde kalan Dımdım Kalesi'dir. Bu ayaklanma Safevi (bugünkü İran) hegemonyasına, Şii kızılbaşların Sünni Kürt halkına yapmış olduğu katliam, baskı, zarar ve vergi sıkıntısına yapılmıştır. Şah I.Abbas ve Kürt Hanı Emirhan arasında yapılır. Tüm Kürt isyan ve ayaklanmalarında olduğu gibi direnişle teslimiyetin atbaşı seyrettiği yaman bir örnektir Dımdım Kalesi. Bu kez ihanetin adı Mahmut Malakanî'dir. Bu direnişin yıkılmasına sebep olan, kalenin gizli surlarını ve geçitlerini şaha anlatan, zamanında güvenilir olan bu şahsiyet; kaleyi kanının son damlasına kadar fedaice savunanlara karşı kendi şahsını kurtarmayı ve savunmayı yeğleyip, teslimiyet ve ihanetle direnişi kırmaya neden olan gizli geçitleri vermiştir. Mahmut Malakani'nin ardılı olan Yezdanşer'in hikâyesi de işbirlikçilik ve ihanetin devir teslimi gibidir. Bu defa direnişte Mir Bedirxan ve aşireti vardır. 1842'de bağımsızlığını ilan eden Mir Bedirxan, 1847'de İngiliz misyonerlerinin faaliyetleri ile de kışkırtılan Nasturilere karşı yönelince; Ruslar, Fransızlar, İngilizler Osmanlı'ya Bedirxan'a askeri müdahale yapılmasını dayatır. Ve böylece Osmanlılar var gücüyle iki koldan Bedirxan'a saldırır. Ancak Bedirxan'ın orduları birçok kez Osmanlıyı püskürtür. Bu yolla kazanamayacağını anlayan Osmanlı, farklı politikaları devreye koyar. İsyana katılan beyleri rüşvet, makam yoluyla elde etmeye çalışır. En nihayetinde Bedirxan'ın yeğni Yezdanşer'le anlaşmaya varırlar. Yezdanşer ihanetiyle tüm güçler Bedirxan'a yönelir. Bedirxan Cizre'den Evrağ Kalesi'ne geçer, Dımdım'dan sonra, direniş kalesi Evrağ olur. Kimilerine göre dört ay kimilerine göre dört gün direnir, sonrasında teslim olur ve İstanbul'a gönderilir. (Burada da ilginç bir mesele yaşanır. Padişahla Bedirxan arasında şöyle bir diyalog geçer: Padişah sorar, "Neden evine isyan ettin?" Bedirxan Padişah'a Ömer Hayyam'ın, "Var mı dünyada günah işlemeyen, söyle? Yaşanır mı hiç günah işlemeden, söyle? Bana kötü deyip, kötülük edeceksen Yüce Tanrı, ne farkın kalır benden, söyle?" rubaisiyle cevap verir. Haliyle, Padişah'ın hoşuna gider bu cevap ve onu af eder!) "Erken bir milli hareket olma özelliği taşımaktaydı (isyan). Bastırılmasaydı, ulus-devlete doğru gidebilirdi… Kürtlük, Kürtçülük artık bu çevre ve şahsiyetlerin elinde kendilerini ve ailelerini yaşatma aracına dönüşmüştür. Bağımsızlıktan başlayan pazarlık, şahıslarını affettirmeye kadar indirgenmiştir…" (Abdullah Öcalan) Bedirxan ile başlayan bu yol Celadet Ali Bedirxan ile model veya yöntem haline getirilmiştir. Yenilginin Osmanlı, Süryani, İngiliz gibi dış nedenleri olmakla beraber, aile içinde Yezdanşer, kimi yorumlara göre, aslında İngiliz misyonerinin eşiyle aşk yaşadığı için İngilizlerle işbirliği içinde saf değiştirip Osmanlılara katıldığı yönündedir. Yine ayrıca Bedirxan'ın, Yezdanşer'in babasını teşhir ederek öldürdüğü de söylenmektedir. Yezdanşer, serdeki intikamla ihanet etmiştir. Böylece Yezdanşer'in çıkar ve şahsi intikam duygusu isyanın kaderini değiştirmiştir.

Sömürge toplumları tarihten bu yana hep en ilkel haller olan güdüleri üzerinden sınanmış, kullanılmış, terbiye edilmiştir

En büyük ihanet, bütün hainliklerin anası olan; insanın kendi anlamsal gereğine yabancılaşmasıyla başlar. Bütün hainlerin ilk ihanet ettikleri şey bu yüzden önce kendileridir. Gılgameş mitolojisi bu anlamda birden fazla temsiliyetlerin ilk oluşum hallerini vermesi açısından çarpıcı bir örnektir. İlk yabancılaşma, ilk düşürülüş, ilk kendine ihanet, zaaf-zayıflık ve güdüsel düşüşün-düşürülüşün akabinde gelen işbirlikçilik, bir toplumun karakteristik özelliği-özü olmasa da laneti olmuştur. Mitolojik anlatımda da görüldüğü üzere, fiziki özellik ve yaşantısıyla betimlenen Enkidu, 21. yüzyılda Kürdü betimleyenlerin özellikleriyle hala devam etmektedir. En başta surlarla kaplı şehir insanlarından biri olmadığı için vahşidir(!) Enkidu bireyi olduğu toplumsal doğanın üyelerini avlayan

avcının tuzaklarını bozduğu için yabanidir(!) ve acilen "insan" olmalıdır. Devletli uygarlığın yürüyen bir taşıyıcısı, dağ-orman halkının yok edilmesi önündeki engel olmaktan çıkartılması ve bu halka tuzağı kuran avcılardan biri olması gerekmekteydi. Güçlüydü, kuvvetli ve zekiydi. En önemlisi de hedef olan Sedir Ormanı'nı ve topluluğunu en iyi tanıyandı, zira onlardandı, mite göre cinselliğe bağımlılaşan ve cinsellikle düşürülüp hayvanlığın doğasından çıkarılıp "insan" oluyordu(!) Tapınak rahibesi (fahişesi) Sedir Ormanı'ndan Enkidu'yu "barbarlıktan", "uygarlığa" geçirme göreviyle görevlendiriliyor. (Bugün uluslararası istihbarat teşkilatlarının kullandığı yöntemlerden biri. Kişileri angaje-ikmal etmek için adına "Romeo Yöntemi" de denilen bu operasyonların tarihte de görüldüğü üzere mitolojik bir geçmiş taşıyor. Barbarlık diye anlatılanın, kendi toplumunun öz değerlerine ihanetten, devletli uygarlık sisteminde kraldan daha kralcı bir halde kendi toplumunun ahlakına kast eden, yok etmeye endeksli tipolojinin kadın eliyle nasıl yaratıldığı anlatılmaktadır. Bu anlamda ilk sömürgenin kadın olmasıyla birlikte sömürgenin sömürgesi yaratılır. Tapınak rahibesi şahsına, fahişeliği nasıl ajanlık kurumu olarak kullanıldığı ortaya konuluyor. "Maskesiz Tanrılar ve Çıplak Krallar"da durum şöyle özetlenir: "… Ben tarihte ilk bilenen Kürt işbirlikçisinin, Uruk (bugünkü Irak) kralı Gılgameş'ın ormandan (o zamanlar orman, ağırlıklı olarak proto Kürtlerin yerleştiği yerlerde yığınladır) getirilip orman alanındaki işgalleri için bir ajan-işbirlikçi gibi kullandığı Enkidu olduğu kanısındayım. Yani ilk destanlara konu olacak kadar eski bir geçmişi var. Tabi her zaman olduğu gibi yine bir kadın aracılığıyla özgür dağ havasını ve arkadaşlarını bir tapınak rahibesinin aldatıcı tatlılığında ve şehvetinde kurban etmiştir. Bugünlerde (Özgürlük Hareketi'nden çıkan yüzlerce Harpagos'a) ne kadar da çok benziyor! Günümüz işbirlikçi Kürt kişiliğinin tarihen oluştuğunu; beş para etmez bir aile ve karısı için satmayacağı bir değer olamayacağını; bu yüzden gerçek soyluluk, politiklik, bilgelik, anlamlı, zevkli (özgür yaşamdan) uzak olduğunu, dolayısıyla çok iğrenç yaşandığını iyi bilmek gerekir…"

Güney'de girilemeyen yerlere en önce PDK'lilerin (KDP), Kuzey'de ise Cerdewanların gönderilmesi gibi Enkidu da bu hikâyenin sonunda Gılgameş'i Humbaba'ya götüren, Sedir Ormanı'nın yerini gösteren bir işbirlikçi-hain olacaktır. Hatta ve hatta Gılgameş'ın saldırmakta tereddüt yaşadığı yerde, onu yine saldırması için cesaretlendirip ikna edecek olan Enkidu'nun bizzat kendisidir. Enkidu'nun bunu nasıl yaptığını biliyoruz. "Peki, Enkidu bunu neden yaptı?" diye sorarsak günümüzün işbirlikçi ve hainlerin de nedenlerini buluruz. Sömürge toplumları tarihten bu yana hep en ilkel haller olan güdüleri üzerinden sınanmış, kullanılmış, terbiye edilmiştir. Devletli uygarlık sistemi de toplum bireyini bu ilkel sınırlarda tutup (açlık, cinsellik, ölüm vs.) kendi çıkarları doğrultusunda güdülere hitap eden araçlarla maşa olarak kullanmıştır. İnsan doğası böylece, devletli uygarlık sistemlerinin çıkarlarının doğasına hizmet eder hale gelmiştir. Enkidu, zorun ve baskının kaba haliyle muhtemelen özünden kopartılamazdı. Kim bilir, saldırıya uğrasaydı karşılığı işbirlikçilik de olmayabilirdi. Gılgameş, Sedir halkını Enkidu'nun şahsında tanımış olsa gerek devreye "vahşi" doğasının zaafından yaralanmak için plan konuldu. Şunu önemle belirtmek gerekir ki vahşi olan Enkidu'nun doğası değil, zayıflığıydı ki Gılgameş de bunu bildiğinden ilk vuruşu güdülere yaptı. Rahibeyle altı gün yedi gece geçiren Enkidu artık doğasına yabancılaşmış, kendi kabuğuna düşman olmuş, üzerine de "uygar" insanın kokusu sinmiştir.

Hegemonik Güçlerden Beklenti; Özden Kopuş

Bugünün Irak'ında Enkidu, İran'ında Harpagos, Mahmut Malakani, Bakur'unda Yezdanşer'in temsilci ve sürdürücülerini tanımak görmek zor değil. Özdeşleştirmelerin şüphesiz temeli var. Bu temellerde bırakılan izleri satır satır aşmaya devam… Tarih, bu defa 16 Aralık 1946'yı gösterdiğinde; Qazî Mihemed'in önderlik ettiği modern halk hareketi niteliğinde, bir yılı bile bulmayan bir Cumhuriyet kurulur İran'da. Adı "Mahabad Kürt Cumhuriyeti" Hegemonik güçler, Kürt coğrafyasını dörde, dördün her bir parçasını da bir parçaya bölüp kendi aralarında pay etme yarışında birbiri ardına gelip gidiyordu. 1937'deki Sadabat Paktı da tıpkı Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın çağdaş uzantısı olup

Kürt bölünmesini derinleştirme ve tüm özgürlük hareketlerini ortaklaşa tasfiye etmeyi amaçlıyordu. Yerel hegemonyanın temsilciliğini Rıza Pehlevi yürütürken, kıtalar ötesindeki dış hegemonyanın gözü de bu topraklardan hiç eksik olmamıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından İngiltere ve Rusya, İran'ı işgal etmişti. Rusya'nın denetimindeki bölgede Mahabad Kürt Cumhuriyeti kuruldu. İngiltere ve Rusya anlaşıp daha sonra İran'dan çekildi.

Hegemonik güçler kendilerine süreklilik kazandırmak için salt zor ve şiddete değil rızaya da ihtiyaç duyarlar

En son Rus güçlerinin de çekilmesinden hemen sonra İran, Mahabad Kürt Cumhuriyeti'ne saldırdı. Qazî Mihemed direnir, teslim olmaz. Mele Mustafa Barzani de ordadır ancak olacakları görünce buradan kaçar ve Rusya'ya gider. Qazî Mihemed ve arkadaşları Mahabad'ın Çarçıra Meydanı'nda idam edilir. Daha önce Süleymaniye'de sürgün bulunan Mele Mustafa Barzani, 1943 yılında kaçarak Barzan bölgesine geldi. Bölgede örgütlenmeye başladı. 1945'te Arap güçleri İngilizlerin desteğiyle saldırılar başlatınca, Mele Mustafa onbin peşmergesiyle birlikte Rojhilat'a (Doğu) geçti. Yeni kurulan Mahabad Kürt Cumhuriyeti'nde görev alsa da, cumhuriyetin saldırılara uğramasıyla geri çekildi. 16 Ağustos 1946'da Irak PDK'sini kurmuş ve ilk genel sekreteri olmuştu. O dönemde var olan Rizgarî, Hêvî, PKI'den ayrılmış komünistlerin kurduğu Partiya Şoreş gibi partiler kendilerini feshederek PDK'ye katıldı. Mahabad'tan kaçıp Sovyetlere sığınan Mele Mustafa, tamamen etkisiz olduğu bu dönemde, partiye katılan Celal Talabani ve komünist Kürt aydınlarından bazıları (Hemze Abdullah, Nejad Ezîz, Îbrahim Ehmed) PDK'yi hareketlendirdiler. 1953-1958 arası dönemde özellikle partinin şehir örgütlenmeleri Îbrahim Ehmed ve Talabani'nin denetimine geçti. 1958'de Irak'ta bir darbe ile yönetim değişti. Baskılar azalınca Mele Mustafa Güney'e döndü. O sene ikinci kongrede Hemze Abdullah ve Nejad Ezîz gibi sol kanaat öncüleri tasfiye edildi. 9 Ocak 1960'da resmi kuruluş için Irak hükümetine başvuran PDK ile Irak rejimi arasında 11 Eylül 1961 tarihinde tekrar çatışmalar başladı. 1963'te aslen Bakurlu olan peşmerge komutanı Sadige Qeşurî, Mele Mustafa'nın emriyle Türkiye'ye teslim edildi. 1964'teki iç çekişmeler bölünmeyle sonuçlandı. Îbrahim Ehmed, bin peşmergesiyle birlikte ayrılarak Rojhilat'a geçti. Bir süre çatıştılar, sonradan Îbrahim Ehmed tekrar döndü. 1966'da bu kez Talabani öncülüğünde bir grup, PDK'den ayrılıp Irak rejimiyle işbirliği yaptı. 11 Mart 1970'te, PDK ve Irak rejimi arasında bir özerklik anlaşması yapıldı. Irak rejimiyle 4 yıl süren çatışmasızlık döneminde, PDK kendi içinde tasfiyeye ve infaz hareketlerine girişti. Dr. Şivan (Sait Kırmızıtoprak), Brûsk (Hasan Yıkılmış), Çeko (Hikmet Buluttekin) gibi Bakurlu olan PDK üyelerini katlettiler. 1973'te PDK ve PDI (Irak Komünist Partisi) arasında çok kanlı çatışmalar yaşandı. 12 Mart 1974'te Irak rejimi daha önce kabul ettiği özerkliği tanımadığını açıkladı ve çatışmalar yeniden başladı. PDK'den ayrılan Talabani, YNK'yi dört hareketin birlik oluşturduğu bir örgüt olarak kurar. Emekçiler Birliği, Sosyalist Birlik (Bu iki grubun liderleri sosyalist, aydın, ezilenlerden yana olup yıllarca PDK'de peşmergecilik yapmış, 1975'te istifa etmiş kadrolardır), Devrimci Birliği de PDK'den kopan bir gruptu, Celaliler olarak bilinenler ise Talabani ekibidir. İlk zamanlar bir cephe birliği olarak Şam'da 1 Haziran 1975'te kuruldu. 1976'da bu gruplar, ideolojik temellere dayanmayan bir "birlik" oluşturdular. 1992'de ise yeni tüzük ve programla birliklerini yeni bir biçimde, parti modeline yakın bir hale getirdiler. Bünyesinde ve kitlesinde dürüst, yurtsever insanlar çoğunlukta olsalar da, yönetim kademeleri kaypak, işbirlikçi, çıkarcı çizgide olup, sık sık diğer Kürt örgütleriyle karşı karşıya gelmişlerdir. "PDK ve YNK arasında süre gelen anlaşmazlığın temelinde ise ekonomik ve dar aşiret çıkarlarının çatışması yatıyor" denilse yanlış olmaz. PDK de kendi içinde bölünmüş durumda. Bir kesim ulus-devlet iddiasına sahip ve bunu da ABD-İsrail ekseninde gerçekleştirebileceğine inanıyor. Yani bir devlet tasavvurları var ancak dış destek bağımlısı. Buna hayal demek zor. Zira ABD-İsrail ve Avrupa, Rojava'nın da dahil edilmesi stratejisi

üzerinden bunun pratikleşmesine güncelde önemli destek vermekteler. Bir kesimin ise olaya yaklaşımı Kurdevariliği önemsemek yerine bir aile şirketi olarak küresel ağ içerisinde yer bulmaktadır. Bunun için gerekiyorsa Türkiye'ye bağlanmaya da hazırlar.

Hegemonik güçler kendilerine süreklilik kazandırmak için salt zor ve şiddete değil rızaya da ihtiyaç duyarlar. Yıllar sonra ABD Irak'a girdiğinde Saddam'ın kimyasal silah bulundurduğu gerekçesiyle saldırmıştı. Saddam, bu silahı bulundurduğunu itiraf etse de etmese de, her türlü suçlu ilan edilecekti. Ve Saddam "Bu silahlar yok" dediğinde de BM'de yalan söylediği için yargılanır. Saddam idam edilir. Oğulları, torunları sağ yakalanma ihtimali olmasına rağmen öldürülür. Irak'ın batı bankasındaki tüm hesaplarına da el konulur. ABD Irak'a demokrasi, özgürlük getirme vaadiyle saldırmıştı. Ancak 2005'e gelindiğinde, ABD Irak'ta bataklığa saplanır ve burada Vietnam'dan daha fazla askerini kaybeder. Lakin dünyayı bir yana iterek Irak'a giren ABD, sıkışmıştır ve BM'yi yardıma çağırır. Müslümanların tepkisini çeken Ebu Gureyb Hapishanesi'nde yapılanlar da öfke yaratır. ABD, Irak'ta yenilmiştir. ABD, Ortadoğu'da sadece şiddet ve askeri güçle var olamayacağını anlar, stratejik bir değişime gider, değişimin adı BOP'tur (Büyük Ortadoğu Projesi); ABD'nin tek başına müdahalesi kaos getirmiştir. Uluslararası güçle savaş meşrulaştırılmıştır. NATO, BM'yi devreye sokar. Avrupa devreye girer ve Irak'ı, askerlerini eğitme alanı yapar. Ancak ABD bu defa başka bir huzursuzluk yaşar; NATO'nun Irak'a doğrudan girip, ganimete ortak olmasını istemez. Zaten realite olarak bu kapitalist güçlerin ortak bir şekilde hegemonyayı paylaşması mümkün olmaz. BOP stratejisinin, ABD'nin uzun vadeli mankurtlaştırma planı olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Büyük Ortadoğu Projesi; "Ayrıntıları hiçbir zaman açıklanmayan ama sözde Ortadoğu'ya demokrasi, barış, özgürlük getirmeyi vaat eden emperyalist ABD stratejik planıdır. Bu proje ABD'nin mutlak çıkarları ve Ortadoğu'daki zengin aile veya kapitalist sermayedarlar ile işbirlikçi hükümet ve partilere fayda, halka ise savaş, ölüm ve sömürü dayatmaktaydı. Bu girişim, sistemin krizinden ağır darbe almadan çıkabilmesi için zorunlu görülmektedir. Gerek temel enerji kaynakları, gerek sosyo-kültürel ve dini olgular sisteme eklenmeden ABD'nin hiç rahat olmayacağı bir duruma sokmaktadır. Bölge son 200 yıldır uygulanan kapitalist sömürgeci planlar artık işlemez hale gelince BOP denilen uygulamaya geçildi. Küresel kapitalist hegemonyanın Kürtlere BOP kapsamında, kültürel soykırımcı ulus-devletlere dayattığı çözüm iki yönlü geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Gücün dolaylı kullanımı, bir ülkenin dünya politikasında başka ülkeleri kendisine benzetip, kendi değerlerini beğendirme ve kendisine entegre etmeyi hedefleyerek yapar

---

Birinci yön; Erbil merkezli Kürt ulus-devlet oluşumudur ve uzun vadede ulus-devletçi çözümün ilk adımı olarak hayata geçirilmektedir. İkinci yön; Diyarbakır merkezli 'bireysel ve kültürel haklar' temelli Kürt sorunu çözümüdür."(Abdullah Öcalan) Yani ABD, BOP stratejisiyle "hard power" (kaba güçten), "soft power" (yumuşak güce) döner. Gücün dolaylı kullanımı, bir ülkenin dünya politikasında başka ülkeleri kendisine benzetip, kendi değerlerini beğendirme ve kendisine entegre etmeyi hedefleyerek yapar. Amaç, başkalarını senin isteklerini ister hale getirmektir. Bu, rızanın imalatıdır. Etkileme, tehdit veya ödülle de olabilir. (Son süreçte ABD Barzani ailesinin mal varlığını soruşturma ve bu yönlü açtığı mahkemeyle tehdit etmesi gibi) Yumuşak güç, özendirme ve cazibesidir. Ayrıca sert ve yumuşak güç birbirini takviye eder. Yumuşak güç çekim gücüyken, kaba güç başkalarını, istediğin şeyi yapmaya zorlamadır. Çekiciliği ise, kültüründe, demokrasisinde bireysel çıkar ve menfaatleri içeren politikalarındadır. BOP bölgeyi küreselleşme sürecine eklemleyen, stratejik alan olarak ele geçirmeyi, enerji, kaynak ve ikmal yollarını ele geçirmeyi içeren doğrudan ABD askeri

varlığı ve işbirlikçi hükümetlerini öngören, bunu da aşan bir projedir. Bu proje kapsamında eğitim, istihdam, üniversite ve medya yaratma, kadın eğitim merkezleri, çocuk bakım evi gibi sivil toplum kuruluşları, yine parlamenter sistemi güçlendirmeyi hedefleyen programlar oluşturmayı amaçlar. ABD çıkar ve amaçlarına uyumlu kurum ve değerlerle tahkim edilmiş reform programıdır. Sonuç; ABD değerleriyle şekillenmiş toplum ve devlet yapısı Gramsci, bu merkez katman etrafında oluşan iktidar blokunu "tarihsel blok" olarak adlandırmış, yerel güçlerin kendi hegemonyalarını kuramadan ve dolayısıyla da toplumsal katılım sağlayamadan gerçekleştirdikleri (tepeden inme) reform ve dönüşümleri de "pasif devrim" olarak tanımlar. Gramsci'ye göre, Saddam rejimi bu bağlamda "sezenizm" türünde bir pasif devrim rejimidir.

24 sene CIA'de görev yapan Henry A. Crumpton yazdığı anılarında angaje-ikmal (sözlü veya yazılı sözleşme, söz verme; tarafına çekme) yöntemlerinin temel ilkelerinden söz eder: "PİZE (para, ideoloji, zorunluluk, ego) bence intikamı da buna dahil etmek gerekir. Her ne kadar egonun bir uzantısı olacağı düşünülse de ayrı ele alınacak kadar mühim bir unsurdur… Bizzat yaptığım ya da nezaret ettiğim angaje, işlemlerinin tümü farklıydı. Para, ideoloji, zorunluluk ve egonun farklı orandaki karışımlarından oluşan sebeplerle hareket ederlerdi. (Yani CIA ajanı olurlardı) Seneler sonra Afganistan'da intikam ve zorlamanın da (İZ) angaje işlemlerinde büyük önem arz ettiğini öğrendim…" Bir yeşil kuşak projesi olan Taliban, 1979'da ilk kez ortaya çıktı, 1996'da da Afganistan'da iktidara geldi. Sovyet Rusya'nın Afganistan'dan çıkarılması üzerine faaliyet gösteren Taliban örgütü, 1996'da resmen Afganistan'da iktidara gelip Sovyetleri çıkardı. 2001'e kadar iktidarda kaldı. El-Kaide'yle birlikte İkiz Kulelere saldırı yapınca dönemin ABD Başkanı Bush Taliban'a sığınan Bin Ladin'i kendilerine teslim etmesini istedi, Taliban kabul etmeyince de ABD tarafından Afganistan'ın 20 yıllık işgali resmen başladı. Henry A. Crumpton'dan alınan yine şu anektod açıklayıcı olacaktır: "… Mesut, cesur, sert ve kimi zaman da merhametsiz olan bir Afgan savaşçıydı. On sene müddetince Sovyetlerin Pençşir Vadisi'ne girmesine müsaade etmemiş ve bu kahramanlığı nedeniyle de 'Pençşir Aslanı' olarak anılmaya başlanmıştı. Sovyetlerin çekilmesinden sonra kurulan kırılgan Afgan hükümetinin parçasıydı. Bu hükümet çok geçmeden çökünce iç savaş çıkmış ve bu da Taliban'ın doğmasına neden olmuştu(!) Mesut, Kabil'den memleketi olan Pençşir Vadisi'ne çekilip orada Taliban'a karşı olan Afgan direnişine önderlik etmeye çalıştı… Kibar bir tanı da muhtevası epey ağır bir soru sordu: 'Amerikan hükümeti El-Kaide'yi durdurup Bin Ladin'i öldürmeyi mi yoksa Afgan halkını mı daha çok düşünüyor?' Hiç düşünmeden, 'El-Kaide'yi' dedim." Ve 15 Ağustos 2021'de Taliban'ın iktidara gelişini, ABD'nin Afganistan'dan çekilme sürecini herkes biliyor. Ve Henry A. Crumpton, aşağıdaki yorumuyla sadece ABD'nin değil, tüm hegemonik güçlerin toplum ve yerel güçlere bakış açısını özetler niteliktedir: "… Devletler, gizli faaliyeti halkı ve hadiseleri kapsamlı dış siyaseti destekleyecek şekilde gizlice yönlendirmek için kullanır. Bu yeni bir şey değildir. M.Ö. 3'üncü asırda, Büyük İskender'in babası, Makedonya Kralı II. Philip rivayete göre; 'Bir ordunun geçemeyeceği dağlardan, altın yüklü bir eşek geçer' demişti…"

"Sen kimsin?"

Ortadoğu coğrafyası, tarihten bu yana tüm hegemonik güçlerin "kaba" ve "yumuşak" yöntemlerine saha olmuş poligon gibi kullanılmıştır. Ama bir şeyi gözden kaçırmamak gerekir; Ortadoğu kıyaslanmayacak şekilde günümüzün tüm Avrupa ülkelerinden en fazla köklü devlet geleneğine sahip olup kapitalist uygarlığa da bir o kadar yabancı bir coğrafyadır. Avrupa'nın tüm modern icatları, felsefeleri, bilimi, sanatı, kültürü, siyaseti Ortadoğu'dan devşirildiği gibi amorf bir yapıda Ortadoğu'ya taşınmaya çalışıyor. En önemlisi de ahlaki politik toplumun kodları hala da çok güçlüdür. Bünyesinde taşıdığı bu kodlar, kapitalist modernitenin ulus-devlet icadını kabul etmemesinin temel nedenidir. Tüm Avrupa ve Amerika temelli "özgür, demokratik bir Ortadoğu ulus-devleti, toplumu"nu marjinal bırakmaktan öteye gidemiyor. Irak, İran, Suriye, Afganistan, Türkiye, Makedon Kralı II. Philip'in sözünü ettiği "altın yüklü eşek" olmaktan öte bir değer ve önem taşımıyor hegemonik güçler için. Bu yüzden bu

coğrafyada yaratılmaya çalışılan "avamî toplum"dan başka bir şey değildir. Batıdan, kadim coğrafyanın kadim toplumlarını demokrasi, özgürlük geleceğine inanma-inandırma çabası, Ortadoğu'daki herhangi bir yedi yaşındaki çocuğu dahi güldürebilir. Zira söz konusu Ortadoğu coğrafyasında demokrasi ve özgürlüğün yokluğundan değil, bilakis halkların demokrasi ve özgürlüğünü koruma ve savunmasından kaynaklı savaş taşınmıştır. Bu yüzden özel savaş bu coğrafyada çok merkezli ve boyutlu yürütülmektedir. Bu yönden bakıldığında, ideolojiye "toplumun öz ve meşru savunmasıdır" tanımını getirebiliriz. Çünkü ancak ve ancak politik-ideolojik toplumla, özel savaş rejimiyle mücadele edilebilir.

Zira özel savaşın tanımı da "topluma karşı bir bütün olarak ilan edilmiş bir savaştır." Kuralsız yoğunlaştırılmış ve ölçüsüz bir strateji olarak egemenler tarafından geliştirilen haliyle toplumun tüm dokularıyla oynamayı, mankurtlaştırmayı hedefleyen bir savaştır. Tarihten güncele, savaşın kapsamı askeri, siyasi, ekonomik olduğu kadar birey ve toplumun ahlaki ve politik kodlarına, psikolojik ve sosyo-kültürel gerçekliğini hasarlı bırakma, toplum ve bireyin hafızasına "cellada sevdalı" zehirli tohumları ekme, "devlet vatandaşı", "vatanperver" formuna göre algı ve bu algılara göre simülatif birey-toplum ilişkisi kurma amacı taşır. En önemli özel savaş aracı belki de bu yüzden medya organıdır. Topluma en hızlı ve etkili ulaşan medya ve teknolojik gelişmelerdir. Bu yolla yaratılan apolitik ve bitkisel hayatta yaşamını idame ettiren toplum ve bireyi, egemenler için en ideal toplum ve bireylerdir. Bu sayede özel savaş da toplumlarda bir ideoloji yaratmak ister, sloganını da söyle belirler: "Herkes gibi sıradan olacağına, kendini yaşa, özel ol." Kulağa hoş gelen ve toplumları, toplum bireylerini adeta çöldeki vaha misali kendisine çağıran liberal ideoloji, toplumu empatiden, sorumluluktan, duyarlılıktan, sorgulamadan, idealleri için yaşayan ve mücadele eden bireyler-insanlar olmaktan çok, nihilist ve pesimist bireyler-insanlar türetir.

Liberal ideolojinin; "kimlik ve ahlak siyaseti geride kaldı" düşüncesiyle hiçbir kimliği ve sorumluluğu taşımamak, ahlakı kısıtlayıcı ve sınırlayıcı, bireysel özgürlük tercihlerine karşı bir saldırı olarak ele alma ve felsefesini yapma ayrıca toplumsal düşünce ve ideolojinin sapmasıdır. Oysa bireysellik (bireycilik değil) icazet alınmadan gösterilmesi gereken bir iradedir. Toplumu bireye, bireyi topluma kurban etmeden toplumsal ahlak, ortak vicdan, güçlü inanç maneviyatla birbirini güçlendirmelidir. Kapitalist modernite maddi kültürü ne kadar şahlandırıyorsa, toplumların da manevi kültürü o denli koruması gerektiği açıktır.

İnsan, toplumsal yaşam içerisinde geliştirdiği ilişkilerin özgün bir deseni olarak açığa çıkar

Ahlak ve maneviyat dediğimiz olgu, inançla simbiyotik bir ilişki halindedir. "İnancın, ahlaki normların aşılması gereken bir form olduğunu" düşünmek, "her türlü inancın dar anlamda bir sığınma biçimi olduğunu ve asıl insanın bu formu aşınca güçleneceğini, kendisi olabileceğini" söyleyen pozitivistçe anlayış ve özgürlük felsefesi, kendi içinde çarpık ve çelişkili bir yaklaşımdır. İnanç ve insan eksenindeki tartışma ilk felsefelerden günümüze kadar süregelen bir tartışmadır. Kimi inancı kutsanmış kimileri ise küçümseyerek (sanki inançtan kopuk bireymişçesine) yerine bilimi koymaya çabalamıştır. Oysa ne inanç tümden bilimden kopuk ne de bilim tümden inançtan kopuk ele alınabilir. İnsanı inançsız düşünmek, insanı metafiziksiz düşünmek gibidir. Nasıl ki birinci ve ikinci doğayı çeşitlilikten, farklılıktan ve zengin renkliliğinden yoksun düşünemiyorsak, günümüz insanını da bundan yoksun düşünemeyiz, "inancın aşılması gereken bir form olduğu" iddiasının kendisi bile içsel bir düşüncenin dile gelmesi olayından başka bir şey değildir. Süreklilik kazanması durumunda "inanç" halini alması kaçınılmazdır. Dolayısıyla inanç formlarının aşılması, değişime uğraması durumundan (tıpkı zihinsel düşüncenin mitolojiye, mitolojinin dine, ardı sıra felsefeye dönüşme süreçlerinde olduğu gibi) söz etmek her zaman mümkündür, ancak inanç olgusunun kendisini

insan varlığının yaşamından söküp çıkarmak her şeyden daha çok insanı eksik kılar. Çünkü inanç ve bununla bağlantılı kültürel ahlak yaşama eşlik eden ve yaşayan bir varlık olan insanın, maddi olmayan özünün bir özelliğidir. İnanç kavramını insan yaşamından çıkarıp attığımızda, kaçınılmaz olarak bağlılık, fedakârlık, sevgi, sorumluluk, güven, aşk ve daha birçok kavramı, daha doğrusu anlamsallığı da çıkarıp atmamız gerekecek. "Ortak vicdan" dediğimiz olgunun kendisi toplumsal ahlak değil midir? Ahlak dediğimiz şey, toplumsallık lehine olanı iyi, doğru, güzel ve özgür yapma tutumu, pratiği değil midir? Peki, burada inanç yoksa/olmazsa, gerçekleşmesi ne kadar mümkün olur? İnancı, ahlakı, özgürlüğü kısıtlayıcı olarak tanımlarsak, kaçınılmaz bir şekilde şekil de pozitivizmin ve pragmatizmin sığınaklarında soluğu alırız. Ancak biliyoruz ki inanç, toplumsal ahlak, toplumlar için bir sığınak, bir pranga olmaktan çok, bir kendini anlamlandırma, kimliklendirme çabasıdır. Öyle olmazsa, insanlığın düşünce tarihini nereye koyacağız? İnanç, vicdan, ahlak olmadan insan nedir? Sorusuna verilebilecek yanıt, insanın insan olma halini yitirmesi ve salt bir biyolojik varlık olarak kalmasıdır. Gerçek insanın özü yalnızca toplulukla, topluluğun kültür ve ahlakla, insanın insanla olan birlikteliğindendir. Toplumsal varoluş inanmayı, bir inanç halini barındırdığına göre, inançtan, ahlaktan arındırılarak gerçek insanın ulaşacağını düşünmek, bizi gerçekten uzaklaştırır. İnsanın "kendi" olma ve "güç" olma halini de bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Çünkü insan, toplumsal yaşam içerisinde geliştirdiği ilişkilerin özgün bir deseni olarak açığa çıkar. İçsel ve dışsal dünyasıyla her zaman bağlam içerisinde bir bütünü oluşturur. Dolayısıyla insanın "kendi" olması, ötekilerle kurduğu ilişki içiçelik ve bağlılık temelinde gerçekleşir. "Sen kimsin?" sorusuna verilecek cevap bellidir: "Ben, benim. Tarihten ve gelenekten gelen tarihsel toplumun günümüzdeki izdüşümü, ahlaki ve politik toplumum." Sonuç olarak, kendimizi, varlığımızı anlamlandırmanın tek yolu, ahlaki ve politik toplum bağlarıyla güçlendirmek olacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kürtlerin Kent Ontolojisi

Mesut Yurtsever

Kapitalist modernite bilimciliği ile ondan şerbetlenen sosyal bilimciler, kent olgusunu "gelişme, ilerleme ve uygarlaşma" ile özdeş tutarlar. Toplumun kentlilik halinin düzeyini, toplumun gelişmişlik, özgürlük düzeyinin işareti sayarlar. Bunu teorileştirir, bir hedef olarak tüm toplumların önüne koyar, üniversite ve akademilerde ders konusu yaparlar.

Kentli olmayı yüksek değerlilik, kentsizlik halini ise alçak/zayıf değerlilik şeklinde propaganda ederler. Toplumun tarım-köy halini de kentli özdeşmelerin tam tersine cehalet, gelişmemişlik ve geri olmayla aynılaştırırlar. Bir an önce geride bırakılması, aşılması ve ondan kurtulması gereken bir durum olarak ifade ederler. Elbette tüm bu tespitler bilimsellik kılıfı altında ifade edilse de, kapitalist modernitenin ideolojik bir tutumu olarak okumak gerekir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki bu ideolojik tutumları, başta muhalif-sistem karşıtı pek çok çevre olmak üzere toplumların büyük çoğunluğunda zihinsel bir kabule de dönüşmeyi başarmıştır. Ve bir realite olarak karşımızda duruyor. Reel sosyalizm teori ve pratiği bu yönlü yapısal sorunlarla yüklü olmuştur. Modernizmi kutsarcasına kapitalizme biçilen paye kentin ontolojisine bakışta somutlaşmıştır. Marks'ın "Burjuvazinin en önemli faziletlerinden biri kır ı, havası bile insanı özgürleştiren kente boyun eğdirmesidir" sözü kente yüklenen sınıf eksenli siyasal, sosyal ve kültürel modellerin referans kaynaklarından başlıcasına dönüşmüştür. "Köylü aptallığın tasfiyesi" amacıyla tarım-köy toplumunun moderniteye tabi tutulup proleterleşme sürecine sokulan bu yapısal sorunun sonucudur.

Bu yaklaşımın karşıt ve de "kent=sınıf=devlet" özdeşliğini geliştirip kenti, sınıf ve devletle aynılaştırarak, ölümden kaçarcasına kentten uzaklaşmayı, dağ, orman, çöl vb. yerlerde yaşamayı asıl ve değerli yaşam ilan etme tutumudur. Nasıl ki kenti mutlak bir anlayışla gelişme, ilerleme ve uygarlaşma ile özdeşleştirme yanılgılı bir tutumsa, kenti önemsizleştirme ve onu bir yaşam merkezi görmeme anlayışı da yanılgılı bir tutumdur. Onun tabiriyle "kent=sınıf=devlet" formülü, kentleşme sorununu ifade etmede basitleştirici olabilir ama anlam derinliği kaybettirir ve çok yönlülüğü körleştirir. Çünkü, kent iki yüzü olan bir madalyona benzer. Hem olumlulukları hem de olumsuzlukları iç içe bünyesinde taşır. İkisini de potansiyel olarak kendinde taşıyan bir yapıdır. Bu açıdan bu iki yönünü doğru temelde ayrıştırmadan, olumluluklarının neler olduğunu, olumsuzlukların nereden kaynaklandığını bilmeden, kenti tek yönüyle görme, değerlendirme düz bir yaklaşım sergilemenin ötesinde aynı şekilde ya kent inkârına ya da kent ilahlaştırmasına götürür. Tarihin pek çok evresinde bu iki tutumla karşılaşılmakta; 19. yüzyıldan günümüze dek tutumlarla çok daha yoğun ve derinlikli karşılaşırız.

Kent İkili Ontolojiye Sahiptir

İnsanlık tarihini incelediğimizde köy ve kent olgularına evrensel tarihin iki önemli toplumsal kurumu olarak karşımıza çıktığını görürüz. Toplum doğasına ve yine evrensel-doğal gelişmeye uygun oldukları için insanlık

köy inşa etme kadar kentler inşa etmeyi sosyal bir gereklilik olarak görmüştür. İnsanlık önce köyleri inşa etmiş, yerleşik yaşama geçip binlerce yıl ona dayalı yaşamış. Neolitik toplum, köye dayanmış. Temel kültür, bu evrede oluşmuştur. Kendini bu kültüre dayandırarak klan formundan kabile, aşiret, kavim formuna kavuşmuştur. Özetle köye dayalı yaşam ile sayısız devrime zemin teşkil eder.

Kentlerin gelişimi de benzer bir sosyal ihtiyacın sonucudur. İnsanlığı klan, kabile ve aşiret formunun ötesinde kan bağına vb. dayanmayan aynı şehre yani hemşehirli denilen daha geniş ve gelişkin bir toplumsal biçimlemeye kavuşturur. Daha sonra da uluslaşma ve demokratik uluslaşmanın zemini olur. “Kent toplumsal zekânın yoğunlaştığı mekânların başında gelir. Kent insandaki zekâ yeteneğini tahrik eder, açığa çıkarır.”[1] Kentle analitik zekâ daha gelişkin hale gelir. Ardı sıra felsefe, bilim, sanat, edebiyat, yazı vb. pek çok şeyin açığa çıktığı ve toplumsal anlamlılığa derinlik kattığı mekân olur. Üretimin yeni teknik-teknolojik aletlerle başlattığı refah ve zenginliğin arttığı bir merkez olmakla önemli rol oynar.

Kısacası hem köy hem de kent olguları toplumsal gelişmenin olmazsa olmaz iki mekânı ve kurumudur. İnsanlığa büyük katkıları söz konusu olmuştur. Sorun, kentleşmenin olumlu yüzüyle birlikte olumsuz yüzünü de görme ve bu yönünü insanlığın yaşattığı zararlarını ifade ederken bile, kenti tümden mahkûm etmemedir. Bu bağlamda kent, kuruluşundan beri ikili bir yapı, yani ontoloji taşımıştır. Devletli uygarlığın çoklu ideolojilerinin oluşturduğu yıkıcı, parçalayıcı ontolojisinin yanı başında demokratik uygarlık güçlerinin ideolojilerinin yapısal ve işlevsel direnişlerini de anmak gerekiyor. Tarih boyunca farklı coğrafyalarda oluşturulan konfederalizm, özerk kentler ontolojisinin demokratik ontolojisine delalet etmiştir. Bu makalemizde Kürtler için kentin olumsuz yüzünü irdelerken, öncelikle bu tespiti yapmayı gerekli gördük.

Kentin Leviathan Yüzü

Kentin sadece pozitif yönüne bakarak onu tanımlarsak kapitalist modernitenin değirmenine su taşırmış olmanın yanında, kenti de gerçek anlamda tanımlayamayız. Çünkü kentin öteki negatif karanlık yüzü daha kent embriyo aşamasındayken kendini adım adım gösterecektir. Bu karanlık yönü, sınıflaşma ve devlet denilen olgularıdır! Kent, sınıf ve devletin doğuş mekânıdır. İnsanlık binlerce yıl, köy denilen mekânlarda yaşamasına rağmen devlet denilen bir organizasyona ihtiyaç duymaz. Çünkü ne köy denilen yaşam alanı ne de bu alanda şekillenen kültür ve toplumsal formların (klan, kabile) yapısı köylü bir olgunun gelişmesine, doğuşuna müsait bir zemin değildir. Devlet ve sınıflaşmanın kent denilen mekânda açığa çıkması, kent zeminiyle bağlantılıdır. Kent köye göre daha planlı ve teknolojiye dayalı üretken bir yapıya sahiptir. Artan üretkenlik objektif/maddi zemini olarak sınıflaşmanın temelini oluşturur. Devlet denilen organizasyonda özünde bu fazla üretimin üzerine konan (ideolojik veya zorla) ve üzerinde geçinenlerdir. Köylerde üretim fazlası topluluk için kullanılırken, kentlerdeki üretim fazlalığı bir avuç elitin eline geçer. Sınıf ve devlet bu elitlerin toplum üstüne çıkıp kendini kurumsallaştırmasıdır. Sınıf ve devlet böyle açığa çıkar. İşin içine bu organizasyonun meşrulaştıran bir ideoloji girince zamanla rahibin tapınağındaki işleyiş, bir şehrin işleyişi tapınaktaki ilişki biçiminde sınıflaşma ve bürokrasiye dönüşecektir. Böylece insanlık, kentle beraber sınıflaşma ve devletleşme denilen olgularla karşılaşacak, binlerce yıl boyunca toplumsal yaşam içinde sömürü bilmeden yaşadığı uzun sürenin ardından bu olgularla birlikte yeni bir ilişki biçimi olan sömürü olgusuyla tanışacaktır.

Kent, insanlığın sömürü olgusuyla tanıştığı ilk mekândır. Devlet, sınıf ve iktidar birer negatif olgu olarak kent düzleminde yoğunlaşıp, hâkim-baskın unsurlar haline geldikçe, gelişi sıra günümüze doğru ezen-ezilen, efendi-köle, feodal-maraba, patron-işçi, erkek-kadın, toplum-doğa vb. sınıfsal ayrışmalarla toplum tanışacak, yabancılaşma bir ilişki biçimi olarak sosyal dokulara taşınacaktır.

İktidarcı-devletçi güçler kent düzleminde hegemon yapılar haline geldikçe, kentin tarım-köy toplumu ile ilişkisi yayılma ve kolonileşme temelinde oluşacaktır. Kuşkusuz kent düzleminde doğal toplum kültürü ile iktidarcı-devletçi kültür arasında uzun bir

1 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III**

süre (kentin yönetimi üzerinde) bir mücadele söz konusu olacaktır. Sümer mitolojilerinde (İnanna-Enki mücadelesi) ve Gılgameş Destanı'nda bu mücadelenin nasıl çetin geçtiğini rahatlıkla görmek mümkündür. İktidarcı-devletçi kültür, Uruk şehir devleti ile başlayıp günümüze kadar kentlerin hegemon kültürü haline gelse de, hiçbir zaman kent toplumunun tümünün kültür biçimi olmadığını ayrıca vurgulamak lazım. Başta tek tanrılı dinler olmak üzere bütün felsefi, kültürel, mezhebi ve sınıfsal karşı çıkışların kent düzlemindeki hareketlerinde bunu gösterir.

Endüstriyalizmin özü aşırı kârdır. Kâr için her şey mubah görülür

Kentler, kapitalist modernitenin endüstriyalizm evresine kadar hegemonik yapılar olan sınıf-devleti güçlerinin elinde olsa da tarım ve köy toplumuyla belki bir dengeye dayalı ilişki biçimini esas aldığını görebiliriz. Aralarında derin bir çelişki, çatışma durumu olsa da yer yer tarım-köy toplumu alanları talana ya da tersine kentler göçebe toplulukların saldırılarına maruz kalsa da, aralarındaki ilişki genel itibariyle karşılıklı bağımlılık ve birbirini besleme olur. Kapitalist evreye kadar kentler, tarım ve köy toplumu okyanusu içinde adeta birer adacık rolünü oynamışlardır. Fakat endüstriyalizm ile birlikte bu durum tersine dönerek, aralarındaki çelişki ve dengeyi bozacak ve adım adım tarım köy toplumu çökecek boyuta taşınacaktır. Endüstriyalizm aynı şekilde kenti de obez bir gelişme süren trene koyarak, kent olmaktan çıkaracak "kent-sanayi toplumu" adı altında 10 milyon nüfusu aşan birer kanserolojik yapıya dönüştürecektir. Endüstriyalizmin özü aşırı kârdır. Kâr için her şey mubah görülür. Bu yönüyle endüstriyalizm anti-toplum, anti-doğa ve anti-kent karakteri haline gelir.

Bu açıdan "20. yüzyıl kentin tarihte kesin üstünlük kazanmaya başladığı süre"[2]dir. Tarım-köy toplumu binlerce yıl boyunca başat rol oynayan dünyası yerine kapitalist modernitenin kentsel paradigmasının almasıdır. Kapitalist modernite paradigmasına dayalı kentlerin, toplulukların sosyal kansere yakalandığı mekân olma işlevi olacaktır. Toplum şehre çekildikçe, tüm ahlaki dokularını yitirmeye, yerine hiçbir sınır tanımayan bencil, bireyci tek gayesi tüketme olan tek tek bireylerden oluşan çürümeye dönüştürülmeye çalışılacaktır. Milyonları, on milyonları böyle bir zihniyetle bir arada tutma, çevrenin-doğanın kriz ve yıkım nedeni de olacaktır. 20. yüzyılın son çeyreği ve 21.yüzyılla birlikte artık bir kent, kendi ülkesini halkıyla birlikte işgal, istila ve tahrip edip, adeta sömürge geliştirmektedir. Yeni sömürücü güç kenttir. Kentlerdeki kültürel ticaret, finans ve sanayi tekelleridir. Kapitalist modernite endüstriyalizminin kurgu ve pratiğinde kentler tekelin geliştiği mekanlar olup, obezite denilen hastalığın tüm sembolik ve metaforik anlamlarını karşılamaktadır. Günümüz kentleri, Sümer tapınakları etrafında sömürü düzenini kuran kurucu iktidar aklından özde pek farkı yoktur. Ziggurat zihniyetinin yaygınlaştığı sömürü tekellerinin çağımızda güncelleşmesi şöyle somutlaşmaktadır: "Robert Reich, herhangi bir şekilde ekonomik bir faaliyet içinde bulunan insanların kabaca dört kategoriye ayrılabileceğini söyler. 'Simge cambazları', yani fikirler üreten ve onları arzu edilebilir ve pazarlanabilir kılmanın yollarını var edenler birinci kategoriyi oluştururken, işgücünü yeniden üretilmesiyle ilgilenenler ise ikinciyi, üçüncü kategoriyi de hizmet alanları, yüz yüze iletişim içinde olmayı gerektiren John O'Neill'in 'et ticareti' olarak tanımladığı 'kişisel hizmetler' alanında istihdam edilenleri kapsar. Ürünleri satanlar da ürünler için arzu üretenler de bu kategorinin büyük kısmını oluşturur. Dördüncü ve sonuncu kategoride, son 150 yıldır iş gücü hareketlerinden (buna sömürü çarkı demek gerekir) 'toplumsal alt katmanı' oluşturan insanlar yer alır."[3] Bu en alttakiler, zigguratın alt katında kölelerin modern biçimini andıran bir statüye sahiptirler.

Panoptikon örneği biliniyor. Disiplinler ve kontrol modeline dayanan gözetleyici iktidarın bu yöntem tekniği 20.yüzyıla kadar da modernitenin kent ontolojisi için bir modeldir. Ancak günümüzdeki

2 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - III

3 Zygmunt Bauman - Akışkan Modernite sy.223

söz konusu yönetim tekniğinin tekelinin ihtiyacını karşılamadığı görüşü yaygındır. Zygmunt Bauman, bunu post-panoptikon tanımıyla tarif ederken, risk toplumu, gösteri toplumu ve tüketim toplumunu politik iktidarlarıyla ele alan "Thomas Mathiesen'in işaret ettiği gibi, Jeremy Bentham ve Michel Foucault'un etkili panoptikon metaforu, iktidarın şu anki işleyişini açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Panoptikon tarzından sinoptikon tarzı bir dünyaya geçişte roller değişti ve artık çoğunluk azınlığı gözlüyor. Gözaltının yerini gösteriler aldı. İnsanlar bugünlerde zorlama ve baskıyla değil, ikna ve baştan çıkarma yoluyla standartlaştırılıyor (Riayet eden, son esnek standartlara karşı değişen durumlara olağanüstü bir şekilde adapte olabilen, yumuşak bir boyun eğme). Boyun eğme dışarıdan gelen zorlayıcı bir güç nedeniyle gerçekleşiyor gibi görünmekten çok özgür iradenin bir tezahürüymüş gibi görünüyor."[4]

Tüm bu değerlendirmelerden çıkan sonuç; "kent, sınıf, devlet" üçlüsünün "uygarlık" adlandırılması, hem bir çelişki hem de ideolojik yargı olduğudur. Bu üçlüyü "uygar", tarım-köy topluluğuna bağlı toplulukları "barbar", "ilkel", "geri" sıfatlarla tanımlamak, devlet yapılarının biyolojik bir saptırması ve yalanı olarak karşımıza çıkar. Gerçek barbarlık, evrensel-doğal gelişim çizgisiyle uyumlu yaşayan tarım-köy toplulukları değil, toplumsal bir sapma olan devletli yapılara dayanarak aşırı kâr uğruna toplumsal doğayı talan ve talep eden, toplum ve doğayı kırım sürecine taşıyan kent, sınıf, devlet üçlüsüdür demek hakikate daha yakın bir yargı olabilir.

"Modern kronopolitika yerleşik düzene geçmemişler, yalnızca sıkı bir reforma ve aydınlanmaya ihtiyacı olan az gelişmiş ve ilkel insanlar olarak görmekle kalmamış, onları 'kültürel geri kalmışlıkları' nedeniyle sıkıntılar çeken, zamanın gerisine düşmüş, evrim sürecinin henüz başlarında olan ve 'evrensel gelişim modeline' ayak uydurmak için harekete geçmekte görülemez derecede yavaş veya hastalık derecesinde halklar olarak sınıflandırılmıştır."[5] Kapitalist sistem bununla baş edebilmek için iktidar ve tekniklerini günümüzde daha yoğun uygulamaktadır. Simülasyon, entegrasyon, dışta bırakma, modern sistem yöntemlerini kendi ontolojisine yoğunca aktarmaktadır. Bu boyutuyla kapitalist modernite çağında özellikle de günümüzde kendi sosyolojisi hiç olmadığı kadar egemen sistemi ontolojileri tarafından kuşatılmıştır.

Kürdün Tarihsel İkiliği

Tam da bu noktada bir toplum olarak Kürtler ve kent olgusunu ele aldığımızda, yaşadıkları kentlerin genel sorunsallığının çok daha derinleşmemiş bir biçimiyle karşılaşırız. Kürtler için kent olgusu hem geçmişte hem de şimdi de yabancılaşma, köleleşme ve işbirlikçileşme anlamına gelir.

Kürt olgusu ile kent olgusu arasında sorunsallık boyutu tabir yerindeyse Kürtlerin toplumsal varlık noktasında "olma-olmama" düzeyinde cereyan eder. Sorunsallık adeta ontolojik düzlemde işlemektedir. Tarih ve güncel örneklerden biliriz ki pek çok toplum ontolojik düzeydeki bir sorunsallığı 20.yüzyılla beraber yaşamaya başlarken, Kürtler kentlerin şafak vaktinden, kentlerin kentsizleştiği 21.yüzyıla kadar geometrik bir artış hızıyla yaşamıştır. Bunun temelinde, Kürt toplumsallığı varlıksallaşması diyalektiğine kentin devlet yüzünün oluşum mantığının birbirinin zıddı ekseninde olması yatmaktadır.

Kürtler, Neolitik devrime öncülük etmiş topluluklardan biridir. Neolitik kültürle binlerce yıl kendini hem kültürleşmiş hem de toplumsal formlar (kabile-aşiret) olarak biçimlendirip oluşturmuştur. Toplumsal varlıklaşmasının hem mayası hem de oluşumu bu kültüre dayanır. Devletin uygarlık sürecinde komşu topluluklara Kurti (Sümerce "Dağlı"), Hurri (Sümerce "Yüksek Tepeliler") vb. şeklinde adlandırmaları da bunu ispatlar. Bu adlandırmalar, öz ve biçimde tarım ve köy toplumu derinliğine yaşadıklarını ve yansıttıklarını gösterir. Zihin ve toplumsal davranışlar bu kültürün kodlarına göre oluşur... Kendi içinde komünal ve eşitlikçi bir yapıya, çevreyle uyumlu ve anacıl bir karaktere, kendi kendine yeterliliği ve özyönetimi esas alan bir toplumsal yapıya sahip olur. Toplumsallaşmada görüldüğü gibi bünyesinde sınıf, sömürü, köleleşme ve yabancılaşmaya yer vermez.

4 Zygmunt Bauman - Akışkan Modernite sy.134-135

5 Zygmunt Bauman - Akışkan Modernite sy. 37

"Kent devlet" denilen üst toplum mekânıdır. Sınıf ve devletleşmenin oluşum zeminidir. Tarım-köy toplumunun tam aksine her bakımdan bünyesinde hâkimiyet, mülkiyet, sınıflaşma, yabancılaşma, zor, baskı, yalan, sömürü vb. barındırır. Sömürünün ilk tohumlandığı yer kent olduğu için köleleşme de ilkin kent zemininde boy verir.

Köleci toplumun başladığı yerdir. Daha sonra bunun ardılları olan "feodal, kapitalist ve devletçi sosyalist" denilen uygarlığın gelişeceği zemindir. Kent, bundan ötürü talihsiz seyri en kabasından en incesine kadar çok çeşitli kölelik biçimleri geliştirecek düzlem olur. Kimi zaman kul, kimi zaman köle, kimi zaman işçi, vatandaş ve yurttaşın yaratıldığı zemin olur. İsim ve biçimleri değişse de tümünün ortak noktası, itikatta alışılmış, kendini yabancılaşma ve sömürüye koşulmuş insan olmaktadır.

Sömürünün ilk tohumlandığı yer kent olduğu için köleleşme de ilkin kent zemininde boy verir

---

Tarım-köy toplumu ile kent-devlet toplum düzlemi birbirine zıt düzlemlerdir. Sürekli çelişki ve çatışkı içinde olmaları doğaları gereğidir. Kürtler, tarım-köy toplumuna dayalı bir etnisite olduğundan kent ve onun kendinde barındırdığı yaşam ve insan ilişkileriyle çelişki içindedir. Bu açıdan bu yapıyla ilişkiye ya hiç bulaşmayıp, ondan uzak durarak, doğal toplum düzleminde (tarım-köy zemininde) yaşamayı tercih etmiştir ya da ilişkilendiğinde onun içinde eriyip kaybolmuştur.

Kürt etnisitesinin ezici çoğunluğu, devlet denilen üst toplumu mekânı olan kentten uzak durarak, varlıklarını ve özgürlüklerini, çağların gerisinde kalma pahasına tarım-köy toplumu düzleminde kalarak, 20. yüzyıla kadar korumaya çalışmıştır. Kürt üst tabakası veya aşiretlerden kopanlar ise, Sümerlerden (M.Ö. 3000'ler) günümüze kadar kentle ilişkilendikçe kendi olmaktan çıkarak, kentin kulu, kölesi, bendesi, işçisi veya işbirlikçisi haline dönüşmüştür. Bunun en çarpıcı örneği Gılgameş Destanı'nda bir dağlı (Kurti) olan Enkidu'nun Uruk şehrinin bir askerine dönüşerek, kendi vatanına kent adına talan seferine çıkma öyküsünde görürüz. Destan önceden hayvanlarla dost olan, onlarla konuşan dağlının şehrin illüzyonuna kapıldıktan sonra kendisine, içinden çıktığı toplum ve çevreye nasıl yabancılaştığını, talan seferi ve hayvanların onu görür görmez ondan kaçmasını örnekleriyle çarpıcı bir şekilde yansıtır.

İlk Çağ'da Kürtler ataerkilliği güçlü bir biçimde yaşamalarına rağmen derinliğine sınıfsal bir ayrışma yaşamazlar. İç ilişkilerde güçlü bir hiyerarşiye de sahip olmalarına rağmen sınıfsal ayrışma zayıftı. Bunun bir nedeni "dağ ağırlıklı aşiret göçebeliğidir." Klan, aşiret toplumsal formları daha çok akraba, kan bağına dayalı bir ilişki biçimidir. Bu ilişki tarzı da doğallığında kendi içinde derinliğine bir sınıflaşma ve köleleşmenin oluşmasına fırsat vermez. En fazla ataerkilliğe dayalı bir hiyerarşi gelişir. İkinci nedeni de sınıfsal ayrışma ve köleleşmenin maddi zemini kentlerdir. Kürtlerin kentlerde yoksunluğu sınıfsal ayrışmayı zayıf kılmakla kalmıyor ayrıca gelişeni de çarpık bir şekilde oluşmasına yol açıyor. Özellikle hiyerarşileri güçlü aşiretlerin kent-devlette uygarlıkla tanışması ikili bir durum açığa çıkaracaktır. Aşiretin alt tabakaları devleti uygarlık karşıtı düzlemde durmasını, üst tabakasında çok silik ve işbirlikçi temelde sınıflaşmasına yol açacaktır. Kürt üst tabakası ve aristokrasisinin öteki toplumlarda olduğu gibi "kendi için" ve kendi sınıfının bilincine sahip bir kesim olarak oluşmaz. Sınıfsallaşma çarpık ve soy inkârcılığı temelinde gelişecektir. Bu çarpık oluşum şekli, İlk Çağ'la sınırlı kalmayacak bir miras gibi sonraki dönemlerde de karşımıza çıkacaktır.

İlk Çağ'da toplumdan bir Pers, Roma veya Grek aristokrat sınıfı gibi bir sınıf ortaya çıkmaz. Bunun temel nedeni de Kürt aristokrat sınıfına ait kentlerin olmamasıdır. Kürt toplumu, köy toplumudur; göçer toplumdur. Kendisi kentler oluştursaydı sınıfsal ayrışmayı kendi içinde belki yaşayacak aristokrat sınıfı da "kendi için" sınıf olabilirdi. Ama kentler başkasından olunca bu kentlerde yaşayan Kürtler, en fazla kent aristokrasisinin işbirlikçisi temelinde çarpık bir sınıflaşmayla şekillenir. Özellikle M.Ö. 550'lerde Medlilerin kendi konfederasyonlarının

egemenliğini Perslere kaptırması, önemli bir kırılma aşaması olarak karşımıza çıkar. Med aristokrasisinin, Perslerle ittifakında ikinci sıradaki konumlarına razı olmaları, geleneksel Kürt işbirlikçiliğinde köklü bir aşamanın kurumsallaşacak şekilde başlamasını ifade eder. İskender'in Persleri yenmesine kadar 230 yıl boyunca, Kürt aristokrasisinin Perslerdeki ikincil konumu Kürt işbirlikçiliğinde köklü bir kurumsallaşmaya yol açar. Bu işbirlikçilikte, dil ve kültür benzerliğinden ötürü Kürt toplumsal varlığında bir gerileme söz konusu olmaz. Ama işbirlikçiliği zihnen ve yapı olarak kurumsallaşmasını, gelenekselleşmesini geliştirdiğinden ötürü daha sonra İslamiyet'le tanışmada dil ve kültür boyutunda inkârcılığın gelişmesine zemin hazırlar. Bu açıdan Pers egemenliğinden günümüze kentler, Kürt toplumu için "yabancı merkez" rolünü oynayacaktır. "Kentler, önce Sümerlerin sonra sırasıyla Babil, Asur, Pers, Helen, Roma, Osmanlı ve daha sonra ulus-devletlerinin damgasını" taşıdığında Kürtlerin uzak durduğu, Kürt aristokrasisinin içinde eridiği yerler olur.

Kürtler, tarım-köy toplumuna dayalı bir etnisite olduğundan kent ve onun kendinde barındırdığı yaşam ve insan ilişkileriyle çelişki içindedir

Ortaçağ'a geçişte de Kürt-kent ilişkisinde benzer bir ilişki diyalektiği söz konusudur. Bu dönemde genelde kentler Helenlerin etkisindedir. Kürtler açısından yabancı merkezler olarak görülmeye devam edilir.

Fakat M.S. 250-650 arasındaki dönemde, feodal geleneklerin geliştiği Kürtler içerisinde de bir toplumsal dönüşüm ve ayrışma yaşanır. Özellikle Sasani devletinin yıkılışı, İslamiyet'in hızlı gelişimi Kürtler arasında da feodal bir dönüşüm yaratır. İslamiyet nasıl ki Arap toplumu içinde Arap-Bedevi, Türk toplumu içinde Türk-Türkmen ayrışması yaratmışsa benzer şekilde Kürtler içerisinde de Kürt-Kurmanc biçiminde sınıfsal bir ayrışma ve aynı şekilde Sünni, Alevi, Êzidî şeklinde etnik-inançsal ayrışmaya yol açar. İslamiyet'le birlikte Kürtler içinde feodal bir aristokrasi gelişir. İşbirlikçi karakterinin yanına bir de bu dönemde soy inkârcılığı da eklenir. Pers döneminden sonra yaşanan ikinci büyük kırılmadır. Kürtlerin binlerce yıldır varlıklarını sürdürdükleri dil ve kültür, bu ikinci kırılmayla beraber ikinci plana düşer. Şehirlerin ve geleneksel işbirlikçi Kürt aristokrasinin yeni dil ve kültürü Arapça ve Araplaşma olacaktır. Bu dönemde geleneksel işbirlikçi Kürt aristokrasisi, küçük iktidarlarına-hanedanlarına sahip olma temelinde Emevi, Abbasi, Selçuklu, Osmanlı vb. İslamiyet'in tüm hanedanlıklarıyla işbirliğine devam eder. Bu Kürt aristokrasisi döneminin güçlü sosyal ve siyasal gruplarından biri olmasına rağmen çok güçlü bir Araplaşmanın etkisinde dönüşüm yaşadıklarından dolayı "kendi için" bir aristokrat sınıfı olamaz. Daha çok İslamiyet ideolojisinin etkisi altında Araplaşmaya hizmet etmiş; Kürt hiyerarşik ve devletçi güçler Şam, Bağdat, İstanbul ittifaklarının işbirlikçisi konumunda yaşarken, alt tabaka başkasının askeri olarak varlık gösterir. Eyyûbîler, Mervânîler hanedanı ve daha sonra Osmanlı dönemindeki mir, bey ve şeyhler bu temelde rol ve işlev görmüşlerdir. "Bu dönemde Kürt yoksulları Kurmanc adıyla daha çok uygarlık sisteminin dışında kalırlar. Kurmanclar hem kabile hem de uygarlık sisteminden kopmuş küçük aileler halinde kentler ve köylerde, daha çok da yarı-göçebelik, marabalık ve ırgatlık yaparak, bu anlamda direnerek varlıklarını sürdürmek isterler."[6] İşbirlikçi üst tabakanın konumu, konumlanışı ve duruşu farklıdır. Dayandıkları geleneğin mirasından ötürü, uygarlık iktidarı ve siyasetini tanırlar. Kendileri için sınıf olma bilincine sahip olmadıklarından hiçbir ilkeleri yoktur. Tek ilkeleri kendi çıkarlarıdır. Kim onlara çıkar sağlıyorsa veya çıkarlarına dokunmuyorsa, iktidarda kim olduğu önemsemeden sonuna kadar işbirlikçilik içinde olur, çıkarları için ihanet etmeyecekleri hiçbir toplumsal değerleri yoktur. "Özcesi, ahlâkî ve politik topluma ilişkin tüm değerlere ihanet temelinde bir çıkar ve güç ilişkisiyle yaşamlarını güvenceye almak, çok az toplumda

6 **Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - IV -**

rastlanan bir özellik olarak Kürt işbirlikçiliğinde tarihsel olarak yapılanmış gibidir."[7] Ortaçağ kentleri bu anlamda Kürtler için işbirlikçileşmenin soy inkârcılığına dönüştüğü merkezler olarak karşımıza çıkar.

Ulus-Devlet Damgalı Kentler

Devlet, toplumsal bir sapma olgusu olarak kent düzleminde ortaya çıktı. Kent, bu yönüyle toplumsal sapmaların geliştiği, bunların normalize edildiği, meşrulaştırıldığı bir zemin olarak karşımıza çıkar.

Kapitalist modernite[8] de devletçi uygarlığın köleci ve feodal sistemlerinden sonra gelişen bir sistemdir. Aynı geleneğin mirasçıları olmalarına karşı kapitalist modernite öncülerinden farklı, içinden çıktığı kenti de kent olmaktan çıkaran bir yapıya sahip olmasıdır. Londra ve Amsterdam'ın bu konudaki rolleri çarpıcıdır. Birer kent olarak ulus-devlete beşiklik ederler. Kendilerini ulus devletleştirerek, binlerce yıllık varlığını sürdüren "kent devleti" geleneğine son verirler. Bu yönüyle kent kimliğinin inkârını ifade ederler.

Abdullah Öcalan'ın dediği gibi "Kendini inkâr eden her kimlik kaçınılmaz olarak fahişeleşir, faşistleşir." kendini inkâr eden bu kentler üzerinden yükselen ulus-devlet olgusu da bu zemindeki toplum ve bireyleri fahişeleştirip, faşistleştirir. Fahişeleşme, hiçbir iradesi olmayan, önüne geleni kendini kullandırtmadır. Ulus-devlet hegemonyası altında oluşturulmak istenen "yurttaş" kimliği özünde bunu ifade eder. "Yurttaş" denilen kimlik özünde, kent zeminindeki tüm toplumsal farklılıkları-güçleri tek tipte homojenleştirme olayıdır. Öz güç, öz irade ve öz kimlikten arındırıp, modern kul, köle haline getirmedir. "Yurttaşlık" ağza çalınan bir parmak bal misali bireylere imtiyaz dağıtıp onları iktidar çıkarları için kıvama getirme ve işe koşturma sembolüdür. Kapitalist modernite kendini tüm dünyada hegemonik sistem haline getirdikçe kentler, bir avuç TEK-EL'ci elitin dışında tüm -ister hâkim ulus, ister ezilen uluslar için olsun- toplumlar için iktidara, sömürge ve itaate koşturulan devşirme merkezlerine dönüşecektir. Hegemonik güçlerin zihinleri etkileme, yönlendirme de kentlerde yoğunlaşan ve çok hızlı gelişen bilim-teknoloji, basın-yayın organlarının çok yönlü kullanımlarında önemli bir faktördür. Kent, bu anlamda hâkimiyet teolojisinin özgürlük kılıfı giydirilerek propagandasının üretildiği, yayıldığı, insanları kendine çektiği merkezlerdir. Kentler, kültür, sanat, spor, cinsellik vb. güdülere hitap ederek, cazibe merkezleri haline getirilirken; milliyetçilik, cinsiyetçilik, dincilik, pozitivist bilimcilikle de zihinleri uyuşturarak, yaşam ve davranışların kontrol edildiği operasyon odası rolünü oynar.

Ulus-devlet damgalı şehirler gerçek manada devşirme ve kültürel kırım merkezleridir

Kapitalist modernite damgalı kentler toplumların sömürüye tabi tutulduğu plantasyonlardır... Kürtlerin bu kentlerde ilişkileri bir yönüyle öteki toplumların yaşadığına benzese de (sömürülme noktası), toplumsal varlıklaşmasının oluşum mantığından ötürü daha trajik ve patolojik bir durum olarak karşımıza çıkar. Kapitalist modernite sisteminde kentler, ulus-devlet damgasını taşır; tek dil, tek kültür, tek inanç vb. teklik üzerine inşa olur. Bu şehirler, Kürtler açısından sınıfsal sömürünün büyütüldüğü, toplumsal özgürlüklerinin yitirildiği yerlerdir; tekliğe dayalı zihinsel ve maddi yapılardan ötürü birer asimilasyon ve toplumsal varlıklarının eritilip, yok edilmeye çalışıldığı merkez rolünü oynar. Bu kentler hâkim dil ve kültürün egemen olduğu, buna göre tüm kurumların yapılandırıldığı, öz ve biçimde işlevselleştiği mekânlardır. Hâkim dil ve kültür, tüm toplumsal alanlarda; eğitim, siyaset, sağlık, yönetim, kültür, sanat, basın, hukuk, askeri, din, dil, diplomasi, spor vb. alanlarda zorunlu kılınır. Bu dil ve kültür, her daim yükselmenin, güçlenmenin, zenginleşmenin kısacası kazanmanın, öteki dil ve kültürler içinde kaybetmenin zemini olur. Hâkim dil ve kültürün dışında bir dil kullanma ve kültürü yaşama, horlama, aşağılama ve baskı görme anlamı taşıdığı için sürekli zarar verir ve kaybettirir.

7 Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu - IV

8 Kapitalist modernite, Venedik, Amsterdam ve Londra kentlerinde gelişip sistemleşen bir yapıdır.

Bu zeminde dayatılan zorunlu bir asimilasyondur. Uygulanan politikalar ise kültürel kırımdır.

Şehirleşme, bu anlamda ulus-devletleşmeyi, ulus-devletleşme de öz kültür ve öz toplumsallığından koparak, ona yabancılaşma, hâkim dil ve kültürün tektipleştirici biçimi içinde erimektir. 20. yüzyıl bu anlamda Kürtler için farklı ulus-devlet hegemonyaları altında sadece toplumsal varlığının parçalanarak, bütünlüğünü yitirdiği yüzyıl değildir. Dört ulus-devletin hâkim kültürü altında dört yabancılaşma tipini yaşamayla karşı karşıya bırakılması demektir. İkiyüzlü insan tipi, özünde birbirine zıt iki farklı kültürü beraber yaşamayı ifade eder. Ahlaki olarak kabul edilemez bir olgu olsa da, bir realite olarak kabul edilir. 20. yüzyılda Kürtlere dayatılan bu tipin ötesinde ikiyüzlü bir toplum olma halidir! Bu toplumsal varlığın varlık olmaktan çıkarılmasıdır. Böyle bir toplumun bireylerinin patolojik olması da doğası gereğidir. Ulus-devlet damgalı şehirler Kürtlerin patolojik kişilikler haline getirildiği merkezlerdir.

Kürtler, İlk Çağ ve Ortaçağ devletli uygarlık kentleriyle de sorunlar yaşamıştır. Fakat bir savunma refleksi olarak varlık ve özgürlüklerini korumak için yabancı merkezlerden, şehirlerden uzak durup, köy ve göçebe yaşamışlardır. Fakat kapitalist endüstriyalizmle birlikte köy ve şehir dengesinin yıkılması, 10 bin yıllık tarım-köy toplumunun yıkılışının gerçekleşmesiyle tarım-köy toplumuna dayalı tüm topluluklar gibi Kürtlere de ölümcül bir darbe vurur. Savunma refleksiyle sığındıkları varlıklarının oluşum düzlemini yitirmekle karşı karşıya kalır. Köy boşaltmalarını bu yönüyle okuduğumuzda kentlere, metropollere çekilen Kürtlerin nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya kaldığı daha iyi anlaşılır. Farklı ulus-devlet hegemonyaları altında yaşama sorunu daha ağır ve yıkıcı kılsa da, öz oluşum düzleminden çıkıp, kent düzlemine çekilme sorunu 100 kat daha yıkıcı kılar. Ulus-devlet damgalı şehirler gerçek manada devşirme ve kültürel kırım merkezleridir. Kürt gerçeğinde kent asimilasyon dinamikleri ayrıca farklıdır. Kentlerin mimari dokusundan şehir planlamasına varana kadar her şey özenle kurgulanmıştır. Gelişigüzellik, rastgelelik, estetikten uzaklık plansız kentleşme varlığına işaret etse de, aslında ulus-devletlerin özel planlarını göstermektedir. Dolayısıyla asimilasyonun bir boyutu da "mekân kırım" olarak karşımıza çıkar. Öte yandan sömürü çarkı da yoğundur. Kapitalist modernitenin neoliberal politikalarının yakıcı sonuçlarını Kürtlerin yoğunluklu yaşadığı şehirlerde daha yalın görebiliriz. Ulus-devletlerin küresel sermaye tekelleriyle kurdukları ilişkinin sonuçları derin sosyolojik yarılmalara yol açmaktadır.

Şehir-devlet toplumu yaşamı ve kişilik yapısı, ne kadar devletçi, otoriter, cinsiyetçi, mülkiyetçi, doğa karşıtı ise, kırsal köy toplumu ve yaşamı da o denli eşitlikçi, özgürlükçü, doğayla dost ve demokratiktir

---

Kürtler son iki yüzyıldır ve özellikle son yüzyıl, ulus-devlet damgalı şehirlere zorunlu veya gönüllü yerleştikçe, kendine yabancılaşması ve asimilasyona uğraması artmıştır. Yine güncel siyaset alanında "Kürt şehirleri" tabiri çok kullanılır. Ama gerçekten Kürtlerin kendilerine ait şehirleri -Rojava deneyimi dışında- söz konusu değildir. Kürtlerin yoğunlukta yaşadığı şehirler mevcut ama bu şehirler, hem içinde barındırdığı anlam yoğunluğu hem de kurum ve yönetimleriyle Kürt'ün kendi sağlığına kavuşmasına hizmet etmez. "Kürt şehirleri" söylemenin hakikat haline gelebilmesi için şehrin her boyutuyla tüm anlam ve kurumsallaşmalarıyla Kürt toplumsallığının varlıklaşmasına hizmet etmesi gerekir. Tarihin tüm evrelerinde Kürtler, şehirleri "yabancı merkezler" olarak görmüşlerdir. Günümüzde bu tutumun zayıflamasının "Kürt şehirleri"nin yansımasıyla da bağı vardır. Yabancı merkez görme yaklaşımının zayıflaması, en kötü yaşama olgusuyla bağlantılıdır. Enkidu destanında adı geçen bir tip olmaktan öte "şehre ve devlete koşan" bir sosyolojik tipleme olarak görmek gerekir. Kapitalist sistem, ideolojik araçlarıyla şehri bir çekim merkezi, yaşamı da ışıklı, albenili,

şatafatlı bir yaşam gibi sunar. Şehrin çekimine, yaşam tarzına kapılma ve ona yönelme bir Enkidulaşma olgusudur.

Enkidulaşma, ana-toplum olarak ifade edilen öz toplumdan kopmadır. Bu toplumun kendisi için önemini yitirmesi ve hor görmesidir. 20. ve 21. yüzyılda Kürt-kent diyalektiği, kentleştikçe Enkidulaşma paralelliğinde gelişecektir. Şehirleşen Kürt'te, "eski toplumunu, anasını, babasını, kardeşlerini, komşularını, köyünü, akrabalarını, yaşlıları, çocukları, kadınları, soyunu, sınıfını hor gören bu yeni 'ne oldum delisi' kişilik gelişecek." Şehirlerdeki okullar da bu kişiliği tarihten ve gelenekten koparıp, "teneke" bir kişilik haline getirecektir.

Kürt üst tabakası ise İlk Çağ ve Ortaçağ'da olduğu gibi 20. yüzyıl ve 21. yüzyılda da kendilerini ve aile çıkarlarını koruma adına inkârcılığı karşılığında soyunu tuzağa çekip, avlayarak, geleneksel işbirlikçi rollerini en düzeysiz ve kraldan daha kralca bir şekilde sürdürecektir. Bugün bazı şahsiyet ve ailelerin güç ve benzeri karşılığında nasıl en seviyesiz ve düşkün yaklaşımlar sergilediğini görüyoruz.

Bir Kürt atasözünde, "Devlet ker be jî lê siwar nebe" yani "Devlet eşek bile olsa üstüne binme" denilir. Bu söz, binlerce yıllık doğal toplum kültürü üzerinden süren bir yaşam ile devletli uygarlık yaşamı arasında yaşanan çelişkiden çıkarılan bir deneyimin ifadesidir. Kürtler, devletin ve ona dayalı şehirleşmenin tüm şatafat ve cazibesine karşı özünde yabancılaşma, işbirlikçilik ve köleleşme olduğunu bildiklerinden böyle bir söz kurmayı ve kuşaktan kuşağa aktararak, bu tehlikeli olgu karşısında ardıllarını uyarmayı gerekli görmüşlerdir. Çünkü kırsal ve komün yaşamı (güncel literatürle söylersek demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü yaşam) ile şehir ve devlet toplumu arasında çok büyük ve zıt farklar olduğunu biliyorlardı. Bu iki düzlem arasındaki mücadelenin temel mücadele olduğunun farkındaydılar. "Tarihteki en önemli çelişki bu anlamda şehir devletçi toplumuyla kırsal komünal toplum arasındadır."[9] Şehir-devlet toplumu yaşamı ve kişilik yapısı, ne kadar devletçi, otoriter, cinsiyetçi, mülkiyetçi, doğa karşıtı ise, kırsal köy toplumu ve yaşamı da o denli eşitlikçi, özgürlükçü, doğayla dost ve demokratiktir.

Kürtler bu başat çelişkiyi tarih boyunca ya kentlerden kaçarak ya da kent ve devlete koşarak çözmeye çalışır. Bir döngü şeklinde sürekli yinelenen bu durumda varlık ve özgürlüğünü koruma adına çağın gerisinde kalmalarına veya çağı yakalama adına, varlık-özgürlük yitimine uğramalarına yol açar.

Bu kısır döngü kader değildir. Kürtler çıkışın yolunu da 21. yüzyılla birlikte demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü kuram ve kurumlaşmalarıyla gösterir. Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü kuramla toplumsal yeniden inşa girişimi, başat çelişkiyi toplumlar lehine sınıf ve devlet aleyhine çözmeyi ve sonuçlandırmayı ifade eder. Kenti beş bin yıldır yabancılaşma, işbirlikçileşme ve köleleşme zemini haline getiren sınıf ve devletten adım adım arındırmayı amaçlar.

Kapitalist modernite öncülüğünde kentlerin toplumlarda yarattığı tahribatlar krizin ötesinde vahşet boyutundadır. "Kentsiz kentleşme ve tarım-köy toplumunun yıkılışı sadece ağır sorunlar olarak belirmez; aynı zamanda toplumun sürdürülemez sınırına dayanmasını ifade eder." Kürtlerin demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü çıkışı, bu anlamda sürdürülemez sınırına taşınan toplumun dengesinin yeniden rayına oturtulmasını ifade eder. Aynı şekilde bu çıkış, yeni teknik koşullarla uyum içinde bir ikinci ekolojik-tarım köy devrimi ile ikinci kent devrimini gerekli kılar... Bu devrimler, bu sefer (özellikle ikinci kent devrimi) sınıflı devlette uygarlığın aşılmasında rol oynayacaktır. Kente içerilmiş Leviathan'ı (devleti) öz yönetim, eş yönetim ve özgür eş yaşam anlayışı ve yapılarından kurtardıkça kent, devletli uygarlığın aleyhine ve demokratik uygarlığın lehine dönüşüm sağlayacaktır. Bu aynı zamanda Kürtler için beş bin yıldır lanetli bir miras gibi kendisini kuşaktan kuşağa aktaran Enkidulaşmadan yani yabancılaşma, işbirlikçileşme ve köleleşmeden kurtulmayı ifade edecektir.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

9 **Abdullah Öcalan, Bir Halkı Savunmak**

İhanet ve İşbirlikçilik İdeolojisi

Nurullah Semo

İdeoloji denilince akla ilk gelen fikirlerin bilimsel analizi/tahlili yahut siyasi inançlar sistemi oluyor. Teorik olarak her düşüncenin kurgusu mümkün olduğuna göre eş deyişle her olgunun ideolojisi yapılabilir. Bir anlamda yapıp ettiklerimizin temelinde bir ideoloji yatar. İdeolojinin genel görünürlüğü daha çok kültürle var olur. Kültürel kodlayışlar bizlerin hangi birikimlere haiz olduğumuzun yanında nasıl bir ideolojiyle örüldüğümüzü gösterir. Geniş bakılan kategoriye yerleştirdiğimizde, karşımıza iyi ideolojiler (yararlı fikirlerin işlerliği) ve kötü ideolojiler (zararlı fikirlerin işlerliği-karşıtını sömürme, varlığını karşıtının yok oluşu üzerine inşa etme bencilliği) olarak iki kulvar şeklinde belirir. İyiye talip ideolojilerin özünde, mutlak anlamda kendini adama, emek sarf etme, hepten fayda sağlayacağı inancı ve motivasyonuyla kendini yatırma, bedel vermekten dahi imtina etmeyen özellikler yatar. Kötüye yorulan ideolojilerde ise bir çaba/emek vermeden vara gelen emeğe müthiş bir çıkarcılık motivasyonuyla konup, olabildiğince bedelin tahribatlarını indiren, (hile ve hurdaya organik bağlılığın çıktısı) buna yanaşma cesaretini göstermeyen kotarmanın işlediğini görüyoruz. Bunun da bir kliğe hizmet eden, umumun tüm o uğraşlarını göz göre göre çalıp çırpmasının, sömürmesinin dışında bir anlama gelmediği açık.

Nasıl ki her şeyin bir felsefesi var ise aynı şekilde her şeyin de ideolojisi vardır. Sosyal yaşamın çatısında siyasal, ekonomik, kültürel, dini, askeri kollara indirgenmişlikte vücut bulan oluşumların ayakları çok katmanlı olarak karşımıza çıkar. İdeoloji muhtevası itibariyle felsefeyi de kapsadığından başka bir deyişle ideolojinin varlığı aynı zamanda bireyin veya toplulukların felsefesi oluyor. Bu içinde yetişilen gelenek, görenek, örf ve adetlerle paralellik arz eden toplumsal kabullerin yansımasıdır. Bireyin içinde yaşadığı toplumsallığın rengini taşımasıyla birlikte o toplumun genlerine ayrıksı gelen düşünce ve kurumların etkisinde kalıp, özüne yabancılık teşkil eden sapmayı da daima bağrında taşır. Neye göre sapma? Buna verilecek cevap, iki farklı kulvarın doğum sancılarını tetiklediği gibi bir bütün farklılıklarını teyit eden bir tablo da çıkartır ortaya. Burada da yukarıda izah edildiği üzere emeğin yaratımına soyunmak yerine çalmaya oynayıp, ter akıtmadan sömürme acziyetinin ucuz kurnazlıkları devreye giriyor. Tam da sapmış denilen tarafın gönüllü olarak kendine biçtiği rolün rahatsız edici kılçıkları denilen şey, bu sömürme mantalitesi oluyor. Tarihte bunu en iyi yapan otorite devletçi uygarlığın güçleridir. Varlığını büsbütün bunun üzerine temellendirmiş bu kliğin sürdürücüleri, toplumu zapturapt altına alan, oldu bittiye getiren zorbalıklarına ek olarak; her yönüyle "halkı aldatmak ya da yeri geldiğinde gönüllü angaje etmek" adına türlü manipülasyon araçlarını devreye koyan bir yapıya sahiptir. Devletçilik, dincilik, milliyetçilik/ulusçuluk ideolojileriyle bayrak vatan kutsallarını yaratarak, kendine dokunulmazlık zırhını biçer. Diğer tarafta sınırsız insan emeğini, duygularını, inançlarını sömürmek adına akla hayale gelmeyecek gayri ahlaki metotlarla propagandalar

geliştirir. İnsanlık zincirini çıkarlarına alet etme, komünal çabanın (her türlü ürün birikiminden bilgi birikimine) rantını tekeline alma durumu var. Emek çalıntısı altında yatan temel olgu, egemen zihniyetin bencil hazır olana konma emekten uzak anlayışıdır. Özü itibariyle toplumsallığın kollektif hafızasın Ortak emek yaratımına dayalı toplumsal sözleşmenin kodlarına, ideolojisiyle en genel anlamda üşüşmek, bunları kendine mal edip, kendi yaratımlarıymış gibi halka servis etmek yatıyor. Bununla birlikte tüm ahlaki politik değer yargılarını gösteren kazanımları olabildiğince özünden boşaltarak, bir zümrenin çıkarlarına hizmet edecek örgülerle tonlayışına müteakip, değer yaratıcısı olduğu yanılsamasının korkunç ideolojisini yapmaktan bir an geri durmaz.

Hal buyken, çarpık ideolojilerin tehlike sirenlerinin daima kulağımızın dibinde, yanıltan öncelikli manevra sayesinde çalındığı da bir gerçektir. Her devirde kendini farklı varyantlarla gösteren yağma, ilhak, gasp gibi fetih ideolojilerinin insanlık hafızasına, ortak ruhun doğayla bütüncül yaşayan doğal iradesine bulaşmış zehirli virüsten dahi tehlikeli sayılabilecek, süfli ideoloji ise ihanet ve işbirlikçiliğin ideolojisidir. Tastamam egemen ideolojinin çeperinde, ona güdümlü bireyin-kesimin bedel ödemekten, emek üretmekten uzak bilumum kurnazlıklarla alçaltıcı sıradanlığını gösteren karakteristiğin itki elliğinde efendisinden kalan artıkların en büyük payından nemalanmanın eş deyişle, ideolojisi... Kuşkusuz bu tayfanın da kendi penceresinden makul geldiğini düşündüğü, onu buna sevk eden gerekçeleri vardır. İşte bütün bu olumlu-olumsuz gerekçelerin toplamı, bu kesimi tanıtlayan, en sarih şekilde niteliklerine ayna tutan kimlikleri, başka bir söylemle sıfatları, ideolojileridir ihanet ve işbirlikçilikleri. Onların nazarında bu bir hayatta kalma formülüdür. Ya da otoritenin dizi dibinde sorgusuz sualsiz tüm kirli işlere amade, buyruklara hazır ve nazırın matematiğini dökümleyen arka planındaki vuruculuğuyla iktidarın her türlü meyvesinden kapmanın yarışı, incelikli stratejisi olarak okunur. Pek tabi olarak ilkenin kaypak, erdem ve ölçülerinin canlı olmadığı, benliğin çöl kavuruculuğunda mundar olmuş amaçların toplaştığı şer yuvası. Peki ne uğruna, neye karşılık? Elbette pastadan büyük pay kapmanın, kendi türünün imhası/yok oluşu pahasına. Bu ideolojiye sahipler için arkalarında işbirlikçilik ve ihanet temelinde bıraktıkları yıkımın, tahribatın hiçbir önemi yoktur. Sararmış soğuk ve kuru kalpleri, vicdan kapılarını çoktan kapatmış, para örtüyle geçişleri tıkatmıştır. Halklar nezdinde bu ideolojiyi kanıksayanlar, özgün ruhun (gayri ahlakî-apolitik) tarihteki sembolü salt pragmatizmin şevkinde kararmışlığın asırlarca kuşaktan kuşağa aktarıcılarıdır. Bu ise ezilen, yıpratılan, soyguna ve kırıma uğratılan sınıflar, cemiyetler en geniş anlamıyla topluluklar tarafından tarihin kara lekesi, ihaneti olarak okunur. Çizginin (ihanet-işbirlikçi) sürdürücülerine karşı daima bir mesafe; kurabileceği sinsi planlara, oyun düzeneklerine, taktiklerine karşı da tetikte olmayı dayatmıştır. Gelgelelim kolay kolay renklerini belli ettirmeyen, niyetlerini gizleme becerilerinin yanında bulunduğu ortama titizlikle kendini uyarlayıp, fırsat kollayan has meziyetleri, kılıktan kılığa geçen özelliklere hâsıl... Kartlar kırıldıktan (siyasi yelpazedeki çalkantının, hiyerarşik odakların lehine sistemik hal alması) her şey sarihleştikten sonra artık kendilerini gizleme gereği duymazlar. Bu sefer de dayandıkları güçlerin himayesinde fırsatçılığın son sürat mekik dokuyuşunda açıktan soyunmuş bulundukları ihanet ve işbirlikçiliğin getirilerini masaya yatıran, kendinden geçmiş haliyle içine girdikleri pozisyonun güzellemesine başlarlar. Ve böylece tarihte egemen kümenin safında hizalı ontolojik bağlılıklarını tescilleyen, bunu sağlama almak adına içine giremeyecekleri hiçbir kötülük ve kirli iş kalmaz. Özelinde bu ilişiğin, ezilen toplumlarda etkin oluşu, ortaya çıkan travmaları uzun erimli kılmasıyla beraber, zararın epeyi keskin ve yakıcı geçmesine neden oluyor.

Kâbus Gibi Toplumların Üzerine Çöken İhanet ve İşbirlikçi Çizgi

Dünya tarihinde gerek bireyler özelinde gerekse dar gruplar, aileler, hanedanlar, aşiret ve milletler şeklinde tarih sahnesine çıkar. Aşina olunan Hıristiyanlık tarihinde henüz Hıristiyanlık dininin şafağında Hz. İsa'nın on üç havarisinden biri olan Yuda (Yahuda) ihbarı, ihaneti sonucu Hz. İsa'nın çarmıha geriliş hikâyesi trajik ve ibretliktir. Bu adeta Hıristiyanlık

tarihine kara bir gün, izi silinmeyecek bir leke olarak geçer. Öyle ki on üçüncü havariyi temsilen Yuda ve on üç numarası mütemadiyen uğursuz, kötülük getiren lanetin simgesi olarak tarihteki yerini alır. Onlar açısından Yuda'nın bu ihaneti, iyiliği yarıp kül eden ateşi yakmış, karanlığa davetin kapılarını sonsuzca açmıştır. Kaçınılmaz olarak bütün toplumlar az ya da çok ihanet ve işbirlikçi türbülansı yaşamışlardır. Yunan tarihinde Termofil (Thermopylae/Ateş Geçidi) Savaşı olarak anılan meselenin espri noktası, yine işbirlikçilik ve ihanette bitiyor. Bir grup Sparta askerinin devasa Pers ordusuna karşı avantaj sağlayan önceden konumlanışlarıyla ilintilidir. Termofil denilen dar geçitte pozisyon alıp, coğrafik avantajdan yararlanarak geliştirmiş oldukları taktik sayesinde olağanüstü bir direnme hikâyesi yaratmış bu kısmi orduyu, yine bir ihanet hikâyesi yok ediyor. İhanet eden kişi aslen Yunanlı Ephialtes adında biridir. Bu kişinin verdiği bilgilerle Persler başka geçiş yerlerini öğrenmiş, o daracık geçide varan diğer gizil geçitler de ifşa olmuştur. Ardı sıra Perslerin durdurulamayan tüm Yunan şehir devletlerinin işgali, direnen güçlere karşı amansız bir katliam ve şehirlerin yakılıp kül oluşları gelmiştir. Bu ihanetin neticesi olarak Yunan toplumunda derin dramatik izler kalmış, sosyolojik ve psikolojik etkenleri süreğenliğini korumuştur. Savaşın seyrini, gidişatını belirleyen ilk hamle olması Yunan toplumunda sarsıcı etkilere yol açmıştır. Bu ihanetin yarattığı tahribat (fiziki yıkama ek olarak psikolojik altüst oluş) Yunan toplumunda unutulmaması için Ephialtes adı/nosyonu; hiç kimsenin iğrenmeden, dehşete düşmeden veya küçümsemeden telaffuz edemeyeceği bir ad olarak literatüre geçmiş, daima en iğrenç en aşağılık olanla özdeşleştirilmiştir.

Dünyada sayısız topluluklarda buna benzer örnekler, bazen bir topluluğun ortadan yok olmasına bazen kalıcı hasarlar almasına bazen de yara ve berelerden kaynaklı bir daha belini büküp kalkamamasına neden olmuştur. Bir ifrit misali korkunç ve iğrenç imgeler olarak belleklerinin en derinliğinde yerlerini almışlardır. Belki de dünya tarihinde ihanet ve işbirlikçilikten en çok çeken, (biricik ve yalnız biz savına düşmeden) mustarip olan, bu çizginin yarattığı olumsuzluklardan dolayı bir türlü belini doğrultup kalkamayan, kalkamadığı için de örgütlenemeyen, örgütlenemediği için de ulusal birliğini kuramayan yegâne toplum Kürt toplumudur. Dahası işbirlikçi ve ihanetin arkaik ruhunu taşıyan çağdaş işbirlikçi ve ihanetçilerin kol gezdiği dönemimizde ok gibi saplanan bu ur türünün yarattığı sancıları günbegün yaşayan bir Kürt realitesi söz konusudur. Enkidu'nun fişeğini çaktığı bugünkü işbirlikçi zincirin halkaları, kendini dar, dogmatik, ailesel, küçük grupların, aşiretlerin dürtüsünde görünür kıldırıyor. Belli bazı kişi ve grupları semirten bu ihanet damarı kökünü tarihin derinliklerinden alıyor. Merkeze karışmamış, türlü hileleriyle tanışmamış doğayla oldukça hem hal safiyane bir temizlikte nefeslenen Enkidu'nun merkezin/gücün temsilcisi tarafından bir kadın aracılığıyla düşürülmesi hayli manidardır. Doğal cinsel güdülerini çarpık bir güdü fantezisine evrilten, çarpık ihtirasları uyandıran geçici ve yapay istemlerin kurbanı oluşu hazin hikayesi günümüzde de canlılığını korumaktadır.

Kürt isyanlarında bireyler, aileler, aşiretler formunda kendini gösteren bu çizginin yürütücüleri günümüzde de diriliğini korunmaktadır

---

Muktedir güçler tarafından tarihin süreğenliğinde bu silahın (kadın kimliğinin alet edilmesi) en etkili silahlar safında tutulduğu da bir gerçek. Dönemin egemen gücü tarafından düşürülüp, kendine ve geldiği yere ihanet eden Enkidu'yu bir diğer benzer konumda; bulunduğu yeri toprakları, kabilesini koruyan ormanların koruyucusu doğal yaşamın kılavuzluğunda soluklanan Humbaba'ya saldırtılması, işbirliğin vardığı noktayı betimlemek açısından oldukça öğretici ve güncelliğini birçok veçhesiyle hissettiren dramatik, ibret verici bir hikâye. Yine Kürt tarihinde kara örnekleri çok olan bir diğer ihanet ve işbirlikçi vaka ise, Mitannilerde babasına ihanet edip dönemin diğer güçlü imparatorluğu Hititlerle anlaşan Matizawa-Kurtizawa'nın hikayesidir. İktidarı babasından almak, güç arzusunu beslemek adına içine girmiş olduğu bu ihanetin ardından Mitanniler

bir daha eski parlak dönemlerine dönememiş, kendilerini toparlayamamışlardır. Anlaşma sonrası Hitit İmparatoru'nun kızıyla evlenip işbirliğini ziyadesiyle genişleterek kurallara bağlamış olan Kurtizawa iktidar hırsının kölesi olmuş, nihai olarak Mitanni devletinin yıkılışını doğurmuştur. Şenliklerle taçlanan bu iradesizlik beyanını kırmak ve yeniden özgürlüğü elde etmek adına daha sonra bir takım başkaldırışlar olduysa da başarılı olunamamıştır. Bu garabetin (ihanet-işbirlikçilik) neticesi olarak Mitanniler bir daha dirilemeyip tarihe karışmıştır. Kürt tarihinde henüz Kurtizawa'nın ihaneti kurumamış, işbirlikçilikle yaratılan yıkımın kalıntıları kaldırılmamışken, bu sefer de Medler'de kendine unutulmaz kapkara bir yer açan Harpagos'un ihanet hikâyesi çıkıyor karşımıza. Sırf Med kralı Astiyag'ı cezalandırmak, intikamını almak için girmiş olduğu bu ihanet ve işbirlikçilik Kürt tarihinde son büyük kırılmaya, dahası Kürt tarihinin dönüm noktasına işarettir. Hikâyesi tepeden tırnağa tam bir trajediyi haykıran Kürt tarihinde bu işbirlikçi, ihanetçi çizgi farklı dönem aralıklarında başka varyasyonlarıyla kendini gün yüzüne çıkartsa da ortaklaşılan, değişmeyen aynı coğrafya ve hikâyenin kendisidir. Değişkenlik arz eden özne ve aktörlerdir sadece. Özellikle Kürt isyanlarında bireyler, aileler, aşiretler formunda kendini gösteren bu çizginin yürütücüleri günümüzde de diriliğini korunmaktadır. Kürt toplumuna her çağda derin acılar yaşatan bu türün türevleri iktidarların çıkarlarına eksenli birer figüran olmaktan öteye gidememişlerdir. Yüzeysel bir ele alışla Kürt tarihinin panoramasına göz gezdirdiğimizde bunun farklı zaman diliminde, farklı kişilik örgenleşmeleri ve grup yapılanmaları şeklinde kendilerini gösterdikleridir. Örnek mahiyetinde, başlangıç planlaması bir dizi problemle açılan Cizre merkezli Bedirxan Bey liderliğindeki modern olarak lanse edilebilecek ilk nüveleri barındıran isyandır. İç dinamiğindeki olumsuzluklara (Süryanilere/Nasturilere yönelik katliam furyası) türlü parametrelerce (İngilizlerin bazı Süryani din rahiplerini, liderlerini kışkırtması, yine yardıma gelmesi gereken Kürt mirliklerin gelmelerindeki pürüzler vs…) rağmen asıl yenilgisini belirleyen kırılma anı bilfiil Bedirxan Bey'in en yakınında ve isyana liderlik edenlerden biri olan yeğeni Yezdanşer'in Osmanlı İmparatorluğuna göz kırpıp ihanet etmesidir. Koltuğa sevdalı, güç istenciyle kaba iktidar gücüyle yanıp tutuşan Yezdanşer'in küçük duygularına kurban ettiği Bedirxaniler, isyana ulusal özellikler, düzenli ordu dizaynı, yine bir takım teknik donanım bağlamında ilkleri taşıyor olması isyanın ehemmiyetini gösterir. Her ne kadar Osmanlı devleti tarafından Yezdanşer'e verilen sözler tutulmayıp isyana dair ne varsa ortadan kaldırılmak maksadıyla, Osmanlı'nın bütün ordusuyla masum sivillere ve isyan etme potansiyeli taşıyan toplum öncülerine, Yezdanşer ve avanesine yönelişine karşın, Yezdanşer'in geride kalan orduyu toparlayıp karşı hamlede bulunmuşsa da fayda etmemiş, dağılmaktan kurtulamamışlardır.

Yaşamın bir bütün işbirlikçi ve ihanet düzlemine oturtan, bunun haricinde bir yola başvurma zahmetine girmeyen bu tarzın sahibi insanlarda herhangi bir hayâ belirtisi sezilmez

---

Diğer bir başkaldırış; bütün yoksunluklara dahası bir komployla, provokasyonla zamansız fişeği çaktırılan Şeyh Said İsyanı'nda, Şeyh Said'e en yakın komutanlarından biri olan bacanağı Binbaşı Kasım'ın Türk ordusuyla gizliden görüşüp arka kapıda bir sürü vaadin sözünü alması akabinde ihanet etmesiyle isyanın bastırılması, Kürt toplumunda lanetli bir vaka olarak hatırlanır. Aynı şekilde Ağrı İsyanı'nda, milli ve daha başka birçok aşiretin devlet safında direnenlere karşı savaşmış olması tam bir fecaat örneğidir. Hakeza Dersim İsyanı'nda direnişin öncülerinden belki de en büyük stratejist, dönemin düşün insanı, büyük komutan ve savaşçı Alişer'e ihanet edip, onu ve yoldaşı unutulmaz kadın savaşçı Zarife'yi katleden, direnişin dönüm noktasını, yenilgiye gidişini belirleyen Rayber adındaki Seyit Rıza'nın yeğenidir. Bu isim özelinde Dersim insanı genelinde de Kürt halkı arasında her

daim lanetin, ihanet ve işbirlikçiliğin timsali olarak hafızalara kazınmıştır. Son olarak günümüzde Başur Kürdistan'ında Barzani ailesi tarafından bu işbirlikçi ve ihanet çizgisi sürdürülmektedir. Bu ilişki o denli bir düşkünlüğe, dejenerasyona uğramış ki, fersah öteden kirli ağlarını haykıran boyunlarındaki günah iplerini sezmemek çok güç. Dahası bunu aleni şekilde sergilemekten, bunun teorisini yapmaktan, ilişiğini savunmaktan geri durmayan ibret verici ahvalleri hâsıl.

Hepten iradesini teslim etmiş, ruhunu satmış ihanetçilerin ünlü düşün insanı Dante'nin cehennem tasvirinde en alt katmandaki şeytanın bile altında bir yere yerleştirilmesi, diğer bir anlamda toplumun işbirlikçi, ihanetçi tayfaya bakış açısını tanımlayan ona ayna tutan gerçeğe tekabüldür. Yaşamın bir bütün işbirlikçi ve ihanet düzlemine oturtan, bunun haricinde bir yola başvurma zahmetine girmeyen bu tarzın sahibi insanlarda herhangi bir hayâ belirtisi sezilmez. Riyakarlık pekâlâ baskındır. Egemen devletçi uygarlığa yalakalıkta sınır tanımayan, işinde oldukça profesyonelleşmiş bu kişiliği tahmin etmek neredeyse imkansız. Sürekli fazlasını talep eden, doymak bilmeyen arzularının güdümünde en kötü, kirli işleri üstlenmekten imtina etmezler. Oportünistlik adeta genlerine işlemiş. Başkasının üzerine basmaya, emeğini çalmaya, sömürmeye tandanslı yapıları onları asla rahat bırakmaz. Son ana kadar işbirlikçiliğin, ihanetin algoritmalarını kurcalayan, bunun formüllerini dökümleyen uğraşları olur. Onları bu ilişkiye sevk eden bir sürü etmen sıralanabilir. Ancak genel anlamıyla ortak payda da birleştirme esprisi diyebileceğimiz niteliklerin özünde, korkaklığa giydirilmişliğin majörlüğünde, egoizmin, pragmatizmin, ekstrem güç elde etme hırsının, tamahkârlığın iktidar olma aşkının hülasasını belirler. Arka odağındaki emeksiz, çabasız herhangi bir efor (emeğe içkin olan eğiliminde) sarf etmeden kısa yoldan sermayeye el koyup, iktidarın çarpık yoz çarkında, biriktirilmiş yoksulun alın terine konmak yatıyor. Bu sayede düşürülmüşlüğünü rahatlıkla iyi yaşatan herhangi bir kaygı gütmeden yardakçılığın tonuna, efendisine itirazsız bağlılıkla doğru orantılı olarak bir ömür merkezin artıklarından faydalanacaktır. Nasibini, sömüren zihniyetin yetisine göre endekslemiş, hakikate karşıt bir statüde rol kapma yarışında, geçici yaşam seyrinden soytarılığın mizansenini şanına yakışır biçimde sergileyen işbirlikçi-ihanetçi tutumun bir tercihten ibaret olduğu gerçeğini akılda tutmak gerekir. Karabasan gibi toplumların üzerine çöken bu makus tarihi tersine çevirmek yine ilkeli, erdemli-ahlaki politik görüde, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmanın formatında, Abdullah Öcalan'ın ışığından geçtiğini bilmek ve buna göre kendinize misyon biçmek gerek. Tarihin iyiye, güzele, doğruya akışını ancak ihanet ve işbirlikçiliğe kayışın yollarını hepten olmazsa da bu güzergâhtan akış furyasını minimalize eden asil adayışlar sayesinde sağlayabilir. İnsanlığa ve yaratmış olduğu sarsılmaz değerlere sahip çıkar, onları muhafaza ederek gelecek kuşaklara aktarabiliriz. İnsanlığın beşiğinde inşa edilen kolektif hafızanın değer yargılarından sapmış ihanet ve işbirlikçiliğin ideolojisine ket vurup kaynağında kurutmak için çok boyutlu ele alış metotlarını ivedi devreye sürümlemenin her cenahtan kişilerin payını görmesi, elini taşın altına koymasının vaktidir. Kurumlaşmaya hızla evrilen (birçok perspektif yorumunda çoktan resmiyet çıtasını yakalanmış kurumsal kurumlukta) ihanet ve işbirlikçiliğin ideolojisi ne teoriden yoksun popüler rüzgarın kuru, çılız aktivizmiyle ne de pratikten ırak salt entelektüelizmin şişkinliğiyle durdurulabilir. Baştan ayağa toplumun dokularına işlemek, temas etmek, toplumu bilinç seviyesine varlığının ayırdına vardırmak, asırlardır uyutulmuşluğundan uyandırmak, yanılsamalı yanlış hayatın çizgisinden almak ve bunu sağlamak için kurumları bu nitelik donanımı ve ereğiyle yerleşik kılmak lazım. Bunun da en geçer akçesi kuramsal beslenime ek olarak eylemsizlik seviyesiyle bu aldıklarını birleştirip fikir, zikir ve eylem birlikteliğini harmanlayarak olası enerjiyi, sinerjiyi açığa çıkartmakla mümkün. Paradigmatik görünün anahtar kavramları ışığında yakalanan bu ufki ahengin doktrinel buluşması sağaltımı getirmekle kalmayıp, inşa edilenin tahkimini uzun boylu kılacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İhanet Yargılanıyor!
Kayada Gül Açıyor

Zeynel Günaydın

Ölüm Çukuru ve Umut Güneşi

Tarihin muazzam direniş mirasına rağmen bir bütün olarak düşünce sistematiğini ve bakış açısını değiştirmeden toplumun temel sorunlarına çözüm bulmak mümkün değildi. Çünkü sorunlara yol açan akılla herhangi bir sorun çözülemezdi. Bu nedenle yeni bir paradigmaya ihtiyaç duyuldu ve bu ihtiyaç da İmralı Ada Hapishanesi* koşullarında kendisini en üst düzeyde dayatınca adeta mucizevi tarzda karşılığını bulması mümkün oldu.

Uluslararası komplo ve İmralı Adasında kurulan soykırım sistemine karşı direniş, bu sürece gelinmesine yol açan nedenlerin sorgulanması ve ona göre bir tutumla şekillenecekti. Bu temelde uluslararası komplonun imha hedefi ile Ada Hapishane sisteminin çürütme-yok etme taktiği yeni bir direniş tarzı ve yeni bir paradigmayla karşılandı.

Meselenin özü zihniyette saklıydı. Devletli uygarlığın yarattığı zihniyet ve onun etkileri tüm yanlış yaşam ve yanılgıların kaynağıydı. Kendisine ihanet ettirilmiş toplum gerçekliğinin ardında yalan ve yanlışı hakikat diye belleyen zihniyet vardı. Bunu soykırım altındaki Kürt halk gerçekliğiyle ele alınca ortaya çıkan sonuç çok çarpıcı oluyordu. Bu süreci Abdullah Öcalan şöyle anlatıyor:

"Şuna ikna oldum: Benim içinde özgür yaşayacağım bir dünyam yoktur. Burada iç ve dış cezaevi arasında epey mukayesede bulundum. Sonuçta dışarıdaki tutsaklığın birey için daha tehlikeli olduğunu fark ettim. Bir Kürt bireyinin kendini dışarıda özgür sanarak yaşaması büyük bir yanılgıdır. Yanılgı ve yalanın egemenliği altında geçecek bir yaşam, kaybedilmiş ve ihanete uğramış bir yaşamdır. Bundan çıkardığım sonuç, dışarıda ancak bir şartla yaşanabileceği, onun da günün yirmidört saatinde Kürtlerin varlık ve özgürlüğü için savaşım içinde olmakla mümkün olabileceğidir. Ahlaklı ve onurlu bir Kürt için yaşam, kesinlikle günün yirmidört saatinde varlık ve özgürlük savaşçısı olmakla mümkündür."

Ada Hapishanesi* koşulları tamamen teslim almaya yönelik bir çürütme sistemi olarak kurulmuştu. Çok büyük bir iddianın ve umudun sahibi olunmadan buna fiziken ve ruhen dayanmak mümkün değildi. PKK Lideri Abdullah Öcalan'ın "çocukluk hayallerime ihanet etmedim" sözü meşhurdur. Hayallerinin adından, yalanlarla örülü uygarlığı aşmış ve aynı zamanda ona karşı tarihin en büyük başkaldırısını gerçekleştirmişti. Sonu nerede biterse bitsin bu yürüyüşü çocukluk hayallerine bağlılık temelinde sürdürecekti. "Ölüm Çukuru" olarak adlandırdığı koşullarda da özgürlük hayallerinin peşinden büyük bir umutla gidecekti.

Öcalan, "Umut zaferden daha değerlidir" demişti. Yazar Ursula Le Guin, umutsuzluğun en feci ihanet olduğunu söyler çünkü "sonunda düşmanın galip geleceğine inanma vardır!" Demek ki umutsuzluk ihanetle özdeş oluyor.

Uluslararası komplo karşısında büyük umut hareketi öncelikle eski zihniyet kalıplarının yıkılması

sayesinde ortaya çıkmıştır. Bu eski zihniyetle tarih ve toplum doğru temelde tahlil edilemiyordu. Devlet ve iktidara göre şekillenmiş bir tarih anlayışı çok büyük bir karamsarlığa yol açıyordu. Bu karamsarlık umuda hiç yer vermediği halde özgürlük mücadelesine başlanmıştı. Üstelik "kendisine ihanet ettirilmemiş Kürt kalmamıştı!" (Öcalan) Bu koşullarda "kayada gül olup açmak" ve adeta "kuru tahtayı yeşertmek" misali mucizevi bir çıkış gerçekleştirilmişti. Uluslararası komplo ise yeşeren umutları kökten söküp atmak istemişti.

Uluslararası komploya karşı yeni bir umutla işe sarılmak ancak eski dogmatik kalıpları yıkıp hakikat rejimini geliştirmekle mümkün olacaktı. Bu yaklaşım, eşi benzeri olmayan tecrit koşullarına nasıl dayandığının da bir nevi izahı olmaktadır.

A.Öcalan, "Açık hava zindanındaki mücadelemde müthiş söylem ve eylemde bulunurken, hakikat algısına fazla fırsat bulamıyordum. Kapalı zindan koşulları büyük sorunları olanlar için yaman bir öğreticidir. Bu nedenle kapalı zindanlar söylem ve eylemin mücadele alanları olmaktan çok, büyük sorunları olup da altında ezilmeyenler için hakikat algısı ve mücadelesinin güçlü ve başarılı geçtiği yerlerdir. Büyük davaları olanlar için zindan ancak keşfi uğruna her gün mücadele ettikçe hakikatlerin kazanılacağı bir alan anlamını taşır. Zamanın anları hakikat kazanımlarıyla dolu geçtikçe zindandaki yaşam da katlanmaya değer olur." der.

Hakikat mücadelesini ilerlettikçe, geçmişte flu olan bir tespit iyice netleşiyordu; aslında "yanlışlık kılavuzdaydı!" Buna rağmen kılavuza tümden bağlanmamış olduğundandır ki reel sosyalizm çözülüp dağılırken zor koşullarda da olsa ayakta kalma başarılmıştır. Zamanla yanlışın tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi mümkün olmuştur.

Reel sosyalizme de kaynaklık eden Avrupa Aydınlanmasının temel şiarı "aklını kullan cesaretini göster" şeklinde belirlenmişti ve bu akıl tamamen analitik bir akıldı. Böylece aklı adeta Tanrı yerine koyan ama bununla beraber pozitivizmi esas alan bir paradigma ortaya çıkmıştı. Öyle ki Max Horkheimer'in tarifiyle "akıl kendisi dışında herhangi bir şeyin gelişmesinden çok korkar hale gelmiştir." Bu korku özne-nesne ayrımına dayalı bir paradigmaya yol açmış, büyük toplumsal facialarının zemini böyle oluşturulmuştu.

Avrupa aklına dayalı sistem tahlilleri alternatifini yaratmaktan uzak kalınca toplumsal mücadelelerin başarı şansı da azalıyordu. Hatta tersine dönmekten, düşmanına benzeşmekten kurtulamıyordu. İstemediği halde kendi değerlerine ters düşmek, objektif olarak ihanet konumunu yaşamak böyle gerçekleşiyordu. Kaldı ki tarih açısından bunun objektif-subjektif boyutu o kadar önem taşımaz. Sonuç savaşılan sisteme benzeşmedir!

Özne-nesne ayrımı, hakikat yitiminde son büyük kırılma noktasıydı. Ancak hakikat yitiminin daha uzun bir süreci ve karmaşık-dolaşık aşamaları vardır. İlki kadın özgürlüğüne vurulan darbedir. Yani kadın eksenli doğal toplum ve kadın karşısında yaşanan ihanettir.

İnkâr edilen, ihanete uğrayan toplumun devletsiz, iktidarsız, ana kadın eksenli komünal yaşam gerçekliğiydi. Ancak tüm ihanetlere, çarpıtmalara ve her türlü saldırıya rağmen insanlığın komünal yaşam özü değişmemiştir. Bunun bir yana bırakılıp devlet ve iktidar sahibi olmakla toplumsal devrim yapılacağını sanmak tarihin en büyük yanılgısı olmuştur. Kapitalizm üzerine onca çözümleme yapılmışken buna karşı nasıl yaşamalıdan ziyade nasıl yönetmeli sorusu ve arayışı çok fazla öne çıkmış; benzer araçların kullanılması aslında bir sorun olarak görülse de alternatifi tanımlanamamıştır.

"Özgürlük, Amaçları Kadar Araçlarının Da Temiz Olmasını Gerektirir"

Toplumun kendini öz yönetim gerçeğine kavuşturması temel bir sorundur, bu inkâr edilemez ancak toplumun öz yönetimi dışarıdan veya kendi üstünde bir yönetim olgusunu tanımaz. Dolayısıyla yönetim olayının nasılı ancak yaşamın nasılıyla şekil alabilir. Daha somut ifade edilirse komünal bir yaşam savunulacak ama bir komünün ne olduğu, komünle birey arasındaki ilişkinin nasıl şekilleneceği, komünlerin neyi nasıl yapacağı vb. sorular çok az sorulacak veya bunlara çok genel geçer cevaplar verilecektir. Kapitalizm nedir sorusuna binlerce sayfa ayrılırken komün nedir sorusu belki onun binde

biri kadar ele alınıp değerlendirilmemiştir. Onun üstüne bir de bürokratik Parti veya devletleşmiş Parti aygıtı bindirilince insanlığın özünden uzaklaşma kaçınılmaz olmuş; doğal toplum yaşamının ihanete uğraması bir de bu şekilde sürmüştür.

İmralı süreci ve tek kişilik Ada Hapishanesi koşulları, devlet ve iktidar sorgulamaları açısından ilk andan itibaren adeta peygamberlerin inziva süreçlerine benzer bir rol oynamıştır. Büyük saldırı ve işkenceye rağmen yaşam durmamıştır. Komploda sadece bir saat durduğunu ve bunu da hızla aştığını belirtirken Öcalan açısından her şey burada netleşmiştir: Soykırım ve yaşam bir arada olamaz! O halde soykırım sistemini aşacak, onun temelindeki devlet ve iktidar olgusunun ulaşamayacağı bir toplumsal özgürlük sistemi kurulmalıdır. Cevap burada bulunmuştur. Bununla birlikte tüm işbirlikçilik ve ihanetin temeli bu sayede açığa çıkarılıp yargılanmıştır.

"İmralı sürecinde bana dayatılan komplo umudun zerresini bırakmayan cinstendi. İdam cezasının infazı ve psikolojik savaşın uzun süre gündemde tutulması bu amaçlaydı. İlk günlerde nasıl dayanabileceğimi ben bile tahayyül edemiyordum. Yıllar bir yana bir yılı bile nasıl geçirebileceğimi düşünemiyordum. Şöyle bir düşüncem oluşmuştu: "Milyonlarca kişiyi daracık bir odada nasıl tutabilirsiniz!" (Abdullah Öcalan)

Bu değerlendirmenin ne kadar büyük bir hakikati ifade ettiğini zamanla tüm insanlık görecekti. Milyonlarla bütünleşen Öcalan gerçekliği bir odaya hapsedilemezdi. Onun fiziki özgürlüğü için ayağa kalkan milyonların haykırdığı gerçek de budur. Kürt sorununa çözümün kilit noktası da burasıydı ve özgürlük sağlanmadan hiçbir sorunun çözümünden bahsedilemezdi. Aksine İmralı Ada koşullarında yıllar uzadıkça çözüm adına sadece günümüzde değil, gelecekte bile ne kadar ihtimal varsa hepsinin altı dinamitleniyordu.

Şimdi üstelik çeyrek asrı geride bırakan bir direniş gerçekliği vardır. Ada* koşullarında çeyrek asrı bir başına geçirmek aklın kavrayabileceği, yüreğin sindirebileceği bir durum değildir. Kolay olmamıştır. Zihnine ve iradesine güvenerek bu süreçleri karşılamıştır.

"İmralı tarihte devletin üst yetkililerine verilen cezaların infaz edildiği bir ada olmakla ünlüdür. İklimi hem çok nemli hem de serttir. Fiziki olarak insanın bünyesini çökertmeye yatkındır. Kapalı oda tecridi de buna eklenince, bünye üzerindeki yıpratıcı etkisi daha da artar. Tabii birkaç ayda bir yarım saatlik kardeş ziyaretleri ve 'hava muhalefeti' gerekçesiyle sıkça kesilse de haftalık avukat görüşmeleri iletişim evrenimi teşkil ediyordu. Şüphesiz bu iletişim etkenlerini küçümsemiyorum, ama ayakta durmak için yeterli ilişki olamazlar. Ayakta durmayı, çürümemeyi zihnim ve iradem belirleyecekti."(A. Öcalan)

Kürt soykırımı adına ne yapılmışsa ilk uygulaması İmralı Adasında hayata geçirilmiştir

Bu temelde İmralı'da yürütülen savaş her şeyden önce bir hakikat savaşıdır; bu savaş sadece uluslararası komploya karşı değildir, aynı zamanda bir tarih, sosyoloji, felsefe, ideoloji ve zihniyet savaşıdır. Bu sayede İmralı Ada Hapishanesi zihniyet ve vicdan devriminin karargâhı haline getirilmiştir. Üstelik tecrit içinde tecrit; hücre içinde kalem yasağı gibi uygulamalara rağmen bu hakikat savaşı büyük bir başarıyla yürütülmüştür. En önemlisi de bir halkın kaderinin bu hapishanedeki çürütme ve yok etme sistemiyle belirlenmeye çalışılmasıdır ki Kürt soykırımı adına ne yapılmışsa ilk uygulaması İmralı Adasında hayata geçirilmiştir. Bu derecede ağır bir saldırı altında özgürlük tezlerini geliştirebilmek ve bunu tüm insanlığa taşıyabilmek Öcalan'ın farkını anlamak açısından önemli olmaktadır.

Ada uygulamalarının tarihte bir benzeri olmadığı gibi buna karşı direnişin de benzeri bulunmamaktadır. Bu eşsiz direnişin tüm boyutlarıyla anlaşılması ve yazımı henüz gerçekleşmiş olmasa da özellikle savunmalarda** dile getirilen gerçeklikler nasıl bir direniş hattının esas alındığını anlamamızı sağlamaktadır. İmralı yaşamını ve tecridi değerlendirirken çok çarpıcı sonuçlara ulaşmıştır:

"Öyle büyük gerekçelerim olmalıydı ki tecride dayanabileyim, tecritte de olsa büyük bir yaşamın sergilenebileceğini kanıtlayayım."(Öcalan)

Dışarıdaki yaşamda sergilenen ahlaki duruşun karşılığının ölüm veya cezaevi olmasını savaşın doğası sayıyor ve soykırıma karşı savaşsız yaşanamayacağını belirtiyordu:

"Cezaevi koşullarına dayanmamak yaşam gerekçeme aykırıdır. Zaten sosyolojik olarak çözümlendiğinde anlaşılacaktır ki, cezaevlerinin rolü bireyde yoğun bir sahte özgürlük özlemi yaratmaktır. Modernite koşullarında cezaevleri özenle bunun için inşa edilmiştir. İnsanlar cezaevlerinden dışarıya çıktıklarında ya yalan ve sahtekârlıkla yaşamayı kabul etmişlerdir. Bu durumda onlardan herhangi bir devrimcilik, ahlaki ve onurlu bir yaşam beklemek beyhude, boş bir beklentidir. Ya da cezaevi pratiğinin verdiği olgunlukla toplumsal mücadelelerini daha da başarıyla yerine getireceklerdir."(Öcalan)

Öcalan'a göre "Cezaevleri ıslah olma evleri olmayıp, topluma karşı ahlaki ve iradi görevlerin yetkince yerine getirilmesinin de öğrenildiği mekânlardır."

Zindana katlanmanın tek geçerli ölçütünü hakikatle randevulaşmak olarak belirlemişti: "İnsan yaşamı hâkikat algısı gelişkin olanlar için tam bir mucizedir. Yaşamın kendisi büyük heyecan ve coşku kaynağıdır. Yaşamda evrenin anlamı gizlidir. Bu gizi fark ettikçe, zindanda da olsa yaşama katlanmak diye bir sorun olmaz. Zaten zindan özgürlük içinse, orada büyüyecek olan hâkikat algısıdır. Hâkikat algısıyla büyüyen yaşam en zor acıları bile mutluluğa dönüştürebilir."(Öcalan)

Hakikat ve yöntem konusunda oluşturduğu fark ve farkındalık sayesinde işbirlikçiliğe ve ihanete giden yollar ile özgürlüğe giden yolları birbirinden ayırmıştır. İki uygarlık, iki modernite farkı hakikat rejimiyle ayrıştırılmış, netleştirilmiştir.

Hakikat Sahibi Olmadan Özgür Olunamaz

Hakikatle anlamın ve hakikatsizlikle anlamsızlığın, yalanın ve ihanetin ne denli birbirini koşulladığını Öcalan şu sözlerle anlatıyor: "Hakikatsiz toplum hatta birey anlamsız kılınmış, başka öznenin içinde erimiş, kimliğini yitirmiş varlık anlamına; daha doğrusu anlamsızlaşmış varlık haline uğramış demektir."

Hakikat rejimi yaşamda liberalizm, düşüncede dogmatizmden kurtulmanın yolunu ve yöntemini göstermiştir.

Liberalizm, özgür yaşam karşıtı bir virüstür ve binbir kılığa bürünerek kapitalizmi; devletçi, iktidarcı, maddiyatçı, bireyci yaşam tarzını tek hakikat olarak sunmuştur. Bunu kökten reddetmeden hakikat yolunda tek bir adım bile atılamazdı.

Dogmatizm ise mutlak-değişmez inanç ve düşünce kalıplarıdır. Bu kalıplar parçalandığı içindir ki hakikat kendi yüzünü göstermeye başlamıştır.

Ulaşılan sonuç tüm devrimleri içten çürüten, karşı-devrimin dayanağı olan, insanın insan üzerindeki tahakkümünden doğa üzerindeki tahakkümüne ve neticede özel mülkiyetli, kar hesaplı, aç gözlü, bireyci, bencil yaşam anlayışının aşılmasını sağlamadan kendi hakikatine ulaşılamayacağı, kendine ihanet etmenin son bulmayacağıydı: Bireyciliğin olduğu yerde hakikat olmaz. Hakikat toplumsaldır!

Hem liberalizm hem de dogmatizm son tahlilde hakikatten uzaklaşmadır, bireycileşmedir, bir anlamda kendine sevdalanmadır! Hakikati değil kendi bildiğini esas almadır. Başkasını değil kendini sevmedir.

Maneviyattan boşanmış, sevgisiz bir toplum ve insan gerçeği, mücadele etmekten aciz, mücadele etse de çözüm üretmekten aciz insan gerçeği hakikatini yitirmiş olmanın sonucudur.

Çözümsüzlük intihara, ölüme sürüklediği gibi bazen ihanetin zeminini döşer. İşbirlikçilik ve ihanetin doku şifrelerini çözümleyen tarih anlatıları esas kaynak olarak maddi uygarlığı gösterir. Maddi uygarlık çözümsüzlüğün uygarlığıdır, işbirlikçilik ve ihanetin kol gezdiği çürümüş bir uygarlıktır. Bunun karşısında manevi uygarlık veya demokratik modernite ise hem çağın özgür yaşam tarzını hem de toplumsal sorunlara kalıcı tarzda çözüm üretmeyi ifade ediyor.

Maddi uygarlıkta tüketim esastır ve herkes bu tüketim yarışıyla sisteme bağlanmıştır. Kimin nerede

nasıl birbirine ihanet edeceği bilinmez. Maddiyatçı anlayış bu zemini çoktan örmüş ve zihniyete sinmiştir. Bunun sorgulanmaması egemenlik sisteminin ömrünü uzatıyor. Egemenlerin yaptığı şey yalanlara dayalı bir hakikat algısı oluşturmaktır. İşin özü, yalanların hakikat yerine ikame edilmesi ve üstelik bunun nasıl bir operasyonla yapıldığının hiç fark ettirilmemesidir. Böylece gerçeklerden kaçıp yalanlara sığınan bir kitle psikolojisi oluşturulmuştur.

Ancak küçük bir anı, herhangi bir uyarıcı etken bile bazen farkına varmaya yol açabiliyor. Osmanlı döneminde Balkanlardan getirilmiş bir devşirme olan İskender Paşa Osmanlı komutanı olarak eski memleketini işgal etmeye gönderilir. Her yeri yakıp yıkar, katliamlar yapar. Bir gün bir köyde ağıt tarzında şarkı söyleyen bir yaşlı kadının yanına oturup onu dinler. Söylediği şarkıdan o kadar çok etkilenir ki özüne döner ve bu kez Osmanlıya karşı savaşmaya başlar.

Gerçeklikten kaçan bir toplum da kölelik sınırlarını aşamaz

İhanetin farkına varıp da bunu sürdürenler ise artık insanlıkla anılmayacak bir anormalliğe mahkûm olmuştur. Gerçeklikten kaçan bir toplum da kölelik sınırlarını aşamaz. Günümüz koşullarında liberalizm modern kölelik için gerekli tüm şartları oluşturmuştur. Gerçeklerden sürekli kaçan insan yalanları normal görmeye başlar. Yalanın olduğu yerde toplumsallık kimin umurunda olur? Sevgi-saygı gibi etik değerler, felsefe, anlam olgusu, bunlardan çok maddi çıkarlar esas hale gelir. Niye böyle oluyor? Çünkü "liberalizm insanları aptallaştırıyor!" Dogmatizm ise düşünce gücünü ve tüm yaratıcı yetenekleri öldürüyor.

Bunlar çözümlendikten sonra İmralı Adasındaki yargılama tiyatrosunda ileri sürülen "vatana ihanet" suçlamasına karşılık kapitalizm yargılanıp tüm insanlığa nasıl ihanet ettiği ortaya konulmuştur. Bu andan itibaren tarihin yargısı kesinleşmiştir: Toplum, kapitalist sistemin hakikat algısından kurtulmadan özgürleşme yoluna giremez!

Hakikat mücadelesi sayesinde özgürlük bir Ada'da Güneş gibi şavkımaya başlamışken insanlık yeni bir sevgi ve aşk inancıyla karşılaşmıştır. Paradigmanın çekiciliği buradan ileri geliyor. Yaşam sevgisiz, aşksız olamayacağına göre hakikatin aşkla ve aşkın da özgürlükle tanımlanmasındaki evrensel karakter çok belirgin ortaya çıkıyor. Toplumsal özgürlük olmadan ne sevgi ne de yaşam olur.

Özgürlüksüz yaşanmaz. Doğada bile bunun örnekleri çoktur. Boran kuşu evcilleştirilemez. Kafese konursa çeperlerine kendini vurup öldürür. Yem verilirse ölene dek yemez. Diğer güvercinleri yanına yaklaştırmaz. Havadayken evcil güvercin sürülerinin arasına katılıp onları alıp gider. İnsandaki özgürlük tutkusu en az boran kuşu kadar olmalıdır. Ancak devlet ve iktidar anlayışı, kanat açmaya olanak vermez.

Devlet, iktidar, tahakküm sorgulandığında ve bunların alanı dışına çıkılıp toplum alanına girildiğinde özgürlük arayışı hakiki hale gelir. Buna alışıldık bilgi yapılarıyla ulaşılamayacağı anlaşıldıktan sonra yeni bir bilinç ve farkındalık düzeyi geliştirilmiştir. Paradigmasal değişimin özü budur. Varlığın korunması ve özgürlüğün sağlanması ancak devlet ve iktidar alanı dışında toplumun örgütlenmesiyle, yeniden inşa edilmesiyle mümkün olmaktadır. Bunun da temeli yeni bir felsefeyle, yaşamın anlamına varmaya çalışan bir evrensel özgürlük felsefesiyle oluşturulmuştur.

Kendisini en özgürlükçü olarak gören akımlar ve onların temsilcisi sayılan aydınlarda bile özgürlük yaşamdan koparılıp hayallere hapsedilmişken bir Ada tecritliğinde bir halkın ve tüm insanlığın özgürlük umutları yeni ve özgür bir yaşam anlayışıyla ete-kemiğe büründürülmüş, dile ve ruha kavuşturulmuştur.

"Yaşamın anlamı nedir?" diye sormadan bu sonuca ulaşılamazdı. Anlam olmadan toplumsal olanın tüm boyutlarıyla açığa çıkarılması ve nerede nasıl ihanete uğradığı ve yeniden nasıl inşa edileceği bilinemezdi. Toplumsallık yerine aşırı derecede insan bireyselliğini esas alan liberalizm ile özgürlük adına birey öznelliğini öne çıkaran aydın duruşları birbiriyle çakışıyor ve böylece hakikat iyice muğlak hale getiriliyordu. Öznel olanın hakikat yerine

konulması, hele ki objektif bilimsellik kılıfıyla bunun gizlenmesi tam bir karartma işlevi görmüştür.

Kendisini bir "varoluşçu" olarak tanımlamasa da genelde böyle bilinen Albert Camus'nun görüşleri "öznelliği" iyi anlatır: "Yaşamın anlamının peşine düşmeye gerek yok, yaşam zaten kısadır ve onu yaşamaya bak" der. Yaşam "beyhude" ve "saçma" olsa da, anlamı olmasa da bir anlam aramak isteyen arasın ama aynı zamanda yaşasın der. Sisifos üzerine kitap yazmıştır. Oradaki -kendi deyimiyle- "saçmalığa" rağmen Sisifos'un çabasını takdir eder. İntihara karşı bir eğilimdir bu, böyle yorumlamakla olumlu bir bakışa sahipmiş gibi görünür ama yaşamın anlamı konusunda fazlasıyla liberaldir. Öznellik sonuçta liberalizme götürür.

"Kapitalizmin şerbetini içmiş"(Öcalan) olmakla kendisini yargılayan aydın duruşu ise daha fazla ufuk açıcı olmuş ve liberalizmin tuzakları bir bir çözümlenmiştir. Bu tür tartışmalar Ada Hapishanesinde Öcalan varlık, oluş, bilinç konularında bir derinleşmeye vesile olmuştur.

Varlık tartışmaları eski Yunan dünyasında meşhurdur. Çok kısa da olsa hatırlatılırsa Parmanides varlığın yaratılmamış, yok edilemez tek, bir, bütün olduğunu söyler. Bu, hareketin, değişimin reddidir. Bunun tersine Heraklitos ise "her şey akar" diyerek hareketi esas almıştır. Bilimde deney-gözlem esastır. Varlık sorusuyla ilgilenmez. Bu tip sorular felsefenin sorularıdır. Nihilizm, varlığı, bilgiyi, her şeyi yok sayar, inkâr eder. Zerdüştlükte iyi varlık-kötü varlık vardır.

Ne türden ve ne şekilde olursa olsun bunların hepsi yaşamı tanımlamak ve anlamlandırmak isteyen bilinç ve farkındalıkla ilgilidir. Bu temelde Öcalan'ın Ada yoğunlaşmalarında ulaşılan sonuç yeni bir bilinç ve farkındalık oluşturmuştur.

Farkına varmak öncelikle Sisifos azabından yani dogmatizmden kurtulmanın yoludur. Böylece kendi yaşamımızı anlamlı hale getirebiliriz. Her şey anlamakla başlıyor. Anlayınca yol açılıyor. Anlayınca yaşamın değeri yıllarla değil toplumsal değerlerle ölçülür hale gelebiliyor: Öcalan, Ada'da nasıl yaşanılmış, bu mutlak yalnızlığa nasıl katlanılmıştır? Belki de onun en kısa veciz sözlerinden biri bu soruların cevabını oluşturmuştur: "Anlam zamanında yaşamak!"

Mitolojide sonsuz hayat bahşedilen bir kadının trajik hikayesi anlatılır:

"Çok güzel bir kızdı Sybill. Yalnızca güzellikler için yetenekli gözlere sahip insanlar değil, aynı zamanda tanrılar da Sybill'in müthiş güzelliğine hayran kaldılar. Ve hem güzelliği görmeye vergili gözlere sahip insanlar, hem de tanrılar, böylesine bir güzelliği ödüllendirmek amacıyla, Sybill'e ölümsüzlük bağışladılar. Ve onu sonsuza kadar hiç yaşlanmadan yaşayacağı bir cam fanusun içine yerleştirerek, güzellikler için yetenekli gözlere sahip olanların görebileceği bir yere koydular. Yüzyıllarca herkes gelip bu güzelliği büyülenerek, büyük bir hayranlıkla seyretti. Ancak bir gün, güzellik için duyarlı yüreğe sahip olanlardan biri, Sybill'in neler hissettiğini anlamak isteğiyle, fanusun kapağını açtı. Ve ona sordu: "Sybill", dedi, "bir isteğin var mı?"

"Tek bir isteğim var", dedi Sybill. "Ölmek istiyorum."

Sonsuz yaşamla ödüllendirdiklerini düşünüyorlardı fakat Özgür Ruh buna "sonsuz yaşamla cezalandırma" diyor. Sisifos'un trajedisini de bunun için örnek veriyor. Burada hem büyük bir acı var, sonuçsuzluk var hem de büyük bir irade var. Sisifos'ta pes etmeyen, yılmayan, aşınmayan bir irade var ama tekrardan ibaret bir yaşam da var. Sürekli tekrarın Sisifos azabından farkı yoktur. O irade de yoksa "sürekli tekrar" aşınmaya yol açar.

Bir fark oluşturabilmek Yunan Tanrılarının cezalandırma sistemini kırmak kadar zordu. Çağın Prometesi olmayı gerektiriyordu. Mucizevi tarzda başarılan budur.

Felsefik Düşünceyle ve Mücadeleyle Kadın Özgürlüğüne Doğru

İleri bir bilinç düzeyinden bahsedilecekse onu ancak "odaklanma" ve "zihni" aşan bir olay olarak ele almak gerekir. Uzakdoğu'da buna meditasyon deniliyor. Amacı bilgi edinmek değil bilmektir, yani farkına varmaktır. Farkına varıldığında harekete geçilir ve dur durak bilmez bir özgürleşme serüvenine girilir. Bu şekilde bakınca özgürlüğün hareketle ilgili bir tanımı da karşımıza çıkar: "Akış halinde olmak!"

Farkına varmak aniden ilahi bir olayla değil kendini ve toplumu yeniden inşa etmekle oluyor. Bilmenin, farkına varmanın esas kaynağı kitaplarda değil doğa, toplum ve insanın kendisindedir. Yöntemi ise eleştiri-özeleştiridir. Eleştirmek inşa etmektir. Eleştiriyi "yıkmak" şeklinde algılayanlar devletçi paradigmayla düşünüyordur. İnşa esastır. Farkına varmak bir inşa sürecidir. "Akış" inşadır! "Özgürlük toplumsal inşa gücüdür!"

Zihniyet inşası ve toplumsal inşa bir arada gerçekleşir. Birbirinden ayırmaya kalktığımızda toplumsallıktan kopuk bir varlık anlayışına düşülür ki bu da kapitalizme hizmet eden farklı felsefik yaklaşımların etkisinden ya da maddiyatçılıktan, kolaycılıktan, bireycilikten kaynağını almaktadır.

Doğru bir bilinçlenme, sıradan bakış aşılıp, toplumsallıkla bilincin bağı kurulduğunda sağlanabilir. İleri bir bilinçlenme açısından Öcalan Hegel'i örnek veriyor. Hegel'in bu konuda söylediklerine kısaca göz atmakta fayda vardır.

Hegel düşünceyi, avami ve felsefi düşünce biçiminde ayırıyor. Daha ileride olanına "tin" diyor. Hegel tin'i akla sahip olan bilinç türü şeklinde tarif ediyor: "Tin -geist- daha genel bir terimdir, kişi ile evren arasındaki ilişkidir. Ruh ise bu ilişkiyi yaşayan kişiyi belirten daha benliğe yönelik bir terimdir."

Hegel de sonuç olarak Mutlak Tin'e ulaşma vardır ve bu da üç adımlı bir hareketle gerçekleşir. Onun birinci aşaması sanat (tez), ikinci aşaması ise dindir (antitez). Üçüncü aşaması ise felsefedir (sentez).

Felsefik düşünce biçimi sayesinde hakikati bütünlük halinde kavramak mümkün olur. Aksi halde düşünce hep parçalı kalacaktır. Parçalı düşünce zihniyetteki yabancılaşmanın temelidir. Bunu aşmadan özgürlük hep bir hayal olarak kalacaktı. Bu konuda Öcalan büyük bir bilgelik ve ustalık göstermiştir. Bütünlüğü sağlamada kadın özgürlüğünü temel ölçü haline getirmiştir. Kadının hakikati bilinmeden tüm hakikatler yarım kalacaktır ve "kadın özgür olmadan toplum özgür olamayacaktır!"(Öcalan)

Öcalan'ın en büyük mucizesi kadın özgürlüğü konusundadır demek yerinde olur. Tarihsel olarak sorunu çözümlerken ulaştığı sonuç uygarlıkla büyük bir hesaplaşmaya yol açmıştır:

Doğal toplum hakiki bir toplumdur. Yalanla, sahtelikle tanışmamıştır. İlk yalan, ilk sahtelik, topluma karşı ilk tecavüz uygarlıkla beraber açığa çıkıyor ancak bunun tarihi temelleri de neolitik dönemin ikinci yarısından sonraya denk geliyor. Bu ilk saldırı kadın etrafında örülen toplumsallığa karşı gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle alternatif sistemini "güçlü ve kurnaz erkeği çözümlemek" üzerine kurduğunu belirtmiştir.

Erkek egemen akıl toplumsal yabancılaşmanın gerçek suçlusudur. Tüm tekelci egemenlik sistemlerinin temelinde bu akıl vardır. Dolayısıyla bu aklı yıkmadan, özgür akla ulaşmak, oradan da özgür kadın ve özgür topluma ulaşmak mümkün olamaz.

Parçalı düşünce zihniyetteki yabancılaşmanın temelidir. Bunu aşmadan özgürlük hep bir hayal olarak kalacaktı.

Öcalan bu durumu, "Çağımızda, kapitalist modernite koşullarında kadınla özgür eş yaşam büyük sorumluluk gerektiren ve bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım gücü isteyen bir yaşamdır. Kadının uygarlık tarihinde ve modern çağda içine konulduğu statüyü bilmeden, etik ve estetik yaklaşım gücü göstermeden, birlikte hangi türü denenirse denensin, içine girilecek her yaşam yanlışlık, ahlâksızlık ve çirkinlikle sonuçlanmak durumundadır.

Yaşamı heba etmemek için öncelikle kadınla yaşamın doğru, ahlâklı ve estetik biçimlerini gerçekleştirmek şarttır. Tüm kölelik biçimlerinin kişiliğinde denendiği ve özümsetildiği kadın kimliğini çözümlemek, özgürlük ve eşitlik davasının yoldaşı ve yaşamdaşı yapmak doğru, ahlâklı ve güzel erkek olmanın da temel koşuludur." şeklinde aktarır.

Öcalan'ın "Doğru, ahlaklı ve güzel erkek olmak!" Bu tanımlamanın insanda yarattığı heyecan kadar derinlikli bir sorgulama geliştiğinde "erkeği öldürmek" temelinde kadın özgürlüğüne en büyük katkı sağlanmış olacaktır. Bu düzeye ulaşmayı hedeflemeyen her yaklaşım kadınla erkek

arasına örülen karaçalıların daha fazla dallanıp budaklanması yani yabancılaşmanın sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Düzene teslim olmak böyle gerçekleşiyor. Çünkü yabancılaşma olgusu hem aklı hem sezgileri hem de iradeyi öldürür. Teslim olman bile yeterli değildir. En büyük değerlerine, sevdiklerine ihanet ettirilirsin, onlara zarar verirken yüreğin sızlamaz.

George Orwell'ın "Bin Dokuz Yüz Seksen Dört" romanında "Big Brother" herkesi gözetlemektedir ve her şey için sistemin bir bürosu vardır. Bir ülkeyle savaşa girilmişse tüm gazete ve dergiler yok edilip yenilerine o ülkeyle ezelden beri hep savaş halinde oldukları yazılır. Savaş bitince o ülkeyle hiçbir zaman savaşmadıkları, hep barış içinde yaşadıkları yazılır. Bu işi tarih bürosu yapar. Sistemden habersiz birbirini sevenler ise "sevgi" bürosuna götürülüp işkence edilir. Böyle bir çift sorguya alındığında erkek kendini inkâr eder, ne denilse kabul eder; adeta hayvan olduğu söylenir, o da evet ben hayvanım diyecek duruma gelir. Sistem yine de bu adamın teslim olduğuna ikna olmaz. Onun farelere karşı korkusunu fark ederler. Bir kutu dolusu aç fare getirirler. Başını oraya koyacaklardır. Bunu kendisine ya da kadına yapabileceklerini söylediklerinde adam kendisine değil kadına yapılmasını söyler. İşte o an gerçekten teslim olduğuna inanırlar. Sistem böyle işler, insanın ruhunu kurutmayana, sevdiği her şeye sonuna dek ihanet ettirmeyene dek durmaz.

Özgürlük Ruhu, Soykırımı ve İmralı Duvarlarını Parçalayacaktır!

Günümüzde nano, enfo ve biyo teknolojiler sayesinde zihniyet inşasında ulaşılan düzey, emeğe ve toplumsal değerlere yabancılaşmayla başlayan ihanet olgusunu çok fazla içselleştirmiş, derinleştirmiş ve normalleştirmiştir. Doğrularla yanlışlar ayırt edilemez hale getirilmiştir.

Sadece medya sayesinde sanal bir "toplum" icat edilmiş ve neredeyse aslının yerine konulmuştur. İnternet üzerinden sadece bilgiler taşırılmıyor, algılar yaratılıyor, sahte kimlikler gerçekmiş gibi kullanılıyor. Özne-nesne ayrımında ulaşılan düzey internet hızı kadar büyümüştür.

Yabancılaşmadan kurtulmak için egemenlerin oluşturduğu düşünce sistematiği ve disiplinini yerle bir edip yerine yenisini inşa etmek gerekiyordu. Yeni paradigma temelinde hakikatle buluşmanın böylesi bir anlamı vardır. Ancak onun nerede olduğunu bulmak, bulunduğu yerden de çıkarıp topluma taşımak gerekiyordu ve bunu da İmralı Ada koşullarında Öcalan başarmıştır.

Öcalan kapitalizmin başarısını inşa ettiği hakikatlere borçlu olduğunu belirtiyor. Yaşadığımız dönemde de "hakikati güçlü olan kazanacaktır." O halde hakikatin ne olduğu kadar nasıl inşa edildiğiyle de ilgilenmek zorundayız. Yöntem bunun için gereklidir: Öcalan, "Hakikat algısı dışında hiçbir yöntemin kalıcı başarı şansı yoktur… Hakikati ifade eden düşünceler bastırılabilir, cezalandırılabilir ama asla yenilgiye uğratılamaz." der.

Yenilmez bir düşünce gücüyle İmralı duvarlarını yıkmak, Öcalan'ın fiziki özgürlüğünü sağlamak, tüm insanlık olarak özgürlük güneşine en büyük ve ertelenemez borcumuzdur.

*** Abdullah Öcalan'ın tutulduğu İmralı Ada Hapishanesi**

****Abdullah Öcalan'ın cezaevinde yazdığı kitaplardır**

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Özgürleşmenin Ön Koşulu; Xwebûn Olma

Cihan Öner

"Gelenek neyse gelecek de odur denilir. Temeli yanlış örülen bir toplum, gereken düzeltmeyi yerinde ve zamanında yapmazsa içeriğine göre bir yıkılışı yaşayacaktır. Doğru tanımlanmayan bir tarih ve toplum da sürekli bir tehlike ve bunalım kaynağı olmaktan kurtulamayacaktır."[1]

Bir uygarlık icadı olarak işbirlikçilik ve dolayısıyla ihanet, bin yıllardır halkların tarihinde minör ve majör sonuçlara sebep olan, etik açıdan bir dekadans pratiğidir. Tarihsel olarak ilk işbirlikçilik pratiğine Sümer kent devletlerinin uygarlık karşıtı kabileler ile kurduğu ilişkilerde rastlamaktayız. İlişkinin muhtevası kabilenin toplumsal değerlerinin aleyhine bir işbirlikçilik ve ihanettir. Çeşitli sebeplerle kabilelerinden kopararak surların içindeki kent yaşamına sığınmaya çalışan, aidiyet duyguları yaralanmış olan bu kabile kaçkınları gerektiği zaman ordu tarafından kabilelerine yönelik gerçekleştirilen işgal seferlerinde öncülük etmekten çekinmemişlerdir. Devletli uygarlık ile hakikat dünyaları parçalanan toplumlar, bir yabancılaşma sürecine düçar olurlar. Toplumsal hakikate yabancılaşma, işbirlikçiliğin ön koşulunu teşkil eder. Bu kendine ihanetle başlayan sonsuz bir süreçtir. Çünkü, kişinin öteki ile kurduğu ilişki, özde kendisiyle kurduğu ilişkinin birer yansımasıdır. Biz'e ihanet eden ilk ihanet pratiğini muhakkak kendisiyle deneyimlemiştir. "Çocukluk hayallerine ihanet" etmiştir mesela. İçi, vakti zamanda sırtını döndüğü ve her karşılaşmada durmadan hançerlediği kendiliğinin karanlık bir mezarlığıdır. Ve bu kötülük tohumu, boy verdiği yuvayı, kişiden geriye posası kalana dek arsızca oyar. Toplumsal gerçekliğinden vebadan kaçarcasına kaçan kişinin, tüm toplumsal aidiyetleriyle ilişkileri sorunsal bir hal alır. Ona gerçekliğini hatırlatan herkesten, her şeyden nefret eder. Toplumsal değerlerinden acımasızca intikam almasını önleyecek hiçbir ahlak ilke tanımamaktadır. Değerler skalasında önceliklerin yeri değişmiş, temel önceliği kişisel çıkarı olmuştur. Bütünü koparmış boşlukta sallanan bir parça olarak, o artık toplumsal hakikatin dile geldiği bir gerçeklik değildir. Yabancılaşmanın çok katmanlı atmosferinde, bir yanı öbür yana düşman olan bölünmüş bir kişilik türetmiştir.

Ezilen sömürülen toplumlardan işbirlikçi ve ihanetçi devşirmek hegemon güçler açısından vazgeçilmez bir metottur. Sömürgeleştirdikleri ülkelerde hakimiyetlerini tahkim etmek için yerel işbirlikçilere her daim ihtiyaçları vardır. Ruhunu şeytana satmış olan işbirlikçiler, sömürgecilerin karanlık, kirli çıkarlarına korumak adına kendi

1 **Abdullah Öcalan, Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa**

haklarının başına kraldan daha kral kesilirler. Can güvenlikleri de maddi çıkanlarının korunması karşılığında işkence, cinayet, cinsel istismar, yağma, dolandırıcılık vs. akla gelebilecek bütün kötülükleri kendi toplumlarını yapmaktan bir beis duymazlar. Sömürgecilerin kötü emelleri için biçilmiş kafta olan işbirlikçiler, toplumsal parçalanmanın ve iç çatışmanın aktörlüğüne soyunurlar. Kendilerini ispatlama motivasyonuyla sergiledikleri performans kurulduğu konforlu koltuğunda "iti ite kırma" oyununu izleyen sömürgecenin kendisine bile dudak uçuklatan cinstendir. İşbirlikçi, kendini aşmıştır. Zihinsel sömürü de katedilen mesafe ile sömürgecilikleştirilen toplumun düşman algısı dönüşüm geçirir. Düşman, uzaktaki yabancı değil tanıdık, kardeştir artık. İşbirlikçilik yoluyla düşman algısı içsel bir forma kavuşmuş olan bir toplumun toplumsal birliği kanayan yaraya dönüşür. Yani kabuk tutmayan dolayısıyla, iyileşmeyen bir yara.

İşbirlikçilik yoluyla düşman algısı içsel bir forma kavuşmuş olan bir toplumun toplumsal birliği kanayan yaraya dönüşür. Yani kabuk tutmayan dolayısıyla, iyileşmeyen bir yara

Bütün ezilen toplumlarda işbirlikçi yıkıcı sonuçlara yol açsa da, hiçbir halkın tarihinde Kürtlerdeki kadar sınıfsal yapısal bir kimlik kazanmamıştır. Öyle ki Kürtlerin makus tarihinin başat unsuru olan işbirlikçik, bütün tarihi dönemeçlerde negatif bir iç faktörü olarak Kürtlere kaybettirmiştir. Adeta bir lanet gibi Med'lerden bugüne değin Kürtlerin başına musallat olmuştur. Son kralı Astiyag'ın, Harpagos'un ihanetine karşı büyük bir hiddetle haykırdığı trajik bir gerçekliğin sesi hala kulaklarımızda yankılanmaktadır. Nitekim Harpagos ihaneti, bir kralı tahttan indirmenin çok ötesinde Kürt halkının kaderini değiştiren nitelikte tarihi sonuçlar doğuran bir ihanet olmuştur.

Heredot "Tarih" kitabında büyük Med İmparatorluğu'nun trajik yıkılışını Astiyag'ın şu sarsıcı sözleriyle anlatır: "Ey alçak, bana ihanet ettin, krallığımın yıkılışını gerçekleştirdin. Bari kendin yerime geçseydin. Madem bunu yapmadın, hiç olmazsa krallığı Medlerde bıraksaydın. Neden alçakça götürüp Persli uşağımız Kyros'a teslim ettin?" der. Kürtler açısından güncelliğini hala koruyan bir sorundur. Ne Astiyag'ın zalim bir kral olması, ne de başka hiçbir gerçekçe Harpagos'un Med Konfederasyonunu Perslere altıntepside sunmasının haklı sebebi olabilir. Bu akla ziyan pratik, halklar tarihinde eşine az rastlanır ibretlik bir ihanet örneğidir. Kürdistan tarihinde ilk kez tüm aşiretler Med konfederasyonu çatısı altında birleşerek sınırların Mezopotamyadan Kızıldeniz'e uzanan bir imparatorluk kurarlar. Amma velakin Med Konfederasyonu, yabancı bir güce karşı yürüttüğü savaşta değil, bir iç ihanetle yıkılmıştır. Konfederasyonun parçalanmasından sonra bir daha belini doğrultamayan Kürtler, deyim yerindeyse evrensel tarihin dışına itilmişlerdir.

"Med aristokrasisi Perslerle ittifak halinde ikinci sıradaki konumlarına razı olarak varlıklarını sürdürürler. Geleneksel Kürt işbirlikçiliğinde önemli bir aşamadır." Fakat Med-Pers ittifakı uzun ömürlü olmuyor. Pers aristokratları tarafından organize edilen bir saray komplosu ile Medler imparatorluğun tüm yönetim kademelerinden dışlanırlar. Med'lerin beyin gücünü temsil eden mag rahipleri, bilgin ve önderleri katledilir. Böylece başı koparılmış bir gövdeye dönüşen Kürtler, Pers İmparatorlugu'nun yayılma savaşlarının bir savaşçı gücü konumuna düşerler. Ve o gün bugündür Kürtler, başkalarının askerliğini yapmaktadırlar.

Med aşiret konfederasyonlarının çözülmesiyle toplumsal sistemin dağılmış olan Kürtler, dıştan gelen tehditleri ve yeni konjektöru yapısal bir bütünlük ile karşılamaktan yoksun bir pozisyona gerilemişlerdir. Beyin göçünü yitirmiş bir halkın xwebûn olma bilinci sakatlanır, o artık yabancı güçlerin tasarrufunda iktidar hırsının futuszuzca uygulandığı bir nesnedir. Kendi adına söz söyleme karar verme iradesini yitirmiştir. En büyük tehlike de toplumun savunmasız kalmasıdır. Yeraltı yerüstü

zenginliklerine ve jeostratejik öneme sahip bir ülkenin savunma dinamiklerini parçalanmış olması egemen güçlerin işgal heveslerini kabartmıştır. Ne acı ki bu heves günümüzde de işbirlikçilik eliyle beslenmektedir.

İslamiyet Üzerinden Arap Asristokrarisine Benzeşme

İslamiyetin Kurdistan'a yayılma sürecinde de Kürt üst tabakası İslam'ın iktidarcı temsilcileriyle işbirlikçilik temelinde hızlı bir kaynaşmayı yaşanmıştır. Hz. Muhammed'in soyundan olduklarını iddia eden Kürt üst tabakası etnik kimliğinin inkarı pahasına edindikleri yeni toplum üstü statülerinin kutsallık halesi ile taşlandırmışlardır. Toplumsal hafızalarını ivedilikle resetleyerek büyük bir özentiyle Arapçayı ve Arap aristokrasisinin yaşam tarzını taklit etmişlerdir. Ortadoğu'da İslamiyet, diğer haklarda (Arap, Fars, Türk) iktidarsal temelde güçlü bir çıkışa olanak sunarken Kürtlerde üst tabakanın işbirlikçi konumu nedeniyle derin bir toplumsal bölünmeye ve tarihsel gerilemeye yol açmıştır. Bu noktada da problem, İslamiyetin kendisinden ziyade Kürtlerin onu karşılama biçiminden kaynaklanmaktadır. Kürt üst tabakası İslam dünyasını karanlık bir dogmatizme hapseden Sünni ve iktidar bloguna işbirlikçilik temelinde eklemleme yerine, İslamiyetin çıkışındaki demokratik değerler ile Mezopotamya'nın otantik kültürünün taşıyıcısı olan Kürt halkının ahlaki politik değerlerinin sentezinden oluşan üçüncü bir yolu seçmiş olsalardı İslamiyetin çıkışındaki demokratik damar bugüne daha güçlü taşınmış olurdu. Bu İslamiyet ve Kürtler adına güzel bir hikaye olabilirdi, ne yazık ki gerçekleşen tarihi, insanlığın aydınlık yüzünü delip geçmiştir.

Kürtlerin kolektif havzalarında derin izler bırakan işbirlikçilik ve ihanet, kendi toplumsal tarihlerine dair algılarını da şekillendirmemiştir. Öyle ki Kürtler tarihini direniş ve ihanet kavramları üzerinden değerlendirirler. Kategorik olarak birbirine zıt olan bu iki kavram, Kürtlerin zihniyet dünyasında iki ayrı yaşam felsefesine tekabül eder. Biri insanlığın aydınlık, diğer karanlık yüzü… Kürt semantiğinde bu iki güç arasındaki mücadele Zerdüştlükte ki Ahura Mazda ve Ehrimen arasında yürütülen savaşın maddi yaşamdaki karşılığıdır. Ve bu mücadele Ahura Mazda, yani aydınlık ve iyilik galip gelinceyedek sürecektir.

Tarihsel olarak rüştünü ispatlamış olan Kürt direnişçiliği her defasında dış saldırı ile değil işbirlikçi iç ihanet ile yenilgiye uğramıştır. Bu paradoks 19 ve 20. yüzyıldaki bütün Kürt isyanlarında bir kadersel döngü gibi kendini tekrarlamıştır. Kürtlerin bu zayıf halkasının farkında olan egemen güçler askeri yolla kıramadığı direnişi işbirlikçilik yoluyla kırma argümanı sık sık başvururlar. Somut örneklerle anlatmamızı genişletecek olursak: 1608 yılında Şah Abbas güçleri, Xanoyê Çengzêrin'in yönettiği Dımdım Kalesine saldırırlar. Bir yılı aşkın süren savaşta Dımdım kalesine direnişini kırmayan Şah güçleri büyük kayıplar verirler. Yenilginin eşiğine varan Şah güçlerinin imdadına Mahmut isimli bir hain yetişir. Dımdım kalesine eski bir savaşçı olan Mahmut özel yaşamındaki toplumsal ahlaka aykırı davranışları nedeniyle Xano Çengzêrin tarafından ceza olarak askeri faaliyetlerin dışına atılmış bir kişidir. Bütün kalenin seferber olduğu son savaşta da Mahmut direniş güçlerine dahil edilmemiştir. Direnişi dışında tutulan Mahmut tüm kale halkının sonunu getirecek bir ihanet pratiği sergiler. Kalenin gizli kanalına düşmana gösterir, Şah güçleri de kaleye giden tek su kanalını zehirleyerek kuşatma altında kaleyi susuz bırakırlar. Deyim yerindeyse, Dımdım kalesinin direnişçi halkına ikinci bir Kerbela yaşatılmıştır. Susuzluk kuşatmasını yaramayan Dımdım direnişçileri teslimiyeti kabul etmeyerek Kürdistan tarihinde emsalsiz bir direniş yolunu seçerler ve Dımdım kalesinin içinde yaşayan herkesle birlikte havaya uçururlar. Patlamadan günler sonra büyük bir korkuyla kaleye giden Şah güçleri kaleden tek bir canlıyı dahi sağ el ele geçirememişlerdir. Eril egosu incinmiş bir adamın bencilce intikam alma hırsı, kendi halkının yok oluşuna neden olmuştur. Mahmut'un akıl almaz aşağılık ihaneti, Şah'a bile tuhaf gelmiş olmalı ki ödülünü vermek için yanına çağırdığı Mahmut'u topun ağzına koyarak bir ateş topu gibi fırlatır. Mal-mülk ile maddi servete mazhar olma hayali kuran Mahmut alçakça ihanetinin mükafatını ibretlik bir ölüm ile alır. İhanetin dibi ve direnişin doruğu olarak, Dımdım kalesi, Kürt paradoksunu kristalleştiği bir an'dır.

Bir diğer örnek Mir Bedirxan isyanıdır. (1842) Osmanlı imparatorluğu sınırları içinde özek Kürt mirlik sisteminin en güçlü temsilcisi olan Bedirxan Beyin imparatorluğun Kürt mirliklerine özel statüsünü ortadan kaldırmak yönündeki merkezileşme politikalarını karşı Siverek'ten Urmiye'ye, Van'dan Musul'a kadar geniş bir coğrafyaya yayılan kapsamlı bir isyan başlatır. Devletleşmeye en yakın isyan olma potansiyeline sahip olan Mir Bedirxan ayaklanmasını askeri yolla bastıramayan Osmanlı içerde işbirlikçi arayşına girer. Bu arayış Berirxan Bey'in yeğeni ve ordu komutanı olan Yezdan Şerde karşılık bulur. İsyanın başkenti Cizre'nin savunmasından sorumlu olan Yezdan Şer Cizre Beyliği'nin kendisine verilmesi karşılığında Osmanlı ile anlaşarak Bedirxan Bey'e ihanet eder. Bedirxan Bey'in tutuklanmasıyla Kürt mirlerinin en büyük ve son isyanında bastırılmış olur. Mir Bedirxan isyanında aleyhte olan tüm iç ve dış faktörler Kürdün makus tarihinin tekerür için adeta el birliği etmişlerdir. Bu ibretlik ihanet örneğinde de yine şahsi ihtiraz ve ikbal uğruna bir halkın kaderiyle oynanmıştır. Mirlik sisteminin ortadan kaldırılması ile Kürdistan'daki siyasi otorite Şeyhlerin eline geçer. Şeyhlik, kurumsal olarak işbirlikçi bir karaktere sahip olmakla birlikte, dönemin Kürt isyanlarında öncülük misyonu yüklemek durumunda kalmıştır.

Bütün isyanlardaki ihanet pratikleri tek tek incelemek yerine ortak özellikleri ve arkasında yatan temel sosyo-psikolojik motivasyonu değerlendirmek daha verimli bir yöntem olacaktır. Yukarıda da vurgulandığı gibi bütün toplumlarda işbirlikçi, ihanetçi pratikler vuku bulmuştur. Ama halkın kaderini belirleme düzeyine varmamıştır. Kürtlerde bu kadar yaygın ve etkili olmasının arka planında toplumsal hakikati parçalamış bir tarih yatmaktadır. Ülkenin dört parçaya bölünmüş olması ve yüzyıllara yayılan sömürge halk konumu, kendi gerçekliğini yitiren bir gerçekliği doğurmuştur. Toplumsal bütünlüğünü yitiren parçalar, bütünü kemirerek kendini var etmeye başlar. Özdinamikleriyle kendilerini oluşturma kabiliyetinden yoksun olan insanlar, parazitler gibi başkalarının sırtından beslenmeyi bir yaşam tarzı olarak benimserler. Kurdistan'da patolojik, travmatik bir hal alan işbirlikçilik, psikanalizin de incelemesi gereken bir konudur artık. İşbirlikçilik ve ihanetten çok çekmiş olan Kürtler zengin bir deyim ve atasözü repertuvarına sahiptirler. iİhanetin en dokunaklı tasviri, "Kurmê darê ne ji darê be dar kurmî nabe"[2] atasözünde anlatılmıştır.

Kürt üst tabakasında geleneğe dönüşmüş olan işbirlikçi ve ihanet, Harpagostan bugüne en güçlü konuma Barzani ailesi ile ulaşmıştır. Özgürlük hareketinin yarım asra varan varlık ve özgürlük mücadelesi Kürtleri Ortadoğu'nun yeni denkleminde olmazsa olmaz bir konuma taşınmıştır. 21.Yüzyılda Kürtlerin denklemin dışında tutulmayacağını kabullenmek durumunda kalan hegemon güçler xwebun bilinciyle hareket eden özgür Kürtlere alternatif olarak, çıkarılanlarına uygun hareket eden en makul Kürtlere işbirlikçilere alan açmayı, imkan sunup yasal meşrutiyet sağlamayı tercih ettiler.

Köleliği derinden içselleştirenler özgür düşünmeye dahi cesaret edemezler, çünkü özgürlük onlardan belirsizlik ve tedirginlik uyandıran bir duygudur

Nesiller boyu işbirlikçilikten kendini ispatlamış olan KDP bu plan çerçevesinde parlatıp piyasayı sürülmüş bir aparattır. Aile çıkarlarına tüm ulusal çıkar üstünde tutan Barzani, kendisini içilen zihinsel kapasitesini aşıyor olsa da büyük bir iştahla üzerine atılmıştır. Bu saikle hareket eden Barzani, Kürtler açısından kader tayin edici bu tarihi konjektörü Kürt halkının soykırımı pahasına kişisel rant sağlama temelinde kullanmaktadır. Nasıl ki 20.yüzyılın başında dört parçaya bölünen Kürdistan ile bölge dizayn edildi ise 21.yüzyılda da ikinci İsrail olarak kurgulanan Kürdistan ile Kürtler Ortadoğu'nun kördüğümü haline getirilmek istenmektedir. Bu kanlı plana göre Kürtler statüsüzlüğü de statüsü de Ortadoğu'yu sorun yumağı halinde tutacak şekilde tasarlanmıştır. Küçük olsun benim olsun mantığına sahip olan KDP

2 Ağacın kurduğu ağaçtan olmasa ağaç kurumaz.

Kürt halkının kaderiyle oynama hakkını kimlerden almaktadır? Kürtlerden almadığı kesin.

Bir kene gibi halkın kanından besleyen KDP, Kürt halkının tüm ulusal değerlerine egemenliğin pazarına sürmüş durumda ve bu pazarda satılmayacak değer yoktur. Kendi halkının "tatlı" ve "karlı" kanının tadına bir kere varmış olan bir daha iflah olmaz. KDP'nin çok enstrümanlı ihanet repertuarı o kadar geniş ki bu yazısının sınırlarına anlatım için yetersiz kaldığından başlı başına yazılması gereken bir konudur. Çok uzağa gitmeden yakın tarihe göz ucuyla şöyle bakmak bile insanı dehşete düşürmeye yetiyor. 2014 yılında Şengali savunmayarak insanlık düşmanı DAİŞ'in Ezidi halkını katletmesine, kız çocuklarını köle pazarlığı satmasının baş sorumlusu olan KDP, Kürt halkına utanç verici bir trajedi yaşattırdı. DAİŞ'e karşı ulusal bir direniş ile özgürleştirilen Rojava'ya yıllardır ambargo uygulayarak düşmanca bir tutum sergilemektedir. Yine Başurun işgalci güçlere peşkeş çekerek, onlarca köyün boşaltılmasında, yüzlerce Kürdün katledilmesine ve halkın kültürel soykırıma tabi tutulmasına sebep olarak işbirlikçiliğini farklı bir aşamaya taşınmıştır. Kendi halkına bu denli nefret ve düşmanlık hangi aklın ürünüdür? Bu nasıl bir akıl tutulmasıdır? Tüm toplumsal iadiyetlerini iskartaya çıkaran ve biz duygusunu yitiren salt bencilce bir "ben" ile kendini oluşturan sahte bir benlik ancak özgür ülke tercihini reddederek bir sömürge valisi konumuna gelebilir. Gözü kara bir iktidar hırsı ve özgür ülke korkusunun ikileminden bir hilkat garibesi doğurmuştur. Köleliği derinden içselleştirenler özgür düşünmeye dahi cesaret edemezler, çünkü özgürlük onlardan belirsizlik ve tedirginlik uyandıran bir duygudur. Özgürlük korkusu adeta bir kurt gibi içlerine kemirmektedir. Korkuyla örülmüş bu zihniyetin en büyük korkusu özgürlük olmaktadır. Çünkü nasıl özgür yaşayacaklarını bilmeyenler deneyimlerini yani bağımlı, işbirlikçi ilişkilerinin "güvenli limanı"na hemen demir atarlar.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Kürtlerde İhanet ve İşbirlikçiliğin Sosyo-Politiği

Emran Emekçi

Kürt toplumu, sınıf-devlet eksenli beş bin yıllık yazılı tarih öncesi neolitik devrimi yaratan tanrıça-ANA eksenli, henüz erkek egemen sınıf-devletli uygarlığın zor ve baskısının olmadığı doğal özgürlük ortamında işleyen ahlaki ve politik bir toplumdu. Kendi ortak toplumsal sorunlarını doğal doğrudan demokrasi tarzında bir araya gelerek icra ettiği politikasıyla çözüme kavuştururken, buradan edinilen topluma yararlı deneyim birikimlerinin kural ve gelenek halinde toplumun ortak hafızasına işleyen güçlü ahlaki yargılara (özgürlük ahlakı) dönüşmesi nedeniyle bağrında sınıflaşma, sömürü, ihanet ve işbirliğinin doğuşuna da olanak tanımıyordu. Ancak yanı başındaki güçlü kurnaz erkeğin aldatıcı mitoloji temelinde inşa ettiği kent-sınıf-devlet eksenli uygarlıkla ilişkilenmeyle birlikte işbirliği ve ihanetle tanışır. En eski kent-sınıf-devlet eksenli uygarlık anlatımı olan Gılgameş Destanında geçen ova Kürdü Enkidu-Galgameş işbirliğiyle özgür dağ Kürdü Humbaba'nın öldürülmesi olayı, bu bakımdan oldukça aydınlatıcıdır. Ki o günden günümüze medeniyet-uygarlık olarak tanımlanan şehir kültürünün karşılığı olarak Kürt toplumunun ruhuna ve diline yerleşik olan "bajari" kavramı, halen de şehir kültürünü hile, aldatma, yalan, ahlaki düşüş, kendi varlığına yabancılaşma, işbirliği ve ihanetle özdeş anlamıyla kullanmaktadır. Bu durum güncelin tarihte, tarihin de hala güncel de yaşadığını gösteriyor.

Neolitik kültürü derinliğine yaşayan Kürt toplumu, yanı başında yükselen yalana-aldatıcı mitolojiye dayalı kent-sınıf-devlet uygarlığıyla hep bir çelişki ve çatışma içinde olagelmiştir. Galgameş-Enkidu ilişkisi aynı zamanda diğer toplumlardan farklı olarak Kürt egemen sınıfının tarihsel oluşumunun içsel değil, ihanet ve işbirliği temelinde dışsal bir olgu olarak varlık ve karakter kazandığını göstermektedir. Bu yüzden beş bin yıllık yazılı tarih boyunca Kürt egemen sınıfının tarihi de, çağlar boyunca hep birbirini tekrar eden işbirliği, gaflet ve ihanet tarihi olarak süregelmiştir. İlkçağda Heredot Tarihi'nde geçen Harpagos ihaneti, buna çarpıcı bir örnektir. Ortaçağda ise "Kürt beyleri çoktu ama beyinleri yoktu." Ki İslamiyet, Arap, Türk, Fars egemen sınıfları elinde kavim birliklerini sağlama aracı olarak değerlendirilirken, Kürt egemen sınıfları/beylerinde ise tersine kendi toplumuna yabancılaşma, Araplaşma hatta kendi soylarını Araplara bağlama yarışına dönüşmüştür. Dönemin oldukça elverişli koşullarında Kürt toplumunun kavim birliğini ve iktidarını sağlamaları mümkünken, iktidar erkini, önce Emevi ve Abbasi, daha sonra Selçuklu, Akkoyunlu, Safevi ve Osmanlı Hanedanlarına peşkeş çekmişlerdir. Rahatlıkla merkezî bir sultanlık kurabilecek güçtelerdi. Ehmedê Xanî, bunun özlemini Mem û Zîn eserindeki mısralarında üzüntüyle yansıtmaktadır. Hatta o dönem Osmanlı Sultanı Yavuz Selim, İdris-i Bitlisi'ye, kendilerine bir beylerbeyi seçmelerini tavsiye etmektedir. Ama yirmi sekiz Kürt beyi, kendi aralarında anlaşamadıklarını

söyler ve Yavuz'dan bizzat bir beylerbeyi atamasını isterler. Sonuç kendi kavim birliğini dert edinmeyen, daha ziyade Arap, Türk, Fars iktidarlarıyla işbirliğini tercih etmişlerdir. Bunun karşılığı olarak kendilerine bahşedilen babadan oğula geçen feodal otonomilerle yetinen, aile, aşiret, hanedan çıkarlarını her şeyin üstünde tutan beyliklerin kendi iç ihanetleri, beylerin birbirlerine karşı ihanetleri, hepsinin toplamı olarak da Kürt toplumuna ihanetleri söz konusudur. 19. yüzyılda Bedirhan Bey'e stratejik darbeyi vuran, yeğeni Yezdanşêr'dir. Sonrası birçok feodal önderliğe dayalı hareketlerin yaşadığı da aynı öykünün tekrarıdır.

Kürt Egemen Sınıfının İşbirlikçi Karakterinin Sonuçları

Kürt egemen sınıfının hep tekerrürden ibaret olan işbirliği, gaflet ve ihanet tarihi, asla Kürt toplumunun (Demos) öz tarihi yerine konulamaz. Aksine Kürt toplumu, doğal demokrasiye dayalı neolitik devrimi dolayısıyla uygarlığı yaratan ANA rolündeyken, evlatları olan beş bin yıllık yalana-aldatıcı mitolojiye dayalı kentli-sınıflı-devletli uygarlığın her çağda güncellenerek katmerlenen sömürüsü altında tutulmasının sorumlusu, Kürt egemen sınıfının işbirlikçi karakteridir. Kürt toplumu bu yüzden uygarlık tarihi boyunca yanı başındaki istilacı devletler ve işbirlikçi egemen sınıfının ortaklaşa sömürü ve kuşatması altında iki katmanlı bir sömürü malzemesi nesne konumunda tutulmuştur. Bunun karşılığı olarak Kürt egemen sınıfına Ortaçağ'da babadan oğula geçen feodal otonomiler bahşedilmişti ama kapitalist çağda, sistemin merkezileşme baskılara altında bu otonomileri de ellerinden alındığından, artık işbirlikçilikleri bile kabul göremez hale gelmişti. Ki 19. yüzyılda kapitalist dünya hegemonyasını eline alan İngiltere, Rus yayılmacılığına karşı İran ve Osmanlı devletini tampon bölge olarak belirlemiş, bu temelde stratejik çıkarlarını bu devletleri ayakta tutmakta gördüğünden Kürt egemen sınıflarını çoktan gözden çıkarmıştı. Onlara biçtiği rol, sadece politik oyunlarında kullanılacak piyon rolüydü. Ki İran ve Osmanlı devletleriyle ortaklaşarak Kürt egemen sınıfının ulus-devletçi çıkışlarını da bastırmıştır. Örneğin Bedirhan Bey ve Şeyh Ubeydullah isyanlarının bastırılmasının en önemli nedeni, İngiltere'nin desteğini, Rus yayılmacılığına karşı tampon devlet rolü verdiği İran ve Osmanlı devletlerinden yana kullanmasıydı. Sonuç, 19. yüzyılda Kürt egemen sınıfının ulus-devletçi işbirlikçiliğinin dahi kabul görmemesi, feodal çağda görece olarak yarı bağımsız konumda olan Kürt beyliklerinin isyanlarının bastırılarak tasfiyesi, geriye kalan ağa, şeyh ve aşiret reislerinin ve Aşiret Mekteplerinden devşirilen çocuklarının Hamidiye Alayları tarzında sisteme daha gerici ve ihanetçi tarzda bağlanması oldu. Artık varlıklarını ancak Kürt toplumuna ihanetle sürdürebilecek bir konuma çekilmişlerdi. Ki bu durumu, Nakşibendi Şeyhi Şeyh Ubeydullah'ın görece Kürt toplumu lehine görece bağımsızlıkçı-isyancı duruşu ile oğlu Seyit Abdülkadir'in, babasının isyanını bastırmaya destek veren İngiltere güdümündeki Osmanlıya (babasını çöllere sürgüne göndererek ölümüne neden olan celladına) tümüyle teslim olmuş duruşu ve tavrı arasındaki farktan da çıkarsamak zor değildir.

19. yüzyılda İngiltere desteği olmasaydı, Osmanlı devleti daha Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa isyanıyla çoktan tarihe karışmış olacaktı. Ancak dönemin kapitalist hegemon gücü İngiltere devreye girip M. Ali Paşa'ya geri adım attırmıştı. Dolayısıyla daha o zamanlar Osmanlı devleti demek, kapitalist hegemonya desteğiyle ayakta durmasını sağlayan İngiltere demekti. Bu gerçeklik ortadayken Seyit Abdülkadir, M. Ali Paşa gibi babasının da isyanının bastırılmasına destek veren, daha da ötesi 1916 Sykes-Picot antlaşmasıyla Kürdistan'ı dörde bölen İngiltere kontrolünde, artık gerileme sürecinin de ötesinde çoktan çöküş sürecine girmiş Osmanlı devletini savunmaya devam ediyordu. Şurayı-Devlet Başkanı olarak babasının celladı Osmanlı'yı ayakta tutan İngiltere kontrolündeki İstanbul hükümeti ne derse onu yapıyordu. O süreçte Hamidiye Alayları ve Kürdistan Teali Cemiyeti (KTC) Başkanı sıfatıyla yayınladıkları bildirilerinde, İngiltere kontrolündeki saltanat ve hilafeti savunmanın yanında açıkça Bolşevizm karşıtlığını da ilan etmişlerdi. Öncesinde Hamidiye Alayları Rus yayılmacılığına, Ermenilere ve Kürt toplumunda gelişebilecek modern bir halk önderliğine karşı üçlü bir görev veya rolü üstlenerek varlık kazanmıştı. Ekim devrimiyle birlikte bu

rollerine, olası bir sosyalist halk önderliğinin çıkışını engelleme de eklenmişti. Babası Şeyh Ubeydullah isyanının bastırılmasından sonra artık Kürt toplumu için değil, başkalarının (babasını ölüme gönderen İngiltere ve güdümündeki Osmanlı Hükümeti) çıkarları için savaşan-savaştırılan paralı asker konumunu benimsemişlerdi. Rolleri işbirlikçiliğin de ötesine geçerek, kendi toplumunun öz çıkarlarına ihanet ile özdeşleşmiş, olası modern bir Kürt halk önderliğinin ve hareketinin çıkışını engelleme, gerektiğinde Kürt toplumunu provoke etmede kullanılan piyon rolüydü. Bu rolü sergileyerek dönemin oldukça elverişli koşullarında Kürt toplumunun tümünü ve birliğini temsil eden modern bir Kürt halk önderliğinin çıkışını da engellediler. Eğer o dönem Kürt toplumunun öz çıkarlarına dayalı ortak meclis-yürütme, ortak savunma ve ortak diplomasi yürüten birlik halindeki bir siyasi öncüsü-liderinin ortaya çıkışı engellenmeseydi, tarihin seyri Kürtler lehine farklı gelişebilirdi. Ancak sürece damgasını vuran Kürt egemen sınıfının (eşrafının) öyle veya böyle işbirlikçiliği de aşan gaflet ve ihanet karakteri oldu.

İhanetin Sonucunun Kazananı Kapitalist Hegemonyadır

Birinci Dünya Savaşı ardından Osmanlı İmparatorluğunun çöktüğü (1918-23 arası) ve Ekim devriminin gerçekleştiği koşullar, Kürt toplumu lehine oldukça elverişli fırsatlar sunuyordu. Ancak Kürt üst tabakası, bu koşulları Kürt toplumu lehine değerlendirmeyi aklından bile geçirmiyordu. Tarih boyunca alışageldikleri işbirlikçi ve kapitalist çağda artık biçim değiştiren aşiret mekteplerinden devşirilme karakteri nedeniyle, Kürt toplumunun öz çıkarları için birlik, ortak örgütlenme, ortak savunma ve ortak diplomasiyi geliştirme gibi bir program ve stratejileri de yoktu. Aksine geleneksel işbirlikçilikte yarışırcasına o süreçte de ikiye bölünmüşlerdi. Hamidiye Alayları geleneğinden gelen Seyit Abdülkadir'in başını çektiği kesim, İngiltere güdümündeki Osmanlı Hükümetiyle; Yusuf Ziya ve Hasan Hayrilerle temsilini bulan diğer Kürt eşrafı denilen üst tabaka temsilcileri ise Mustafa Kemal ile hareket ediyordu. İngiltere'nin bölge stratejilerinden bihaber her iki kesim de oynanan oyunların (Ki İngiltere daha 1916'da Sykes-Picot anlaşmasıyla Kürtleri dört ulus-devlete kurban olarak sunmayı tasarlamıştı) farkında bile değillerdi. Nihayetinde Sykes-Picot'u tescil eden Lozan (1923) sürecinde İngiltere onayıyla her iki kesim de açıkça idama gönderildiklerinde bile hala olup bitenleri çözecek bir Kürt aklından yoksunlardı.

Bu durumun ifadesi "Cemile Çeto li kere keto" (Cemile Çeto eşekten doğdu) sözü ihanetlerinin bile artık beş metelik değerinin kalmadığını bir kez daha kanıtlıyordu. Sonuç kazanan, İngiltere öncülüğündeki kapitalist hegemonik güçler ve onların kurgulayıp inşa ettikleri cetvelle sınırları çizilen işbirlikçi acentesi ulus-devletler oldu. Kaybeden ise işbirlikçinin işbirlikçisi olmanın da ötesinde devşirilmeye dayalı ihanet konumunu aşamayan Kürt egemen sınıfı ve onların gafleti (Kürt toplumunun öz çıkarlarını/ortak aklını temsil edememe, İngiltere'nin bölge stratejilerine, oyunlarına alet olma) yüzünden Kürt toplumu oldu.

Zaten Lozan sonrası açık bir provokasyonla (Piran komplosu) başlatılan Şeyh Sait isyanı da çoktan başta İngiltere olmak üzere Lozan'ın tarafı Batılı devletlerin de onayını almış Tek Türkçülük projesine bahane edilme dışında bir sonuca yol açmadı. Bu yüzden Kürt toplumuna yarardan çok zarar getirdi; olan yine Kürt toplumuna oldu ki, bu plana dayalı tenkil, tedip ve asimilasyon uygulamalarıyla tarihten silinme sürecine alındılar. Sonraki Kürt toplumunun tümünü kapsamayan, parçalı, yöresel, lokal düzeyi aşamayan benzeri isyanlarının da bastırılmasıyla Kürtlük, Kürt egemen sınıfları şahsında çağdaş anlamıyla daha doğmadan mezara gömülmüştü. Türkiye özgülünde bu durum Ağrı dağındaki mezar karikatürü, İran özgülünde Mahabat trajedisi, Irak özgülünde ise Cezayir anlaşmasına dayalı hüsranla sembolleşti.

İkinci Dünya savaşı sonrası reel sosyalizm tarzında Rus devlet kapitalizmi olmaktan öteye gitmeyen SSCB, denge hesaplarıyla çoktan çıkar birliğine girdiği kapitalist hegemonyanın savaş sonrası yeni hegemonu ABD ve kendi kurguladıkları ulus-devletçi acentesi İran ulus-devleti ile anlaşarak, Mahabat Kürt Cumhuriyetini elli milyon dolar petrol karşılığı sattı. Bu gerçeklik ortadayken o dönem cumhuriyetin

savunma bakanı Molla Mustafa Barzani, savunmakla yükümlü olduğu Mahabat'ı terk ederek, onu satan Rusya'ya teslim oldu. Rusya'dayken de Mahabat trajedisinin diğer sorumlusu ABD başkanın gönderdiği mektubunda da, Kürtlerin kaderini onlara emanet ettiğini bildirdi. Bu durum, Seyit Abdülkadir pratiğindeki "Celladına âşık olmanın" güncellenen bir diğer tekerrürüydü. Ki Kürtlerin kaderini emanet ettikleri ABD, önayak olduğu 1975 Cezayir anlaşmasıyla Irak özgülünde kendilerini bir kez daha satmıştı. Böylesi dış güçlere dayalı politika ve diplomasilerinin yarattığı hüsranın bedelini ödeyen ise yine Kürt toplumu olmuştu. Anlaşmanın ardından yüz bini aşkın peşmergenin silahsızlandırılması, özgürlük umutlarını da söndürmüş, geriye karamsar bir tablo bırakmıştı. Benzer karamsarlık Türkiye özgülünde Kürt egemen sınıfının pratikleri nedeniyle 'Kürt' kelimesinin bile kullanılmasının yasaklanması, Kürt sorununun, Doğu Sorununa indirgenmesiyle sonuçlanmıştı. Ki 1970'lerdeki DDKO yargılamalarının iddianamesi, başından sonuna 'Kürt yoktur' tezini işlerken, 'sanıkları' ise 'Kürt vardır' savunmasını yapıyordu. Bir toplumun varlık ve yokluğunun tartışılması, içine düşebileceği en vahim durumdu. Sonuç yenilgilerinden sonra Kürt egemen sınıfları, varlıklarını sürdürebilmek için ya Türk'ten daha çok Türkçü kesilmiş ya da yeri geldiğinde olası modern Kürt hareketlerine karşı Kürt toplumunu denetimlerinde tutmak adına kullanabilecek sahte bir Kürtçülüğü de hep yedekte tutuyorlardı. Ama tarihsel işbirliği ve ihanet pratikleri artık deşifre olduğundan sahte Kürtçülükleri de ilgi görmüyordu. Bütün koşullar hegemonyadan bağımsız, Kürt toplumunun öz çıkarlarına ve öz gücüne dayalı politika ve diplomasiyi esas alan demokrat sosyalist Özgür Kürtlük adına yola çıkışı dayatıyordu. Ama bu yol, hiç de kolay değildi, oldukça zorluklarla doluydu.

Özgür Kürdün Çıkışı

1970'ler dünyasında Kürt toplumu, üç katmanlı (artık ihanete evirilmiş feodal kompradorlarının, onların efendisi ulus-devletler ve hepsinin patronu kapitalist dünya sistemi) bir kuşatma altında kıpırdayamaz hale getiren nesne konumundayken, varlık-yokluk tartışmalarıyla bir yere varamazdı. Direnişe geçmeden varlığını koruyamazdı. Öncelik varlığını koruma direnişiydi, özgürlüğünü sağlama ondan sonra gelecekti. Ancak varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama adına yola çıkacak her Kürtün özgürleşmesi, yani nesne konumundan çıkıp özne (özgür insan) konumuna gelmesi, her şeyden önce anılan üç katmanlı kuşatmayı doğru çözümleyip aşabilmesine bağlıydı. Bu da her şeyden önce dört ulus-devlet içinde erime kaderine terk ederek tarihten silinmesine neden olan işbirlikçi Kürt akılsızlığına karşı, öz çıkarlarına dayalı Kürt aklının oluşturulmasını gerektiriyordu. Düşüncede kazanılmayan pratikte de kazanılamazdı. Bu amaçla Abdullah Öcalan önderliğindeki bir grup üniversite gençliği, gecesini gündüzüne katarak bütün kitapları okuyor; bütün enerjisini Kürt toplumunun kurtuluşu yararına ortak akıl (manifesto) oluşturmaya veriyordu. 'Kürdistan Sömürgedir' tezi ve 'Kürdistan Devriminin Yolu' (Manifesto) bunun için yeterli bir reçete olmasa da iyi bir başlangıçtı ki, sonrası pratikten çıkarılan derslerle sürekli yenilenme süreci olacaktı. Bu süreçte çoktan ihanet konumunda geçmiş olan yerel kompradorlarmış feodal önderlikler ise, onların temsil ettikleri çizgiyi, 'Sosyalizmi Kürdistan'a sokmayacağız' diyerek engelleme konumundaydı. Bu yüzden mücadele önce bunlara karşı verildi. Verildikçe de Kürt toplumunun önündeki feodal engeller, çitler adım adım aşılıyor, buna bağlı olarak da özgürlük alanları doğuyordu.

O süreçte, emperyalizmin yirminci yüzyılın başlarında Hamidiye alayları temelinde inşa ettiği ve her dönem güncellediği geleneksel işbirlikçiliğin ötesinde ihanet konumuna geçen feodal komprador yapılara dayalı üçlü kuşatmanın farkındaydılar. Bu kuşatmanın aşılmasıyla ancak özgürlük kazanılabilirdi. Hareketin kurucu önderlerinden sosyalist enternasyonal Haki Karer ve Kemal Pir Türk kökenliydi; "Kürtler özgürleşmeden Türkler de özgürleşemez" düşüncesiyle gruba katılmışlardı. Kürdistan'ı Emperyalizmin zayıf karnı olarak görüyorlardı. Dünyanın kalbi Ortadoğu, onun da kalbi Kürdistan'da gerçekleşecek bir sosyalist devrimin, domino etkisiyle iç içe yaşadığı diğer halkları da özgürleştireceğine inanılıyordu. Kürt gerçeğinde yerel ile evrenselin içi içe geçtiğini iyi tespit etmişlerdi. Dolayısıyla özgürlük mücadelesine karar kılacak her Kürt için öncelik, üçlü kuşatmayı (İşbirlikçi-hain feodal

kompradorlar+efendileri ulus-devletler+hepsinin patronu kapitalist dünya-sistemi) aşmak, bir yandan tarihin başlangıcında gizlenmiş gerçekliğini bulmayı, diğer yandan çağın-modernitenin kalan parçalarını da yutan hamlelerine karşı doğru bir duruş ve tavır almayı dayatıyordu. Buna tarihsel ve güncel hakikatini keşfeden, özgürlüğü önündeki tarihsel ve güncel tüm engelleri tanıyarak hegemonyadan bağımsız, öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlük denilir. Bu kategorinin dışında kalan Kürtlük ise ya objektif olarak nesne Köle Kürtlük ya da bilinçli hain-işbirlikçi Sahte Kürtlüktü.

Günümüzün Güncel Enkiduları

Kapitalist çağda Hamidiye Alayları uygulamasıyla başlayıp koruculuk ve sahte Kürtçülük olarak devam eden işbirlikçi çizginin sahipleri ise hala dış güçlere dayalı politika ve diplomasilerini sürdürüyordu. Ama hiçbir işe yaramayan bu girişimlerinin kurbanı, bir kez daha Halepçe katliamı ile Kürt toplumu olmuştu. O zaman daha yerde yatan kurbanların resimleriyle, Barzani ve Talabani'nin Saddam ile görüşme resimleri yan yanaydı. Bir kez daha "Kendi celladına âşık olmanın" resmini veriyorlardı. '90'lardan itibaren kitleselleşen hegemonyadan bağımsız, öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün tasfiyesi karşılığında Ankara, Dublin ve Washington hattında eğitilerek parçacılık siyaseti temelinde yeniden yapılandırılarak, NATO Gladiosu bünyesinde halklar lehine hegemonyadan bağımsız öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlük hareketine karşı konumlandırıldılar. '92'de askeri olarak da katıldıkları tasfiye girişimi ardından özgür ve demokrat Kürtlere yönelik binlerce faili meçhul cinayet işleyenlerle de görüntü veren yine Barzani'ydi. Ki daha sonra NATO barış ödülüne layık görülmesi boşuna değildi. Öcalan'a yönelik 9 Ekim komplosundan bir ay önce de Talabani ile birlikte "Al Öcalan'ı ver otonomiyi veya al Büyük Kürdistan'ı ver Küçük Kürdistan'ı" anlaşması temelinde resim veren de yine onlardı. Bunlar Öcalan'ı da bu çizgiye çekmeyi teklif etmişler ama Öcalan'ın bunlara yanıtı; "Ben halkların binlerce yıllık özgürlük ve eşitlik ütopyasını temsil eden bir özgürlük savaşçısıyım, başkasının savaşçısı olmam" dediği için uluslararası komplo ile İmralı sürecine alındı. Öcalan şahsında hegemonyadan bağımsız, öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgürlük Kürtlük darağacı gölgesine, ardından ölüm koridoruna (Ölünceye kadar hapis sürecine) alınırken, komplodaki işbirliği ve ihanetlerinin karşılığı olarak Talabani'ye Irak cumhurbaşkanlığı, Barzani'ye de bölgesel Kürt hükümetinin başkanlığı bahşedildi. Ankara, Dublin ve Washington hattında, kapitalist hegemonik güçlerin kendilerine bağımlı ve kontrolü altında küçük bir ulus-devletçilik karşılığında Kürt özgürlük hareketinin tasfiyesi konusunda uzlaşılması, bir nevi Enkidu Kürtlüğünün güncellenmesiydi.

Öcalan şahsında hegemonyadan bağımsız demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün tasfiyesi, Suriye, İran ve Türkiye Kürtlerinin de işbirlikçi Kürt egemenlerinin kontrolündeki küçük ulus-devletçiğe sürülerek onlar üzerinden kapitalist hegemonyanın kontrolüne verilmesini içeren Küçük Kürdistan Projesi, ABD'nin başını çektiği Büyük Ortadoğu Projesine dayalı güncellenmiş bir soykırım projesiydi. Ki 90'lardan itibaren gelişme gösteren Kürt Özgürlük hareketinin tasfiyesi karşılığında artık ihanetten başka bir rolü kalmamış geleneksel Kürt egemen sınıfları üzerinden uygulamaya konuldu. Buna, Kürt toplumunun içine sızdırılmış ve onlar adına toplumu kontrol etme ile görevlendirilmiş Truva atı rolündeki işbirlikçi-hain Kürtlük denilmektedir. Enkidu'dan beri beş bin yıllık kökenleri var. Kapitalist çağda bunlar Hamidiye Alayları, koruculuk, '90'lar sonrası ise parçacılık şeklinde güncellendi. Hegemonyadan bağımsız öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlük çizgisinin 90'lardaki gelişiminden sonra bunlar, Ankara-Dublin-Washington hattında, bu gelişmeye karşı bir tasfiye aracı olarak yeniden yapılandırıldılar. Amaç bunlar eliyle Kürtlerin kontrolünün hegemonyadan bağımsız, özgüce dayalı özgürlük hareketinden alınıp emperyal güçlerin eline verilmesiydi. Dolayısıyla bunların Özgür Kürtlükle bir alakası yoktur. Dıştan çizilen planların uygulayıcısıdırlar. Sırf kendi hanedanlıklarını kurtarmak için özgür ve demokrat Kürtlüğün tasfiyesinde kapitalist hegemonya ve yerel ulus-devletlerle işbirliği misyonunu sürdürüyorlar. Bu yapıların Kürt toplumunun öz çıkarlarını temsil etmediği açıktır. Bir nevi objektif olarak köle Kürt ile devlet arasındaki ara halka sayılan kâhya konumundadırlar. Kâhya ise köle

tarafından sevilmediğini bilerek varlığını efendisine bağladığından, kraldan daha kralcıdır. Efendisine yaranmak için her şeyi yapar. Kim daha fazla para verirse ona uşaklık etmeyi meslekten sayar. Bunlar günümüzde, genel efendisi kapitalist hegemonya ve onun yerel acentesi ulus-devletlere para, ekonomik vd. çıkarlarla bağlanmış, buna sahte Kürtçülükle maskelemiş benzer işbirlikçi aileleri de içermektedir. Bu türden yüze yakın aile iktidarla bağlantılı olarak zenginleştirilip, holdingleştirilirken, Kürt toplumu da aç ve işsiz bırakılıp bunlara muhtaç kılınarak bağlanmakta (bio-iktidar), onlar eliyle de işbirliği ettikleri iktidarlarla ve onların da efendisi küresel sermayeye bağlanmaktadır. Gerçek Kürtlükle alakaları yoktur. Bunlara, kendilerini AKP içindeki Kürt milletvekilleri ve onlarla sıkı ilişki ve işbirliği içinde Kürt-Haması veya Kürt-İslam sentezi versiyonu rolüne soyunanlar ile birlikte kapitalist hegemonyanın kontrolüne alınmış Barzani-Talabani Kürtlüğü, Avrupa'da da devşirilmiş ilkel milliyetçi reformist sahte Kürt liderlikleri örnek verilebilir. Bunlar üzerinden ısrarla kendi mantalitelerine uygun sahte bir Kürtlük oluşturmaya çalışıyorlar. Avrupa ve ABD'de on binlerce Kürt bunun için terbiye edilmektedir. Bunlar ABD, Avrupa partisidir.

Hangi Kürtlük Özgürlük Getirir?

Özgür Kürtlük, halkların özgür eşit gönüllü demokratik birliği lehine, hegemonyadan bağımsız öz güce, öz iradeye dayalı demokrat sosyalist Kürtlüktür. Bu kategorideki Kürtler aslında tarihte epey direnmişler. Çok önemli direnişleri olmuş fakat sonuca gidememişler, teorik olarak kendilerini çözümleyememişler, dağ başlarına çekilmişler yazıya, siyasete, devlet olayına fazla bulaşmamış, kabileler ve aşiretler formunda varlığını devam ettirmişlerdir. Buna kapitalist çağda kabile ve aşiret dışına taşmış, beylik ve tarikat örgütlenmelerinde yer bulamamış, daha doğrusu dışlanmış geniş toplumsal kesimler de eklendi. Dolaylı da olsa kapitalist gelişme sonucunda oluşan mülksüzleşme, emeğini ücret karşılığında piyasada değerlendirme durumunda kalan bir proleterleşme de gelişti. Bunlar yarı çiftçi, ortakçı, mevsimlik ücretli işçi konumundaki kimseler, daha doğrusu kimsesizlerdi. Sayıları gittikçe artmaktaydı. Tabanda oluşan bu kesime, kategorik olarak Kurmanc, 'Kürt insanı' deniliyordu. Süreç içinde Kurmanclıkla Kürtlük çakıştı ki kapitalist çağda Kürt denildiğinde genellikle Kurmanc anlaşılıyordu. Bu süreçte Kürt üst tabakasının durumu, işbirlikçilikten öteye gidemiyor, iktidarda yer almanın karşılığı olarak Kürtlükten özellikle ulusal ve siyasi Kürtlükten büyük oranda kopuyor, çoğunlukla Kürtlüğe ihanet ediyordu. Onlara iktidara uşaklık etmekten başka bir yol tanınmamıştı. Dolayısıyla giderek kalabalıklaşan kesim Kurmanclardı. Kürtlük olgusu da esas olarak bu kesimin niteliği haline gelmişti. Kabile ve tarikat toplumundan ulusal topluma dönüşümün bu primitif, ilkel şekli giderek çağdaş Kürt toplumunu oluşturacak asıl kesim oldular. Serbest hale gelen işgücünün sahibi olarak Kurmanclar, sanayi devriminden yoksun oluştukları için ekseriyetle işsizdi. Ortakçılık, tarımsal alanda en çok gelişen yarı-proleterleşme biçimiydi. Ardından mevsimlik ırgatlık işgücü geliyordu. Sömürge ve yarı-sömürge toplumlarda yaşanan benzeri bir durumdu bu. Önce köylerde gelişen Kurmanclık, giderek kentlere doluşarak, varoşların esas kitlesi oldu. Yurtdışına göçün de temel kitlesiydi. Siyasi ve kültürel boşluk yaşayan bu kesimin, hegemonyadan bağımsız özgüce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün temel kitlesini oluşturması tesadüf değildi. Bunlar hegemonyadan bağımsız demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün sosyolojik ve tarihsel temelidir. Ki tarihte ilk kez 1970'lerden itibaren üçlü kuşatma altındaki nesne konumundan çıkarak kendi öz çıkarları adına politika yapan özne konumunu yakalayabildiler. Bu durum Öcalan önderliğiyle somutlaştı. Yoksul ve emekçi Kürtleri temsil eden bu çıkış, ihanet ve işbirlikçiliğe karşı sadece dar anlamda Kürt egemen sınıfı ve sınıflarını değil, Kürt halkının tarih boyunca sergilediği direnişlerini de doğru değerlendirerek, onu tarihte ilk kez kendi öz çıkarlarına dayalı politika yapan özne konumuna getirmeyi başarmıştır.

Hegemonyadan bağımsız, öz güce dayanan demokrat sosyalist Özgür Kürtlük, öyle Barzani Talabani gibi ucuz Kürtlük değildir. Derindir. Tarihte tanrıça-ANA'ya yapılan haksızlık, kulluk-köleliğe karşı ilk kadın direnişi İnanna'dan, kabilelerin direnişine, Zerdüşti ahlak devriminden, peygamberlik hareketlerinin olumlu mirasına, Spartaküs

hareketinden sınıf mücadelelerine, demokratik ulus hareketlerinden kültürel, dini, ekolojist, feminist hareketlere kadar bütün sistem karşıtı deneyimlerden beslenen, nihayetinde kapitalist moderniteye alternatif demokratik modernite sistemini inşa görevlerine soyunan yerel olduğu kadar evrensel bir Kürtlüktür. Söz konusu olan Nemrut ve Firavunları daha da çoğaltan kapitalist çağın bireycilik, ulus-devlet, milliyetçilik, dincilik, cinsiyetçilik, bilimcilik (pozitivizm) putlarını kıran çağdaş İbrahimî Kürtlüktür. Kapitalist modernitenin zihinlere hâkim kıldığı karanlığa karşı tanrıların elindeki ateşi çalıp, Kürt halkına ve halklara aydınlanmayı götüren çağdaş Prometheusçu Kürtlüktür. Ahlaki-politik toplum, demokratik özgür toplum ideolojisi ve zihniyet devrimi olarak Ortadoğu Rönesans'ını (Yeniden Doğuş) da başlatan Kürtlüktür. Roma köleciliğine karşı yoksulların ahlak ve vicdan hareketi olarak çıkış yapıp tek başına da olsa haksızlıkların, vicdansızlıkların üzerine yürüyen ve bu yüzden çarmıha gerilmeyi göze alan çağdaş İsa'nın demokratik toplum, ahlak, vicdan ve empati hareketinin güncellenmesidir. İslam'ı toplumcu, çoğulcu, ümmetçi-demokrat, hoşgörü, sevgi ve barışçıl özünden uzaklaştırarak, onu bir savaş, iktidar-saltanat ve baskı aracına dönüştüren Muaviye geleneğine ve zulmüne biat etmeyen Çağdaş Hüseyni bir Kürtlüktür.

Günümüzde de saltanat eksenli Siyasi İslam'ın tekçiliğine, kavmiyetçiliğine, milliyetçiliğine karşı toplum eksenli çoğulcu, ümmetçi, demokrat Kültürel İslamcı bir Kürtlüktür. Kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya yönelik ulus-devletçi, milliyetçi, mezhepçi böl yönet çatıştır zayıflat kendine bağla oyunlarına dayalı yeni Haçlı saldırılarına karşı ümmetçiliğin demokratik güncellenmesi temelinde halkların özgür eşit gönüllü demokratik birliğini savunan çağdaş Selahaddin Eyyubi iddiasındaki bir Kürtlüktür. Kapitalist dünya sistemin kâr kanuna tabi tekelci kapitalizmine karşı ahlaki politik toplum ekonomisi, anti tekel piyasa ekonomisi, doğayı ve ekolojik dengeyi tahrip eden endüstriyalizmine karşı ekolojik endüstrinin, toplumları "Demir kafese" alan ulus-devletçiliğe karşı yerel, bölgesel ve dünya demokratik konfederalizmine dayalı demokratik özyönetimin, demokratik uluslaşmanın, Ortadoğu ve dünya demokratik uluslar birliğinin öncüsü bir Kürtlüktür. Bir bütün olarak kapitalist modernite dünya sistemine alternatif demokratik modernite dünya sistemini, tüm güç dengesizliğine rağmen halklar lehine inşa etmeye soyunan direngen Kürtlüktür. Reel sosyalizmin devlet ve iktidar eksenli sosyalizm inşasının başarısızlığından çıkardığı dersler temelinde politik toplum, radikal demokrasi ve özgür ahlaka dayalı inşayı esas alan demokratik sosyalist Kürtlüktür. Kadın özgürlüğü eksenli doğa, toplum, zihniyet, ahlak ve politikanın uyumuna dayalı demokratik ekolojik uygarlığın, ilk ezilen kadınının dirilişi, özgür kadının, özgür eş yaşamın, jineolojinin temellerini atan Kürtlüktür. Özgür iradeli demokrat Kürtlüğü, özgür ve demokrat yurttaşlığı esas alan Kürtlüktür. Halkların özgür, eşit, gönüllü demokratik birliklerini savunan bir Kürtlüktür. İnkâr cumhuriyetinin çözümsüzlüğüne karşı demokratik cumhuriyeti, homojen tekçi ulus-devlet anlayışına karşı çoğulcu demokratik ulusçuluğu, üçüncü yol denilen demokratik anayasa ittifakının öncüsü bir Kürtlüktür. İşte Özgür Kürtlük böylesine özetlenebilecek kapsamlı, kadın eksenli tarihsel-toplumsal-ekolojik derinliği olan bir özgürlük çizgisidir. Öcalan ile temsilini bulan ve '90'lardan itibaren yerel, bölgesel ve küresel çapta Kürt halkının ilgisini çeken bu çizgiye karşı, kapitalist hegemonya, her parçada yapay, sahte ve saptırılmış bir Kürtlükle yanıt verdiler.

Nasıl ki 20. yüzyılın başlarında Türklükle hiçbir alakası olmayan kapitalist hegemonyaya bağlı ve kontrolünde sahte bir tekçi Türkçülük yaratıldıysa, '90'lardan itibaren de aynı hegemonyaya bağımlı ve kontrolünde sahte bir tekçi Kürtçülük yaratılmaya çalışılıyor. Nihayetinde bu tarihe kadar işbirlikçilikleri dahi kabul görmeyip ihanet konumunda varlıklarını sürdürebilen geleneksel işbirlikçi feodalleri, hegemonyadan bağımsız özgür ve demokrat Kürtlük lehine kontrollerinden çıkan Kürt halkının başında bir kontrol aracı olarak yeniden yapılandırıldılar. Ki kapitalist çağın başlarında Hamidiye Alayları, '80'lerden sonra Koruculuk olarak denenen bu tarzı siyaset, '90'lardan itibaren farklı bir şekilde parçacılık olarak güncellendi. Bunlar kullanılarak, kontrollerine girmeyen hegemonyadan bağımsız öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğe bir alternatif yaratılmaya çalışılıyor. Bu kendi Kürdünü

yaratma politikasıdır. Bir nevi Osmanlı dönemindeki Hamidiye Alayları ve Seyit Abdülkadir çizgisinin güncellenmesidir. O dönem İngiltere kontrolünde İstanbul hükümeti ne derse onu yapan bu çizginin sonu da vahim olmuştu. Şimdi de ABD kontrolünde, yeşil sermaye hegemonyası ile buluşturularak, onlar ne istiyorsa onu yapıyorlar. Ulusal birlik kongresinden çekilmelerinin nedeni de budur. Hâlihazırda tüm yaptıkları, halklar lehine hegemonyadan bağımsız öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğü tasfiye karşılığında varlığını sürdürmedir. Unuttukları şey ise, kendi varlıklarının sebebi olanları tasfiye ettiklerinde, yani bindikleri dalı kestiklerinde kendilerinin de düşeceğidir. Bunlara bir kırıntı veriliyorsa bu, özgür ve demokrat Kürtlüğün tasfiyesinde rolleri karşılığındadır. Statü dedikleri de bunun ürünüdür. Öyle ABD'ye filan dayanılarak, mandacılıkla statüler elde edilemeyeceği de deneyimlenmiştir. Ki elde edilse bile sonuçları Mahabat, Cezayir örneği gibi olmaktan öteye gidemez, yani kalıcı değildir; ABD desteğini çektiği anda biterler. Bunların statü dedikleri şey, halklar lehine hegemonyadan bağımsız, öz güce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün, halkların özgür, eşit, gönüllü demokratik birlik çizgisinin tasfiyesi şartıyla tanınmış, onun yan ürünleri konumundadırlar. Dolayısıyla asıl olan (özgür ve demokrat Kürtlük) tasfiye edilirse yan ürünlerinin de tasfiye olacağını kestirmek zor değildir. Her halükarda asıl olan, Kürtler ve halklar lehine bütün gelişmelerin anası Kürt halkının özgürlüğü ve özgürlük iradesidir ki bu çizgiden asla taviz verilemez. Öcalan'ın deyimiyle işbirlikçi feodal Kürtlüğe sığınmak bir ilke ihanetidir; bunlara karşı Özgür Kürtlük çizgisi, Beritan çizgisidir.

Sonuç olarak günümüzde sahte Kürtçülüğü maske olarak takan işbirlikçi unsurların esas rolü, Özgür Kürtlüğü tasfiye karşılığında kişisel, ailevi etkinlik ve ekonomik çıkar elde etmektir. Bunu teşvik eden küresel sermayenin iktidara getirdiği yeşil sermaye hegemonyasına verdiği rol de, geleneksel katı imhacı çizgi yerine liberal yumuşak imhacı çizgiyi uygulamaya geçirmektir. Bazı işbirlikçi aileleri holdingleştirilerek işsiz, güçsüz muhtaç bırakılan Kürtleri kendilerine, kendileri üzerinden yeşil sermayeye onlarla da küresel sermayeye bağlıyorlar. En önemlisi de bunlar üzerinden sanki burjuva liberal bir Kürtlük varmış gibi bir hava yaratılmaktadır. Bunlar bireysel haklara evet, kolektif haklara hayır diyor. Oysa nasıl ki cemaatinden kopuk bir Müslüman olmazsa, toplumundan kopuk bir Kürtlüğün de olamayacağını gayet iyi biliyorlar. Ama kişisel, ailevi etkinlik ve ekonomik çıkarlarını güvenceye almak için liberalizm, milliyetçilik ve sahte Kürtçülüğü bu işte bir paravan olarak kullanıyorlar. Varlıklarını hegemonyadan bağımsız demokrat sosyalist Kürtlüğe karşıtlık üzerine inşa eden bu yapılar, sanki Kürtlüğü can veriyorlarmış gibi gösterilip gerçekte Özgür Kürtlük yerine ikame edilmeye çalışılmaktadır. Bu kendi Kürdünü yaratma politikası, işbirlikçi ağalara, aşiretlere, şeyhlere dayanıyor. Barzani ve Talabani de şeyhliğe dayanıyorlar. Bunların Nakşicilik ve Hizbullah ile bağlantıları var. Dini bir istismar aracı olarak kullanıyorlar. Bunlar, görünüşte Kürtçüdürler ama özünde özgür ve demokrat Kürtlerin büyük bedeller pahasına yarattığı değerleri içten kemiren, ağacın kökünü yiyen kurtçuklardır. Bilerek veya bilmeyerek küresel sermayenin dayattığı yumuşak imhacı çizginin hedeflediği zamana yayılmış Kürt kültürel soykırımını meşrulaştırma rolünü icra ediyorlar. Kürtlüğün özgür hiçbir alanını tanımıyorlar. Hunbabaya karşı Enkidu örneğinin günümüzdeki sürdürücüleridirler. Ekonomi, sanat, siyaset alanına kadar her alanda kullanılıyorlar. Halen varlıklarını özgür ve demokrat Kürtlüğü tasfiye şartına bağlı olarak sürdürüyorlar. Bu işi yine küresel hegemonyanın iktidara getirdiği yeşil sermaye hegemonyasıyla birlikte yürütüyorlar. Türk-İslam sentezinin Kürt-İslam sentezi versiyonudurlar. Hegemonyadan bağımsız özgüce dayalı demokrat sosyalist Özgür Kürtlüğün hedefi ise, halklar lehine demokratik modernite sistemini yerel, bölgesel ve küresel çapta inşa etme temelinde kendisiyle birlikte iç içe yaşadığı halkları özgürleştirmektir. Demokratik anayasalarla güvenceye alınmış halkların özgür eşit gönüllü demokratik birlikleri temelinde Demokratik Türkiye, Demokratik Suriye, Demokratik Irak, Demokratik İran ve hepsinin bileşimi Demokratik Ortadoğu Birliğini sağlamaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

İhanetin Payına Düşen Yenilgi Olacaktır!

Helin Toprak

Kürdistan'ın merkezinde olduğu Mezopotamya topraklarının insanlığın ilk icatlarına ve toplumsallığına beşiklik ettiğini biliyoruz. Söz konusu ilklere kadının öncülük ettiği arkeolojik ve antropolojik bulgulara dayanarak kabul gören bir durumdur. Erkek egemen/ataerkil sürece kadar bu topraklardaki yaşamın toplumsallık ve neolitik devrim şeklinde gelişmesinde kadının damgası belirleyicidir. Ne zaman ki hanedanlığa dayalı gelişen ilk tekelleşme bir iktidar gücü olarak gelişmiş ve sonrasında da bu güç, devletin prototipi olan Ziguratlarda rahiplerin öncülüğünde merkezileşmiş ve devlet-iktidar haline gelmiş, işte o zaman kadının iradesi kırılmış ve toplumsal rolünden uzaklaştırılmaya başlanmıştır. İradesi kırılan, teslim alınan ve güç ilişkilerine bulaştırılarak köleleştirilen kadın, bu güç ilişkileri ve çıkarları içerisinde kullanılan duruma düşürülmüştür. Söz konusu durum kesinlikle bir tercih değil, kadının içine düşürüldüğü durum ile ilgilidir. Sümer rahiplerinin öncülüğünde merkezileşen iktidar ve gücün devlet olarak kurumlaşması süreci ile birlikte benzer tarzda Kürt erkeğini de iktidar çarkının içine alınmıştır. Güç ve iktidar ilişkisinin merkezileşip tekleşerek iktidarlaşmasının ilk hali ve hikayesi olan Gılgameş destanında da konu edildiği üzere; Kürt erkeğinin de bu iktidar ilişkisi içine alınarak, halkına ve değerlerine ihanet ettiğini görmekteyiz. Söylence, mitoloji veya hikâye olarak dile gelen ve ilk yazıtlarda da kayda geçen ilk işbirlikçi Kürt erkek gerçekliği; dağlı Enkidu'nun ova kültürü içine alınarak ihanet ilişkisine bulaştırılmasıdır. Bu durum Abdullah Öcalan'ın savunmalarında detaylarıyla yer alır. Bu hikâyede Enkidu'nun teslim alınmasında, ihanete çekilmesinde ve halkına karşı kullanılır hale getirilmesinde kadının rolüne de işaret edilir. Enkidu, Kürt halkının iktidar dışı kalmış, doğal toplumcu yaşamın sembolü tarif edilen lideri Humbaba'yı, günümüz literatürü ile jitem-kontravari tarzda, pusuya düşürerek katlettiği belirtilir. Tarihi söylencelerde böyle hikâye edilir. Bu hikâyenin bize söylediği, Kürt erkeğinin de kendi toplumsal gerçekliğinden koptuğu, "medeniyet" ilişkileri içine alınarak temsil ettiği değerlere ihanet ettiği biçimindedir. Böylelikle Kürt halkının ilk toplumsal halinin içine de artık ihanet fesadı bulaştırılmıştır.

İktidar ve Güç Devleti, Devlet İhanetçi Kişiliği Doğurur

Halkın kendi varlığını ve de orjinliğini-kimliğini korumak için dağı mesken edinerek yürüttüğü direniş artık kırılmıştır, darbe almıştır. Medeniyet erkek eli ile inşa edilirken, iktidar ve güç ilişkileri hâkim olup, devlet üzerinden kurumlaşıyordu. Zaman içinde artık Türk'ten daha fazla Türk ve Farslaşan-Araplaşan bir Kürt erkek gerçekliği ile karşı karşıyayız. Böylelikle "Kendisine ihanet ettirilmiş bir Kürt" gerçekliği tarih sahnesinde hep olagelir. Özellikle 19. ve 20. Yüz yıllara gelindiğinde Kürt halkının var olma, özgür yaşama mücadelesi ve direnişlerinin tümüne karşı bu ihanet ruhu ve kişiliği rol ve misyon üstlenir. Tarihteki ilk ve tüm ihanetler toplumsallıktan koptukça hanedanlaşan ve dolayısıyla toplum üstü bir sınıflaşmaya kavuşan gücün iktidarlaşması ve zamanla devletleşmesi ya da devletler ile iş tutması ile gelişmiş ve olmuştur. Bu şaşmaz gerçeklikte Kürtlerde de ihanette rol ve misyon

üstlenen kesim veya kişilerin profili, belirttiğimiz gibi iktidar ve devlet ilişkisine bulaştırılmış, kişisel ve ailesel çıkarları önceleyen sınıf karakteri kazanır. Zaman içerisinde bir kesim aşiret reisleri ve hanedanlıklar bu ihanet misyonunun temsilcisi ve yürütüşü haline gelirler. Çıkarlar üzerinden gelişen ihanet ilişkileri bir kesimde uşaklık düzeyinde olsa da diğer bir kesimde aslında bir tercihe dönüşür. Artık yeni Enkidular, Kürt halkının varlığına karşı dayatılan ret, inkâr ve asimilasyon politikalarının en pervasız savunucusu, soykırım ve katledilmesinde de avcı ve tetikçidir.

Dağlı halk olan Kürt erkeğinin bir kesimini temsil eden Enkidu sembolünde olduğu gibi ovaya çekilmiş, devlete ve iktidara bulaştırılmış, aile, aşiret ve hanedanlık çıkarı üzerinden kendisine, halkına, dağa ve doğasına karşı ihanete bulaştırılmıştır. Dağlı ve direnişçi olma noktasında duran, varlığını ve özgürlüğünü savunan Kürt kadını ve direnişçi Kürt erkeği de artık bu ihanet sınıfının hedefidir. Kürt sosyolojisinde işbirlikçi ve ihanetçi bu sınıf veya kesim artık Kürt halkının karşısında, düşmanın yanında durma ve hareket etme gibi bir politik tercihte bulunur. Kürt halkının içine sokulan bu ihanet ruhu ve kişiliği Medler ve Baban direniş sürecinden başlamak üzere, Şex Benzenci, Şex Said ve Dersim direnişlerinden Şengal ve Kobani Kürt direniş ve mücadelelerine kadar birçok direniş ve mücadeleye karşı kullanılmıştır. Günümüzde de bu rolün en uç ve ileri temsilcisi olarak KDP rol üstlenmiş durumdadır. Çok nettir ki, KDP bir siyasi parti olmanın ötesinde, bir aile hanedanlığı olarak işbirlikçi misyonu ile görevlendirilmiş, Kürtlerin Özgürlük ve Bağımsızlık mücadelesine karşı konumlandırılmış bir gerçekliktir. Tarihsel olarak bütün ihanetçi ve işbirlikçi sınıf ve kesimlerde olduğu gibi KDP işbirlikçiliği ve ihanetçiliği de çıkarına hizmet ettiği oranda ve iktidarını sürdürme üzerinden bir Kürtlük söylemi ve konumlanması içerisindedir. Bütün ilişkilerini ve politikasını buna göre yapılandırır, planlar ve yürütür. Ne hazindir ki ihanete meyil etmiş her sınıf ve karakter tıpkı KDP örneğinde olduğu gibi tam da ihanet ettiği noktanın esas savunucusu rolünde halkı manipüle etmeyi kendisine erk edinmiştir. Bu yazının konusu Kürt kadının ihanet karşısındaki tutumu ve durumu olduğundan, genel durumu özet ve kısa geçmek durumundayım.

Tarih boyunca sürekli soykırım ve katliam politikalarına maruz kalan halklardan biri olarak Kürtler söz konusu olunca; Kadın genelde toplumsallığın, kültürün, dilin taşıyıcısı ve koruyucusu olarak bilinir ve de Kürt halkının tarihinde böyle tarif edilip yer alırlar. Kürt halkının var olma ve direnme tarihinde kadının bu tarife benzer bir rolü olduğunu görürüz. Yaşadığı topraklar üzerinde yok sayılma, inkâr, imha ve soykırım saldırılarına karşı kültürü, toplumsallığı ve dili korumayı direnişin bir biçimi olarak günümüze kadar sürdürmüşlerdir. Kürtlerin devlete, iktidara bulaşmamış erkekleri ve kadınları özgündürler ve iktidar ilişkileri dışında yaşamışlardır. Gücün iktidarlaşma süreci ile birlikte elbette Kürtlerde de bu durum değişmiştir. Direniş kadın ile ihanet ve düşman işbirlikçiliği ise erkek ile özdeşleşir hale gelmiştir. Kuşkusuz ki buradan tüm erkeklerin ihanet tüm kadınların da direniş saffında yer aldığı anlaşılmamalıdır.

Köklerine, toprağına ve tarihine ihanet içinde olan hiçbir gücün, kesimin, halkın ve cinsin özgürlükçülükle bir alakası olamayacağı açıktır

Kast edilen toplumsal duruşlara atıftır. Kürt hikayelerinde ve az sayıda yazılı Kürt tarih belgelerinde böylesi atıflar öndedir. Bu gerçeğin arkasında güç ve iktidar ilişkisi vardır. Genelde olduğu gibi Kürtler 'de de kadın güç ve iktidar ilişkisi dışında bırakılmıştır veya böyle bir gerçeklik söz konusudur. Genel durum bu iken kadının tarih boyunca hiçbir işbirlikçiliğe ve ihanete bulaşmadığı ya da bir parçası olmadığını da belirtmiyoruz. Tekil veya azınlık olarak ifade edebileceğimiz tarzda kadınların da bu güç ve iktidar ilişkileri içine alındığı, bir parçası kılındığı ve hatta söz konusu ilişkilerde kullanıldığı durumlar da vardır. Tüm bu verilere dayanarak Kürt halkının varlığını koruma ve sürdürme mücadelesinde kadının önemli rol oynadığı bilinir. Öcalan'ın büyük ideolojik, eğitsel, örgütsel ve politik emeği, katkı ve desteği ile PKK içinde gelişen büyüyen ve zamanla özerkleşen

Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketinin mücadele sürecine kadar Kürt kadınının gelişen direniş ve ihanet karşısındaki tutumu büyük oranda tekildir. Kürt halkının genel durumuyla paralel bir biçimde Kürt kadını açısından da örgütlü ve kolektif bir tutumdan bahsedilemez.

Zarife Kadın Mücadelesinde Direnişin Sembollerindendir

Tekil de olsa Kürt halkının verdiği özgürlük mücadelesinde kadınlar her zaman direnişten yana, halkının varlığına kast eden anlayış ve tutumlara karşı durmuş, görkemli direniş ve mücadelesi ile tarihe damgasını vurmuştur. Tarihte gösterilecek çokça örnek vardır. Bazı örnekler vermek gerekirse:

Dımdım Kalesi'nin direnişinde Perîzad ve Guher Xatûn'un oynadıkları role dair bilgi ve değerlendirmeye birçok kaynakta rastlamaktayız. Benzer bir durum Koçgirili Zarîfe açısından da geçerlidir. Zarife eşi Alîşêr ile birlikte 1921 Koçgiri serhildanına öncülük eder. Zarîfe ve Alîşêr, 9 Temmuz 1937'de Dersim direniş sürecinde ihanete uğrayıp, katledilirler. Aynı zamanda akrabaları olan Zeynelê Kop ve Reber, Zarife ve Alişer'in kaldığı mağaranın önüne görüşmek üzere geldiklerinde Zarife'nin Alişer'e her ikisinin ihanet ettiğini ve kendilerini katletmek üzere geldiklerini ve görüşmeyi kabul etmemesi gerektiği belirtilir. Alişer'in Zarife'ye 'bir şey olmaz' dediği ve görüştüğü, görüşme esnasında Zarife'nin bu ihanetçilerle savaştığı ve sonrasında Zarife ve Alişer'in bu ihanetçiler katledildiği bilinmektedir. Zarife'nin ihanet karşısında duruşun ve mücadelenin sembolü haline gelmesi, direniş ve mücadele duruşu ile ilgilidir. Aynı duruşu teslimiyete karşı da gösterir. Ezidi Kürt kadını Meyan Xatun'un, Osmanlı'nın Ezidi inancına saldırısı ve fermana karşı duruşu da bu örneklerden biridir. Leyla Qasım da Saddam diktatörlüğünün Kürtleri soykırımdan geçirme politikaları ve saldırılarına karşı tavizsiz mücadele eden ve teslim olmayan Kürt kadın sembollerinden biridir. Kürt halkının varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama mücadelesi içerisinde yer alan, tutum sahibi olan ve tarihe mal olmuş sembol isimlerinden sadece birkaç isme yer verebildik. Binlerce Kürt kadının direniş mücadelesi içerisinde yer aldığı, önemli bir mücadele yürüttüğü ve ihanet karşısında tutum sahibi olduğu biliniyor.

Kürt kadınlarının ihanet karşısındaki duruşu ve mücadeleleri, yukarıda da belirttiğimiz gibi tarihsel seyir içinde yaygın olmak ile birlikte örgütlü bir güce dönüşmediği için büyük oranda tekil kalmıştır. Halk olarak içinde bulunan koşullar ve Kürtlere karşı yürütülen inkâr, imha ve soykırım saldırılarının yoğunluğu ve parçalı mücadele yöntemleri; örgütlü kadın direnişinin gelişmemesinde etkili olmuştur. Bununla birlikte esas etkenin ideoloji ve fikir olarak yeterli koşulları ve imkânı yaratamama ve yakalayamamadan kaynaklandığı açıktır. Buna rağmen Kürt halkının direniş ve mücadele tarihinde, Kürt kadınlarının yürüttüğü mücadele çok önemli bir yere sahiptir ve bu mücadelede katkısı olan kadınlar, hep dikkate alınması gereken önemli örneklerdir. Örgütlü girişim anlamında ifade edilebilecek Kürt Kadınları Teali cemiyetinin Kürt kadınları adına örgütlü duruş ve mücadeleye giriş anlamında tarihte bir yeri vardır. İlgileri daha çok eğitim, maddi durumlarını güçlendirme ve toplumsal sorunlara eğilme perspektifini içeriyordu, çok da uzun ve verimli bir örgütlenme olmadı.

Kürt Kadını "Kadın Kurtuluş İdeolojisiyle" Özgürlüğü hissetmiştir

Kürt halkının tarihinde esas örgütlü Kürt kadın mücadelesi, PKK ile birlikte gelişmiştir. Bu ideolojik, örgütlü, politik duruş ve tutum bugün PAJK'ta vücut bulmaktadır. PAJK'ın (Partiya Azadiya Jinên Kurdistan) parti olarak esas ve belirleyici duruşu, ihanet karşısındaki tutumunda somutlaşmaktadır. PAJK'ın Kadın Kurtuluş İdeolojisi programının ilk ve en önemli ilkesinin Yurtseverlik ilkesi olması bu gerçekliğin vücut bulmuş halidir. Köklerine, toprağına ve tarihine ihanet içinde olan hiçbir gücün, kesimin, halkın ve cinsin özgürlükçülükle bir alakası olamayacağı açıktır. Sakine Cansız, Kürt kadın tarihinin örgütlü mücadelesinin en bilinen örneklerinden ve de öncüsü konumundadır. Sakine Cansız tarihe mal olmuş tutumunu ihanete karşı Amed Zindan direnişinde ortaya koymuştur. Özgürlük mücadelesi ve tercihine karşı, soykırımcı-faşist düşman tarafından yaşamı pazarlık konusu olarak konulunca; canı pahasına hem Kürt halkının varlık ve özgürlük mücadelesinden hem

de kadının özgürlük mücadelesi duruşundan bir adım geri atmadı. Mazlum Doğan'ın "Teslimiyet ihanete, direniş zafere götürür" sözünün arkasında, örgütlü kadın tutumu ile durdu, direnişe ve başkaldırıya öncülük etti. Sakine Cansız ihanete ve teslimiyete karşı direniş tavrı, Kürdistan Kadın Özgürlük mücadele tavrına ve tutumuna dönüştü. Artık teslimiyet ve ihanet karşısında en keskin, net ve örgütlü duruş Kürt kadınından gelecekti. Sakine Cansız'ın ihanet karşısındaki tutumu, Kadın Özgürlük mücadele rotasını belirlemiştir. Nerede, hangi koşullarda ve zamanda olursa olsun, ihanet karşısında direnişin adı artık Devrimci Kadın olacaktır.

Bu perspektif ve felsefe, 1992 yılına gelindiğinde, KDP'nin öncülük ettiği, Türk devletinin Güney Kürdistan topraklarında başlattığı işgal ve büyük ihanet savaşında Beritan'ın tavrı olarak çok daha net bir biçimde ortaya çıkacaktı. Türk devletinin askeri işgaline ve Peşmerge'ya karşı Xakurkê cephesinde savaşan Beritan (Gülnaz Karataş), mermisi bittiğinde teslimiyet ve ihanet çağrılarına 'İhanete hayır' sloganı ile yanıt vererek, kendisini kayalık uçurumdan aşağıya bıraktı. Dersim'de 1938 soykırımında kadınlar Türk devletine teslim olmamak için kendini uçurumlardan atmışlardı. Direnişin suyundan, toprağından ve ruhundan beslenen, büyüyen ve bunu Özgürlük mücadele saflarında yeni bir aşamaya taşıran Beritan'ın bu tutumu Güney Kürdistan'da efsaneye dönüştü ve büyük saygıya yol açtı. Beritan, Dersim direniş sembolleri Zarife ve Besê'nin ardılıydı, aynı zamanda ihanet karşısında da bu tarihi kadın kişiliklerden etkilenmiş ve örnek almıştı. Fakat esas olarak katıldığı ve saflarında mücadele ettiği Kürdistan Kadın Özgürlük hareketinin ideolojik, özgürlükçü politik ve örgütsel duruşunu temsil etmektedir. Gülnaz Karataş İhanet karşısında duruş ve mücadelesi, ideolojik ve özgürlükçü tutumu ile yakından bağlantılıdır. Bu nedenledir ki hem Kürdistan Özgürlük Mücadelesi açısından hem de Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketi açısından Kemal Pir gibi bir direniş ve mücadele çizgi olarak tanımlanmaktadır. Sakine Cansız ihanet karşısında temsil ettiği direniş geleneğinin yeni, en etkileyici ve belirleyici Kadın devrimcisi haline gelmesi bu hakikatinden dolayıdır. İhanet karşısında, Kürdistan Kadın Özgürlük Mücadelesi Sakine ve Beritanların temsil ettiği çizgi ile ihanet karşısındaki duruşunu belirledi ve ölçüyü netleştirdi. Artık ihanet karşısında Beritanca durulacaktı. Bunun bir milim gerisine düşülmeyecekti.

14 Mayıs 1997 yılına gelindiğinde ise TC devleti yine KDP ile birlikte Özgürlük Hareketine karşı, adını "Çekiç operasyonu" askeri operasyon koyduğu işgal harekatı başlattı. Bu KDP'nin TC ile birlikte girdiği ilk işgal saldırı işbirliği değildi, 1992 ve 1995 yıllarında Özgürlük Hareketine karşı geliştirilen operasyonlarının bir devamıydı. 14 Mayıs 1997 operasyonundan iki gün sona 16 Mayıs 1997 yılında Hewler ve Diyana'da bulunan özgürlük gerillalarını KDP katletmeye başladı. O güne kadar hem Hewler'de hem de Diyana gibi KDP alanlarında özgürlük gerillaları resmi kalıyorlardı.

Nerede, hangi koşullarda ve zamanda olursa olsun, ihanet karşısında direnişin adı artık Devrimci Kadın olacaktır

Savaşta yaralanan gerillaların kendi oluşturdukları hastaneye tedavi için gelen gerillalar Hewler şehri içerisinde rahat hareket edebilmekteydi. Hatta katliamın olduğu 1997 yılınında katliam öncesi 8 Mart ve 21 Mart Newroz kutlamaları şehir merkezinde kitlesel gerçekleştirilmiş ve gerillalar bu kutlamaların güvenliğini askeri üniformalarıyla almıştı. Güney Kürdistan halkının özellikle Hewler halkının gerillaya olan bağlılığı çok büyüktü; gerillaya saygı duyuyor, seviyor, değer veriyor ve korumak istiyordu. Hatta katliamdan kurtulmuş gerillaların verdiği bilgiye göre katliamın olduğu gün bir KDP peşmergesinin annesi şafak vakti söker sökmez Hewler'de yaralı gerillaların kaldığı hastaneye gitmiş, feryat figan ederek, göz yaşları içerisinde gerillaların katledileceğini tedbir almalarını istemişti. KDP öncülüğünde MİT ile birlikte gerçekleştirilen katliamda içinde birçok kadın gerillanın da olduğu yüzden fazla ve çoğu savaşta yaralanmış gerilla hayatını kaybetmişti. Katliam çok kapsamlı bir biçimde Hewler'de bulunan tüm kurumlara dönük saldırılarla birlikte gerçekleştirilmişti. Birçok yerde saldırıya uğrayan gerilla güçleri büyük bir direniş sergileyerek son mermisine kadar savaşarak ve düşman eline geçmemek

için kendisinde bomba patlatarak yaşamını yitirmişti. PKK'li yaralı gerillaların tedavi olduğu ve kendi imkanlarıyla açtığı ve yaralıların olduğu evde kalan gerillaların direnişi toplumu çok etkilemişti. Ağır yaralı bu özgürlük savaşçıları, sözde bir Kürt partisi gibi görünse de işbirlikçi-ihanetçi zihniyet ile hareket eden katliamcı KDP gücü tarafından katledilmişlerdir. Ne tesadüftür ki, Hewler'de tedavi olan gerillalar 30 Haziran 1996 yılında Dersim'de fedai eylem yapan Zilan-Zeynep Kınacının ulaşan mektupları üzerine eğitim görüyorlardı. Zilan-Zeynep Kınacı Kürdistan Özgürlük Hareketinin Önderliğine, şehitlerine, halka ve yoldaşlara olan bağlılığın ve de oluşturulan yeni ihanet konseptine karşı en etkili eylemi gerçekleştiren militanlardan olmuştur. PKK içerisinde ilk fedai eylemin sahibi olarak fedailik çizginde mihenk taşı olan Zeynep Kınacı bu nedenle Tanrıça Zilan olarak tanımlanmaktadır. Zilan fedai çizgisi de Kürdistan Kadın Özgürlük mücadelesinde bir dönüm noktası ve direniş sembolü olmuştur.

Bu nedenle tam da böyle bir dönemde KDP ve Faşist Türk ordusu eliyle gerçekleştirilen saldırılar karşısında Hewler hastanesinde kalan gerillaların direnişi çok görkemli olmuştur. Örneğin o dönemde hastanede tedavi görüp bu direnişe tanıklık edenlerin aktardığına göre bu direnişte şehit olan Hevidar Serhat, savaşta gösterdiği öncülük düzeyi ve yiğitliğini, Hewler'deki yaralı evindeki direnişinde de ortaya koymuş, bu duruşu bir efsane düzeyine varmıştır. Hevidar Serhat KDP ile çatışa çatışa kaldıkları evin damına çıkmış, kapıyı kilitleyerek BKC'sinin başına geçmiştir. Uzun süre çatışmış, birçok KDP işbirlikçisini vurmuştur. KDP'nin damlardan açtığı ateşle ağır yaralanınca bombasına uzanmaya çalıştığı esnada KDP güçleri damdaki kilitli kapıyı kırarak Hevidar Serhat'a ulaşmıştır. Hevidar Serhat ağır yaralıyken üçüncü kattan kendini aşağıya atmış ve KDP peşmergeleri Hevidar Serhat'ı çırılçıplak soyarak hastanenin bulunduğu caddenin ortasına bırakmıştır. O dönem bu yiğit gerillanın bu şekilde soyulup bedenin teşhir edilmesine dayanamayan halk buna tavır koymuş, Hewlerli bir ihtiyar Hevidar Serhat'ın çıplak bedeni üzerine bir battaniye atarken vurularak katledilmişti. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere direniş bir ilke temelinde canı pahasına yürütülürken ihanet çizgisi en fazla da kadın bedeni üzerinden ahlaksızlığını göstermiştir. Hewler hastanesinin sorumlularından biri olan Helin Serhat ve kız kardeşi Berbang da Hewler'de katliam günü aynı saatlerde vurularak katledilmişlerdir. Hewler katliamından iki gün sonra yani 18 Mayıs 1997 tarihinde Salih (Hasan Ağaç-Hewler sorumlusu), Dicle Mardin ve Güney Kürdistan'lı Rezan adında üç gerilla genel durumu öğrenebilmek için hareket ettiğinde KDP güçleriyle karşı karşıya gelmiş, her üç PKK militanı da büyük direniş göstererek KDP güçleriyle çatışarak hayatını kaybetmişlerdir.

Hewler katliamından bir gün önce Şilan Kobani ve beraberindeki Ciwan adlı militan Şaklawa'da bir yurtseverin evinde bulunduğu esnada KDP güçlerinin saldırısına uğramıştır. Ciwan adlı PKK gerillası ağır yaralanması nedeniyle iki gözünü ve bir elini kaybeder. Ev sahibinin çok yurtsever olması ve KDP'nın eve saldırdığı an bağırıp tepki göstererek tüm mahalleyi harekete geçirmesi nedeniyle KDP güçleri geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bu katliamda kurtulan Şilan Kobani, 29 Kasım 2004 yılında KDP alanlarından Musul'a giderken üç yoldaşıyla birlikte katledilmiştir. Aynı işgal saldırısında KDP peşmergeleri öncülüğünde, Avaşin hastanesinde yaralı olan tedavi gören, hareket edemez halde olan onlarca kadın-erkek gerillanın üzerine T.C. ordusunu getirerek, vahşice katletmişti. Bu saldırıda şehit olan Ekin Erzincan TC'nin hava saldırısında bir bacağını kaybetmişti. Yaralı haliyle teslim olmadığı ve direndiği için ağaca asılarak, katledilmişti. Hewler ve Avaşin katliamlarında ihanetin ve düşmanla iş birliğin en hainane ve alçakça hali gerçekleşmişti. Çekiç işgal saldırısı iki buçuk ay sürmüştü. Eylül/ Ekim aylarında da yine KDP'nin öncülük ettiği ikinci Güney saldırısında Gurbetelli Ersöz ve onlarca kadın gerilla katledildi. Bu işgal saldırılarına karşı onlarca kadın gerilla KDP ihaneti ve TC faşizmine karşı etkili bir direniş ve mücadele yürüttü. Gerilla kadınların savunma ve direnme mücadelesi Güney Kürdistan'da ve hatta peşmerge içinde efsane olarak anlatılır hale gelmişti. PKK'li kadın gerillaların asla teslim olmadığı, teslim çağrılarına çok yaratıcı yöntemlerle yanıt verdikleri, son mermisine kadar savaştığı, mermisi kalmadığında da teslim almaya cüret edenleri bombası ile imha ettiği en iyi bilinen durumdu.

İhanet eliyle kapsamlı bir imha ve soykırım saldırısı yürütülüyordu. Bunun bir ayağı da zindanda

geliştiriliyordu. Yine bu dönem açısından zindanlarda Kürt Özgürlük Hareketi'ne dayatılmak istenen tasfiyeci çizgiye karşı da en net tutum Sema Yüce'den (Serihildan) gelecekti. 21 Mart 1998 günü Çanakkale cezaevinde bedenini ateşe vermesinin esas ve belirleyici nedeni, iç ihanete ve işbirlikçi eğilime karşı özgür kadın çizgisinin sürdürücüsü olmasındaki tutumunda gizlidir. Bu direşin, Sema Yüce'nin Öcalan'a karşı uluslararası alanda planlanarak, örgütlenen komplonun iç ayaklarının örüldüğünü fark etmesi ve buna karşı çok net ve keskin tutum almasıyla ilgilidir. Bu eylemle zindanda örülmek istenen ihanet ve teslimiyet çizgisi Sema Yüce'nin eylemiyle boşa çıkarıldı ve etkisiz kılındı.

Tekil olarak Kürt kadınlarının ihanet karşısındaki tutumu; Kürdistan Kadın Özgürlük mücadelesi ile örgütlü, kolektif bir irade, tutum ve duruş halini kazandı

Abdullah Öcalan'a karşı uluslararası alanda planlanarak, yürürlüğe konulan komploda, KDP başta olmak üzere Güney'li bazı Kürt partilerine de bir kez daha rol verilmiş ve desteği alınmıştı. Komplocuların bir eli de Özgürlük Hareketi'nin içine uzanmıştı. Bu süreç örülürken, teslimiyeti ve ihaneti seçen, çağımızın yeni Enkidu'su olan Şemdin Sakık'tan yararlanılmıştı. Ama bu da yetmemişti, komplonun başarısı ve PKK'nin tümden tasfiyesi için yeni Şemdin'lere ihtiyaç duyuluyordu. Komplo ile paralel bir ihanet yolu da içe doğru örülüyordu. Rotinda, Kurdê, Viyan Soran, Berwar ve Rojbinler başta olmak üzere, onlarca kadın devrimcinin komplo karşısında bedenini siper etmesi dayatılan tasfiye, ihanet ve teslimiyet saldırısının dış ve iç birlikteliğinin büyüklüğü, ağırlığı ve tehlike boyutunda yatmaktaydı. Öcalan Özgürlük Sosyolojisi adlı savunmasında komplo sürecine karşı devrimci, direnişçi ve tavizsiz mücadeleyi tanımladığı tespiti çok önemliydi. "Trajedi oyunlarında hep tekrarlanan kaderi özgürlük lehine bozmak her acıyı katlanılır kılmaya yeterlidir. Davam ve dava arkadaşlarımla birlikte bu sefer adı gerçekliğin ta kendisi olan bir oyunu oynamada kaderin payına düşen yenilgi olacaktır." Dışardan tezgahlanan, örülen ve yürütülen tüm saldırı ve teslimiyet planlamalarının bu kez yenilgiye mahkûm olduğunu belirtiyordu. Komplocuları, ihaneti, teslimiyeti ve işbirlikçiliği en başta da Kürt kadınları yenilgiye uğratma kararlığındaydı. Komplo süreci ve sonrasında hem diğer Kürt güçleri hem de Özgürlük Hareket'inin içinde saldırılar ihanet çizgisi üzerinden yürütülen saldırılar sonuca götürülmek isteniyordu. Dıştan dayatılan tüm askeri, politik ve örgütlü saldırılar boşa çıkarılıyordu. Bedeli ağır oluyordu fakat özgürlük hareketi, özgür kadın öncülüğünde direnişi büyüterek, yaygınlaştırarak, yeni alanlara ve zamanlara taşırıyordu. Öcalan'ın geliştirdiği yeni paradigma insanlık için bir çığır açma niteliğindeydi, etki ve mücadele alanını her gün biraz daha genişletiyordu. Öcalan'ın geliştirdiği paradigma ile birlikte komplonun etkisi kırılıyordu ve zayıflatılıyordu. Ama ihanet çok kolay pes etmeye niyetli değildi.

Özgürlük Hareketine 2003-2004 yıllarında dayatılan iç tasfiyecilikte de ihanetin kolay pes etmeyeceği görülüyordu. Komplocular ısrarlıydı, özgürlük hareketinin direnişçi, örgütlü ve etkili yapılarının başında gelen Kadın Özgürlük Hareketi'nin direncine müdahale edildi. Kadın Hareketini kendi içinde uğraşır hale getirmek, iç çekişme ve kargaşa yaratarak, tasfiyecilik ve ihanet başarıya götürülmek isteniyordu. Türk devleti başta olmak üzere, uluslararası komplocu güçler kadının direnci kırılmadan ve etkisiz kılınmadan Özgürlük Hareketi'nin savunma ve korunma kalesinin kırılamayacağı veya yıkılamayacağının farkındaydılar. Kadın Özgürlük Hareketi de Özgür Kadın mücadelesi ve kazanımını bu toprakların hakikati kılma noktasında son derece kararlıydı. İkinci önemli görevi de öncülüğünü yürüttüğü Kürdistan Özgürlük Hareketi'ni ideolojik, düşünsel ve öz savunma temelinde koruma ve savunmaydı. Dıştan dayatılan saldırılar, içerde de kadının direnci kırılarak, tamamlanmak isteniyordu. 2003/2004 tasfiyecilik sürecinde bazı hasarlar oluşmasına rağmen, Kadın Özgürlük Hareketi ideolojik, politik ve öz savunma noktasında güçlenerek çıktı. Yanı sıra Kürdistan Özgürlük Hareketini ve Öcalan çizgisine sahip çıkma ve savunma noktasında da önemli bir sahiplenme

ortaya koydu. Evet, bu bağlamda PKK duruş itibari ile her daim bir kadın partisiydi. Paradigma olarak böyle iken, politik ve öz savunma noktasında da büyük ve etkili bir pozisyon ve konumdadır. Bazı Türk özel savaş elamanlarının Kadın Özgürlük Hareketini hedef göstermeleri bu hakikat ile bağlantılıdır.

Yukarıda özet olarak ortaya konulan süreçlerin toplamında Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketi tüm bileşenleri, kadro, militan ve sempatizanlarıyla; ihanet ve işbirlikçilik karşısında tavizsiz mücadele eder hale geldi. Bu mücadele ve duruş, Kadın Özgürlük Hareketinin karakteri oldu. Özgürlük Hareketine karşı geliştirilen tüm imha saldırıları ve Öcalan'a karşı geliştirilen 9 Ekim komplosunun etkisiz kılınmasında kadının direnişçi tutumu hep belirleyici noktada oldu. Kürt halkının mücadele tarihlerinden en büyük dersi Özgür Kadın Hareketi çıkarmıştır. Kürt tarihinde direniş önderlerinin büyük bir bölümü dıştan gerçekleşen saldırılara paralel olarak, içte de inşa edilen ihanet ve işbirlikçi ruh ve tutumla etkisiz kılınmıştır. Öcalan'ın belirttiği gibi bu kez ihanet ve işbirlikçilik kazanmayacaktı, paylarına yenilgi ve kaybetme düşecekti. Kadın hareketi de bunda kararlıydı, nitekim 9 Ekim komplosuna karşı ideolojik netlik temelinde duruş belirlemesi ve mücadele etmesinin etkisi büyük oldu.

2013'te Şengal ve Rojava'da Kürdistan Özgürlük Gerillasının, yine kadın gerillaların öncülüğünde direnişe geçmesi ve halkı koruması, ihanet karşısında kazandığı net tutumu ve duruşu ile alakalıdır. Şengal'de DAİŞ saldırısı gerçekleştiğinde direnmeden mevzilerini terk edip kaçan KDP ve Irak güçlerinin tersine kadının öncülük ettiği Kürdistan Özgürlük gerillasının tereddütsüz direnişe geçmesi, belirttiğimiz tüm bu süreçlerin toplam sonucudur. İdeolojik olarak toprağa bağlılık, yurtseverlik, örgütlü mücadele ve ilkesel duruşta yakalanan düzey, artık ihanet ve işbirlikçi tüm tutum ve hesapları etkisiz kılabilecek düzeye geldiğinin işaretidir. Kürt halkının özgürlük mücadelesinin haklılığı, ideolojik, felsefik, paradigmasal netliği, büyüklüğü ve gücü karşısında kişisel hırslar, iktidar ve çıkar hesapları, bireyci ve basit yaşam arayışları kadın direnişi öncülüğünde birer birer yenilgiye uğruyordu. Kim ki buna cüret etti, ihanete adım attı ve teslimiyeti meşrulaştırmaya kalktı, hepsi birer birer yenilgiye uğradı. Türk özel savaşının bir parçası olarak geliştirilen kara propaganda, yalan ve yanlışların tümü, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin oluşturduğu büyük ve yenilmez değer karşısında yenilgiye uğradı ve tarihin çöp sepetindeki yerini aldı.

PKK'de Özgürlük Hareketinin Tarih anlatımının başlangıç cümlelerinden en önemlisi ve belki de belirleyici olanı, PKK'nin esas olarak ihanete karşı kurulduğu tespitidir. Kürdistan tarihinden ders çıkarılacaksa, tüm yenilgilerin nedeni bilinmek ve görülmek durumundaydı. Bu tarihin bir parçası olan Kürdistan Özgürlük Hareketi de Özgürlüğü için yola çıktığı ve mücadele ettiği halkının tarihinden ders çıkarak yol almalıydı.

Günümüzde, kadın özgürlük mücadelesinin geldiği düzeyi hazmedemeyen ve saldıran kesimin ağırlıklı olarak işbirlikçi kesim olması tesadüfü değildir

Kürdistan'ı işgali altında tutan her dört devletin temel argümanlarında biri, Kürtlerin birlikte ve bütünlüklü bir mücadele içinde bir araya gelmelerini önlemek ve engellemekti. Bunu başardığı oranda, Kürtlük adına geliştirilen hiçbir mücadelenin başarması mümkün olmazdı. Onun için esas olarak ağırlığını, Kürtlerin içinde ihaneti geliştirerek kalıcılaştırma çalışmalarına verdi. Kürt direnişlerinin tümünde görüldüğü gibi, özgürlük hareketi tarihinde de ihanet ile iki koldan ve birbirine paralel yürütülen bir tasfiye konsepti uygulanmıştır. Bir taraftan inkâr, imha ve soykırım saldırıları yürütülürken, buna paralel olarak da Kürt hareketlerine karşı hem dıştan işbirlikçi kesimler harekete geçirilmiş hem de içte de uzantıları yaratılarak, çökertilmeye çalışılmıştır. Kürt halkına dayatılan ihanet çizgisi, her ayaklanışta, direnişte ve de mücadelede içeriden geliştirilen fitne ve işbirlikçilik ile direnişlerinin ve başkaldırılarının sonuçsuz kalmasına ve hatta tasfiye olmasında belirleyici rol oynamıştır. Kürt tarihinde bunun

çokça örneklerine rastlanır. Kürt kadını, mücadele saflarında bu kez ihanete geçit vermeyen, devrimin ve özgürlüğün güvencesi, ideolojik tavrı ve duruşu haline gelecekti. Her ihanete, işbirlikçiliğe tevessül eden, buna yeltenen kim olursa, ona karşı en sert duruşu gösterecekti. Özgürlük mücadelesi artık düşmanın ihanet ve teslimiyet karşısındaki duruşu ile Kürt kadının güvencesi altındaydı. Tarihsel örneklerde de belirttiğimiz gibi tekil olarak Kürt kadınlarının ihanet karşısındaki tutumu; Kürdistan Kadın Özgürlük mücadelesi ile örgütlü, kolektif bir irade, tutum ve duruş halini kazandı. Bu çok önemli bir aşamadır, yenilmezliğini de buradan almaktadır. İdeolojik ve paradigma olarak oluşan netlik ve birikim, politik hat, örgütlü duruş ve eylem çizgisi haline geldi. Bugün de gerilla direnişinin öncülüğünü yapan kadın gerillalar bu geleneğe dayanarak tarih yazmaktadır.

Günümüzde, kadın özgürlük mücadelesinin geldiği düzeyi hazmedemeyen ve saldıran kesimin ağırlıklı olarak işbirlikçi kesim olması tesadüfü değildir. Kadının öncülük ettiği özgürlük mücadelesinin eşit temsil ve eş yaşam projesine çok ciddi saldırılar yapılmaktadır. Kadın Özgürlük Hareketi'nin kazandığı düzeyi kendi dar aile, hanedan ve kişisel çıkar ve iktidarları için tehlike görmektedirler. Eskisi gibi kolay ihaneti ve işbirlikçiliği yürütemeyeceklerinin farkındadırlar. Bu işbirlikçi ve ihanetçi çizginin temsilcileri, bu çizgiden nemalanan ve beslenenlerin öncelikle öncü kadın kişiliklere ve temsiliyete pervasızca ve ahlaksızca hakaret etmeleri ve katledilmelerinde rol almaları bundan kaynaklıdır. Paris'te, Rojava'da ve de Başur'da öncü devrimci Kürt kadınlarının hedef alınmasında rol almaları bu korkudan kaynaklıdır. Tek işleri ve yapabilecekleri iş sadece gelişen kadın düzeyine saldırmak olan bu güruhun ihanetten beslendiği açıktır.

Benzer bir sistematik saldırı da Özgürlük paradigmamızın esası olan Demokratik ulus kapsamında gelişen çalışmalara ve politik duruşa dönük gerçekleştirilmektedir. Her Kürt yurtseveri ya da gerçekten halkını seven, özgürlüğü dışında bir çıkar ve amaç gütmeyen her Kürt bireyi bilir ki Kürtlerin yalnız, ittifaksız ve müttefiksiz bırakılması, sömürgeci güçlerin başat çalışmalarının başında gelmektedir. Beşikçi'nin bir sözüne atfen "avukatsız halk Kürtler" tanımlamasının yanına, esasta ittifaksız ve müttefiksiz halk, yalnız bırakılan, dışardan ve içerden ihanet ile desteklenerek, tek başına bırakılan halk olmaktan çıkarılması gerek. Milliyetçilik ve ırkçılık ile bunun gerçekleşmeyeceği, tam tersi Kürt halkını desteksiz kılacağı ve hedef haline getireceği aşikardır. Öz itibariyle Kürtleri milliyetçilik yapma adına tek başına bırakmak, kötü niyet ve düşman çalışması değilse, bir körlük ve tarih bilmezlik halidir. Ama önemli bir kesimin işbirlikçiliği çıkar üzerinden şekillenmiş ve gelişmiştir, günümüzde de devam etmektedir.

AKP/MHP-Hüda Par ile KDP'nin aynı hatta ve birlikte Özgürlük Hareketine karşı durması ve saldırması Kürt yurtseverliği ile asla yan yana gelemez. Bu nedenle KDP durduğu yer itibari ile adı Kürt ve Kürdistani de olsa bir Kürt ve Kürdistani parti değildir artık. Kürtlerin dili, varlığı, kimliği ve kültürünü inkâr eden, buna düşman ve her gün yok etmeye çalışan anlayış ile birlikte hareket etmenin diplomasi ve politika ile ilgisi olmadığı çok açıktır. Hakikatine uygun bir Kürtlük uygun yaşandığında ve temsil edildiğinde değerlidir, yurtseverce ve özü temsil edebilir. Dar hanedan, aile ve politik iktidar çıkarı temelinde kullanım aracı haline getirildiğinde, ihanetin en büyüğü yaşanmış olur. KDP ve Türk devletinin yanında Hizbul Kontranın temsilcisi olan Hüda Par ve MHP'nin birlikte olmasının tek nedeni ve gerekçesi; Özgür ve Bağımsız Kürt'ün gelişmesinin önünü almaktır. Birlikte yeni imha ve soykırım saldırılarının planlamalarında yer almaları da ihanetin, bunlar açısından artık kader ortaklığı haline gelmesiyle bağlantılıdır. Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketi'nin tüm bu duruşlar karşısındaki tutumu, yukarıda belirttiğimiz sürecin toplam bir duruşu ve direnişi olacaktır. Halklar ve kadınlar cephesini büyüterek, Kürtlerin halk olarak dilini, kültürünü, varlığını ve kendini yönetme hakkını kazanma ve garanti altına almaya dönük olacaktır. Bunu sabote etmeye, ihaneti ve işbirlikçiliği ile buna zarar vermeye kalkan kim olursa olsun, ideolojik ve politik olduğu kadar bütünlüklü bir öz savunma, direniş ve eylem hattını geliştirerek, karşı duracaktır. İhaneti Kürdün kaderi olmaktan çıkarmak için gereken sorumluluğu; Saraca ve Beritanca durarak etkisiz kılacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Meşa Azadiye ve Özgürlük Çizgisini Daha Güçlü Kurmak

Cengiz Çiçek

1-15 Şubat tarihleri arasında Kürdistan'ı iki koldan boydan boya kateden Meşa Azadiye Yürüyüşü açığa çıkardığı sonuçları itibariyle kapsamlı bir kritiği fazlasıyla hak ediyor. Kürdistan Özgürlük Davasının ve Kürt halkının dostlarının 10 Ekim tarihinde dünyanın 74 merkezinde eş zamanlı olarak başlattıkları "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm" Kampanyası, dalga dalga Kürdistan'ın bütün parçalarına yayıldı, yayılmaya devam ediyor. Gelinen aşamada dostların başlattığı bu sürecin kampanyadan çıkıp bir Özgürlük Hamlesine dönüştüğünü söylemek gayet mümkün.

Kürdistan Demokratik Devrimi, Dünya Demokratik Devrimine Dönüşürken

Dünyanın birçok yerinden aydın, yazar, entelektüel, politikacı, aktivistin startını verdiği Özgürlük ve Çözüm Kampanyası, Kürdistan Demokratik Devriminin ulus aşırı evrensel bir karaktere ulaştığını göstermesi açısından oldukça kıymetli. Türk Ulus Devletçiliğinin AKP-MHP faşist iktidarı öncülüğünde Kürt Halk Mücadelesini "Çöktürme Planı" kapanına sıkıştırmaya çalıştığı koşullarda ortaya çıkan bu enternasyonal dayanışma hamlesi, Kürdistan Devriminin dünya halkları nezdindeki karşılığını göstermesi bakımından da önemli. IŞİD'in insanlık değerlerini tehdit ettiği bir aşamada insanlığın imdadına yetişen Kürt Özgürlük Direnişine karşı bir vefa ve onun varlığına duyulan ihtiyacın bir sonucu olarak da değerlendirilebilir bu kampanya. AKP-MHP iktidarının IŞİD'in yapamadığını nihayetine erdirme girişimleri karşısında bu kez büyük insanlık, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin yanında saf tutarak ve Önderi Öcalan üzerindeki işkence sistemine karşı durarak cevap oluyor. Çöktürme Planı adı altında yürütülen sürecin, daha şimdiden Kürt halk mücadelesinin değil faşist iktidarın çözülüşü ve çöküşü olacağının da ilanı oluyor bu uluslararası dayanışma. Öylesine bir tablo ki bu; özgür Kürtlüğü tasfiye etmek için "çemberi daraltan" iktidar etrafındaki çember, Kürt halkı ve dostlarınca çevreden daraltılıyor. Bu da Kürdistan Demokratik Devriminin yerel ve evrensel değerleri özgün sentezleyen karakterinin bir başarısı oluyor. Bu karakteriyle de mevcut iktidarın kendisinden önceki iktidarlar gibi çözülüş ve çöküş sürecini olgunlaştırıyor.

'Kürdün Kürtten Başka Dostu Yoktur'a Karşı, 'Kürdün Dostları Çoktur'

Kendi çözülme ve çökme sürecini Kürt düşmanlığını derinleştirerek engellemeye çalışan AKP-MHP şer ortaklığının psikolojik savaşı karşısında, çareyi içe kapanmakta; dinci-milliyetçi-cinsiyetçi kuşatma karşısında kurtuluşu sağcılıkta arayan bir sapakla da karşı karşıyayız. Bir devlet projesi olarak örgütlenmek istenen iktidar İslamcılığı olarak Hüda-Par'ın dinciliği ve Kürt ulusunun

kolektif haklarından ziyade kendi iktidarını ayakta tutma arayışıyla AKP ortaklığında sınır tanımayan KDP'nin ilkel milliyetçiliği, bu sağcı kuşatmanın öncülüğünü yapmaktadır. Kürdistan Özgürlük Devriminin en temel sütunu olan Kadın Özgürlük Paradigmasına karşı özel savaşın bulanıklaştırdığı ortamda geleneksel kodlarına dönen erkeklik halleri ise Kürt Özgürlük Hareketine yönelik sağcı kuşatmanın temel dinamosu olmaktadır. Dışardan yapılan bu kuşatmanın içerde alıcılarının çoğaldığı tekinsiz zamanlardan geçmekteyiz. O nedenle "Abdullah Öcalan'a Özgürlük, Kürt Sorununa Çözüm" hamlesini, Kürtlüğü kapitalist modernitenin kendisini ürettiği patriyarkaya, özgürlük içeriğinden yoksun milliyetçiliğe ve tekrardan ulus devletçi sistemin kurşun askeri yapmaya aday dinciliğe hapsetmek isteyen komploya karşı uluslararası bir özgürlük müdahalesi olarak da değerlendirebiliriz. Aynı zamanda bu müdahaleyi, Kürdistan devriminde bir dünya devrimi potansiyeli gören, Kürt Halk Önderini de Halklar Önderi olarak niteleyen bir müdahale olarak tanımlayabiliriz. Özetle elli yıllık mücadelenin sonunda inşa edilen Kürtlük, ideolojik-politik ve toplumsal değerleri itibariyle hem Kürdistan hem de dünya kimliğidir; hem yerel hem de evrenseldir; dönüştürücüdür, özgürleştiricidir. Bu bağlamda Kürdistan dostlarının başlattığı Çözüm ve Özgürlük Kampanyası, kapitalist modernitenin "demir kafesinden" çıkan bir halkın tekrardan o "demir kafese" alınamayacağının da açık ilanıdır. Kürt ve Kürdistan olgusu, artık tecrit edilemeyecek kadar kendi sınırlarını aşmış bir hakikattir ve bir kez daha kendi gerçekliğiyle yürümeye devam etmektedir.

Sınır Aşırı Bir Hamle Olarak 'Meşa Azadiye'

Sınır, dört parça Kürdistan'ın hapsedildiği ulus devletlerse sınır aşırı, Demokratik Konfederalizmdir. Sınır, patriyarkaysa sınır aşırı, kadın özgürlükçü paradigmadır. Sınır, iktidar İslamcılığıysa sınır aşırı, demokratik İslam'dır. Sınır, ilkel milliyetçilikse sınır aşırı, demokratik ulusçuluktur. Sınır, sağcılıksa sınır aşırı, Kürdistan Özgürlük Mücadelesinin mayası olan demokratik sosyalizmdir. Kürt halkının dostlarının yaktığı özgürlük meşalesini, Kuzey Kürdistan'ın kentlerine, ilçelerine, belde ve köylerine elden ele ulaştıran Meşa Azadiye de sınırlara hapsedilmek istenen Özgür Kürtlüğün, yeni model işbirlikçiliğe karşı demokratik-devrimci bir tavır olarak da okunabilir.

Meşa Azadiye, devletçi sistemin AKP-MHP ittifakı eliyle İmralı adasını, Kürt soykırım politikalarının merkezi haline getirmek istemesine karşı güçlü bir itirazdı. Bu itirazla Çöktürme Planının İmralı'dan Serhad'a, Botan'a, Amed'e kadar her yerde çöktüğünü göstermekti. Meşa Azadiye'nin bir diğer özelliği ise Mayıs genel seçim sonuçlarının zihinleri bulanıklaştırdığı bir ortamda, Kürt halkının özgürlüğünün, başta Sayın Öcalan olmak üzere elli yıllık mücadelenin yarattığı toplumsal-tarihsel değerlerle, onun hafızası ve anlam dünyasıyla ve de ideolojisiyle daha güçlü bağlar kurarak gerçekleşebileceğine dair meydan okumasıydı.

Dolayısıyla Özgürlük Yürüyüşünün bir ucu sisteme diğer ucu ise içe dönüktü. İçerdeki yılgınlık havası dağıtılmadan, zihinler berraklaşmadan özgürlük mücadelesinin bir milim bile ileri adım atamayacağı yönündeki tarihsel diyalektiği tekrardan geri çağırmanın adıydı Meşa Azadiye. Yanı sıra Özgürlük Yürüyüşü, sistemin Kürt Özgürlük Mücadelesini kendi oyun alanının içine çekerek sistem içileştirme politikasına karşı kendi oyun sahasını kurmaya, oradan mücadelesini büyütmeye dair pratik bir mücadele hattı ve eylem önerisiydi. Sistem içi siyasete angaje olmuş, temsili siyasetin girdabından kurtulamayan, başarı yada başarısızlığın ölçüsünü bu zeminden kuran ve özgürlük gündemiyle buluşamayan-buluşmak istemeyen sağcı ve liberal anlayış karşısında halkı devrimci, yurtsever mücadeleye çağıran, politik özneyi buradan tarif eden bir arayışın uzunca süre sonra atılan ilk pratik adımlarından başlıcasıydı. Bir halkın özgürlüğünün, Önderinin fiziki özgürlüğüyle ve halk mücadelesinin üzerindeki prangaların paramparça edilmesiyle mümkün olabileceği bu yürüyüşle bir kez daha görüldü. Kendisi olmaktan hızla uzaklaşmaya, kendisi olarak yürümekte mecali kalmamış hale, kendisini varlığa getiren değerlerle bütünleşmediği için artan yabancılaşmaya, inkarcılığa, iktidarcılığa

ve tüm karşıt görünümüne rağmen mücadele saflarında sistemin kültürünü üreten yetmezliklere, tehlikelere karşı “edi bese!” yürüyüşüydü. O nedenle inançsızlıkla bezenmiş hakikat-kırım ve manipülasyon ortamında Kürt Halk Önderi Sayın Abdullah Öcalan’ın sözlerine atfen “Gerçeğin Dili ve Eylemi” idi Özgürlük Yürüyüşü. Ve tam da bu gerçekten hareketle Meşa Azadiye şahsında sınır, Kürt halk mücadelesi gerçeğinin çarpıtılmasıydı, sınır aşırı ise Kürdistan Demokratik Devriminin hakikatiydi. Sınır, tecrit-baskı-kuşatma ortamında geriye çekilen hal, kendinden kaçıştı, sınır aşırı ise her hal ve koşulda “kimsenin adını bile söyleyemediği bir ülkenin yurtseverliğini yapanların” izini sürmek, ayak bastığı toprakları avuçlarının içine almak, doğdukları yoksul evlerinde yeniden özgür bir halk olarak doğmanın sözünü vermekti.

Kürdistan Toprakları Özgürlük Suyunu Arıyor

On beş günlük Yürüyüş, özgürlüğü için yola düşen bir halkın unutturulmaya çalışılan mücadele hafızasının güncellenmesi ve anavatan Kürdistan’ın özgürlük mekânı olarak yeniden daha güçlü üretilmesiydi. Hayri Durmuş ve yanında yatan isimsiz kahramanların komşuluğuna; “teslimiyet ihanete, direniş zafere götürür!” diyen Mazlum Doğan ile “biz Kürtçe söyleyip oynamak değil, statü istiyoruz. Biz kendi kendimizi yönetmek hakkını istiyoruz” diyen Evrim Demir’in tarihsel yoldaşlığına; Dersim’de koyun koyuna yatan Sakine Cansız ile Aysel Doğan’ın başeğmezliğine şahitlik etmek, hafıza ve mekânın özgür halk mücadelesindeki belirleyiciliğini bir kez daha gösterdi. Özünde ise bu yürüyüş, doğru öncülüğü “nasıl yapmalı?” sorusuna da verilen en rafine cevaplardandı. Kadim Kürdistan toprakları, yüz yıllardır özgürlük sularıyla yeşerirken, günümüzde soykırımcılığın ve sömürgeciliğin kuraklaştırıcı politikaları karşısında kendi özgürlük suyunu arıyor. Meşa Azadiye, toprağın hemen altında usul usul akan özgürlük suyunu, gün yüzüne çıkarmak için toprağı hafif eşelemenin bile yeterli olduğunu göstermesi itibariyle bir kutup yıldızı işlevi gördü. Ufak bir eşelemeyle toprağın altından fışkıran özgürlük suyunu avuç avuç, kana kana içmeye hazır bir halk gerçekliğinin olduğunu takip eden günlerde hep birlikte gördük. 8 Mart ve akabindeki Özgürlük Newrozu bir halkın ancak kendi öz değerleri etrafında kümelendiğinde irade olacağını, karakter kazanacağını ve sürece devrimci halk perspektifiyle müdahale edilebileceğini gösterdi. 1 Şubat’ta başlayan Büyük Özgürlük Yürüyüşü, 8 Martlarda, Özgürlük Newrozlarında ve seçim çalışmalarında yürüyüşünü yüz binlere taşıyarak dalga dalga büyüdü. Son Wan serhıldanı ise bu özgürlük yürüyüşünün bahar finali oldu.

Zafer Özgürlüğü İçin Yola Düşen Kürt Halkının ve Ezilen Halkların Olacak!

1 Şubat Özgürlük Yürüyüşünden Wan serhıldanına kadar ilmek ilmek örülen süreç, sömürgeciliğe ve soykırımcılığa karşı siyasal öncülüğün ve devrimci halk mücadelesinin tarihsel dersleriyle doluydu. “Dersler nedir?” sorusunu ana hatlarıyla cevaplayacak olursak;

1) Örgütlü Halk gücü açığa çıkarılmadan faşizme karşı sonuç alıcı mücadelede başarı yakalanamaz. Dönem popülist siyasetten ve popüler kişilere daraltılmış politikadan hızlıca sıyrılma dönemidir. Dönem, elli yıllık mücadelenin ideolojisine, kolektif aklına ve onun pratiğine başvurma, onunla buluşma dönemidir. Masa başı hesaplarla girilen ittifaklarla değil, halka müracaat ederek büyüyen demokratik-toplumsal ittifaklar dönemidir. Bu anlamda devrimci, yurtsever öncülük karakterini başat kılma ve kalıcılaştırma dönemidir.

2) Kürt Halk Önderi ve Kürt Özgürlük Hareketi ıskalanarak yapılacak her tartışmanın Kürt sorununun çözümüne değil çözümsüzlüğüne hizmet edeceğini dost-düşman herkes kabul etmelidir. Bu sadece Kürdistan Özgürlük Mücadelesine bağlılığın değil toplumsal mücadeleler biliminin bir gereğidir. Kimliksizliği, hafızasızlığı, ideolojisizliği, örgütsüzlüğü, halksız, sokaksız mücadeleyi dayatan her türden geri çeken sağcı, liberal ve iktidarcı anlayışlar mücadele zemininden arındırılmalıdır.

3) Kürdistan’da devlet eliyle yaratılmak istenen

sağcı-muhafazakâr-İslamcı Kürtlük bir Kürt Haması planının parçasıdır. Birçok merkezde ambalajlanarak öne çıkarılmaya çalışılan bu devlet projesi, 31 Mart'ta güçlü şekilde çökmüştür. Kürdistan halkları en net biçimde ve bir kez daha muhatap olarak Sayın Öcalan'ı siyasi adresi olarak da Kürt Özgürlük Hareketini işaret etmiştir. Devletin kirli planını toplumsal alanda da boşa düşürmek için Demokratik, Eşitlikçi, Cinsiyet Özgürlükçü, Ekolojik ideolojik-politik çerçeveye güçlü şekilde sahip çıkmak ve siyaseti toplumsallaştırmak ödevi önümüzde duruyor.

4) Son yerel seçim sonuçlarının işaret ettiği üzere AKP-MHP iktidarını çözülüş ve çöküş sürecine sokan, Kürt halkının özgürlük mücadelesi ve Türkiye ezilenlerinin demokrasi mücadelesidir. Bu mücadelenin öncülüğünü devrimci, yurtsever, sosyalist güçler yapmaktadır. Kazandıran bu öncülüktür ve yeni dönem güçlendirilmesi gereken de bu çizgidir. O nedenle Kürdistan Demokratik devriminin üzerindeki sağcı, gerici, liberal kuşatmayı daha etkili yarmanın yolu, geçmişteki pratik yetmezliklerden dersler çıkararak, ittifak politikasını stratejik olarak ele alıp toplumsal bir mücadele ve örgütlenme programı etrafında harekete geçmektir.

5) Örgütsüz özgürlük olmaz" şiarına bir kez daha sımsıkı sarılarak ortak mücadele hattımızı Türkiye'nin ve Kürdistan'ın her yerine taşımak, örgütsüzlük ve popülizmle akamete uğratılan "siyasetin toplumsallaşması, toplumun siyasallaşması" hedefine HDK ve DTK'nin kuruluş felsefesini yaşamsallaştırarak ulaşmak önümüzdeki dönemi aydınlatacaktır.

6) Wan serhıldanı Kürt halkının 1 Şubat'tan başlayan Özgürlük Yürüyüşünün bir zaferi olup, yanı sıra birleşik mücadelede buluşulması halinde neleri başarabileceğimizin dersleriyle yüklüdür. 'Özgür Kürdistan, Demokratik Türkiye' hem yerel seçim sonuçları hem de Wan deneyimi bağlamında yeni dönemin en temel demokratik-devrimci mücadele hedefidir.

7) 1 Şubat'tan itibaren ivme kazanan Kürt Halk mücadelesi, AKP'yi tıpkı 7 Haziran sürecinde olduğu gibi çözülüş ve çöküş sürecine sokmuştur. Bu defa AKP'nin Kürdistan ve Türkiye halklarına dayattığı 7 Haziran-1 Kasım kumpasına izin verilmemelidir. Tecrübeyle sabit AKP-MHP iktidarı, halk nezdinde meşruiyetini kaybetmiş bir iktidardır ve tekrardan toplumsal rıza üretmek için her türlü hile, kumpas, darbe, savaş politikalarının ipine sarılacaktır. Bu sefer ve hiç gecikmeden "Geçit Yok!" denilecek toplumsal politikayı hep birlikte kurma zamanıdır. Savaş politikalarına karşı Barışın Toplumsallaşması Politikasının inşa edilmesi, yeni dönemin ivedilikle ele alınması gereken siyasal hedeflerindendir.

8) Yeni dönem, faşist iktidar bloğunun çöküşüne odaklanma ve bunu sağlama zamanıdır. Stratejik hedefler ve taktiksel adımlar bu ana hedefle uyumlu olmak durumundadır. Türkiye ve Kürdistan halkları, geleceğe her zamankinden daha umutla bakmaktadır. Bu umudu Türkiye ve Kürdistan halklarının birleşik mücadelesini güçlendirerek, toplumsal mücadelenin imkân ve olanaklarını yaratarak zafere dönüştürmek politik öncülerin görevidir.

9) Toplumsal mücadeleyi demokratik ittifaklar ekseninde büyütmek için Üçüncü Yolu örgütlemek tarihi sorumluluktur. Kürdistan ve Türkiye ezilenlerinin 7 Haziran'daki zaferi ve politikada belirleyici pozisyona erişmelerine karşı hamle olarak ortaya çıkan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, iki bloklu siyaseti egemen kılmaya halen meyillidir. Her ikisi de sistem içi olan bu siyaset inşasına karşı ne statüko ve restorasyon güçlerinden birine muhtaç kalmak ne de 2,5'uncu yola tevessül edip ideolojik-politik yanılsama yaşama lüksü yoktur. Yeni dönemin parolası Üçüncü Yoldur, bu yolun ortak toplumsal mücadele, eylem planı ve demokratik ittifaklarla tahkim edilmesidir.

10) Son yerel seçimlerde ortaya çıkan haritanın, başta Rojava olmak üzere Ortadoğu'nun birçok yerinde sevinçle karşılanması, merkeziyetçi-tekçi ulus-devletlerin sınırlarının anlamsızlığını ve aşılmaları gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Faşizm ve rant imparatorluğu karşısında halklar duygu ve düşünce ortaklığında, bir arada yaşam iradesinde buluşmuştur. Artık ezilenlerin

mücadelesinde sınır içi-ötesi ayrımı reel-politikte büyük bir yanılsamadır. Kurtuluş ancak halkların birleşik mücadelesiyle ve Demokratik Konfederal bir yaklaşımla mümkündür.

Sonuç olarak, mevcut koşullar her zamankinden daha fazla emekçi ve ezilen halkların Üçüncü Yol mücadelesinin öncülüğünü zorunlu kılıyor. Ulusal ve uluslararası sermaye düzeni, Türkiye'de yeni durumdan kendi lehlerine yeni ittifaklar, yol arayışları çıkaracaktır. Buna fırsat vermeden ezilenlerin daha güçlü ittifaklarını, yaratıcı ve inançlı bir şekilde yol haritasına kavuşturmak gerekmektedir. 1 Şubat'ta başlayan Kürt halkının Özgürlük Yürüyüşüne ve son yerel seçimlerde Türkiye ve Kürdistan halklarının ortaya çıkardığı tabloya verilecek en anlamlı yanıt da bu olacaktır. Çünkü zaman ÖZGÜRLÜK ZAMANIDIR! Zafer de özgürlüğü için yollara düşen Kürdistan ve Türkiye halklarının olacaktır.

İçindekiler İçin Tıklayınız...

Soruna Da Zemin Olabiliriz, Çareye De!

Cüneyt Mercan

Düşünceyi, felsefeyi, bunlarla ete kemiğe bürünmüş örgütlülüğü tasfiye etme amaçlı çok boyutlu yönelimler, ne bugünle başladı ne de yarın sona erecek. İktidarcı yapılar, kendileri açısından varoluşsal bir tehdit olarak gördükleri tüm toplumcu fikir ve hareketlere karşı sürekli teyakkuz halindedirler. İktidarlarını, toplumcu değerlerin tasfiyesi ya da baskılanması üzerine kurdukları için devamlılıkları açısından da bunu mutlak bir zorunluluk olarak görürler. Ne tek boyutlu düşünürler ne de tekdüze bir yönetim seyri içine girerler. Güçlüdürler; arkalarında beş-altı bin yıllık bir tarihsel birikim vardır. Hafife alınmamalıdırlar. Ama varlıkları da, devamlılıkları da kadir-i mutlak değildir. Kendilerini öyle göstermeleri, öyle oldukları anlamına gelmez; toplumcu değerlerin tarihi karşısında dünkü çocuk sayılırlar. Birikim ve potansiyel güç açısından da öyle. Yeter ki bu gücün farkına varılsın ve örgütlü bir gücü dönüştürülebilsin. Tasfiyecinin tasfiyesi karşı devrimcinin devrilmesi içten bile sayılmaz hale gelir.

Kimle, neyle karşı karşıya olunduğu iyi bilinmelidir. Nasıl bir yönelim içinde oldukları, daha neler yapabilecekleri ve neyi amaçladıkları da iyi kavranmak zorundadır. Ne gözümüzde büyütelim ne de hafife alalım. Böylesi anlamda duygu, beklenti, olasılık tahminleri realist olmak zorundadır. Hoşumuza gitse de gitmese de, beklentilerimize göre olsa da olmasa da, objektif bakış mutlaka bir zorunluluktur. Tabi eğer gafil avlanmak istenilmiyorsa; tüm ayrıntılarıyla, direktife dolaylı etkileşimleri ve olası sonuçlarıyla iyi okunmak iyi anlaşılmak zorundadır. Ama yeterli gelmez tek başına. Doğru bilinç, doğru eylemle de tamamlanmalıdır. Eylemin, hareketin örgütlü olması, kurumsal bir niteliğe kavuşturulması tamamlayıcı ve bir o kadar hayati bir halkadır. Hem de çelikten bir halka!

Tasfiye saldırılarını yanlış okuyan zaten baştan kaybetmiş demektir. Yanlış teşhisin doğru tedavisi olmaz. Doğru okuyan ama okuduğuyla kalan, harekete geçip etkili tedbirlerini almayan, ilki ile benzer bir akıbeti yaşar. Teşhis doğru ama tedavi için hareket yoksa sonuç değişmez. Bu durumda "ben demiştim"ciler pozisyonunda olan böylesi anlayış sahipleri, sorumsuz, duyarsız, tedbirsiz lafazanlardan farksız bir konuma kendilerini sürüklemiş olurlar.

Kürt Özgürlük Hareketi, son dokuz yıldır özü benzer olan kapsamlı, kesintisiz ve bütünlüklü saldırı ve tasfiye konseptiyle karşı karşıyadır. Elli yıllık mücadele tarihinde bu amaçlı saldırılar hiç eksik olmaz. Dönemine göre farklı biçimler öne çıkmış olabilir ama özü aynıydı. Abdullah Öcalan'ın esaretiyle sonuçlanan devletler arası komplo süreci bu saldırganlığın zirvesiydi. Devletler arası hesaplar vardı. Bölgesel yerel hesaplar vardı. Kurtlar sofrasındaki kurtlar dışında, kendine pay düşeceği umuduyla iştahla bekleyen çakallar ve sırtlanlar da sürecin bir parçasıydı. Birileri tümden yutmak istedi, birileri de kendi çıkarları doğrultusunda yeniden dizayn etmeyi hedefledi. Tasfiye tüm varlığı mı hedefle meliydi, yoksa temsil edilen çizgiyi mi? Her

biri kendi hesabından, meşrebinden yaklaştı, sonuç almak istedi. Her biri iktidarcı, her biri tasfiyeci olsa da çıkarları pekâlâ dört dörtlük örtüşmeyebilirdi. Bir de Özgürlük Hareketi'nin iradesi ve direnci vardı. Sürecin zorluğu hiç yabana atılamazdı. Bugünlere kolay gelinmediği gibi, bundan sonrası kolay olmayacaktı.

Son dokuz yıl, önceki yılların tecrübesi de hep hatırda tutularak iyi anlaşılmalıdır. Devreye sokulan konsept yeni değildir elbette, ama çok boyutludur. Topyekûn ve kesintisizdir. Öyle anlaşılıyor ki belli yönleriyle devletler arası ayağı da söz konusudur. Tecridin bu denli mutlak sürdürülmesi ve sessizce onay verilmesi, devletler arası kabulün en azından bu konuda sağlandığını gösterir. Tüm tasfiyelerin hedefi Önderlik çizgisidir. Kimisi çizgiyi ortadan kaldırıp bedeni hesapları doğrultusunda yönlendirebileceklerini planlarken, kimisi mümkünse çizgiyle birlikte varlığı da peyderpey son vermeyi hayal etmektedir. Kendi tarihsel bagajlarında ne varsa tümünü birden güncelleyerek devreye sokmaları, yine o bagajdaki zihinsel kodlarıyla ilgilidir. Her yaptıklarıyla kendi kötülüklerini biraz daha aşmaktadır.

Gerçekleştirilen her ne varsa bütünlüklü bir konseptin parçasıdır. Daha fazlasını yapmamaları, yapmak istemediklerinden değildir. Niyetlerini, güçleri yeterse yapmak istediklerini çokça ve aleni şekilde dile getirildiği bir süreci yaşıyoruz. Bakur'un tüm dinamikleriyle zapturapt altına alınması, Rojava'nın tasfiyesi, Başûr'un yutulması, peşi sıra Rojhilat'ın kuşatılarak etkisizleştirilmesi gizlenen bir plan değil. Din soslu ırkçılığı, saldırganlığı, işgalciliği ve peşinden ilhakı tüm medya gücüyle olağanlaştırılmaya çalışılıyor. Bunun için her yol mubah, her itiraz günah ve ihanet olarak zihinlere nakşedilmeye çalışılıyor. Her kötülük sıradanlaştırılıyor.

Bu açıdan bakıldığında bir yönüyle tarihin en gerici ittifakıyla karşı karşıya olduğumuz açıktır. Ama bundan daha büyük bir ittifak Kürt karşıtlığı üzerine kurulmuştur. Kürtlerle yan yana gelmek adeta "Türklük sözleşmesinin" inkarı olarak görülmekte, öyle muamele görmektedir. Evveliyatı çok eskilere dayanır. Zihniyetin inşasıyla da ilgilidir. Sivas/ Madımak Katliamı'na, gerici bir saldırı olmanın yanında bir de bu yönüyle bakılmalıdır. Öcalan'ın Suruç Katliamı'nı, "İkinci Sivas Katliamı" olarak tanımlaması böyle okunabilir. Yine 10 Ekim Gar Katliamı, barış akademisyenlerinin başına getirilenler ve daha nice örnekler.

Tüm mücadele alanları daraltılmaya çalışılıyor. Bu amaçla tüm saldırı araçları devreye sokulmuş durumdadır. Askeri, siyasi, hukuki, idari, medya, ekonomik, diplomatik, propaganda, diyanet say sayabilirsen. Her birini temellendirecek yığınla örnek bir çırpıda sıralanabilir. Hem saldırıyor hem sınır çiziyor. Siyasete, medyaya, hukuk kurumlarına, idareye, kullanılacak dile ve yapabilecekleri, ulaşabilecekleri her şeye sınır çizmeye çalışıyorlar. Ellerinden gelse düşünce ve rüyalarına kadar uzanmak isteyeceklerine kuşku yoktur. Kendileri için asıl gül bahçesini de böyle yaratabileceklerini sanıyorlar.

Sistem Yasalara Saygılı Vatandaş İster

Yasaları kendileri yapmıştır. Çünkü, sanki bir toplumsal sözleşme ve konsensüs ürünü gibi gösterilmeye çalışılması tam bir manipülasyondur. Yasalarla kendi sistemlerini kurumsallaştırmayı ve tahakküm etmeyi amaçlayan sistem sahipleri açısından, yasadışı adeta dinden çıkmak gibi gösterilir. En büyük günah ve küfür olarak lanse edilip, nihai son olarak "aforoz"un işaret edilmesi, kendilerine bahşettikleri sorgulanmazlığın gereğidir.

Yasaların ruhu da, uygulama avantajları da sistemden yanadır; kumarhanelerde sürekli kasanın kazanması misali, yasal yorumlarda ortaya çıkan görüş farklılıkları söz konusu olduğunda da kazanan sürekli "kasa", yani sistemin kendisidir. Özellikle de toplumun örgütsüz bırakıldığı coğrafyalarda çok daha barizdir. Güçlü toplum, zayıf devlet demektir. Güçlü devlet ise tam tersi anlamına gelir. Toplumu savunmasız bırakmak, çıkarılan yasalar adına, meşruiyet sağlamaya çalışmak klasik hegemonya taklitleridir. Böylece tüm topluma sınır çizilmiş olur. Eşi, kolu, dili bağlanmış hale gelir. Sınırı aşacak her söz ve eylem yasadışılıktır, dolayısıyla suçtur. Muhatabı ise "bağımsız" mahkemeler olacaktır.

Yasalara saygılı vatandaşın en makul vatandaş olarak gösterilmesi işte bu nedenledir. Özgür ruhlu, irade sahibidir; yurttaşın böyle bir durumla övünç duyması asla söz konusu olamaz. Özgür yurttaş meşruiyet, adalet ve hakkaniyet zemininde hareket eder. Yasal sınırları kabullenmeyi, tutsaklığı kabul olarak görür. Yasa, toplumsal mutabakata ve hakkaniyete dayanmıyorsa, yasadışılık meşrudur. Asla suç olarak görülemez, bir dönemler grev yapmakta suçtu, birçok farklı hak arayışı gibi, bedel göze alınarak gerçekleştirilen işçi eylemleri sonucu grev birçok ülkede yasal bir hak haline geldi. Halen çok yönlü sorun alanlarına sahip olsa bile Kürt ve Kürdistan hakikati hala belli yönleriyle yasa ve meşruiyet konularının mücadele alanıdır. Sistemin kodları bellidir. Gasp ettikçe normalleştirmeye çalışacak ve yeni gaspçılar için fırsat kollayacaktır. Yasa-tüzük-yönetmelik, uygulama bahaneleri olarak meclisten ayrı, tüm yaşam alanlarına kadar karşımıza çıkacaktır. Hak ve özgürlük teminatı olması gereken yasalar, birer saldırı aracı olarak önümüze konacaktır. Bu yöntem ve kuşatma araçları bir tasfiye silahı olarak kullanılmakta, toplum savunmasız bırakılmak istenmektedir. Çare, meşruiyet zeminini merkeze almaktır. Bunda tereddütte yer olmamalıdır. Kurallarını hep birlikte belirlemediğimiz amaçlanmaktadır. Her söylem ve eylemleri meşruiyet tartısına vurulmak zorundadır. Tanımlama da kendi tekellerini oluşturup tabi olmamızı beklemeleri, adı üstünde bir tabiat ilişkisidir. Dilde, düşüncede, eylemde ve nihai olarak benlikte tabii olmak! Kendi kendini tasfiye etme, bazen farkında olmaksızın, bazen parça parça böyle gelişir. Tüm propaganda araçlarıyla, her şeyi işlerine geldiği gibi tanımlayanlar. Yasaları da buna göre zaten. Hukuk kılıfı da hazır yani. Şiddet, ilke olarak reddediliyor. Silah bir yöntem olamaz diye habire belirtiyorlar. Eğer bir ilkeden bahsediyorlarsa, bu herkes için geçerli olmalı. Yasaya göre bunu söyleyemezsin ama meşruiyete göre hem söyler, hem de sorgulayabilirsin. Şiddet söz konusu olmayacaksa, bu hem tüm taraflar için geçerli olmalı, hem de alternatif yollar ardına kadar açık olmalı. Aksi durum yasal olabilir ama meşru olamaz. Tek taraflı silahlı şiddet mekanizmalarının alabildiğine örgütlendirildiği bir zeminde, hiçbir güvence, teminat orta yerde yokken amasız, fakatsız vurgularla öz savunmadan vazgeçilebilir mi? Neye güvenerek, kime güvenerek? Amerika'da Martin Luther King'in şiddet karşıtlığını övenler, Martin Luther Vietnam Savaşı'nı da eleştirince onu yerden yere vurup mahkûm etmişlerdi. Sistem araçsallaştırmada mahirdir, konjonktürel tutumlarına aldanmamak lazım. O nedenle iyi tanınması mecburiyettir, tarih bilinci de bu konularda aydınlatıcı rol oynar.

Değişen Dünyaya Ayak Uydurmak

Kabul etsek de etmesek de her şey bizden ibaret değil. Her şey, hiçbir güçten ibaret değil. Her bir yapının dışında, iradesine rağmen yaşanan gelişmeler, değişimler oluyor. Kimisi negatif, kimisi pozitif sonuçlar üretiyor ve belli bir etkileyicilik ortaya çıkarıyor yani değişim, bize ve herkese rağmen yaşanıyor. Bazı küçük değişimler, yeri geliyor birbirini tetikleyerek kelebek etkisi denilen türden çok büyük değişimlere yol açıyor. Dogmatik olmamak lazım, bu doğru. Değişmesini, yenilenmesini bilmek lazım, bu da doğru. En az bunlar kadar doğru olan bir diğer ana unsurda bunları neden ve hangi amaçla yaptığımızdır.

Bizim dışımızda esen ve toplumsallığımıza, değerlerimize uymadığı gibi onu aşındıracak, köksüzleştirecek, savunmasız hale getirecek bir rüzgârı yaratacağı değişime kapılmalı mıyız mesela? Bir amacımız, bir duruşumuz, bakış açımız olmayacak mı? Bununla kendi rüzgârını yaratarak yelkenlerini şişirip belirlenen rotada ilerlemek var, bir de başka rüzgârların yol vereceği rotada sürüklenmek var. Biri yol almaktır, biri sürüklenmektir; yanlış olduğunu bildiğimiz bir dinamiğe güç getirilmediği için dahil olmak da bir değişimdir, yanlışının farkına varıp onu düzelterek yola devam etmek de bir değişimdir. Birinde irade yitimi ve başkalaşım, diğerinde dal verme, yenilenme söz konusudur. Bazen uzlaşmak da kendini dayatabilir. Şartlar, koşullar bunu zorunlu kılabilir. Böylesi hallerde uzlaşının ilkeli olması gerekir. Buradaki ilke başkalaşımı, dejenere olmayı, kısacası tasfiyeyi önleme tedbiri iken, uzlaşı, değişimi, şartları ve konjoktürel gözetme halidir. Salt ilke dayatımı politikasızlığı doğurabilir, salt uzlaşı arayışı ise savrulmayı getirebilir. Elbette ideolojiler de değişebilir, paradigmalar da ama sık sık değişmez,

eğer sık aralıklarla değişirse ciddi bir bakış açısı, bilinç problemi var demektir, ama politika, politik tutum daha esnektir, daha değişkendir, hareketlidir. İdeolojiye sırtını dayadıktan sonra kolay kolay savrulmaz. İdeolojik hatta sağlam ise tabi tıpkı bir pergele benzer. Pergelin sabit ayağı yere sağlam basan ideoloji iken, hareketli ayağı, yaratıcı esnek politikadır. Bütünlük arz eder. Salt politikayla yol alacağını düşünmek iyi bir politikacılık değil, baştan sona tehlikeye, savrulmaya ve başkalaşmaya açık pragmatizm ya da kendini pragmatik sanmaktır. Stratejisi olmayan taktikle nereye varılabilir?

İdeolojiyi boş ver politikaya odaklan, stratejiyi bırak taktiğe yoğunlaş, halk örgütlülüğüyle zaman ve emek harcama tepeden ittifaklar kurmaya bak! Bu da bir tarzdır ya da tarzsızlık mı desek? Herhalde "değişime" en açık "tarz" böylesi olsa gerek. Böyle bir yaklaşımın ve anlayışın hakim olmaya başladığı bünye bağışıklık sistemini zayıflatmaya, antikorlarını yitirmeye başlamış demektir. Her zorlanma bir değişim, adaptasyon gerekçesi haline gelir. İlke, ideoloji ve stratejiden yoksunluk aşınma söz konusu olduğundan adapte olunacak şey yitirilmeye yüz tutmuş, öz değil, güç getirilmekte zorlanılan "yeri" olur. Böylesi hallerde "değişen dünya", "mağlup olunan dünya"nın kod adı olur. Kuşatma sonuç almış demektir. Tasfiye politikaları, çoklu amaçlar ve yöntemlerle geliştirilir derken, görülmesi gereken bir yüzünün de bu olduğuna inanıyoruz. Bunlar bir sonuçtur, bir kerede ortaya çıkmaz.

Göremezsen daha çok yaklaşır, etkisiz kılamazsan birikir. Niyetin iyiliği, kötülüğü bir anlam ifade etmez. Tüm bu yönelimler ve daha fazlası görülüp yanıt üretilmeyince daraltmaya başlar. Hareket alanımızı, düşünce gücümüzü, duygu dünyamızı, çözüm kapasitemizi, tarzımızı, üslubumuzu ve dilimizi daraltır. Çare gelişmeyince, şikâyet başlar.

Sonuçlarla Kavga Etmek Sebepleri Iskalamaktır

Şikâyet çözümsüzlüğün, çözümde zorlanıldığının ifadesidir. Çözüm örgütler ve önüne bakar. Şikâyet, eleştiri değil, bir sızlanması var demektir. Kişiler açısından da şikâyetin en fazla yoğunlaştığı dönemler örgüt olması gerektiği düzeyde yanıt olamama, yapmak yerine birbirinden memnuniyetsizlik hali, yeterli ideolojik ve örgütsel düzey ile karşılanmıyorsa sorun var demektir. Normal gördüğümüz için değil, ama maalesef böylesi koşullarda sebeplerle uğraşmak yerine sonuçların daha fazla göze batar hale geldiğine tanık olunur. Devrimci mücadelelerde her şey her zaman istenildiği şekilde yürümeyebilir. Bunun bizlerden ya da dışımızdan kaynaklı sebepleri de olabilir. Bilimsel yaklaşım, aksayan yönleri, sebepleri doğru tespit edip gidermeyi gerektirir. Sonuçlarla kavga etmek bilimsel değil, duygusal-tepkisel bir yaklaşımdır. Dolayısıyla onarıcı ve değiştirici bir etki üretemez. Tersine bunda ısrar daha negatif sonuçlara yol açar.

Mücadele tarihimizin en kapsamlı yönelimleriyle karşı karşıya olduğumuzu belirtmiştik. Bunda stratejik amaç imha ve tasfiye iken, dönemsel amaçlardan biri de, müdahale ve koordinasyonu ortadan kaldırmaktır. Her alan bir başına, ilişkisiz, iletişimsiz bırakılmaya çalışılıyor. Ve böyle bırakılan her bir alana kendi özgünlüğü de hesap edilerek çok çeşitli yönelimlerle yükleniliyor. Bizlerin beslenme kaynakları ise benzer. Bulunduğumuz mekanlar, içinde tutulduğumuz koşullar, şartlarımız ne olursa olsun, bir bilincimiz ona kaynaklık eden bir öz var. Çoğu zaman birbirimizden habersiz olmamıza rağmen benzer şeyleri düşünüp, pozisyon alışımızın sebebi de budur. Ne kadar doğru beslenme, o kadar ortaklaşma; hem eylemde hem söylemde. O nedenle nerede olursak olalım, şartlarımız ne olursa olsun kendi yaşam ve mücadele enerjimizi içimizde taşımak, var etmek zorundayız; her fırsatta hareketin merkezine ulaşma, tarif etme imkanı olmayabilir. Doğru temsil gücüne ulaşmış olanlar bunu kendileri için gerekçe yapmazlar. Friedrich Nietzsche'nin "İlelebet öğrenci kalırsa insan, değerini düşürür hocanın" sözü hemen akla geliveriyor. Hakeza Sovyet Devriminin genç ve örgütlü kadrosu Sverdlov'u, Ahmet Kesip yoldaşı hatırlayıveriyoruz. Daha nice değerli örnek var. Hareket, nerede doğru temsil ediliyorsa ordadır. Mekanlara sığdırılamaz. Keşke imkanlar elverişli olsa da, hareketin merkeziyle de, Önderlikle de sürekli iletişim imkanı olsa; şartlar el vermiyorsa "keşke"lere takılmanın bir anlamı olmaz. Doğru yoldaşlık, doğruları çoğaltmakla mümkün

olacağından, onun dili, yöntemi, üslubu üzerinde yoğunlaşmak gerekir. Sonuçlarla kavga etmenin bir anlamı yok. Sonuçlar tahlil edilir, ders çıkarılır, eğer bir negatiflik söz konusuysa sebepleri üzerinde yoğunlaşılır ve elbirliğiyle giderilmeye çalışılır. Onun tedbirleri alınır, düzenlemeleri yapılır. Bunun üzerine şikâyeti marifet sayan yaklaşımlarla bir yere varılamaz. Maalesef bu konuda bazen negatif örneklerle karşılaşılıyor, duyuluyor. Bir dokun bin ah işit. Düğmesine basılmış gibi sıraladıkça sıralayanlar oluyor. Bazen şikâyetçi üslubu daha belirgin olanlar yan yana gelebiliyor ve çok tuhaf bir tablo çıkıyor. Toplantılar, buluşmalar çözüm platformu olmaktan çıkıp şikâyet seanslarına dönüşüyor. Şikâyetler adeta birbiriyle yarışıyor. En iyi, en kapsamlı, en doğru olduğu düşünülen hususlar şikâyet diliyle ve çoğu zamanda volümü ayarsız bir tonda dile gelebiliyor. Bu yaklaşım çare üretmez. Bir devrimcinin dili böyle olmaz. Şikâyette ısrar, bir yerden sonra bunun olağan hale gelmesine, "spor"a dönüşmesine yol açar. Sonrası ise giderek çözüme inançsızlık, bunu yayma, bulaştırma haline dönüşümdür. Böylesi kişilikler bir yerden sonra birbirlerinin ağlama duvarına dönüşürler. O şikâyet eder diğeri dinler, beriki şikayet eder öbürü dinler. Yoldaşlık, yoldaşlık olmaktan çıkar, tepkinin, çaresizliğin arabesk haline dönüşür.

Çareyi uzaklarda aramayalım. Çare bizde. Hele bunca yaşanmışlık, deneyim, tecrübe ve birikim orta yerde dururken. Şikâyet her halükarda iyi bir üslup, yöntem değildir. Ama illa bir şikâyette bulunacaksak ilk önce kendimizi, kendimize şikâyet mi etsek acaba? Tüm açıklığıyla ve an az dışımıza yaptığımız sertlikle!

Herkesin Gök Kuşağı Kendi İçindedir

"Ne ararsan kendinde ara" diye boşuna dememişler. En zorlu savaş da budur zaten. Kendini yeniden yaratmak, yanlış şekillenmişsek, öldürüp, kül edip yeniden diriltmek hiçte kolay bir iş değil. Öyle olsaydı nice büyük savaşların anlı şanlı komutanları kendilerine yenilmezlerdi. Kendiyle savaşını önemsemeyip büyük mücadelelere atılan birçok kişilik çok kötü tökezlemezdi. Kolay olan daha çekici, ayartıcı gelebiliyor çoğu insan, beğenilmek, değer, kıymet görmek ister. Kendini o hale getirmek salt dışa dönük bir amaçla gerçekleşirse öz'sel değişim, dönüşüm yüzeysel olabilir. Çünkü böylesi değişimde amaç taktir görmektir. Eğer amaç hakikate göre şekillenmek, öz'ü hakikatle buluşturmak ise ortaya çıkan şey karakter olur. Sahicilik, doğallık kaynağını bunda alır. Beğeni ve takdir peşi sıra zaten gelişir. Hangi amaçla hareket edildiği önemli, atı mı arabanın önüne koymalı, yoksa arabayı mı atın önüne?

Mekanlar, ilişkiler bütün bu açıdan etkileyici bir rol oynar, bazen az, bazen çok. Manevi havasının bile büyük bir etki yaratacağı mekanlar vardır. Ama nihai mücadele tek tek her bir yerin ruhunda, bilincinde gelişecektir.

Anlık duygusal etkileşimler ile kalıcı dönüşümler birbirinden çok farklıdır. Ve birbirine karıştırılmamalıdır. Kutsiyet atfedilen mekanlara tek başına dönüştürücü bir rol atfetmek bu açıdan yanıltıcı olabilir. Bu mekan her neresi ise, sanki manevi bir gökkuşağı vardır ve insanlar onun altından geçtikten sonra hiçbir şey bir daha eskisi gibi olmayacaktır! Arınma, dönüşüm, mekana ayak basmakla gerçekleşmiş demektir! Kimisi dağlara, kimisi Kabe'ye, kimisi nehirlere, bir başkası da daha farklı mekanlara böylesi anlamlar yükleyebilir. Oysaki birinin iman edip kutsiyet yüklediği mekana, öyle inanmayan biri giderse hiçte benzeri bir etki hissetmez. Kişi, bir tarihsellik, anlatı ve zihninde, duygu dünyasında oluşur, onunla mekan buluşması gerçekleşince de duygu katsayısı artmış olur. Ama kalıcı etki ve sahici dönüşüm için kendi içindeki gökkuşağının solmaması, sürekli ve diri olması gerekir. Nerede olunursa olunsun! Aksi takdirde tek başına mekanlar, nehirler, şehirler ya da değer verilen yerler her neresi ise, tüm insanları oradan şöyle bir geçirip "tok" diye birikmiş onca insanlık sorunu halledilmiş olurdu. Beden ile mekanın buluşmasına, aşık ile maşukun buluşması eşlik ederse etki düzeyi farklı olur, etmezse o buluşma yavan kalır. Öz'ün dönüşümü derinlik isterken, şekli dönüşüm yüzeyde gezer.

"Genç bir adam şeyhe talebe oldu ve kendisine tuvaletleri temizleme görevi verildi. Zengin bir hekim olan annesi, şeyhten oğluna başka bir görev vermesini istedi ve etrafı temizlemeleri için de on

iki Etiyopyalı köle gönderdi. Şeyh şöyle cevap verdi: 'Sen bir hekimsin. Eğer oğlunda safra kesesi iltihabı olsaydı, ilacı oğluna vermek yerine Etiyopyalı köleye mi verirdin?'"

Herkes gerçekleştiği kadardır. Lafla ne kadar fazlasını söylersek söyleyelim, görülür, hissedilir. Kimisi bunu bize hatırlatır kimisi samimiyetsizliği görüp araya mesafe koyar. Eğer bir fikri, ideali temsiliyete soyunmuşsak onun sadece vaazcısı değil, yürüyen, ete kemiğe bürünmüş temsili olmaya gayret etmeliyiz. Okuduklarımız, dinlediklerimiz, tanık olduklarımız mutlaka kafamızda bir şeyler oluşturmuştur. Tüm bunları değiştirmek üzere değerlendirmekten önce değişmeye odaklanmalıyız. Değiştirmek isteyen değişmek zorundadır. Bildiklerimiz, anlattıklarımız ile temsiliyetimiz arasında mesafe gözle görülür bir hal alırsa bu sırıtır, inandırıcılığı ortadan kaldırır; hatta onda ısrar, anlattığımız şeylere zarar verecek hale gelir. Alternatif yaşam mümkündür iddiasında olan bir paradigmaya sahibiz. Bu yaşamı ne zaman kuracağız, anlattıklarımız ne zaman yaşam bulacak, devrim sonrasında mı, çözüm sonrasında mı? Neden bugünden göstermeyelim, neden yaşamımızla, tercihlerimizle ortaya koymayalım? Bunu yapamadığımız, yapmakta zorlandığımız için biat eder pozisyona düşüyoruz? Eğer olması gerekeni çokça anlatıp bir yandan ileriye havale edip, diğer yandan ilk öncü kadroların dönemini anlatmakla yetiniyorsak o zaman ortada yanıtlanması gereken çok ciddi bir sorun asılı durmakta demektir. Bugün neyi yaşıyoruz? Kendimizin anlattıklarını yaşamıyorsak, kimi yaşıyoruz?

İktidarcı siyasal İslamcılar bir yandan moderniteye abdest aldırıp onu yaşamaya çalışırken, kitlelere bol bol sahabe döneminden ahlaki yaşam örneklerini vererek nutuk atarlar. Anlatımlar adeta bugün mumla aranan yitirilmiş ahlaklı, adaletli ilişkiler cenneti gibidir. O ilişkileri anlatıp ona göre yaşamamak düzenbazlıktır, suistimaldir. Öz kaybolunca şekil ve slogan fazlasıyla devreye girer. Özün yitirilmiş değerlere, dejenere edilmiş halini gizlemeye yeter mi, tartışılmalıdır. Birazda muhatap olunanın bilincine, muhakeme gücüne bağlı.

Sistem sahipleri açısından asıl tehlike öz'dür, biçim değil. Ruhunu, bilincini yitirmiş, refleksleri yabancılaşıp bir kabuk haline getirilmiş biçim, dıştan aynı gözükebilir ama ortak tehlike olmaktan çıkmış. Varlığı artık sadece semboliktir.

Allah ile aldatanlar, Atatürk ile aldatanlar, bir dönem çokça tartışılan söylemlerdi. Hala da çeşitli zeminlerde dile getirildiğine tanık oluyoruz. Allah sadece manevi bir güç kaynağı değil, inananlar açısından dünyevi bir güç, politik bir güç olarak değerlendirildiğinde görüyoruz. Özellikle de iktidarcı çevreler açısından kimi menfaatler elde etmek amacıyla bir koçbaşı olarak kullanıldığı da biliniyor. İktidar bu açıdan gözü karadır, istismarcıdır. İktidarların genelden genele, mikrodan makro ölçeğine kadar bu duruma tanıklık edilebilir. Atatürk de aynı zamanda politik bir güç merkezidir. O amaçla değerlendirenler hiçte az değildir. Tamda burada Öcalan'ın "Politik gücüm olmasaydı yine beni sever miydiniz?" sözünü hatırlıyoruz. "Gücümüzden faydalanıyorsunuz ama halk için kullanmıyorsunuz" sözleri aklımıza geliyor. A.Öcalan onca yıllık mutlak tecride rağmen hala büyük bir güç merkezi konumundadır. En başta insanlık dışı tecridi ve utancımızı daha da katlayan fiziki esareti sona erdirmek için elbette elimizden geleni yapmalıyız. A.Öcalan realitesini, paradigmasını yaşamsallaştırmak elbette ki bir mücadele ve yaşam gerekçesi olmalıdır. "Bana göndereceğiniz en değerli selam, daha çok çalışmak, halkı örgütlü kılmak ve devrimci görevlerinizi layıkıyla yerine getirmektir" diyordu. Eğer bunlar hakkıyla yerine getiriliyorsa sorun yok, inanıldığı belirtilen yaşama göre yaşanıyorsa bir tutarlılıktan bahsedilebilir. Bir yaşam ve siyasetle ısrar ediliyorsa uyanık olmakta fayda vardır. "Öcalan'la aldatmak" fiiline karşı aldanmamak, geniş yığınları aldatamaz hale getirmek, o fikrin etrafında kalıcı bir örgütlülük yaratmakla mümkün olacaktır.

Bilinç, İrade, Kurumsallık

Bilinç, düşüncede berraklaşma, aydınlanma ve varsa netsizliğin giderilmesi halidir. İrade, bilincin inanca dönüşmesiyle ortaya çıkan kararlılıktır. Bilincin soyutluğu, iradelersek somutluk kazanır. Her ikisinin bir bedende en mükemmel şekilde buluşması bile tek başına çok şey ifade etmez. Sonraki hamle, kalıcılık, yaşamsallık, değişim ve dönüşüm açısından

kurumsallığı gerektirir. Kurumsallığı var eden en temel şey ortak bilinç doğrultusunda şekillenmiş ilkeler etrafında bir araya gelmek ve bu birlikteliği çoğaltmaktır. Yoldaşlar arasında güven tabi ki önemlidir. Ama parti salt güven üzerinde inşa edilemez, yürüyemez. Lenin'in dediği gibi "Parti güven üzerine kurulmaz, ilkeler üzerine kurulur, o ilkeler etrafında bir araya gelinir, pratik buna göre şekillenir." İlkelere göre yürüme, temsiliyetteki başarı düzeyi güveni yaratır, besler, büyütür. Ama ilkeye göre yaşam bakidir, güveni de güvensizliği de yaratan ilkeler karşısındaki duruştur.

Netsizliği kim, niye ister? Kurtlar neden puslu havayı sever? Netsizlik hali iradeye nasıl yansır? Haritasındaki zayıflık, tökezleme kurumsallığa nasıl etki eder? Aslında hepimiz bunların cevaplarını biliyoruz. Böyle bir tablonun ortaya çıkması nasıl sonuçlara yol açar? Ya da tüm bunların ortaya çıkması için hangi yöntemler devreye sokulur? Son dokuz yıllık ardı arkası kesilmeyen, her alanı kapsayan, topyekûn saldırıları bir de bu yönüyle değerlendirmek gerekir. İmha edebildiğini imha etmek, tehdit gördüğünü tutuklamak, sürmek, mücadele araç ve kurumlarını etkisizleştirmek, psikolojik savaşı tırmandırıp kafa bulandırmak, iradeye yönelmek, umudu kırmak... Eğer oyunun kurallarını sistemin çizdiği sınırlar içerisinde, yani zaten güdükleştirilmiş yasalara hapsolarak sürdürmeye kalkarsak, kedinin fare ile oynaması gibi bir tablo çıkar ortaya. Bundan yasal, siyasal zeminin tümden terkedilmesi gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Belirtilmek istenen o sınırlara hapsolunmamasıdır. Yumurtaların tümünü neden bir kefeye koyalım. Hele de o kefenin başında kendini kurnaz sanan açgözlü bir tilki olunuyorsa! Alternatifin ne olacağı konusunda deneyim de, tarihsel tecrübe de az değildir. Toplumun ihtiyacı olan ne varsa, legal olanak kurulmasına, yaşatılmasına müsade edilmiyorsa, yaratıcı yöntemlerle en güvenli şekilde kurmaktan imtina edilmemelidir. Halkı alternatifsiz bırakmak sisteme yönelimi doğurur. Zaten tüm varlıklarıyla abanıyorlar, abanacaklar; kendilerini tek ve kaçınılmaz çare olanak sunacaklar. Görünür tüm toplumcu faaliyetleri bu amaçla engellemeye çalışacaklar. Peki ya görünmez olanları! Önemli olan halkın görmesi, hissetmesi, yaşaması, duyumsaması. Hem her yerde hem hiçbir yerde misali vazgeçilmeyeceğine göre bir yol bulunacak. Hangi şartlar söz konusu olursa olsun eğitimle bilinç taşıma, bilinci diri tutma ve örgütlülük asli görev olacak. Her çalışma tek tek hiçbir bireyin varlığına bağlanmayacak, hızlıca kurumsallaşacak, kendi kendisini üretebilecek hale getirilecek. Bunlar ve daha fazlası pekâlâ mümkündür. Unutulmamalıdır ki kurumsallık yaratılmazsa tek tek bireylerin duyarlılığına kalmış tüm çalışmalar risk altında demektir. Yürütülecek kurumsal çalışmalarda birileri daha yetenekli, daha çok katkı sunan, başaran pozisyonda olabilir. Ama ihmal edilmemesi gereken şey, kolektif bilince de zarar verir. Ego, çoğu zaman bilinci de duyguları da sakatlar, hakikaten uzaklaştırır. "Top oynamaktan eve dönen iki çocuğun annesi, çocuklara gününüz nasıl geçti diye sorar. Birincisi, 'Harika bir gündü, iki gol attım' yanıtını verirken, diğer çocuk aynı soruya 'Korkunç bir gündü, bizim takım kaybetti' diye yanıt verir. Birinci çocuk için kendi performansı önemlidir. İkincisi ise kendisini ekiple bütünleştirmiştir."[1]

Sistemin kafa bulandırma çabalarını gidermekle yükümlü olanlar eğer doğru yanıt geliştirmezlerse ve bunu zamana yayıp bir yol ve yöntem bulamazlarsa, bu durum bile başlı başına negatif etki üretir. Olağanüstü dönem söylemlerinin havada uçuştuğu koşullardaki olağan yaşamlar nasıl bir hissiyat oluşturur acaba?

Netsizlik önce yaratılmaya çalışılır, sonra normalleştirilmeye; doğru ve yanlış ayırt edilmez hale gelir. Stratejiyi ve ideolojiyi bir kenara bırakanlar, taktikte ve politikada en uzlaşmaz bir görüntüyü pekâlâ verebilirler. Hatta bu teşvik de edilebilir. Tribünlere oynama böyle gelişir. Saha sis içinde bırakılmıştır. Tribündekiler sahada ne olup bittiğini tam görememektedir. Bir yandan daha fazla sis pompalanırken, diğer yandan sadece duyulması istenilen sesler tribüne yansıtılır. Netlik, sisin dağıtılmasını gerektir.

Sistem, yalnızca kendisini her açıdan konsolide etmeye çalışmaz. Düşman olarak gördüğü sahaya da el uzatır. İmha edilmiyorsa güçten düşürmeyi,

---

1 Umut Bir Yöntem Olamaz, Gordon R.Sullivan Michael V.Harper, Boyner Yayinlari

parçalamayı, ikircilik yaratmayı dener. Bütüncül iradeyi varlığına tehdit görür. Niyetini gizlemek için önce "makul çözüm" öne sürer. Sonra bu makuliyete uygun "makul insan" arayışına girer. Bilinç, madde ve kurumsallıkta bir gevşeme baş göstermişse çözüm için mücadele öznesi olması gerekenler, devlete güç getiremeyeceklerini düşünüp, bazen utangaçça, bazen açıkça harekete uzlaşı ve "makuliyet" çağrısı yapmaya başlarlar. Sanki hareket ve Önderliği on yıllardır adil bir uzlaşıya hazır değilmiş gibi!

Kendi dışımızda koca bir dünya var. Etkilediğimiz kadar etkileniyoruz da, hele büyük altüst oluşların yaşandığı süreçlerde bu etkileşim çok daha belirgin olabilir. O nedenle her zamankinden daha uyanık, dikkatli ve hazırlıklı olmak zorundayız. Küresel güçlerin kapışmaları, hesapları, Ortadoğu'daki dengeler ve arayışlar, kurulan ve dağıtılan ittifaklar, ekonomik ve siyasi krizler, şu veya bu düzeyde birçok çevreye etkilediği gibi bizi de etkileyebiliyor. Tüm bunları gözlemleyip hesap etmek ne kadar olması gerekense, sadece izleyici pozisyonda kalıp, selden kütük kapma misali bir duruma kendini sıkıştırmak da o kadar siyasetin, yaşamın doğasına terstir, tehlikelere kapı aralamaktır. En kötüsüne de en elverişli olanına da hazır olmak, çabayı, netliği, iradeleşmeyi ve kurumsallaşmayı şart kılar. Ortadoğu'nun tam göbeğinde, hiç kimsenin yabana atmayacağı bir güç olmak da bunu gerektirir.

Sadece umudu değil, umut ettiğimiz yaşamı da yaratmak bizim elimizde. Bahşedilmeyeceğini bilelim, yaratmaya odaklanalım!..

İçindekiler İçin Tıklayınız...